UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ
2258

НАША ДУМКА

Популярний додаток до «Комаря» Ч.15

Адреса редакції та адміністрації: „The Hedgehog" München, Rosenheimerstr. 46a, Zimm. 114

Рік I. Мюнхен, грудень 1947 р. Ціна 1 марка

Ослаблення комуністичних позицій

(Міжнародній огляд)

Останній місяць 1947 р. визначився і увійде в історію як місяць широкої комуністичної офензиви у світі та випробування сил західньої демократії. Таку пробу сил накинув їй відчуваючий послаблення своїх сил світовий комунізм, керований з Кремля.

Приходячи до лондонської конференції міністрів закордонних справ з твердо усталеними принципами протиставлення західньому світу в його спробах поборювати розкладницьку діяльність комуністів, Совєтський Союз вдався до резервового чинника у своїй міжнародній політиці — авантурницьких заколотів західніх комуністичних партій. Шляхом проголошення генеральних страйків, провокацій путчів та масових нападів на праві партії, большевицька Москва хотіла погрозити та почванитись перед західніми потугами своєю силою і впливами в західно-европейських державах. Спеціяльно з цією метою достосовуючи страйки й заколоти у Франції й Італії до Лондонської конференції, Совєти хотіли використати їх з метою політичного тиску, що мусів послужити за чинник поступовости західнього бльоку та спасування перед несприйнятними вимогами Молотова. Останній чи не найбільшу надію у здобутті успіху на конференції покладав саме на цей «політичний тиск» з боку комуністичної аґентури Франції й Італії. Дехто допускав, навіть, що Молотов увесь час вичікував вирішення ситуації у цих країнах і, напевно, сподівався виключних політичних осягів комуністів. Неменш прикували події у цих країнах і увагу всього світу.

Чотиритижневі страйки і заколоти у Франції та Італії, що послужили нібито прологом і доповненням до конференції чотирьох міністрів, стали за покажчик дійсної ваги і ролі комуністичних партій у політичному житті цих країн. Комуністи виявили себе, як руїнницька антинаціональна сила на послугах Москви. Французький уряд зумів реальними заходами запобігти дальшій підривній діяльности комуністів, увівши в силу протистрайковий закон, а цим фактично заборонив протидержавну комуністичну діяльність.

Саме життя показало, що найсолодші сни кремлівських можновладців про легку комуністичну перемогу в цих країнах, не є такі близькі до здійснення.

Лондонська конференція, що раптово скінчилася повним неуспіхом і встановила черговий раз повну розбіжність у засадничих питаннях поміж Заходом і Сходом, знову підкреслила непримиримість і органічну чужість двох світів. ЗДА, Англія та Франція виразно здеклярували своє становище до встановлення порядку у Німеччині і Европі. Головною передумовою до

(Продовження на стор. 4)

Наліво чи направо?

На сторінках світової преси широко коментуються останні вибори у Франції й Англії до громадських рад. Загально стверджується, що суспільно-політичний розвиток цих народів від останніх виборів зробив крутий зворот направо. Характерно, що особливо в Англії чисто робітничі центри голосували проти соціялістичної партії лейбористів, підкреслюючи в цей спосіб своє недовір'я до соціялістичних експериментів партії при кермі. Цей факт занепокоїв наші соціялістичні кола, які хотіли добачати в розвитку суспільств тенденції наліво. Вияснення цього явища дошукуються загально в активізації інтернаціонального комунізму, який під новою формою Комінформу намагається опанувати всі країни світу. Зворотом направо народи висловлюють своє недовір'я до комуністичних експериментів та до того ладу, який запроваджує комунізм.

Так поставлена проблема вияснює тільки соціяльний бік справи. Але й тут можна мати застереження, бо сьогодні не йде так про такий, чи інакший соціяльний лад, але про саме існування народів, як самостійних національно-політичних одиниць. Соціяльну справедливість, за яку боряться людські спільноти, несуть не тільки соціялістичні, але й націоналістичні партії, отже не тільки ліві, але й праві рухи. Націоналізм, особливо український, заперечує крайній капіталізм та соціяльний визиск ще в більшій мірі, як соціялізм, бо в той час, як соціялізм на місце приватного ставить держав-

ний капіталізм, то український націоналізм змагає до соціяльної справедливости шляхом солідарної співпраці всіх верств народу, обмежуючи приватню ініціятиву тільки там, де вона починає набирати асоціяльний характер. Тому розв'язка проблеми вислідів виборів у Франції й Англії з їх крутим зворотом на право лежить не так у соціяльній, як у національно-політичній площині. Вони криють у собі **національний,** а не соціяльний зміст.

Соціяльна проблема має сьогодні неабияку вагу в грі політичних сил, які беруться розв'язувати справу соціяльної структури і соціяльно-політичного ладу поодиноких народів. Але не вирішальну. В обличчі світових маштабів імперіялізмів, які боряться за новий розподіл світу, народи стали перед загрозою втратити право на свою національно-державну суверенність і стати об'єктом поневолення та визиску. Большевицька Москва, під покришкою «народньої демократії» та соціялізму, зазіхає на саме існування народів. Її політика на Балканах стала для всіх грізним мементо. Це тим більше, що московсько-большевицькі п'яті кольони в цілому світі, т. зв. комуністичні партії тепер цілком офіційно виконують накази і роблять імперіялістичну політику Кремля. Тому висліди виборів в Англії, Франції та інших несовєтських країнах не можна розцінювати тільки як звичайний зворот направо, але як пробудження **інстинкту самооборони народів,** які загрожені в свойому національному існуванні.

Це зайвий раз доказ, що соціяльна проблематика йде завжди на другий плян там, де приходить у гру саме національно-політичне існування народів. Спершу національні інтереси, як вічні й примарні, а опісля аж соціяльні, як переходові і секундарні.

Спершу нація, а опісля аж соціяльна справедливість у границях вільної нації. Для поневоленої нації не може бути соціяльної справедливости. Тому зворот направо в політичному думанні західніх народів, які мають змогу вільно висловлювати свою волю, означає категоричне заперечення інтернаціоналізму і марксівського соціялізму, як носіїв цього останнього та ствердження примату нації, як найвищої історичної вартости.

Д. Кирильчук

Другий З'їзд ЦПУЕ

II. Загальний З'їзд ЦПУЕ, який так нещасливо почав був свої праці ще в травні ц. р. у Реґенсбурзі, закінчив їх успішно аж у Діллінґені (в днях 14—16 листопада), якщо компроміс можна вважати успіхом. Не сталося так, як проповідував і чого хотів головний секретар ЦПУЕ, п. Роман Ільницький. Він писав і заявляв, що як у нашому політичному світі на еміґрації, так і в громадському, можливий тільки один вихід: «коаліція доокола найсильнішого», вважаючи партію, до якої він належить, найсильнішою. На З'їзді ЦПУЕ в Діллінґені виявилося, що так не є. Виявилося, що не кількість, але якість рішає (хоч т. зв. опозиція, яка мала об'єднуватися доокола «найсильнішого», і кількісно вже переростає «найсильнішого»). Накінець виявилося ще на З'їзді, що українське громадянство не хоче «коаліції доокола найсильнішого», але **зведення до одного спільного знаменника всіх діючих і творчих сил на основі ідеї спільного добра нації.** І тут найсильнішим не є той, що має найбільше число голосів (і то дуже сумнівної вартости), але той, що найкраще вміє представляти й обороняти **спільну українську ідею.**

Голова табору в Діллінґені, прощаючи З'їзд сказав, що на З'їзді народилася нова дитина, ім'я якій . . . згода. Але доки голова табору вимовив слово «згода», то один, огірчений вислідом нарад бандерівець, назвав цей вислід саркастично «КУК». І дійсно: те, що сталося в Діллінґені на громадському полі, можна порівняти тільки з тим, що сталося більше як рік тому назад на політичному полі і що носить назву Координаційний Український Комітет. Іншими словами: в Діллінґені договорилися діючі в українському житті політичні чинники іти рука-в-руку на громадському полі. В середовищі бандерівців ця ідея непопулярна. Чей же найголосніший речник цього руху, п. Зенон Пеленський, висміював, де тільки міг і як тільки міг ідею КУК-у. Люди й політичні чинники, які найшли спільну мову в КУК-у були охрещені ним ім'ям «мертві душі», тому він проголосив «блискуче відокремлення» від них. А тут приходиться йти на «коаліцію» з ними — і то не в ролі «найсильнішого», але одного з рівнорядних чинників — і співпрацювати з «мертвими душами», які в дійсності виказалися блискучими партнерами.

На З'їзді в Діллінґені народився новий КУК. Непопулярна ідея для бандерівців, чи там угаверівців, але проте іншого виходу не було, якщо відкидалося думку розбиття З'їзду. Опанувати його вже не було сили — тим більше, що й нові висліди виборів по таборах не дають уже 87% для «найсильнішого». І час не працює для бандерівців. Упорядкована еміґрація не є добрим тереном для революційної техніки, так як не будуть ним і рідні землі в упорядкованих умовинах. На місце революційної техніки мусить прийти **революційна ідея,** а бандерівці її покищо не мають. Має її хтось інший. Тому з цим «іншим» треба шукати спільної мови.

Велика доба вимагає фанатиків **ідеї і чину,** а не тільки чину. Ця велика ідея в **тактичній** площині нашого визвольного змагу — це спільний фронт, **єдиний український фронт.** І якраз ця велика ідея в нашій тактиці, чи навіть стратегії визвольної боротьби найшла свій яскравий вияв у вислідах нарад II. Загального З'їзду ЦПУЕ. Найшла вона свій вияв тільки на громадському секторі. Але це добрий початок. Хоче-

Маґічна міць

Розклад будови кожного великого народу доводить, що повстає він в історичних процесах через перетоплення кількох, якщо тільки їм вдасться накинути йому політичну супремацію і він прийме її за свою. Ці складові частини не розпливаються зовсім антропологічно або етнічно, вони існують далі одні біля одних, але вже тільки, як культурні, діялектичні, чи територіяльні окремішності, бо бракує їм, субстратним, найголовніших засад, що відрізняють провінцію від держави — напруженої і безугавної боротьби за власне політичне буття, яку вони передали головному суверенові.

У початковій стадії був український народ кілька разів осередком етнічного перетоплення, але за кожним разом він залишався тільки розчином з буйними дріжджами, які висихали внаслідок мілітарних поразок. Але, не зважаючи на те, доходив український народ до прегарних вислідів як уже не політичною, то культурною силою. Маємо на думці українсько-литовську добу в нашій бувальщині, що містила в собі необчислені можливості для України, якщо не було б заіснувало подружжя листовського князя з Ядвигою, яке допровадило в наслідку до люблинської унії з усіма погубними для нас наслідками.

Від того часу перервалася не тільки політична, але і культурна асиміляція, наставлена з боку України на цілі етнічні комплекси, й обмежилася до одиниць. Цю асиміляцію сиґналізує на пограниччах обнижений ріст населення або ті чужинці в глибині країни, яким нерідко вдається навіть вибитися на чоло культурного руху.

Асимілюючи чужинців, не залишалися ми їм винні і віддавали навіть найліпших, беручи їх вужче — як знавців: Теофанів Прокоповичів і Тупталенків колись, Гоголів і Чайківських недавно — в московський бік, Киселів і Вишневецьких колись і Коссаків та... Грабиків сьогодні — в польський бік; мимохідь кажучи, Румунія завдячує нам свойого найбільшого поета Михайла Емінеску (Емінович). Повстає питання, які чинники складалися, коли ми тратимо, й які спричиняли, як ми набували. Залишаючи ролю нашого побуту на пограниччах на боці, займемося історичними постатями, бо вони — ціль цих завваг. Отже аналізуючи їх життєписи, з яких найбільш типовим з своїми роздвоєннями і хитаннями, є Гоголь — можна висунути таке твердження:

Визначні українці наставлені на матеріяльне і часове, переходили в чужий табір, визначні чужинці, що жили в Україні й були наставлені на духове й вічне, прилучалися до української нації.

Повстає безпосередньо проблема, яку варто опрацювати науково: що було серед українців притягаючою силою для того рода чужинців; хоч з другого боку насуваються сумніви, чи вдасться взагалі схопити душевні нетри сухими поняттями і логічними заключеннями. Найкращим доказом на це є Юрій Клен, якому власне посвячуємо з пієтизмом ці рядки з приводу його передчасної смерти. Живучи серед московського або обмосковілого наукового оточення — міг він стати москалем, виїхавши до Німеччини і зайнявши там університетську катедру, повинен був стати німцем. Однак не сталося ні одне, ні друге. Що більше, в Німеччині знаходить він себе українським поетом з таким міцним насиченням, що висуває його на передовика серед націоналістичних поетів, бо в його творах вичувається на тільки зов нашої землі, але і щораз наново виступають наші вічні національні символи.

Від першої хвилини зустрічі з Юрієм Кленом можна було б стати перед загадкою, що докучливо і настирливо домагалася розв'язки. Побачивши його, високого нордійця з сталевими в барві очима і — типовою українською м'якістю в обличчі, голосі і поведінці, тяжко було сховати здивування і розчарування. Невжеж бо ця м'якотілість так передуховлена, що налягає проклятим тавром навіть на чужинців?

А справді так є! Шукаючи за притягальними силами в нашій духовій будові, можна б їх багато нарахувати, що допомагають в асиміляції: свобідний розвій індивідуальности, гармонія заложених „implicite" в її духовості прямувань з загальним наставленням народу, широчезний діяпазон історичних і потенційно актуальних ідей, повновартісних для епохи, тощо. Але всі ці й інші вирозумовані складники, можуть тільки описати і наблизити до суті, але ніколи її задовільно не вияснити. Нам хотілося б знайти одно ґенеральне поняття, в якому містилися б усі можливі складники без решти. Натяк на таку категорію дає власне та м'ятотілість, що приходить до людини з сонця, повітря і землі, що сходить на неї й опановує з елементарною міццю, щоб уже ніколи не випустити.

Цим елементом є маґічна міць нашої духовости і природи, що в ірраціональний спосіб впливає на людей, які живуть на нашій землі, змінює їх і зовсім полонить.

Певно, виступає вона особливо згущено в расових схрещеннях, але може діяти і без них. Не міг не підлягти цій магії і Юрій Клен, що до глибин пізнав і полюбив Україну, і тимто є він такий український, такий наш!

Ми назвали цю силу не благословенною, але проклятою. Не зважаючи на все, не хотіли б ми відступити від цього означення, щоб ним підкреслити відсторонь, яка нас ділить від її абсолютних звеличників, що не хочуть поза нею ніякої іншої визнати. Ця сила не є рушійною, вона тільки притягаюча, як ґравітаційна сила землі. Вона не вичерпує всієї нашої духовости, тільки частину її, вона допомагає нам, як расі, перетривати тисячеліття, гублячи або змінюючи всякі зовнішні ознаки, бо ця сила — біологічна. Але це нас далеко не вдоволяє, бо

крім притягаючої, мусимо мати й відпихаючу силу, щоб вдержати цілу національну будову і могти йти в наступ.

Границя між татарським півднем і українською північчю була завжди географічно плинна, але кровно — непохитна. З пограниччя нема ніяких доказів з антропологічним забарвленням на схрещування українців з татарами: високий ріст, недостача широких ярмових костей і брак монгольської повіки стверджують це понад усякий сумнів у чорноморських округах. Цю саму засаду відокремлення ідеалізує і Юрій Клен, що оспівує золотокудрих юнаків, як вони припливають до чарівних берегів і падають там в обійми смуглявих красунь. Але їх молодий вожть не довго терпить цю дику і розпусну кровозмішку. Він скликає рогом очманілих войовників, саджає їх мовчки на каравели і відпливає, щоб втримати в моральнім здоров'ї свою дружину.

Не станемо ніколи великою нацією, якщо зречемося культурної місії супроти сусідніх, породою нам близьких, народів: стратимо багато, якщо не всякали б до нас шляхетні чужинці, одержимі нашою духовістю: але одночасно залишимося тільки культурною масою

(Закінчення на стор. 5)

мо вірити, що за першим кроком ми зробимо другий крок. В цьому буде наш великий здобуток. Тому на висліди нарад із Діллінґену треба дивитися, як на певний здобуток для всіх нас. І для бандерівців, якщо вони вміють класти загальне добро понад партійне і групове.

Створивши спільний громадський провід, ми внесли лад і правопорядок в наше громадське життя. Ми виявили рівночасно, що в рішальних хвилинах в нас бере верх політичний розум, національна етика й почуття історичної відповідальности. Але це тільки перший крок. Новий «коаліційний» провід ЦПУЕ мусить своєю працею доказати, що діллінґенський експеримент не був ані обдуренням одного партнера другим, ані обдуренням українського громадянства, яке хоче об'єднання українських сил і вірить у щирість об'єднання, яке сталося на II. Загальному З'їзді ЦПУЕ.

Новій Управі ЦПУЕ бажаємо успіхів!

Д. Квітка

Перший Зимовий Похід

В грудні місяці ц. р. минає 28-річниця славного рейду армії Української Народньої Республіки у глибоке запілля ворога-окупанта, що залляв своїми полчищами територію України.

З півночі, під ударами большевиків, відступала добровольча армія російського генерала А. Денікіна, скрізь чинячи розбій, грабунок і нищення всього українського.

Північні простори України обсідали большевицькі орди. Фронт наддніпрянської армії УНР майже був ліквідований і вона перебувала на вузьких смугах на Правобережжі України.

На Лівобережжі і Правобережжі України клекотіли заворушення українських повстанців.

Ще не було втрачено надії на відновлення і успіх національно-визвольної боротьби з ворогами України. Голова Директорії і Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки, Симон Петлюра на спільній нараді Директорії, Уряду УНР і старшин в справі дальших напрямних стратегії і тактики в боротьбі з окупантами України підкреслив, що мусимо зберегти своє військо і було б помилкою, коли б базуватися лише на повстанцях. В нашій боротьбі, — казав він, — вирішальну ролю грає регулярне військо. Тому візьмемось всі до праці, щоб у цей тяжкий момент зберегти єдину надію України — нашу регулярну армію.

Свій похід в запілля ворога Наддніпрянська армія почала 5. XII. 1919 р., проривом денікінського фронту на лінії між Козятином і Калинівкою і далі швидким маршем в напрямі на південний схід. За тиждень армія була вже в районі Липівця. Раптовість і швидкість руху армії Першого Зимового Походу викликали величезну паніку серед денінкінців.

Головнокомандувач армією Зимового Походу, ген. Омельянович-Павленко в листі до тодішнього Голови Уряду УНР, Мазепи писав: „Наш рух покищо для всіх є повна несподіванка і при удачі буде мати для лівого крила денікінської армії великі наслідки. Залізниця Козятин-Вінниця в наших руках. Є полонені.»

Під час рейду армії УНР в глибоке запілля ворога при армії і в місцях передбачуваного нею походу увесь час перебували Голова Уряду УНР, інші міністри Уряду, політичні референти армії і відповідальні представники тодішніх головних українських політичних партій, що видавали відозви до українського населення, координували дії українського війська з українськими повстанцями і т. д.

Все це скріплювало ідейність нашої визвольної боротьби і притягувало симпатії у-

(Закінчення на стор. 7)

Ослаблення комуністичних позицій

(Продовження)

нього є об'єднана в політичному і господарському відношенні Німеччина, в якій були б гарантовані всі демократичні свободи та західній життьовий штандарт.

Совєти ж хочуть ограбувати Німеччину за рахунок репараційних поставок собі та поставити вірний Москві комуністичний німецький уряд. Хочуть бачити у централізованій Німеччині свого сателіта на взірець Польщі, Румунії та інших. Такі дві розбіжні позиції, що виходять з цілком протилежних концепцій мирного устаткування світу. Суттєвим коментарем до позиції, яку займали совєти на конференції, може бути останній вислів Бевіна: „Ми збиралися встановлювати мир, а не робити пропаґанду."

Таким чином запляновано і керована большевиками Москви світова комуністична офензива на ріжних відтинках заламалася на міцній відпорності і протидіях Заходу. Це заломання є виявом ослаблення і втрати комуністами важливих ключевих позицій, наслідок здорової реакції народів на їх руїнницьку і розкладову діяльність. Є показчиком того, що осягти і утриматись при владі комуністичні партії можуть лише за допомогою совєтських багнетів.

Проведення грошевої реформи в СССР та знесення карткової системи аж зовсім не робиться, як про це галасує совєтська пропаґанда, а метою «покращення становища трудящих мас». Вона насвітлює лише господарські повоєнні труднощі і хаос у фінансовому господарстві та не спричиниться до покращення матеріяльного рівня трудящих в СССР. На зміну твердо усталеним продуктовим нормам (також не завжди видаваним) прийде вільна торгівля з... пустими полицями у крамницях та тисячними чергами. Це є своєрідний пропаґандивний трюк, щоб запаморочити «успіхами соціялістичного господарювання» голови совєтських обивателів та закордон.

Він подібний до знаного вже трюку в 1934 році, коли пухлі від голоду люди мусіли тішитися «скасуванням карткової системи» та гаслом Сталіна «жити стало краще, жити стало веселіше».

Намагаючись протидіяти допомозі західній Европі за «пляном Маршала» Совєти поза складанням господарських угод поміж країнами — сателітами, тепер на взірець ЗДА починають давати їм позички в кредит. Так, радіо повідомляє про надання совєтами кредиту в 10 мільйонів рублів Чехословаччині. Що це робиться не з достатків і спроможностей совєтського господарства є відомим. Черговий раз за рахунок «стахановської» експлуатації робітників та обдирання села робиться пропаґандивна подачка для здобуття «добродійної» опінії у підбитих країнах.

Увага світу і надалі лишається прикута до політичного двобою двох світів. Непримиримість і безкомпромісовість супротивників дає всі підстави вірити, що двобій щораз ставатиме завзятішим, набиратиме нових форм та буде послуговуватись більш радикальними засобами.

А. Юра

ГОЛОС ЗА ПОЄДНАННЯ

Від редакції: Порядком дискусії повністю містимо листа, одержаного з українського націоналістичного середовища.

Нинішнє українське покоління обтяжене великою моральною відповідальністю перед майбутнім. Нам судилося жити у велику бурхливу епоху, що руйнує одні держави, підносить інші, перекроює карту світу, ставить на пробу мужність, витривалість, а передусім зважує їхню внутрішню моральну силу й організованість.

Протягом останніх трьох десятків років українство двічі йшло в рішучий штурм на твердині ворожого нам світу поневолювачів нашої країни і двічі скривавлено, але неподолане, відступало, щоб упорядкувати поріділі лави бійців, перешикуватися і приготуватись до нового штурму, з нових виборених позицій.

Сьогодні переживаємо період такого стратегічного відступу, що має згодом перетворитися в новий і вже переможний наступ.

І горе нам, якщо ми й на цей раз не подолаємо ворога! Методами азіятського деспотизму ворог тотально нищить і нищитиме нашу біологічну субстанцію. Боротьба йде не тільки за те — бути чи не бути нашій самостійній державі. Іде велитенський бій, що має вирішити — чи буде Україна самостійною чи, навпаки, українська нація буде коли не знищена біологічно силами варварства, то буде як неповторна духово-біологічна єдність розчавлена антилюдяними методами загарбників.

Шанси остаточної світлої перемоги і невимовно важкої поразки сьогодні наростають з намацальною виразністю і тяжать над століттями майбутнього як благословення долі над нами й дітьми нашими, чи як його прокляття.

Перед цією гострою, як лезо ножа, альтернативою мусять відступити на задній плян усі амбіції, вузьколоба доґматичність, інертність. Мусимо знайти в собі сили переступити й ті Рубікони, які, здавалося б, усталилися в наших душах і стали нашою другою природою.

Це передусім стосується двох українських націоналістичних таборів, двох частин ОУН. Ні для кого не є таємницею, що основний тягар розбудови власних революційних сил українства протягом кільканадцяти років падав на націоналістичний табір. В націоналістичному середовищі найвиразніше скристалізувалася українська визвольна ідея. Ця ідея втілилася в людях з такою силою, що вони йшли на боротьбу і на смерть з мужністю первісних християн. В середовищі ОУН виробився тип революціонера — пробоєвика, що здатний виносити найважчі тягарі підпілля, що боротьбу сприймає не лише як суму духових зусиль, так потрібних у подоланні ворога, а й як криваве фізичне зіткнення, в якому не можна ні на крок відступити.

Всі ці якості революційного націоналізму властиві передовій частині членства обох частин ОУН. І саме ці якості роблять український націоналізм грізною для ворогів України силою.

Українське націоналістичне підпілля було першим справді законспірованим і справді на широку стопу поставленим підпіллям. В цьому сенсі ми, українці, не мали ще попереднього досвіду. Тому ми не зуміли своєчасно і грунтовно усунути ті неґативи, ті непорозуміння, які родить підпілля. Ці непорозуміння незабаром набрали трагічного характеру і призвели до розладу великої могутньої організації на два ОУН в час історично найбільш невідповідний для цього.

Тут може й недоцільно розглядати, хто завинив у розколі. Про це з часом скаже своє безстороннє слово історик. Куди важливішим є вказати на неґативні наслідки розколу. Ним порушено не лише струнку, довгими роками творену систему, організаційну будову. Розкол наніс відчутний удар по самій моралі націоналізму, яка голосила солідарність та упорядкованість національних сил, а практично давала приклад розбрату.

Постріли в членів ПУН, були тією ганьбою, що поклала найбільшу грань між двома відламами націоналізму. Підступно вбиті члени ПУН були великими українськими патріотами, визначними індивідуальностями, що безоглядно віддавали себе на службу Україні і тільки в цій службі бачили своє життєве призначення. Цього ніхто і ніколи не спростує. А поруч них загинула від братовбивчої руки велика кількість кришталево чистих людей з революційного низу.

Ці вбивства робила купка осіб, яка до віку нестиме відповідальність перед Богом і національною спільнотою за потоптання синайської заповіді, за злочин проти людяности й своєї нації.

Справедливість вимагає зазначити, що дії убивств знаходили осуд і в середині т. зв. лівого відламу ОУН. Одначе той осуд не зміг перерости в організований чин, бо повсякчас здушувався внутрішнім терором.

Великий похід націоналістів у 1941—1944 рр. на СУЗ дав визначні позитивні наслідки в розбудженні національно-визвольних сил Наддніпрянщини. Але це розбудження не набрало такого розмаху, на який числили націоналісти. До цього був ряд причин. Але серед них одною з головних була роз'єднаність українського націоналістичного табору. Сьогодні націоналістична ідея творить підпілля і на тих широких просторах, де діяв полум'яний Міхновський. Але й сьогодні істотною перешкодою на цім шляху є роз'єднаність зусиль націоналістів. А доти, доки націоналізм над Дніпром не вріс так міцно в землю, як у Галичині, доти українська революція стоїть під загрозою катастрофи.

Історичний іспит останніх років вказує на велику внутрішню тривкість обох ОУН. Шалений смерч подій, в центрі яких стояли обидва відлами, не зламав їхньої організаційної пружности. Обидві ОУН стоять на Рідних Землях у боротьбі в підпіллі. І українське підпілля там мають лише вони. Тому від них в дуже великій мірі залежить майбутнє України. І тут, власне, і виростає ота національно-яскрава відповідальність перед тими, що відійшли у вічність, перед живими й ненародженими.

Логіка життя говорить за з'єднання. Воно не може бути легким. Але націоналісти ніколи не спинялися перед важкими завданнями. На бік мають відійти всі справи персонального порядку, забутися мають образи й зіткнення минулого.

Не може забутися лише одне: братня кров на руках убивць. Як порушників української моралі, як тих, що пробували зламати моральну чистоту націоналізму, ми повинні відмежувати від себе всіх, що давали наказ убити. І тільки велика покута націоналістичним ділом, чи такої жертвенної міри, чин, що викупляв би хоч почасти зроблений у минулому злочин, міг би вернути в лоно об'єднаної ОУН частину й тих, що важко завинили.

З'єднана могутня ОУН, сперта на співпрацю з іншими українськими політичними середовищами, могла б у скорім часі осягнути колосальних результатів у поступі революційної ідеї й вирішно наблизити українську перемогу.

Націоналіст

(Закінчення з стор. 3)

підпорядкованою якомусь суверенові, якщо не плекатимемо другої сили — наступальної і не будемо охороняти себе супроти всяких зайдів, що приходять до нас зимні і зарозумілі, не люблячи ні нас, ні бувальщини нашої, лише — себе самих.

Ростислав Єндик

Світоглядова борня доби великих зламів переходить у внутрішній двобій вічно-людської ідеї свободи і нелюдської доктрини колективного рабства — витвору духа московської імперії.

❀

Дух богоподібної людини проти тиранії сатанічної потвори в людському тілі — це заповідна тема сучасного змагу, ходом і вислідом якого окреслиться обличчя людської майбутности.

Український націоналізм і основні правди

Саме сьогодні, коли йде тотальний наступ на український націоналізм з боку ворогів української державности та збоку своїх «реальних політиків», доводиться ствердити відрадне явище, що на глум цим «гробокопателям» українського націоналізму наш рух чимраз більше і більше розгортає свою позитивну працю на нашому визвольно-політичному фронті.

Як у період між двома війнами, так і тепер, «гробокопателі» українського націоналізму мали до розпорядимости всі засоби боротьби, а до того міжнародня ситуація та вороги української державности сприяли цій боротьбі і допомагали безпосередньо чи посередньо. Проте нікому з них не вдалось захитати основ цього величного українського визвольно-політичного руху.

В чому ж міць українського націоналізму? Свої і чужі вороги українського націоналізму закидають йому все, що завгодно. Український націоналізм за їх думкою це ніщо інше як «реакція» — «ненависне вождівство» — «спроба нав'язати диктатуру», а в корені своєму це «видумка» чужого західньо-европейського світу (Італія — Німеччина). Можна було б не сперечатись із такими розумними «знавцями» українського націоналізму. Ми глибоко переконані, що тут маємо до діла із «комплексом ненависти», а не об'єктивним підходом до основних джерел розвитку наших національно-політичних рухів останнього століття. Ми свідомі того, що вороги українського націоналізму обраховують на доволі слабу поінформованість власної публіки і тому подають до відома такі дивовижні інформації про своїх політичних противників. Коли переглянути все, що писалось про український націоналізм в 1917—1920 рр., між двома війнами і тепер, то доводиться ствердити, що все це старе і лише повторюється. А проте український націоналізм живе, — ще більше посилюється, а його світоглядові, програмові, стратегічні і тактичні заложення виправдуються життям. Про велику позитивну ролю українського націоналізму може говорити той, хто об'єктивно простежить за розвитком української політичної думки XIX. і XX. ст. Щойно тоді можна сказати об'єктивно, хто повставав «під подувом чужих вітрів» із заходу чи сходу, а хто повстав із всебічної боротьби українського народу за самобутність і «підметність свого життя».

Нарешті український націоналізм проголосив часто під вереск пасмистих гієн ворогів свої основні правди. Тільки завдячуючи впертій і послідовній праці українського націоналістичного руху ті, що повстали під впливом «чужих вітрів із заходу» чи зі сходу були змушені перевірити себе та визнати свої помилки в минулому.

Бо тільки перевіривши себе та визнавши свої помилки всі противники українського націоналізму могли визнати спільну консолідаційну програму і платформу. Бо якже далеко стояли вони від цих основних правд, проголошених українським націоналізмом, ще зовсім недавно.

Що таке основні правди? Основні правди це такі світоглядові, програмові (соціяльно-економічні, внутрішньо і зовнішньо політичні) принципи, що випливають із духа і природи нації, і які при всяких умовах без уваги на будь-яке політично-соціяльне зрізничкування нації являються незмінними догмами підметного життя національної спільноти.

Так визначаючи суть і природу основних правд ми констатуємо, що саме український націоналізм розгорнув і з'ясував ці основні правди. Він же ж і змусив всі політичні сили народу визнати їх як передумову ідеї концентрації і консолідації всіх політичних сил на шляху розгортання організації спільного політично-визвольного фронту. Ці основні правди і стали головною базою і передумовою для можливости створення спільного керівного визвольного осередку. Треба лише переглянути сторінки давньої і недавньої історії, щоб зрозуміти величню ролю українського націоналізму у розвитку нашої державно-політичної думки.

Український націоналізм високо підніс маєстат нації, вирвавши його з-під ніг політичних спекулянтів чи космополітичних ворожбитів. І так після довгих літ неволі і з нею зв'язаного комплексу рабства та почуття меншевартости український націоналізм проголосив першу основну правду: «Найвища органічна форма людського життя — це нація. Вона основне і тривале явище в процесах людської історії». Це визначення поняття нації виводимо знову-ж не під впливом жадних «чужих вітрів», але це є потвердження великої життєвої сили, творчої снаги і державницьких змагань української нації.

Дальше український націоналізм з'ясував, за що повинна йти боротьба українського народу. Передусім сучасне українство є переємцем Київської Держави — Руси та Козацької Держави, що на короткий час відродилась в «огні і бурі революції» 1917-20 р., а тим самим сучасна боротьба українського народу це «всебічна боротьба за самобутність і підметність свого життя».

Тим самим український націоналізм проголосив другу основну правду:

«Єдина форма, що уможливлює нації тривалу організацію її життя і забезпечує його органічний розвиток — це власна держава.» В той спосіб український націоналізм чітко підкреслив, що «тільки власна держава забезпечує свободу людини і станів».

Третьою основною правдою — це відношення української нації до інших народів. Бо якже часто у нас бувало, коли ця ідея співжиття будувалась не на плятформі міжнародного солідаризму, але дорогою політично-культурного й економічного поневолення нації іншого нацією. Український народ чи не найбільше завівся на цих дешевих гаслах «за нашон і вашон воль-

(Закінчення на стор. 7)

Думки українського робітника

Преса всього світу повна повідомлень про страйки робітництва у Франції й Італії. З другого боку на сторінках совєтської преси повно листів робітництва до „великого і ґеніяльного", в яких робітники беруть на себе величезні зобов'язання перевиконувати накинуті їм з гори виробничі пляни.

У читача мусить повстати думка, що пролетаріят, не тільки має нахил до большевизму, а й являється його органічним середовищем.

Така думка була б логічною. Партійні адвокати робітництва, „заступаючи його інтереси", а не свої власні, по традиції шукають компромісу з марксизмом, думаючи в цей спосіб ощасливити своїх клієнтів.

Україна — сьогодні в основному робітнича країна. З ліквідацією селянства, як кляси дрібних власників, українське село по суті перетворилася в модерну панщину, де ролю поміщиків повнить ненажерлива Москва з її потрійним дворянством.

Зате не стало ріжниці між долею робітника і селянина. Один і другий працює не на себе. Один і другий опинилися в повній залежності від норм, визначених плянами продукції з одного боку й заробітком за виконану працю — з другого. Як індивідуальність, як самостійна самовистарчальна одиниця — один і другий втратили значіння. Це дійсність, про яку не можна забувати.

Отже — Україна зпролетаризована. На черзі логічне питання: а чи збольшевичена тим самим Україна?

Як робітник київської „Ленінської Кузні", маю право в цій справі висловити свій погляд. Гнобителі нашого народу віками оповідали нам байки, ніби визискувані не можуть обійтися без галапасів, ніби працюючі не здібні творити своє самостійне життя. Комісари, партійні директори, московські зайди і їхні прихвостні обдурювали нашу свідомість дурманом зневіри у власні сили України, вбиваючи нам в голови, що Україна мусить бути чиєюсь „житницею", бо вона багата і квітуча. Гнобителі й їхні попихачі прищеплювали і прищеплюють нам дух невільництва й покірливости перед „великим" московським „братом" і його большевицькою вірою. Вони утверджують міт про незломність їхньої засади — праця це — почесний обов'язок пролетаріяту, а добробут, ордена, гідність — це законне право червоного самодержця і його опричників.

Виховувана і керована партією большевиків українська робітнича кляса на власній шкурі пізнала жахливу суть большевизму.

Перед 30 роками ми власними руками зруйнували імперію царів, але збаламучені московськими комуністами і своїми запроданцями дали загарбати большевикам нашу молоду Республіку.

Тепер наші наглядачі нас потішають тим, що вони нам дали лад, при якому ми не знаємо безробіття і господарчих криз. Правда їхня. Так само і в гітлерівській Німеччині не було безробіття, навіть мільйони наших людей туди вивозилися на каторжну роботу! Але чи це ще є доказом, що в таких тоталістичних державах робітництво користається з людських прав?

Ні у Сталіна, ні у Гітлера робітництво не страйкувало. Чому? Та тому, що професійні спілки в таких імперіях не повнять функцій органів організованого робітництва, а являються поліційним знаряддям в руках деспотів.

Кремлівські сатрапи нас запевняють, що за роки трьох сталінських п'ятирічок Сов. союз перетворився в передову промислову країну. Мовляв в 1940 р. було випродуковано в 12 разів більш ніж в царській Росії 1913 р. Не доказують лише, що за меншу заробітню платню (купна вартість рубля не до порівняння!) витискаються з робітництва кількократні норми виробу, недосказується лише, що визиск робітника набрав таких форм і розмірів, про які навіть не снилося фабрикантам і поміщикам! Недосказують лише, що кремлівські міністри, золотопогонники і партійна кліка в грабіжницький спосіб оббирають народи поневолених Республік, а в першу чергу — Україну. Недосказують, що збагачення Москви могутньою військовою промисловістю сталося за рахунок зубожіння працюючих України, Білоруси і т. д. За заграбовану нашу руду, за загарбане вугілля, за відірваний від ротів наших дітей хліб — ми дістаємо дешеві транспаранти про „героїчну робітничу клясу" країни Совєтів...

За нелюдський визиск наших жінок і дочок в копальнях і на заводах — нам декляруються цитати комуністичних бонз про небувале в світі „зрівняння в правах" жінок з чоловіками... Мають правду — мабуть світ не знав більших злочинів, як вимордування тисяч і тисяч наших жінок і дівчат на каторгах Біломорських каналів!

(Закінчення на стор. 8)

(Закінчення з стор. 6)

носць» або інших «всеслав'янських» чи космополітичних концепціях. А тому український націоналізм наголошує: «Здорове міжнароднє життя мусить бути побудоване на засадах права, як нормуючої сили в співжитті народів, етики, справедливости та пошанування волі і свободи інших народів.»

Не місце тут докладно з'ясовувати інші основні правди, але дальші і головні з них це принципи, за якими повинен бути побудований державний лад, питання релігії і церкви, народнє господарство, внутрішньої зовнішньої політики і т. д. Тут і дано ті головні правди, за якими повинно йти всебічне розгортання боротьби за власну державу в період Національної Революції, державного закріплення та дальшого розвитку.

Вивчивши ці основні правди, проголошені українським націоналізмом на тлі розвитку нашої державно-політичної думки, але об'єктивно і без «комплексу ненависти» зі сторони противників українського націоналізму, ми зрозуміємо ту велику його позитивну ролю та неменш важлливу місію у близькому майбутньому, як всеобіймаючого революційного руху.

Др. Г-ський

(Закінчення з стор. 4)

українського населення до свого уряду і війська. Населення захоплено зустрічало своє військо, даючи йому всебічну матеріяльну й моральну підтримку. Похід української армії у вороже запілля продемонстрував актуальність і живучість української державно-визвольної ідеї як серед населення України, так і перед зовнішнім світом.

Вся світова преса тоді була заповнена повідомленнями про рух і успіхи Української Армії.

Перший Зимовий Похід залишив глибокий слід на Україні. Скрізь, де перед нашою армією були большевики або денікінці, українська влада ставала найпопулярнішою.

Це підносило дух і зміцнювало волю до дальшої боротьби.

Після виконання своїх бойових і пропаґандивних завдань, армія Першого Зимового Походу без дошкульних втрат 5 травня 1920 р. вийшла на з'єднання до українських військ, що були на пограниччі з Польщею.

Похід української армії у 1910-20 рр. ще раз довів, що тільки орієнтація на власні сили є підставою і запорукою успіхів у веденні безоглядної боротьби з ворогом-окупантом.

Бак

Трохи гумору...

Заяча програма

Зустрівся з Зайцем утікач,
Поговорив про кепський харч:
Які є приділи у лісі?
Чи не буває там комісій?
А наостанку запитав:
— Яка в житті Зайців мета?...

Сів куцохвостий на пеньок,
Нюхнув повітря, згриз листок,
Тоді почухав довгі вуха
І каже: — „Стій, мовчи і слухай!

Отеж програма в нас така:
Боятись кожного сучка,
Ходити тихо, якомога,
Молити пресвятого Бога,
Щоб вовка не зустріти десь...

Страшним вважати світ увесь,
Мерщій від шелесту втікати,
Триматися своєї хати,
На випускати пари з вуст...
Не лізти до чужих капуст,
Завжди вклонятися низенько —
Великим, меншим і маленьким,
Ще — непомітним бути скрізь,
Вождів хвалити, — хай їм біс!...

Як всі ці правила здійснити,
То ще сяк-так зумієш жити!"

(„Наш Клич" ч. 31 (632),
12. IX 1947, Аргентина)

Найперше завдання української сучасности — це освідомитись у всій соборності свого буття, думання і стремління — в одність ідейного підмету для визволу всіх своїх сил у збірний чин державного воскресіння України.

(Закінчення з стор. 7)

Робітництво України мало і має добру школу. Вдома не організоване національною профспілкою — воно організоване незносимими умовами життя і праці. Підсилене мільйонами вихідців з села — людьми у яких загарбано їхні дідизни — власні господарства — українське робітництво стає національним, проти-московським і анти-большевицьким.

На еміґрації українське робітництво заступлено десятками тисяч своїх представників. Неорганізованих формально, зате сцементованих ненавистю до червоного московського окупанта й палкою любов'ю до своєї батьківщини, своєї свободолюбивої й вічної нації, до своїх шахт, заводів і фабрик.

„Робкор"

Редакція „Нашої Думки" звертається до всіх своїх читачів та прихильників з закликом надсилати матеріяли до наступних чисел. Адресувати листи на вищеподану адресу.

СПОРТ

ЗА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ

(Лист до Редакції)

Читачі спортового відділу „Української Трибуни" неодноразово були дуже здивовані становищем, яке займала часто РФК і сама редакція до деяких спортових дружин, — одних з наміром перехвалюючи, а других зацьковуючи і неґуючи.

Для людини, яка зовсім не орієнтується в спорті і поза „місцевим патріотизмом" не в стані оцінити справжньої спортової виробленості і рівня тієї чи іншої дружини, досить байдужими були репортажі про перебіг матчів чи свого часу довге і систематичне цькування СК „Україна", що перебував минулого року в Ульмі та Штутґарті і змагуни якого, позбавлені будьякої уваги й опіки, були змушені для втримання форми йти до німецьких футбольних клюбів. Для аматорів спорту ж це питання виглядало інакше.

Познайомившись ближче з деякими „рецензентами" і панами з РФК, приходимо до переконання, що все те є причиною партійної тенденційности в нашому спорті. Виявляється, що моральна й матеріяльна підтримка якоїсь дружини, як і створення публічної опінії навколо неї, не залежить від її спортового рівня, а від того становища, яке вона займає до групи т. зв. „блискучого відокремлення" та чи її змагуни є симпатичними для певних чолових людей з РФК. Коли ж хто із знаних змагунів знаходився в особистому конфлікті з останніми або виявив сміливість подати голос критики — вся дружина, в якій він знаходився, потрапляла на „чорну листу" і годі їй було мріяти про першенство чи добру спортову опінію.

До смішного доходило у минулому році, нпр. з очорнюванням СК „Україна", що будуючи своє спортове життя на професійному підґрунті, поруч деяких неґативних проявів у своїй діяльности, все ж спричинився до популяризації українського футболу серед чужинців. В той час, коли СК „Україна" був у добрій формі і „громив" міцні німецькі дружини, про нього писали лише „Українські Вісті", принципово обходячи його стосунки з РФК та партійне наставлення його змагунів.

„Українська Трибуна" навмисне ж ігнорувала і забирала голос при його програшах. І то з неябияким зневажливим сарказмом. Як виявилось пізніше, основне ядро клюбу, що прибуло з Австрії не виявляло прихильности до „блискучого відокремлення" або взагалі були безпартійні. Така постава РФК та „Української Трибуни" в значній мірі послужили чинником розпаду дружини і її змагуни довгий час змушені були обороняти барви німецьких клюбів. За цю гру в німців ця газета мало не називала їх „зрадниками". А фактично лише це послужило збереженню на висоті спортової форми багатьох змагунів та успішно популяризувало кращих українських футболістів серед німців. Гру таких змагунів, як брати Скоцені, Макар, Куцан, Закалужний та інших завжди відмічала німецька преса. Дехто з них стали найпопулярнішими грачами та „футбольними кумірами" в Карльсруе, Ульмі, Штутґарті та інших німецьких містах.

За те цілі сторінки присвячувала „Українська Трибуна" міттенвальдському „Леву", що технічно і тактично стояв на цілу голову нижче „України" і може бути зарахований лише до другорядної дружини. Поза „львиним натиском" атлетичних змагунів і вправного полювання за ногами супротивника „Лев" ніколи не виявляв доброї техніки чи комбінаційних спроможностей. І не дивно, що за все своє існування він має лише декілька виграшів і то не технічних, а „Львино натискальних" у середньої кляси німецьких дружин. Як виявляється увесь „пресовий успіх" цього клюбу на сторінках „Української Трибуни" полягав в партійній однокровності обох. По рецензіях „Української Трибуни" можна було легко встановити в якому із спортових клюбів знаходиться найбільше прихильників групи „блискучого відокремлення" та в яких стосунках той клюб перебуває з РФК, що теж становить з „Українською Трибуною" однорідне партійне тіло.

Після розпаду СК „України" всю свою „лють" спрямувала „Українська Трибуна" на дружини, де опинились бувші грачі того клюбу. Так, всі виграшні змагання „Дністра" — Штутґарт та „Беркута" — Ульм завжди оминались мовчанкою і в неймовірний спосіб роздувались ріжні конфлікти, що траплялись на грищах цих товариств, хоча винуватцями завжди були грачі „однокровних" „Українській Трибуні" клюбів.

Останній випадок, що трапився на грищі „Дністра" в Штутґарті, де грачі „Чорногори" перші виявили неспортову хуліганську поведінку, підтримані своїми прихильниками з Авґсбурґу, та його насвітлення в „Українській Трибуні" знову підкреслило партійну тенденційність і відсутність справедливої спортової оцінки на сторінках цієї газети. Це вже другий випадок, коли у фальшивому світлі подається перебіг змагань „Дністра", що, безсумнівно, є на еміґрації найміцнішою українською дружиною. І то є фактом, що йде всупереч всяким партійним вимогам та бажанням панів з „Української Трибуни" та РФК. Вартість спортової рецензії в її об'єктивності і фаховому розумінні спорту. Як бачимо, такими не були і не є рецензії „Української Трибуни".

Звертаємо на це увагу і вимагаємо об'єктивности.

Група аматорів

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ 2285

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, січень 1948 р. Ч. 1 (2)

Слава на небесах Богу і на землі мир...

Різдвяні дзвони, що сповіщають народження Христа-Спасителя, дзвонять, як леза мечів, що схрещуються почерез цілі континенти до нового змагу. Святочні проповіді переплітаються бойовими кличами. Спів ангелів, що славлять Бога на небесах, заглушений на землі тривогою і грозою прийдешніх днів.

Цей рік так і почався. Західні потуги зрозуміли остаточно, що їх медові роки порозуміння і співпраці з Москвою закінчилися разом із упадком Німеччини, а оптимістична думка створення «неподільного світу", в якому всі народи жили б у братерстві й згоді, виказалася утопією. «Ми провадили світову війну ч. 2, щоб унеможливити панування Японії над Китаєм і Німеччини над Европою. Гірким овочем наших жертв і перемог є панування Совєтського Союзу над Китаєм і Европою. За це має американський народ дякувати тим, які гадали, що вони зможуть мирним шляхом погодитися з Сталіном», — такі понурі підсумки зробив із американсько-московської співпраці напередодні 1947 р. американський амбасадор у Москві, Девіс.

Після Ялти, де союзники устійнювали підстави нового світового ладу, особливо у відношенні до Европи, та Потсдаму, де ці ж союзники (ЗДА, Велика Британія, Франція і СССР) клали перші підвалини під нову, «демократичну» Німеччину, прийшла конференція міністрів закордонних справ у Москві, а накінець у Лондоні, де остаточно мусілося ствердити, що шляхи «союзників» не тільки ріжні, але виключаючі себе, шляхи, які майже автоматично ведуть до зудару. «Якщо ми не хочемо вічно засідати, і радити, то мусимо розійтися; це одинока точка, яку мусимо прийняти одноголосно», сказав, з питомою йому іронією, міністер Бевін під кінець лондонської конференції. Так, це одинока точка, в якій колишні союзники могли й надалі зможуть порозумітися . . .

1946 року «союзники» вже спорили, але в цьому році вони ще находили, час-від-часу, спільну мову. Ще на початку січня 1947 р. Монтґомері зложував візиту Сталінові, але в цей самий час уже (3. I.) Москва викрила «заговір» в Угорщині проти «демократії» . . . Від цього часу події пішли шаленим темпом вперед. Сталін почав цілком відкрито здійснювати свою «доктрину»: в Польщі, Румунії, Болгарії й Угорщині розгромлено «опозицію» (читай здорові національні сили, які опиралися московському поневоленню), наставлено совєтофільські уряди й створивши новий «СССР в Югославії» з «малим Сталіном», Тітом, на чолі, Москва розбудовує цілий Балкан, який стоїть під її диктатом, у могутню випадову базу проти решти Европи й Близького Сходу. Альянти з початку протестували, тепер уже навіть не протестують, бо стоять перед доконаним фактом. За залізною заслоною, яка тягнеться від Штеттіну до Трієсту, Кремль кує сильну зброю проти «реакції», «капіталізму», «імперіялізму» і т. д. в ім'я «демократії» і «суверенности» народів.

В противагу до «доктрини Сталіна» проголошено «доктрину Трумена», яка має за мету «поставити границі московскій експанзії». Для цього ЗДА розбудовують свої причілки в Греції та Туреччині. Але скріпившися на здобутих позиціях, Москва почала наступ і на ці причілки і то з двох сторін: з одного боку грецькі комуністичні повстанці проголосили дня 24. XII. 1947 «вільний демократичний уряд» у Греції, який буде цілком певно визнаний своїми північними сусідами і діставатиме допомогу від них, а з другого боку комуністичні партії в Італії та Франції намагаються революційним шляхом захопити там владу в свої руки й ударити з тилу на позиції альянтів. Покищо здушено комуністичне заворушення в Італії та Франції, але не розгромлено ще. Тут ще можуть заіснувати несподіванки, хоч офіційна Франція й Італія стали ясно на протимосковські позиції.

Рівночасно з проголошенням грецького повстанського уряду в Греції, в совєтській смузі Німеччини йде останній бій за здушення там опозиції і перетворення її в «совєтську республіку». Совєтська преса навіть говорить уже отверто про те, що альянти мусять поки-

нути Берлін... Вони не потребують там «військово-шпіонської організації», як називає «Правда» з 3. грудня альянтські окупаційні чинники в Берліні.

Мова, якою звертаються до себе тепер колишні альянти, це мова якою говориться тільки під час війни. І так воно є. Ідеологічно-політична й господарська війна в повному розпалі. Чи перетвориться вона в дійсну війну? Це питання на устах всіх. Якщо події розвиватимуться нормальним шляхом, отже якщо не зайде якось несподіванка, то війни скоро не буде, бо Москва ще не підготована до неї, а ЗДА й західні потуги не хочуть війни. Але неминуче мусить одного дня статись, через дозріння, чи через припадок. Першу світову війну викликав «припадок» у Сараєво, друга почалась через «Данціґ», а третя? Вона має безліч можливих «припадків».

Війни не хоче ніхто. Не хочемо її й ми, українці. Але якщо одного дня має бути знищена й усунена тиранія й поневолення народів та одиниць, а цього неможливо буде осягнути мирним шляхом, то краще війна, як життя у неволі. Краща смерть, як рабство. Існує одинока загроза: Щоб війна не почалася тоді, коли лихо сильно розростеться. Коли Москва буде готова до війни, вона не ждатиме ні хвилини... Альянти дуже помиляються, якщо гадають, що московсько-совєтській експанзії можна «поставити границі». Ці границі лежать під мурами Москви. Хто не піде туди, той змусить одного дня обороняти мури власної столиці. Такий закон сучасного розвитку міжнародніх подій.

* * *

Чи дзвонять різдвяні дзвони й на нашій Батьківщині? Там дзвонить зброя українських повстанців, які в нерівній, жертвенній, повній самовідречення боротьбі несуть гордо скривавлений прапор української національної суверенности й невгнутої волі до державної самостійности. Там дзвонять святі ножі українських підпільників, які гартують душу української людини до нового революційного зриву. Там дзвонять кайдани українських мучеників, які в ім'я великої української Ідеї несуть хрест надлюдських терпінь і мук.

Повне героїчного траґізму українське Різдво 1948 р.

На рідній землі не має ще миру. Там не стрічають веселими колядами народження Сина Божого — Спасителя, бо Він і далі розп'ятий там на хресті.

Ідіте на Вкраїну,
Заходьте в кожну хату,
А чейже там найдете
Хоч тінь Його розп'яту...

писав поет, якого пізніше також розп'яли... Україна в святій війні. Україна в крові і пожарах. Але серед цілої цієї орґії страхіть, героїзму й мучеництва палає вогнем українське життя й боротьба за нього, горить велика віра в перемогу правди над брехнею, в перемогу добра над злом, в перемогу України. Об'єднані великою вірою в перемогу, перетоплені в один ґраніт жагучою любов'ю до своєї Батьківщини, українські люди несуть гордо тягар мучеництва, бо знають, що тільки серед великих мук родиться велике діло.

Слава на небесах, а на українській землі останній акт Голгофти. Там шаліє п'яний кат. Але він не вб'є душі живої, вона вічно оживає і горить новим вогнем. На українській землі війна, а в душах і серцях споконвічних жителів цієї землі мир, український мир, який перетопив цілу українську спільноту в один спільний фронт святої боротьби.

Із звуками чужих дзвонів ми шлемо наш привіт воюючій Україні. Наші серця, наші думки, наші найкращі побажання в Україні. Всі наші діла, наші змагання для України.

Останній рік нашого примусового амбасадорства на чужині ми не виконали якнайкраще, бо між нами не було ще повного українського миру. Ми розуміли ще ріжно нашу місію, ми розуміли ріжно наші завдання, ми ріжно виявляли нашу службу для України, тому між нами були часто

(Закінчення на ст. 4)

В духовому ярмі

Проблема переваги субстратної культурної верстви над переможцями є дуже складна, але сьогодні вже розв'язана. Звичайно буває так, що переможці, які творять тонку провідну верству, розпливаються серед культурніших переможених уже по кількох поколіннях, приймаючи їх побут і залишаючи за собою політичну владу. Так було в археологічній добі, але сьогоднішня і вчорашня практика виглядає далеко інакше. Нпр., Москва купувала собі в нас культурників за соболі й вивозила їх до своїх столиць, але в Україні винищувала кревняків тих же культурників, щоб спровадити нашу батьківщину до рівеня азійських пустинь, що зрештою продовжує вона послідовно по теперішній час. І що з того, що такий Апостоленко говорить усіми важнішими мовами Европи і був прекрасним знавцем мистецтва та інженером твердинь, підчас коли Меншіков був звичайним хамом, що не вмів ні читати, ні писати! Меншіков став у наслідок загальної політики Москви одним з будівничих імперії, а Апостоленко пропав. Боячися магічної сили нашої землі, заборонили німці своїм воякам зближатись до населення, розстрілюючи одночасно українську еліту цілими громадами і ще й одинцем. І ми твердимо:

Хто ще прийшов би до нас в Україну, як переможець, цей напевно поступав би так само, нехтуючи нашою культурою і вдоволяючися своєю власною, хоч би навіть нижчою.

Доказ на це дає Рим. Коли римляни підбили Гелладу, відразу відчули, що стоять культурно далеко по-заду, і тимто почали спроваджувати до науки своїх дітей гелленських... рабів. Признаючи вищість культури, не попадали вони в якісь комплекси меншевартости. Навпаки, почували себе володарями, а своїх учителів не називали „Graeci", тільки погірдливо прозивали „Graeculi" — грекчики. Чому?

Починаючи вчитись цінити культуру, не забули вони ще вище цінити свойого переможнього меча.

І щойно повне знікчемніння Риму допровадило до адміністративного, опісля до політичного поділу імперії, але це сталось без особливих заслуг гелленських культурників, які вже давно були стратили волю і честь.

Мало того! Сьогодні бачимо, що навіть **підбиті некультурні** кольорові племена бунтуються не тільки проти чужого визиску, але взагалі проти політики і культури чужинців. Нема сумніву, що жидівські халюці є культурніші від палестинських арабів, але це не перешкоджує нащадкові Пророка Амінові ель Гусейні закликати арабський світ під бойовий зелений прапор: „Ми мусимо витягнути з похви шаблі, бо слова стали без значення." Театр війни поширюється і в інших колоніях, де вихованники Сорбон і Кембріджів очолюють визвольні рухи проти своїх вчорашніх учителів.

з нас зможе здобути країну переможців при помочі бандури? Ми можемо їм доставляти вишивані сорочки, уприємнювати вечорі співами і танцями, але перемогти їх? Думаю, що поза товариські зближення, які стояли б на площині вояцької розваги, не можна сьогодні вийти, бо культурна експансія є вислідом не тільки каторжної праці цілої армії учених і мистців, але і меча або щонайменше його тіні. „Per contrariam" до цього твердження можна доходити до скандинавських культур, але ж бо це є культури ґрекулів, які сповняють у світі ту саму ролю, що наші танці і співи.

Наші танці і співи! Одним з найбільш потрясаючих епізодів останньої страшної війни був для автора цих рядків такий: одна висококультурна родина запросила його у Львові в гостину, де застав він і кількох німців. Як звичайно в нас підчас густої випивки — почались співи, до яких ці німці без **середньої**, в кожнім разі без клясичної, освіти радо прислухувались. Врешті один з них відізвався: „Ich hab' so gern diese Lieder! Die Ukrainer sind ein so nettes und singendes Völkchen!" (Я так люблю ці пісні! Українці є порядний і співучий народець!) Так, ця германська зараза поважилася називати нас **народцем** за нашу музичну культуру! Або пригадаймо собі наші танці, якими величаємося, чи цього треба, чи не треба. Дивлячися на нас, попліскують чужинці хлопців по плечах, а дівчат... по стегнах.

Дівчата! Знову проблема, як палючий сором, коли вони співають соловеями перед чужинцями, самі не відаючи коли, їх наліжницями. До неї повернемо колись окремо. Тут зазначимо:

Переможці, як маса, що вступають тепер у т. зв. духові взаємини з підбитими, є гіршого ґатунку, бо ліпші живуть ексклюзивно, що не заперечує факту, що найліпші зпоміж них попадають у полон з тих причин, які ми попередньо подали. („Н. Д.", ч. 1.)

Приймаючи за слушні ці заввaги, дивно мусять вражати слова Криптоніма з „Арки", ч. 5, що обговорює „Оргію" Л. Українки. Ми зрозуміли цю драму, як проблему національної чести і національної ганьби. Криптонім розуміє це інакше — як два шляхи духової еліти поневоленої нації: „1) замкнення в собі, ізоляції, бойкотування окупанта, 2) виходу у широкий світ, опанування переможця духовими скарбами нації, боротьби довшої, складнішої, але..."

Це не припадок, що римляни називали культурних гелленів „ґрекулі", а німецькі кнехти назвали нас „Фелькхен". Поза археологічними явищами нема сьогодні експансії культури без сторожкого меча, нема культури без політики. Зрештою, що значать ці недоговорені „але"? Має собі читач легше знайти на власну руку розв'язку, бо ж проблематика „Оргії" і на думку Криптоніма є для нас тепер особливо актуальна й гостра? Має бути ця розв'язка ганебна в політичному і тимто Криптонім воліє **підповідати?** Признаймося одверто: наша культура є старша, краща і шляхетніша ніж окупанта, але говорити сьогодні, що вона опанує його — це значить пускати **свідомий політичний блахман.** Хто ж перечитує редакційні матеріяли? Доходять скарги редакторів „Арки", що їм перешкоджує в літературній праці якийсь політрук. Ми не віримо в такого ставленника, якщо ж він таки є, то його треба негайно змінити, бо ж він є дурним гаманом.

Ви, хлопці, **не зважаючи на все,** все ж таки є наші колишні і — ми віримо — майбутні друзі, а тим то дозволимо собі гордим з поміж вас дати таку раду: держиморду доставте до „Арки", щоб у ній не могли безшабашно гарцювати української породи ґрекулі, що залишились на волі в духовім ярмі.

Ростислав Єндик

ДОБИТИ!

„До кінця викрити буржуазний націоналізм на Україні"! — ще раз гістерично закликає „активістів-МҐБістів" „Літературная Ґазета" (орган правління спілки пролетарських письменників СССР) з Москви (ч. 54 [2369] за 12. XI. 1947), чи не на окреме ідеологічне замовлення самого верховного літературного критика ВКП(б) Жданова, — бо підпису під статтею немає...

Спочатку традиційно-підбадьорливо поплескавши по плечах деяких найвірніших і покищо найпотрібніших фаворитів, як П. Вершигору (за „талановиту" повість „Люди з чистою совістю"), О. Гончара (за „патріотичний" роман „Прапороносці"), В. Василевську (за роман „Коли загориться світло"), Л. Первомайського (за віршований роман „Молодість брата"), А. Малишка (за поему „Прометей"), П. Тичину, М. Бажана, О. Корнійчука (за „ідейно загострені п'єси"!) та кількох інших, „Літературная Ґазета" з усією скаженістю „пролетарської нетерпимости" накидається на „порочную націоналістічєскую ідеолоґію", яку „українська радянська література повинна була ідейно викрити і поховати" вже давно, бо ж український „буржуазний націоналізм — це найшкідливіша і найнебезпечніша зброя реакції", тобто в перекладі на нормальну мову український націоналізм — це **„найшкідливіша і найнебезпечніша зброя української нації проти московсько-більшовицької реакції!"**

Москва також тут недвозначно стверджує, що „за 30 років" вона вже „не раз вступала в прямий і жорстокий бій зі всілякими проявами буржуазного націоналізму, який загрожував надщербити справу розвитку соціялістичної культури". Отже, Москва також сама визнає, що український націоналізм загрожує **усій соціялістичній культурі!** „Під проводом партії совєтська (не українська, — ясно вказано! — Ст. Р.) література завжди перемагала. Так, в свій час радянські письменники України ідейно (тобто Москва пістолем НКВД — цілковито ідейно! — Ст. Р.) розгромили контрреволюційну групу „Вапліте" і тим самим захистили можливість (зверніть увагу: **саму можливість** — Ст. Р.) безперешкодного розвитку справді соціялістичної літератури", яку, додамо, треба так немилосердно поливати українською кров'ю, щоби не всохла. Бо тільки спеціяльно для того, щоб гальмувати розвиток пролетарської культури встають із гробів українського письменства „рецидиви націоналізму" — і Москва скаженіє!...

„Політичне обличчя таких людей, як Дорошкевич, Рудницький, Лазаревський, Карманський, — відомі радянській суспільності. Лазаревський — в минулому один із активніших діячів контрреволюційної петлюрівської директорії, Дорошкевич — махровий націоналіст, Карманський — наклепник на радянський нарід..." І ось журнал „Українська література", редагований Ю. Яновським, опублікував статті А. Дорошкевича, Г. Лазаревського, в яких під маскою захисту „безгрунтовости" української культури велась атака на ленінсько-сталінську засаду про боротьбу двох культур в середині суспільства визискувачів, стверджувалась вигадлива („вздорная") ідея „єдиного потоку" української літератури минулого, вихвалялись махрові націоналісти типу Куліша. Так само нестримно виступили з пропагандою буржуазного націоналізму М. Возняк та М. Рудницький в журналі „Радянський Львів".

Поруч з цим Москва висловлює свою шовіністичну злість на авторів та редакторів „Історії України", виданої минулого року Інститутом Історії Академії Наук УССР, та „Нариси історії Української літератури" (ред. Масловим і Кирилюком), видані ще в 1945 р. Інститутом Літератури Академії Наук УССР, — де автори осмілились „підкреслювати залежність української літератури від Заходу" і „навпаки, всіляко намагалися затушкувати, послабити благотворні впливи московської культури (винайдені москалями! — Ст. Р.) на передових діячів української культури".

Далі з неменшою піною на устах московська „Ґазета" „викриває" „клясово ворожі вилазки" українських письменників: „реакційну романтику" А. Кундзіча („Українська хата" та „Як Тарас їхав по Україні"), „наклепницьку творчість" А. Хазіна (хоч ця, слава Богу, не націоналістична, — бо автор не українець! — Ст. Р.), „націоналістичні вірші" Т. Масенка („З далеких доріг"). „Глибоко хворобливі в ідейному відношенні, ці твори дають приклад архаїчної декадентсько-буржуазної, занепадницької творчости".

„Націоналістичним духом просякнені останні твори М. Рильського — його поема „Мандрівка

(Закінчення на ст. 8)

КОМУНІКАТ

В Брюкселі появився наступний комунікат, який подаємо в цілості.

Редакція.

Цим повідомляємо громадянство наших народів, що в наслідок спільного порозуміння трьох антибольшевицьких міжнаціональних формацій боротьби за національно-державне визволення своїх народів: Антибольшевицького Бльоку Народів, ,Інтернаціоналу Свободи" та Прометеївської Ліґи Атлантійської Хартії („Прометей") створено об'єднання цих формацій на засадах, що їх висловом є наступний документ, схвалений відпоручниками названих формацій:

1. Об'єднання антибольшевицьких міжнаціональних формацій боротьби за національне і соціяльне визволення своїх народів утворюється з метою консолідації сил для досягнення спільних цілей.
2. Об'єднання міжнаціональних формацій має назву ,Антибольшевицька Ліґа Освободження Народів" (АЛОН).
3. Метою АЛОН є боротьба за:
   а) знищення і розподіл російсько-большевицької імперії та переборення російського імперіялізму всіх видів і утворення натомість самостійних, суверенних, соборних, національних, демократичних держав усіх народів;
   б) побудову на руїнах російської імперії нової системи міждержавних відносин на засадах повної суверенности кожної національної держави, їх дружньої співпраці між собою, взаємної пошани і всебічного обрахування їх інтересів без будьяких імперіялістичних зазіхань;
   в) здійснення на тих же засадах зв'язків та взаємовідносин зі всім світом в дусі Атлянтійської Хартії.

   Отже АЛОН протиставляє імперіялістичним цілям СССР, що прагне до встановлення всесвітньої комуністичної диктатури, себто — всесвітньої тюрми народів і людей, — повне самовизначення і усамостійнення всіх народів світу, гармонійну співпрацю і лояльну взаємодопомогу самостійних, соборних, національних держав усіх народів, як однаково вільних і однаково рівних, без огляду на величину, расу та економічне положення.
   г) Здійснення в своїх державах такого демократичного правопорядку та соціяльних відносин, які базувались би на справжньому народоправстві і соціяльній справедливости, на рівній для всіх відповідальності перед законом, на повній політичній, релігійній, культурній та економічній свободі громадян, на сталості здорових родинних відносин, знищенні всякого терору та господарської експлоатації, забезпеченні умов, що зумовляли б зріст та вільний розвиток національних культур, творчу діяльність громадян і неухильний зріст життьового рівня населення.
4. Досягнення цієї мети є можливе лише шляхом визвольної революції народів, поневолених російсько-большевицькою імперією, та рівночасно і співучасти в боротьбі з комунізмом решти країн світу. Скоординувати, зміцнити та поширити визвольну боротьбу, об'єднати для цього сили всіх поневолених народів, а також відкрити всім справжню суть большевизму, його ідеологію, програмові заложення та його руйнуючу силу у всьому світі. — Це завдання АЛОН, практичний зміст його діяльности.
5. Знищення комунізму та його большевицької централі СССР, — це умова без якої не може бути миру та спокою на землі. Тому цілі АЛОН мають універсальне значення.

   Не зважаючи на всі домагання демократичного світу до миру, СССР за своєю суттю був, є і буде агресивним та змагатиме до геґемонії в світі. Тому АЛОН вважає, що всякий конфлікт демократичного світу з СССР сприятиме розв'язці світової проблематики, якщо утворить ситуацію, що вестиме до прискорення та полегшення визвольного зриву народів. Саме тільки мілітарне нищення СССР, якщо не будуть здійснені цілі визвольної революції народів, є нездатне забезпечити мету.

   В цьому сенсі визвольний рух поневолених СССР народів є третьою силою, яка мусить відограти вирішальну ролю в розв'язці світової проблематики.
6. АЛОН має на меті об'єднати діяльність своїх організацій в сфері:
   а) єдиної репрезентації та захисту визвольних рухів поневолених та загрожених большевизмом народів перед зовнішнім світом;
   б) консолідації сил для антибольшевицької боротьби;
   в) координації визвольних плянів та дій;
   г) перепровадження акцій, що скеровані на допомогу повстанчим і всім іншим виз-

(Закінчення на ст. 6)

Слава на небесах Богу і на землі мир...

(Закінчення з ст. 2)

спори й непорозуміння. Але всі ми хотіли й хочемо: свободи для української нації і гідности для української людини. Та останні місяці і тижні почали вияснювати й еміґраційне українське небо. Ми дійшли до узгіднення і порозуміння на студентському відтинку нашого життя (ЦЕСУС), ми порозумілися на громадському полі (ЦПУЕ), ми договорюємося в справі злиття двох Товариств Політичних В'язнів, ми перепроваджували і перепроваджуємо деякі спільні акції у відношенні до подій на рідних землях (УПА), наші брати заокеном об'єдналися в одне тіло (Панамериканська Українська Конференція), тому можна з усією рішучістю твердити, що ми узгіднимо й наші дії на політичному полі. Для цього існують вже добрі початкові прояви.

На початку цього року ми ще не мали спільної мови. Сьогодні ця спільна мова починає вироблятися (живі переговори в справі порозуміння ріжних політичних партій і середовищ), і ми віримо, що вже в наступному році матимемо її. Через спільну мову ми й нашу визвольну боротьбу та політичну зведемо до одного спільного знаменника. За цим говорить український політичний розум, розуміння добра й успішности спільної визвольної боротьби, національна етика та почуття історичної відповідальности.

Поділений світ на два непримиримі бльоки вимагає від нас одного спільного українського бльоку! В цьому й тільки в цьому запорука успішности нашої боротьби. Скоріше чи пізніше Україна покличе нас знову на рідні землі, щоб там спільно стати до останнього змагу. Туди не сміємо прийти розбиті! Одна Україна має одну тільки визвольну боротьбу й політику. Якщо зрозуміємо цю істину, тоді ніщо не стоятиме на перешкоді до нашого об'єднання в один спільний український фронт. Наша доля в наших і тільки в наших руках. В боротьбі бльоків, Україну визволить тільки український бльок! Віримо, що наступний рік допоможе нам здійснити цей український закон.

Співаючи славу Богові на небесах, молімся до Нього, щоб Він дарував нам український мир на вільних українських землях.

Д. К.

Проти розбиття

(Лист до Редакції)

Високоповажаний

Пане Редакторе!

Появу Вашого часопису „Наша Думка" українське громадянство, спочатку схильне було трактувати, як ще одне збільшення наших і так вже досить, беручи еміґраційні відносини, багатьох пресових органів. Одначе, прочитавши статтю за статтею, кожний з нас зауважив, що це справді **щось нове**, і що „Наша Думка" ставить і намагається розв'язувати проблематику в **позитивному напрямку**. І це дає запоруку успішности Вашого почину.

Між іншим, особливе зацікавлення викликала стаття „Голос за поєднання". Вона читається сьогодні в кожній українській хаті на еміґрації та дискутується в ріжних середовищах. Український загал сприйняв поновлене простягання руки до поєднання двох відламів, колись єдиної ОУН, з великим захопленням і вдоволенням, знаючи ті користі, які це об'єднання принесло б українському народові в грядучих визвольних змаганнях. Ніде правди діти, декого таке ставлення справи й затривожило... Але це напевно або люди, які служать не добру української нації, а своїм ідолам у першу чергу, або наявні вороги українського народу, або вкінці й ті, що бачать, як ломиться лід під їх ногами, почуваючись до вини за розлам ОУН, за пролиту братню кров... Але широкий український загал, широкі лави українських націоналістів відчули вже давно **органічну потребу** об'єднаня, потребу йти єдиним незломним фронтом у бій проти ворога. Вони давно відчули потребу повернути в життя ту націоналістичну мораль, яка голосить солідарність та упорядкованість українських визвольних сил. Сьогодні вони настоюють на її реалізації.

Кожний щирий український патріот має перед собою той **страшний** пасивний балянс розламу ОУН і ним боліє. Ми, тепер **неорганізовані** визнавці українського націоналізму, як єдиної ідеї, на базі якої український народ може **успішно й переможньо** повести боротьбу за визволення, закріпити власну державність на землях Соборної України та забезпечити собі вільний духовий та фізичний розвій в майбутньому, бо український націоналізм — це **органічно — українська** ідея, щиро вітаємо цей почин відновлення об'єднаної ОУН. Ми, почасти вихованці передвоєнної ОУН, які наслідком розламу мусіли стати осторонь тої страшної внутрішної війни, та широкі лави українських патріотів, які по своїй **українській** природі націоналісти, в яких український націоналізм виходить з їх внутрішнього наказу, вважали та вважаємо, що **не може існувати двох чи навіть трьох українських націоналізмів** (а тепер маємо два організовані та третій **неорганізований**). Він, глибоко закорінений і живучий в серцях широких мас українського народу, може бути тільки **один**. Сама ріжниця в тактиці, персональні амбіції ще не дають нікому права шкодити українській справі! І ясно, що це не є правдивий націоналізм.

Сьогодні, коли покривджене лоно ОУН знову простягає руку поєднання, це доказ, що воно правильно розуміє потреби українського народу, воно свідоме тої великої відповідальности за грядучі події перед мертвими, живими і ненародженими українцями. „На бік мають відійти всі справи персонального порядку, забутися мають образи й зіткнення минулого" — це вияв великої готовости поносити жертву в ім'я добра України, бо ж так говорять ті, що були ображені, ті, яких кров лилася в тому „зіткненні". І ми переконані, що й друга сторона, якщо вона хоче залишитися дійсно вірною українському націоналізмові та Українській Революції, якщо вона правильно розуміє наше сучасне положення та завдання, не слухатиме й надалі тих, яких руки осквернені братовбивчою кров'ю, осудить їх і поверне до матірної ОУН, щоб „потягнувши в один гуж" йти до української перемоги.

Ми, неорганізовані визнавці єдиного українського націоналізму, кличемо до поєднання, щоб по припиненні внутрішнього розколу ми могли також поповнити ряди об'єднаної ОУН та віддати й свої сили для конструктивної визвольно-революційної роботи. Очі всього українського народу — в краю і еміґрації в цілому світі — звернені в сторону дій українського націоналістичного руху! Він є вирішним чинником у наших визвольних змаганнях. Кожний з нас мусить належно зрозуміти, що все єднаюче нас є корисне для нашої справи, а всяке розбиття нас руйнує.

Я. Климко

Міт з чужої крови

В звязку з „жовтневою революцією" — чехи влаштовували естафетовий біг з Києва до Праги. Естафета несла з Києва до Праги жменю землі з поля боїв під Києвом, Білою Церквою і Дуклею в Карпатах, в яких вславилася також І. Військова чехословацька бригада в СССР. Цим чехи хотіли також заманіфестувати „вічну приязнь і дружбу" „братніх народів" совєтського і чехословацького.

Естафета прибула до Праги 7. листопаду ц. р. в день, коли цілий „совєтський світ" зі всіма своми сателітами прославляв „жовтневу революцію" і парадно святкував 30 літній ювілей „пролетарської диктатури". І так, в рамках цього спільного свята, відбулося і святочне вложення землі з під Києва, Білої Церкви і Дуклі в Карпатах, яку того дня принесла згадана естафета до Праги. Ту землю, по скінченні всяких обрядів і церемоній вложили до Музею-Пам'ятника чехословацьких визвольних змагань в Празі на Жіжкові.

З цієї нагоди промовляв міністер народньої оборони ґен. Людвик Свобода, який був головним командантом згаданого чехословацького війська в СССР. Коли ми порівняємо його промову з промовами, які він виголосив ще перед двома роками, то побачимо, як людська пам'ять скоро слабне, а навіть вповні „затрачується", навіть в таких випадках, коли розходиться про розрушуючі і страшні бої на фронтах, як цього вимагає — в даному разі — або диктат Москви, або чеський національний шовінізм.

Ще перед двома роками, коли чехи промовляли, або писали про „свої" перемоги над німцями під Києвом, Білою Церквою, в Карпатах, то обов'язково згадували також про хоробрість і войовничу вдачу закарпатських українців, які творили понад 80% в т. зв. І. чехословацькій бриґаді в СССР. Згадували також про закарпатських українських дівчат, які служили при тому війську і які брали активну участь в боях і в своїй хоробрості рівнялись хлопцям.

Але вже по двох роках від згаданих боїв і по одному році від новоутвореної Чехословацької Республіки, нема вже і згадки про закарпатських українців. Вже є тільки „чехословацькі вояки", „наші перемоги", „чехословацькі герої" і тому подібне. Таких термінів вживають чехи не тільки в своїх промовах, але і в пресі. Центральний орган чехословацької армії „Свободне Чехословенсько" з дня 10. жовтня 1946 у статті п. з. „На місцях наших перемог" писав так: „Минуть роки, літа, постаріється сьогоднішнє молоде покоління і друга світова війна увійде до історії. Увійде до історії її також Дукля. Славна епопея І. чехословацького самостійного війська в СССР. Діти будуть учитися в школах історії перемоги, слави і патріотичности чехословацьких вояків і на тих сторінках будуть скріплюватися духом в праці для добра народа і батьківщини..."

А сьогодні, по трьох роках від згаданих боїв, ані згадки про тих, які в дійсності свою кров там проливали в завзятих боях проти німецького окупанта, бо ж вони творили 80% того війська, а не чехи, яких було там всього яких 5%, бо решту творили словаки. Про це ясно говорить статистика цього війська з 1945 року. Промова ґен.

Свободи прозвучала в такому самому тоні, як цитована стаття. І він, як командир того війська, який про все дуже докладно знає, не змігся навіть на стільки військової мужности і чести, щоб принаймі одним словом згадати тих закарпатських українських хлопців і дівчат, що положили в тих протинімецьких боях свої буйні, молодечі голови за свободу Чехословаччини. Як могло промовчати його сумління?!

Так! Київ, Біла Церква, Дукля та інші „долини смерти" в Карпатах поховали, в боях проти німців, кілька тисяч найкращих синів Карпатської України. Сумна була доля карпатських січовиків вже від самого початку. В 1939 році, по окупації Карпатської України мад'ярами, щоб захоронити своє голе життя, передиралися вони через Карпати до Галичини, яку відтак окупували восени того року Совєти. Всіх тих втікачів большевики відсудили і післали на тяжкі праці до концентраційних таборів на Сибір. Багато їх вже там загинуло від голоду і холоду на тяжкій рабській роботі. Тому не диво, що майже по трьох річній каторжаній праці в сибірських совєтських концлагерях, всі, що лишились живими, дуже радо зголосились і вступили в ряди чехословацької бригади, в якій творили, за чеською статистикою, понад 80% всього чехословацького війська в СССР. Радо вступили ще й тому, бо було їм сказано, що будуть боротися за Карпатську Україну, що буде автономною державою в новій федеративній ЧСР, як то було в роках 1938-39. З тою надією вони завзято билися з німецькою армією і своїми трупами встелювали дорогу до... „чеської перемоги і слави".

Сьогодні, по трьох роках, чехи все забули. Загиблих закарпатських українців перемінили на своїх героїв. Інших закарпатських українців, що мешкали в ЧСР, якщо не приголосились за чехів, позбавлялись всякими способами, бо вони, як українці, стояли не перешкоді „приятельських відносин" з СССР. Тому тих, що не змогли втекти за кордон, наганяли чеські жандарми і поліція до таборів „Совєтських ґраждан", звідкіля їх, як непевний елемент, відправляло НКВД на „родіну". Так чехи допомагали НКВД-истам „репатріювати" українців „на родіну", до тих совєтських концлагерів смерти, якими наповнений великий і далекий Сибір.

Тимчасом з української крови — виростає новий чеський міт!

С. Росоха

РЕДАКЦІЯ „НАША ДУМКА"

бажає всім співробітникам, читачам і прихильникам

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

і щасливого НОВОГО РОКУ

Під батогом

✕ В грудні в Київському клюбі працівників мистецтв відкрито виставку образотворчого мистецтва. Широко виставлені живопись, скульптура, кераміка, дереворізьба, вишивки та інші художні праці українських мистців. Це так в столиці України відсвятковують большевики „день сталінської конституції".

✕ Два великих підприємства сталевого тресту України „Запорожсталь" („Запорожбуд" та „Южелектромонтаж") були нещодавно нагороджені Москвою орденом Леніна. Большевики прагнуть довести видобуток сталевих виробів до „довоєнної потужности". „Завдання" запорожців — збільшити випуск вальцівного заліза (особливо тонкого листу), бо незабаром його треба буде пустити на потреби нової війни. Тому москалі інспірують в Україні за допомогою своїх орденоносців Іванів Рум'янцевих та Кузьміних „клятву запорізьких будівників та металюргів". Чи не здається часом кремлівським можновладцям, що це бурхливодзвонне свято в Запоріжжі може перетворитися на „свято в Чигирині"?

✕ А покищо з металюргів Придніпров'я перевитисли листопадний плян майже на 1000 тон сталі та понад 400 тон вальцівної продукції (Дніпродзержинський завод ім. Дзержинського) та сотні тон сталі видушили від листовальцівників та сталеварів Дніпропетровського заводу ім. Петровського.

✕ З причин воєнної психози натискають і на м. Сталіно. Чавун, сталь, вальцівний лист! Перевиконання, перебудова, стахановські показники! Давай, давай і давай — в пельку московського молоха. Вимога Москви категорична: „п'ятирічка за чотири роки!" Хоч не хоч, а червоне ярмо важчає, тисне на шию голодного українського працівника, щораз частіше примушуючи його поставити справу свого існування „або — або"...

✕ Дрогобич і Борислав змагаються з Баку! Майбутня війна потребуватиме також нафти... Московське „всевидющеє око" ні про що не забуває, „намічаючи заходи щодо дальнішого застосування досвіду баківських нафтовиків". Нові кадри — нащадки славетних „бакинських комісарів" так досконало опанували „братні" Дрогобич та Борислав, що „своє зобов'язання нафтовики" (українські) мусять „підкріпляти тонами нафти понад плян"!

✕ Сумлінно виконуючи партійно-ідеологічну „п'ятирічку за чатири роки", комуніст-агітатор Баріс Ґалін „В одному населеному пункті (так зветься книга нарисів, надрукована в журналі „Новий Мір", ч. 11, 1947), описав Донбас. „Чи можна знайти елемент поезії в звітах добового видобутку вугілля? Виявляється, можна" — зауважує спритний пропаґандист — „я хочу, щоб моє слово, слово районного пропаґандиста... вводило моїх слухачів... у світ напруженої діяльности, кликало вперед." Але звичайно до „напруженої діяльности" цебто до виснажливої праці, „вперед" до перевиконання норм, — бо, бачте, „історія дала нам таку честь — бути першими будівниками соціялізму. Подумайте лише, що це значить!" Аґітатор закликає... „думати", але „большевицька партія й уряд" робітникам часу для цього не лишають, і пропаґандист Ґалін це також чудово знає: „Я хочу, щоб люди, яким я читаю лекції, відчули гарячий відблиск життя..." в Донбаських шахтах! Мурин робить свою чорну роботу. Не даремно „Літературная ґазета" (ч. 59, від 29. XI. 1947) аж захлинається від похвал цим ґаліним: „Як бачимо, серце таких людей ніколи не підлягає демобілізації!" Це правда, таких п'ятолизів большевизму демобілізує очевидно лише його повалення...

✕ „Перед робітничою клясою нашої країни стоять надзвичайно відповідальні завдання", — так пише в наступному (60) числі „Літературної ґазети" Всеволод Іванов про „священні обов'язки письменника". Ми, українці, з цим також згодні. Згодні по-своєму. Тобто, — ми хочемо звільнення робітничої кляси від „п'ятирічок за чотири", чи за чотириста років! Ми хотіли б, щоб справді „наше робітництво дивилось на життя, як на щастя", а не як на каторгу, яка висмоктує з них останні сили і здібності справжньої людини. І ми вважаємо, „священним обов'язком письменника" добиватися насамперед повної волі і самостійности поневоленим народам, щоб і робітництво, і селянство могли дійсно без партійного чи державного батога творити ґероїку праці. Щоб письменники не були змушувані до „робітничої тематики", чи якоїсь, іншої, щоб українець Григорій Запорожець чи татарин Ніґмаджан Манзарипов не служили Москві живим соціялістичним батогом визиску!...

Ст.

КОМУНІКАТ

(Закінчення з ст. 4)

вольним силам, які борються на своїх землях та їх захист у світі;

ґ) організації масових акцій еміґрації з метою їх співучасти у визвольній боротьбі, а також з метою захисту інтересів самих еміґрацій.

7. В сучасний момент АЛОН об'єднує: АБН, Інтернаціонал Свободи і „Прометей".

До об'єднання можуть приєднуватись й інші аналогічні організації. Зазначені в цитованому документі засади лягли в основу схваленого відпоручниками трьох названих формацій „Статуту АЛОН", що від нині є зобов'язуючим для цих формацій.

Підписали відпоручники:

1. **Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН),**
2. **Інтернаціоналу Свободи,**
3. **Прометеївської Ліґи Атлянтійської Хартії („Прометей").**

Постій, 23. листопада 1947.

Вісті з Рідних Земель

КОМІНФОРМ І УКРАЇНА

Поза тими комуністичними партіями, які брали безпосередню участь в установчих зборах Комінформу, притягає московський уряд до його чинности й партії інших держав. В кінці жовтня відбулися у Львові збори міського активу та районових партійних організацій присвячені утворенню Комінформу. Вони ухвалили одноголосно всі рішення, сформульовані представниками комуністичних партій дев'ятьох держав. Проректор університету ім. Франка, Леуцький, заявив на зборах активу: — Декларації Комінформу будуть служити об'єднанню демократичних сил в цілім світі. Совєтська інтелігенція разом з цілим народом об'єднається ще щільніше навколо великого Сталіна.

Старий львівський робітник, голова Райсовєта Шевченківського району, комуніст Садовий промовив: „Мешканці Західньої України стежать з обуренням за інтригами реакції. Ми вітаємо палко створення Інформбюра комуністичних партій і ухвалюємо заходи спрямовані на оборону миру і демократії.

Збори, присвячені Комінформу, відбулись раніше в Києві і відбуваються по інших містах України. Чи має УССР таке ж „самостійне" заступництво в Комінформі як в ООД, тим часом невідомо. В кожнім разі є Мануїльський активним співробітником і Комінформу.

ЗАХОДИ МОСКОВСЬКОГО УРЯДУ ЗБІЛЬШИТИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Величезні втрати в людях в Україні протягом війни та потреби московського імперіялізму в працівній силі для дальшого його розвитку спонукують московський уряд уживати штучні економічні заходи в напрямі збільшення українського населення. Уживаються і в цій ділянці методи рекордів і змагань. Допомогу на виховання дітей дістають лише родини, що мають їх багато. З повідомлень київської радіо-висильні довідуємося, що таких родин є в Україні десятки тисяч. На заохочення до збільшення числа дітей було витрачено протягом останнього року 1 мільярд 900 мільйонів карбованців. Спеціяльну увагу було звернено на народження дітей в Ізмаїльській окрузі і на Закарпатті, де суму визначену для цього було в останнім році подвоєно.

„СВЯТО" СТАЛІНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

За повідомленнями київської радіо-висильні, було відсвятковано річницю сталінської „конституції" як звичайно загостреними „працівними змаганнями" на її пошану. Деякі українські робітники мусіли визначити передодень „свята" виконанням трьохденних норм. Сотки тисяч агітаторів з'ясовували значення й добродійства цієї конституції, відвідуючи навіть приватні мешкання, щоб не дати спокою й тим особам, які не мусіли відвідувати робітничі збори та мали змогу не слухати й радіової пропаґанди. Вказувалось на те, що з'ясовання й вивчення конституції особливо потрібне для Західної України, яка користає з неї лише по „воз'єднанні", а зокрема для тих українців, які прибули до Львова з ЧСР та Франції. Їх політичним вихованням займається особливо пильно якийсь професор вищих закладів, Ямпольський, який зрештою заявив в одній з своїх промов сам, що він міг зробитися професором лише завдяки совєтській владі. „Святкування" конституції було утруднено тим, що не кінчились ще „трудові змагання" на пошану „виборів" до місцевих совєтів робітничих депутатів.

МОСКОВСЬКА ПРЕСА ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ЧУЖИНІ

Наявність понад двох мільйонів українців поза межами московської влади, в Америці та Европі, а ще більше їх загальне протимосковське наставлення та жадання самостійности України непокоїть і лютить московських можновладців та понукує їх пресу до виступів проти цих українців. З великою протиукраїнською статтею виступив в „Известіях" Сава Голованівський. Хвалючись об'єднанням всіх українських земель під совєтською владою, він вказав, що західня межа України є тепер на Тисі. Виступаючи гостро проти національних традицій української спільноти на чужині він запевняє, що український нарід не має нічого спільного з українцями, що перебувають поза межами СССР, а разом з тим загрожує знищенням „рештам українських націоналістів", які заховались в українськім народі від совєтської влади. Як мало відповідають дійсності твердження „Известій", доводить найкраще дальша боротьба українських повстанців проти совєтської армії та невпинний спротив українського населення московській владі на Україні.

ДІТОЧА Й ЖІНОЧА ПРАЦЯ В ДОНЕЦЬКИХ КОПАЛЬНЯХ ВУГІЛЛЯ

В половині листопада повідомляла київська радіо-висильня в українській мові про вислання до копалень тисячів хлопців, що скінчили прискореним темпом промислові школи. До них забирається примусово хлопців у віці від 11 до 13 років і по скінченні двохрічного курсу висилається також примусово до ріжних промислових підприємств, де вони часом мусять „перевиконувати норми" дорослих. Висилання дітей до копалень на Україні почалось протягом війни. Як бачимо, це робиться й тепер, всупереч всім інтернаціональним приписам і законам про охорону діточої праці. Переганяється й жінок з колхозів і ріжних промислових підприємств до копалень. Наводиться приклад одної дівчини, яка працювала раніше у фабриці линв, а тепер перевиконала свою норму, відбиваючи та навантажуючи вугілля. На Україні „шириться рух" молодих колхозників іти на працю до Донецьких копалень, себто московський уряд гонить туди голодом і терором нелітніх дітей українських селян. Велика валка їх прибула до Києва в дорозі до копалень, де їх водилося оглядати місто. Для піднесення працівного „запалу" було їм показано в міському театрі „Молодую Гвардію" і вислано на Донеччину, де їх було розташовано в мешканнях уряджених після останніх вимог комфорту . . . в цілях пропаґанди за поширенням „руху". До цього треба додати, що брак працівної сили в колхозах на Україні, де працюють переважно старі люди та жінки і діти, був одною з поважних причин голоду в Україні, але московський уряд готується до війни з таким гарячковим поспіхом, що не зважає на ніщо та гонить далі працівні сили з українських сел до копалень, бо виріб криці та зброї залежить безпосередньо від якнайбільшого постачання вугілля.

30 РОКІВ УССР

(УБІ) З нагоди 30-річчя Української Совєтської Республіки Центральний Комітет комуністичної партії большевиків України призначив день святкування на 25 січня 1948 р. В свойому передсвятковому заклику до українського народу ЦК закликає всіх трудящих України відмітити цей ювілей „новими трудовими показниками і піднесенням трудової активности".

„Найкращим подарунком —, говориться у заклику, — є прикладання усіх сил до перевиконання норм і до термінового виконання плянів повоєнної п'ятирічки.

Знову наголошується там конечність слідкування за „чистотою марксо-ленінської ідеології" та говориться про потребу „непримиримої боротьби з українським націоналізмом та буржуазними пережитками в свідомості мас". Не забуто і „виключної ролі братнього російського народу у відбудові України".

Як бачимо, навіть і свята з нагоди свого „державного розкріпачення" мусять відбувати українці за приписами. Можна з певністю сподіватись, що у дні „свят" скрізь на Україні будуть подвоєні пости наглядачів з НКВД.

✕

(УБІ) Англійський часопис „Ікскендж" повідомляє про зіслання на Сибір кількох видатних українських письменників, як Рильський, Яновський, Лазаревський, що їх обвинувачують у сепаратизмі. Одночасово з цим їх оскаржують у наслідуванні західньо-европейської культури, а Рильського в націоналізмі та ідеалістичному оспівуванні минулого України. З шкільних підручників усуваються всякі вияви орієнтації на націоналізм і Захід. Провадиться інтенсивна чистка в Києві і Львові.

ДОБИТИ
(Закінчення з ст. 3)

в молодість", „Київські октави", його доповідь „Київ в історії України"." — Тепер досліджено, бачте, що Москва єдино може мати якесь значення в історії України! Саме тому „виявилось, що М. Рильський до цього часу не відійшов посправжньому від своїх минулих націоналістичних позицій"!...

З усіх сил шельмується й роман „Жива вода" Ю. Яновського, бо „в світі уродів, яких малює Ю. Яновський, не можуть існувати справжні людські почуття. Торжествують жорстокість, патологічні пристрасті". „Немічна архаїка до кінця видає залежність письменника від традицій чужої українському народові націоналістичної літератури". Цікаво, чим же тоді можна пояснити, що навіть в світі, де „торжествують жорстокість, патологічні пристрасті", 30 років іде запекла боротьба з органічними письменницькими „рецедивами" похованого ҐПУ-НКВД українського **націоналізму, хоч справді „у** письменників України не було недостачі в нагадуваннях (ще й яких! — Ст. Р.) про те, що їхні творчі успіхи органічно (органічно-нагайково! — Ст. Р.) пов'язані з необхідністю послідовно боротися за більшовицьку партійність літератури". От вам і **чужість** українського націоналізму для українського народу!! Вдало москаль оману пускає!...

„В наклепницькому романі І. Сенченка „Його покоління", де міститься пашквіль на українську молодь", — також „викрило" МҐБ „рецедиви націоналізму", які „треба рішуче і послідовно викорінити"! В той же час „Е. Кирилюк на всі боки розхвалив хибні твори М. Рильського, Л. Хінхулов оцінив роман Ю. Яновського „Жива вода", як чудовий твір нашої епохи". тобто **„чужість"** української націоналістичної літератури впливає навіть на Хінхулових! — (Якого з Москви змусили були вилаяти потім цей самий твір Яновського на сторінках „Радянської України"!) — От і борись тоді з тим клятим українським націоналізмом!!

Що ж тоді говорити про українців з „редакції журналу „Україна" (відпов. ред. А. Малишко), яка друкувала роман Г. Лазаревського „Леся Українка", твори І. **Сенченка, тощо та з видавництва** „Радянський письменник" (в. о. гол. ред. А. Засенко), де „шкідливі (москалям, звичайно! — Ст. Р.) твори Ю. Яновського, Сенченка були випущені... в найкоротший термін".

Так брутально обплювавши українцям пику, Москва в кінці своєї погромницько-провокативної статті знов лащиться до України, мов би нічого й не трапилося, ласкаво підбадьорюючи, що „вона (Україна. — Ст. Р.) багата талановитими письменниками, відданими справі партії Леніна-Сталіна, які скупчені під її прапором і готові віддати всі сили і здібності на благо Родіни" — Москви...

Хоч це вже справжніх українців, без сумніву, не стосується, — воно призначене виключно для підтримки позицій всіляких там корнійчуків, тичин, первомайських, а також для виховання „на місцях", в Україні, їм подібних виродків!

Справжнім же українським письменникам Москва оголосила остаточну нетерпимо-шовіністичну анатему. Їх треба негайно зацькувати, а якщо це не вплине, то нещадно добити, використовуючи для цього в першу чергу, звичайно, місцеві, українські руки!!

Добити все, що ще носить ознаки українського — такий девіз Москви.

Ст. Рицький

Українське культурне життя в Австрії

Порівнюючи з Німеччиною, в Австрії опинилося небагато емігрантів. Розкиданість, а зокрема майже непереборні бар'єри зональних кордонів утруднюють налагодження тіснішого зв'язку між окремими скупченнями еміґрації. А зокрема утруднюють встановлення тіснішої співпраці і концентрації українських культурних сил. Врешті самі умови побуту відбиваються негативно на культурній діяльності.

Українське культурне життя в Австрії зосереджується в трьох головних центрах: Зальцбурґ (американська зона), Інсбрук і Бреґенц-Фельдкірх (французька зона) і Ґрац (англійська зона). Найраніше і найбільш всесторонньо розвинулося культурне життя у Зальцбурґу. Тут уже в вересні 1945 р. почав виходити друкований щоденник „Останні Новини" і тижневик „Нові Дні". Видавництво „Нові Дні" видало, або перевидало ряд творів художньої літератури. У вересні 1946 р. почав виходити другий щоденник „Промінь" друкований на циклостилі. Ці газети є одинокими до цього часу на терені Австрії, якщо не враховувати греко-католицького церковно-релігійного тижневика „Недільні Вісті", що видається на циклостилі в Інсбруці. Православне братство св. Покрови в Зальцбурзі почало в 1946 р. видавати свій релігійно-художній журнал „Дзвін". Два числа, що появилися, стоять на високім рівні щодо змісту. Однак через матеріяльні труднощі журнал перестав далі виходити.

При видавничій діяльності не можна оминути літературно-наукового журналу „Літаври", що є офіційним органом Спілки Українських Науковців, Мистців і Літераторів. Ця Спілка, що заснувалася в Зальцбурзі і була затверджена владою, згуртувала і притягнула до співпраці всі тамошні наукові, мистецькі, літературні сили. На початку 1947 р. вирішено видавати, як орган Спілки „Літаври" замість існуючих до того часу двох журналів „Керма" в Зальцбурзі і „Звено" (видавництво Денисюка в Інсбруці). Першим редактором „Літаврів" став покійний Юрій Клен, біля якого зосередився гурт письменників, як Мосендз, Р. Єндик, П. Волиняк, а з молодих поетів Б. Олександрів, І. Качуровський, Б. Скорупський.

Сильно заступлене в Австрії художнє мистецтво. Організована в серпні 1946 р. під протекторатом УНРРА українська художня виставка в Зальцбурзі, а потім в інших містах, здобула велике признання з боку чужинецьких відвідувачів. **На ній видно було нові** і старі творі М. Бутовича, Л. Перфецького, Б. Левицького, Ємеця, Кульчицького і ряду інших малярів і скульпторів.

Вірні українській традиції, „австрійські" українці не забувають також про хорове і театральне мистецтво. Із ряду кращих і слабших хорів виділяється заснований у Бреґенці чоловічий хор „Ватра" під керівництвом Льва Туркевича. Цей хор крім Австрії відбув ряд концертів у Швайцарії і Вюртемберґії, звідкіля привіз ряд похвальних рецензій. В театральній ділянці не вдалося створити репрезентаційного театру, хоч зальцбурзький музично-оперовий театр виступив успішно з постановкою „Запорожця за Дунаєм" для чужинців. Треба згадати, що на терені Австрії (Ляндек) зродилася й „вчилася ходити" Драматична Студія Й. Гірняка.

В ділянці шкільництва крім різного роду фахових курсів, Народнього Університету й Сільськогосподарського ліцею в Зальцбурзі, майже в усіх більших і менших скупченнях існують початкові школи, а також гімназії: в Зальцбурзі (затверджена австрійським міністерством шкільництва ще в 1945 р.), Ляндеку, Інсбруці й Куфштайні. При Видавництві „Нові Дні" довгий час виходив призначений для молоді двохтижневик „Наш Шлях". Велика кількість української молоді студіює в австрійських високих школах у Ґраці, Інсбруці й Зальцбурзі. Студентські громади в Інсбруці й Ґрацу (Ґрацька „Січ" має вже за собою довгу традицію) видають свої органи. На Ґрацькому університеті існує катедра української мови, яку веде доцент др. Гр. Лужницький.

„НАША ДУМКА"
орган суспільної критики. — Додаток до двохтижневика „Комар".

Ціна числа — 1 нім. марка.

Supplement te Ukrainian Newspaper „Hedgehog".

Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 14. July 1947. Authorisation AG. 383. 7., GEC-AGO.

Editor J. Lycholit.

Druck: N/0379

Редакція і Адміністрація:

„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКРАЇНСЬКЕ МУЗЕЙ-АРХІВ
№ 2314

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, січень 1948 Ч. 2 (3)

Виконаймо свій обов'язок!

(В справі процесу проти ком. Еріха Коха)

З певним задоволенням прийняли ми були вістку, що на лаві оскаржених у Нюренберзі засіли також деякі кати України, яких заслужено страчено. Але в той час ми питалися також за Кохом — кривавим Райхскомісарем України: Де є Кох? Що є з Кохом? Чому він не сидить на лаві оскаржених? Зі всіх сторін чули ви такі і їм подібні питання і відразу відповідь: Може він отруївся, бо що інше йому лишилось, а може він уже сидить у в'язниці НКВД і УССР буде його судити, бо ж він був «Райскомісар України», і т. д.

Справа відтак притихла. Прийшли нові події й турботи.

Безперечно, що кожний українець був певний, що УССР поступить так, як всі інші держави і зажадає видачі від своїх союзників одного з найбільших катів українського народу, Еріха Коха, і влаштує над ним прилюдний суд, за участю представників світової преси і на ньому предложить весь потрібний матеріял, який вповні насвітлив би і виявив працю німецьких окупантів в Україні в часі другої світової війни.

Але так не сталося. Виринає питання: Чому УССР не зробила того? Відповідь проста: Не зробила тому, бо УССР є для українського народу зовсім чужою і ворожою владою, на чолі якої стоять чужинці, відпоручники Москви. Влада УССР складається з таких же самих московських катів і упирів, як і німецький упир Еріх Кох. І якраз тому, сучасні кати України Хрущови, Кагановичі й Мануїльські уважають за невідповідне судити Коха, бо ж він виконував те саме завдання, що і їм доручила виконувати Москва: Знищити українське населення, щоб Україна осталася без українського народу. І хто знає чи вони не уділять ще Кохові за його заслуги орден Леніна і не зроблять з нього «героя Советського Союзу», якби трохи змінилися міжнародні обставини.

УССР не судить Еріха Коха ще й з другої важливої причини: Москва не хоче показати світові, скільки: а) мільйонів українців знищили німці, б) скільки зруйнували міст і сел та зрівняли з землею українських «Лідіц», в) скільки ув'язнили українців в тюрмах і концентраках і г) скільки мільйонів українців тримали на рабській праці в Україні і в своєму Райху, бо тоді український нарід став би в очах цілого світу дійсним мучеником. А це Москві не наруку. Для Москви краще, як про українців світ менше знає доброго і навпаки. Тому така нагінка і на українських ДП, тому Москва намагається показати українців як ґерманофілів, щоб з одного боку знищити нас, як живе свідоцтво проти большевицької окупації, а з другого боку, щоб не викликати симпатій до українського народу, але відразу і погорду. Що московська пропаґанда має успіхи, можемо бачити хоч би в останній час на проявах німецької преси, як наших героїв з УПА трактує, як «бандитів», «власівців», «сс-ів» і чим тільки хочете, тільки не тим чим вони є: Українською Повстанською Армією, а нас «фашистами» і «коляборантами».

Заючи, отже, чому УССР не зацікавилась Кохом, повинні ми зацікавитися ним і то чим скоріше, щоб не було запізно і щоб ми не прийшли на Нюренберзький Суд і не стали перед ним з порожніми руками. Українська преса принесла вістку, що цим процесом вже зацікавилися українські правники і вже поробили певні кроки. Вітаючи цей почин, висуваємо від себе такий проєкт: Негайно створити окремий Діловий Комітет зі сталим і здатним до праці секретаріятом. Цей Комітет складався б з певної кількости найкращих українських юристів, які делеґує Товариство Українських Правників. СУЖ має дати до диспозиції цьому Комітетові кількох своїх членів-добрих журналістів. Цей Комітет мав би негайно розпочати збирання доказового матеріялу.

Ми певні, що всі українці відгукнуться на заклик цього Комітету і виконають всі його інструкції. При добрій волі і пильній праці, українська еміґрація зможе зібрати великий доказовий матеріял, відповідьмо на декілька питань і належно проаналізуймо їх.

Ніяка країна, ніякий інший народ в Европі не поніс стільки людських, духових і матеріяльних втрат і жертв в боротьбі з німцями у часі II. світової війни, як український народ. А сьогодні, замість того, щоб світ допоміг йому в його визвольних змаганнях за свою власну самостійну державу, він не тільки, що відвернувся від нього, але найкращих його синів, які зі зброєю в руках героїчно бо-

ролися проти займанщини і тепер боряться проти чужого московсько - большевицького режиму в Україні, називає бандитами, фашистами і чим тільки завгодно, тільки не тим чим вони в дійсності є: лицарями в боротьбі за свободу народу і гідність людини!

Інші народи, хоч не потерпіли ані малий відсоток з того що потерпів український народ, але за те зуміли все те так використати і в таких великих розмірах, що світ уважає їх сьогодні за героїв і великих мучеників у боротьбі з німецькою тиранією. Такі чехи, які без одного вистрілу піддались німцям, зуміли повести таку зручну пропаґанду, що сьогодні цілий світ знає про їхні «Лідіце», а про наші тисячі «Лідіц» не знає нічого. Подібну пропаґанду ведуть і інші народи.

В нас інакше! До сьогодні в нас, українців, в цьому напрямі дуже мало зроблено. Не робила нічого і т. зв. УРСР, бо, як видно, це не в інтересі Москви. Якщо і зробила в цьому напрямі щось, так зробила це виключно в інтересі СССР, одинокої сьогодні тюрми народів, щоб зробити її в очах західнього світу страдальницею. З цього мусимо вивести правильні висновки: Коли московські деспоти, що насильством володіють над Україною, не цікавляться Е. Кохом, то не сміє так поступати українська політична еміґрація. Всі злочини і звірства німців над українським народом ми повинні висвітлити і розгорнути перед цілим світом.

Не чекайте, доки Діловий Комітет розпічне свою працю і подасть Вам належні і потрібні інформації та скаже, куди посилати цей матеріял. Всі візьмемося зараз до праці, збираймо матеріяли так, як уміємо та посилаймо їх до редакції тієї української газети чи журналу, яка нам найбільш симпатична, або знаходиться в нашому таборі. Редакція буде знати, кому той матеріял переслати далі.

Покажімо, хто з нас буде між першими!

Д-р Степан Росоха

ЖИТТЯ І ФОРМУЛИ

Якби життя ішло за приписами, висловленими певними формулами суспільних, політичних чи інших людських відносин, тоді легше було б відрізняти між собою ті формули, а що головне — ті наслідки, що постали як плід застосування формул. Але в час застосування тих чи інших ідей витворюються як цілком логічний наслідок різні різновидності тих самих понять, які пізніше своєю наявністю вносять плутанину не тільки в суть справи, а навіть в поняття самого мовного терміну — слова.

Тому маємо різні назви: комунізм, соціялізм, демократія і багато-багато інших, з яких багато у світі розуміють кожен по-своєму, тобто так, як кому вигідно з його точки погляду.

Для розрізнення між собою понять, до певних, раніше точно окреслених термінів, тепер додають ще різноманітні епітети. Так, до слова «соціялізм" додають ще — християнський, правий, лівий, і нарешті — демократичний. Логічно, що якщо додаємо слово „демократичний" до слова „соціялізм", то значить десь існує соціялізм недемократичний?... І дійсно, приклад такого недемократичного соціялізму бачили в Гітлера, де соціяльна справедливість — чи нехай солідаризм внутрі нації дійшов досить високого рівня, але той солідаризм витворився в наслідок тринадцятирічного партійного тиску — в наслідок тоталітаризму. Справедливість тут розуміємо не як беззастережну, фізичну рівність між членами суспільства, а як матеріяльне задоволення всіх — навіть найнижчих верств суспільства — та ліквідацію незвичайно широкої межі між найвищими і найнижчими в суспільстві. І 90% німців було задоволених таким станом, таким солідаризмом, бо „найвищих" було „осаджено" вниз, а „найнижчих" підтягнено трохи догори, тобто було скорочено між ними ту віддаль, що доводить до революцій та страйків.

Чим не соціялізм? А що він не демократичний, — що ж, такий вдався. Виходить, що й без демократії його можна збудувати. Не навічно, але на певний час, як врешті все в світі будується в суспільствах.

Не можна зрозуміти, чому наші еміґраційні соціялісти відкидають думку про те, що після певної епохи соціялізму має наступити, як логічний наслідок, — комунізм. Якщо не комунізм, то що саме має наступити? Адже ж світ не стоїть на місці, він розвиває форми суспільного буття, і тому щось нове має прийти й після соціялізму. Припустимо, що „колесо історії" повернеться назад... То до чого воно тоді повернеться?... До капіталізму? Ні, цілковито до нього не може повернутися, повернеться частково, в певній мірі, як вияв власницьких настроїв людей. Врешті, це побачимо, можливо, незабаром на нашій Україні, після звільнення її від ярма сталінського — ми кажемо „соціялізму", а наші противники — „державного капіталізму". Але візьмімо теоретично країну, в якій волею народу соціялізм попав би до влади і беззастережно сподобався б людям. Усуспільнили б великий промисел, потім — дрібніший, тоді — ще дрібніший, а тоді? Тоді — до колгоспів дійшло б? А з народом що?

Чи відбулася б антисоціялістична революція? Припустимо, що ні. Куди шлях тоді?

В розвинених народів — наприклад в англійців, бачимо, що після значного полівіння, виявленого приходом до влади партії лейбористів, знову починаються схилення до консерватистів, що пізніше, може, приведе до перемоги їх у наступних виборах. Або у Філяндії.

Але це в народів висококультурних. А в народів із нижчим ступенем державницького розвитку?

Наші суперечки на еміґрації дуже часто набирають цікавої форми і змісту, що в основному зводиться до одного питання: що таке той політично-господарський лад, що його витворив Сталін? Ми кажемо — соціялізм сталінський, соціялісти кажуть — ні, не соціялізм, то — державний капіталізм, троцькісти (комуністи) кажуть — ні, не комунізм і не соціялізм, бо Сталін — взагалі — зрадник комунізму... То що ж воно нарешті таке? Люди відхрещуються від Сталіна руками й ногами, заявляючи, що їхні ідеї нічого спільного з ідеями сталінського соціялізму не мають. Але на якому ґрунті те явище виросло? За яким рецептом воно створене і хто дав той рецепт?

З цього погляду цікава стаття А. Животка „Соціялізм і комунізм" („Наше Життя", ч. 48), де він закидає мені „викривлювання і ганьблення ідеї, що її визнає та чи та частина нашого народу, нашого суспільства і широкі маси народу в інших країнах". Нічого не маємо проти, що та чи та частина нашого народу визнає певну ідею. **Але річ іде про ту ідею, що її принесли до нас із Заходу від досить довгого часу, а від 1917 року ту ідею терпить на своїй спині наш нарід і не знає, як від тієї ідеї визволитися.**

Попавши в полон формули, п. Животко доходить дивної думки, що якщо Сталін соціяліст — то значить він мусить бути й демократом. А тому я мусів був би, виходить, сказати, що в Совєтському Союзі існує й демократизм тим більше, що Сталін себе й називає ввесь час демократом.

Звідки така істина? Чи не відомо п. Животку, коли Сталін став називати себе демократом? Чи не відомо, відколи й поки лад у Совєтському Союзі будувався під знаком диктатури пролетаріяту? Хіба невідомо п. Животку, що соціялізм Сталін будує від того часу, коли демократом він себе на-

Що забути не можна

(Лист до Редакції)

Хвальна Редакціє!

Я прочитав старанно оба Ваші останні числа, а зокрема статті, які відносяться до відновлення єдності Націоналістичного Руху. Я не знаю, які конкретні кроки криються за тими думками, але я до глибини душі схвильований ними. У мойому серці й розумі перемішуються різні думки й почування. З одної сторони мені здається, що говориться про те, що було і є моєю найбільшою мрією, а з другої сторони мене огортає якась тривога. Я сьогодні більше як колибудь думаю про ті накази, які протягом трагічних років останньої світової війни приходили до нас в підпіллі, а згодом в партизанських відділах: — **Не відповідати терором, бо це приведе до домашньої братньої війни — це не відповідає національній моралі — такий наказ** Голови Проводу! І цю історичну відповідальність брала друга сторона як нашу слабість!

Але не про це я хотів писати. Я хотів цим тільки підкреслити, що Провід другої сторони може й цим разом розуміти нашу братню руку як вияв нашої слабости, хоч воно так зовсім не є. Видержавши важкі й болючі удари, маючи сильні моральні й політичні позиції, ми є знову у незвичайно скорому розгортанні наших сил.

Я часто ставлю собі питання — що можна забути? Що можна простити? Що можна залишити для суду історії, а чого забути не можна!

Я можу забути ті страшні болючі переживання, коли треба було часто укриватися не тільки перед окупантами, але й недавніми членами нашої організації. Можу простити тим, які часто не знали, що роблять, діставши фальшиві інформації від своїх зверхників. Можна, беручи під увагу конечність одної української націоналістичної організації та одного українського національного фронту у вирішальні хвилини нашої історії, залишити для суду історії сотні людей, невинно помордованих. Але, коли ми в ім'я майбутнього маємо залишити на боці минуле, то ми не сміємо забувати про те, що на це майбутнє буде мати вплив.

Думаю, що кожному українському патріотові, а в тому й кожному бандерівцеві, мусить залежати на тому, щоб ізолюватися від тих, які живуть з п'ятном братовбивників. Це не тільки для того, щоб відгородитися від того, що є аморальне й протисуспільне, але щоб єдиній націоналістичній організації забезпечити здорові моральні та політичні основи під дальший її розвій. Було б найбільшою шкодою для української історії, коли б єдина націоналістична організація мусіла переймати без розчищення важке конто братовбивств.

Другим моментом, на який хотів би звернути увагу, це справа дотеперішньої тактики по відношенні до інших українських політичних груп, а зокрема до нової наддніпрянської еміґрації. Живучи довший час у ганноверському таборі, я бачив, як у погоні за владою, вони часто тероризували всіх, які не погоджувалися з їх роботою. Це ставало причиною того, що багато наддніпрянців переходило до московських таборів. Наша тактика була і є зовсім іншою. В нас немає різниці між наддніпрянцями і ненаддніпрянцями. Ми працюємо за соборницьким принципом. Тому, в який спосіб буде забезпечена зміна курсу хочби в таборах?

І вкінці мені здається, що впарі з поєднанням, бандерівці мусять вийти зі свойого „блискучого відокремлення". Коли б єдина націоналістична організація мала піти шляхом ізоляції від інших українських груп, то це не відповідало б прагненням наших низів та нашого Проводу.

Ось це ті точки, про які при поєднанні забути не можна. Думаю, що вони лежать сьогодні на серці не тільки нам, але кожному чесному бандерівцеві. Ось це, про що, як мені здається, забути не можна. Цими своїми думками я ніяк не хочу підорвати довір'я до свойого Проводу, а хочу їх тільки висловити в площині дискусії.

Остап Борковський

віть не думав називати, отже — будував соціялізм без демократизму, в чому показав себе неабияким майстром? Усуспільнено всі види економіки без демократизму. Ведеться плянове господарство без демократизму. Диктатура пролетаріяту і відсутність клясової боротьби, що від нього, Сталіна, хочете? Що не на його місці? То через те, що по-різному Маркса розумієте... А треба в одно за ним іти, трактувати Маркса по-марксистському.

Чомусь ніяк не хочемо зрозуміти, що всякий „ізм" у кожного народу виходить по-різному, чому не хочемо зрозуміти, що комуністи засади соціялізму можуть здійснювати не так, як соціялісти, що соціялісти праві здійснювали б їх не так, як соціялісти ліві? Чому не хочемо зрозуміти, що ліві соціялісти в деяких країнах пактують із комуністами, бо тільки в дрібницях між собою різняться?

В дискусії про сталінський політично-економічний лад треба суворої об'єктивности, треба бачити речі такими, як вони в дійсності є, а не бачити в них таке, що тільки відрізняло б Сталінську практику від теорії марксизму. Як виник сталінський господарський лад? Наслідком революції. Чи була та революція соціялістичною? Так, була. Сталін прийшов на готові соціялізації, такі соціялізації, за які борються наші ліві соціялісти, і йде далі дорогою Маркса. Чого ще від Сталіна треба?

Каже дехто, що Сталін — не соціяліст і його господарський лад — не соціялістичний. І одночасно в програмах деяких партій (прим. УРДП) стоїть „усуспільнена економіка". А що таке та усуспільнена економіка? Ми таку усуспільнену економіку й розуміємо, як одну із основ соціялізму. Чи не можна з деяких статтей наших соціялістів вичитати, що господарський лад у СССР в суті непоганий, а тільки треба буде замінити Сталіна та його тоталізм демократизмом — і все буде в порядку. Тобто — ввести демократизм замість тоталізму — і все гаразд. То про що тоді суперечка? (Далі буде.)

В. Онуфрієнко

Мир вам браття...

З приводу страшної братовбивчої смерти бл. п. Бережанського перед 6 місяцями появилися 4 великі статті в „Нашому Житті, ч. 48. Наскільки нам відомо, є це перші більші публічні виступи, де віддзеркалюється надзвичайність цього явища: потворність нашого громадського життя. Так, пізно, надто пізно реаґуємо на прояви першорядної ваги для нашої національної збірноти.

Автор цих рядків впливав ще перед 6 місяцями на найміцнішу організацію в Ґрацу (студ. тов. „Січ"), щоб запротестувати проти братовбивства. Але сьогодні вважає те саме за шкідливе і напевно не з опортунізму, лише з тієї простої причини, що політичні пристрасті вщухають сьогодні серед нас, запановує палатний мир, а така публікація доводить до вибухів нової гризні і старих пригадок. Моральне: наука з казки про господаря і вужа, яку оповідав наш Хмельницький польським послам, залишиться вічною наукою для наших дипломатів, але ми не сміємо цієї науки ніколи застосувати до наших внутрішніх взаємин, якщо хочемо залишитися нацією, а не купою піску.

Виходячи з таких міркувань, політичний рух українських націоналістів не повертає щораз наново до братовбивчих злочинів, серед яких саме він поніс найболючіші втрати, бо через взаємне обвинувачення не воскреснуть уже вмерлі, а постане тільки дальше затруєння національної атмосфери і ніколи не дійде

до здорового клімату, в якому запанувала б нарешті гармонія, довір'я і співпраця всіх чесних членів національної спільноти.

Повертати сьогодні щораз наново до старих братовбивств, це значить поновляти в духовому щораз нові вбивства, а в дальшому доводити до національного самовбивства. Це не значить, що за зло-

Москва в житті українського села

Так у захопленні підкреслює московська „Правда" (за 2. IX. 1947) свою наругу над українською культурою, над самим українським народом, цитуючи допис „Броварі-Москва" з броварівської райгазети „Стахановець":

«Щоденно зі штампом „Москва" прибуває до Броварів **569** примірників всесоюзних газет... Щомісяця Броварі одержують **366** московських журналів, кращі російські літературні видання. **40** вчителів, агрономів, зооветпрацівників з Броварів і сіл району проходять курси заочного навчання в учбових закладах Москви...

За далеко неповними даними, в учбових закладах Москви навчається зараз понад **150** синів та дочок колгоспників нашого району.»

Броварі — це містечко під самим Києвом.

Може саме тому вищенаведені цитати особливо захоплюють москалів. Вони тріюмфують, що їм вдалося нарешті створити таку систему, яка б найкраще сприяла „абрусенію" серця нашої Батьківщини — Києва, яка б так рафіновано-облудно і систематично вливала в душу нашого народу московську отруту!

Так, **1000** примірників різних московських видань для одного-однісінького українського району — це справді слоняча порція московського сказу!

Настирливе ж і безперебійне вливання московського божевілля такими дозами дійсно спроможне не лише безнадійно отруїти, але й „угробити" один район. Але правдівські експерти-трупарі все ж таки радіють дещо передчасно!

Відмовити їм у вмінні виготовляти московські отрути, як і в досвіді застосування їх у межах чи поза межами Рассеї-СССР, звичайно, не доводиться, — надто бо вже світові відома Москва своїм бездоганно розвиненим отрутним мистецтвом, потихеньку спадкованим від усіх і всіляких інтернаціональних Медичів...

Проте правдівські отрутники забувають одну невеличку дрібницю: те, що організм, безперервно споживаючий отруту, швидко витворює в собі протиотрутуімунітет! Український національний організм сотняли років послідовно споживаючий московський сказ, — виробив уже давно проти нього стійкий імунітет... І випробувана московська отрута підвела! „Націоналізм знову підводить голову!" — завзято репетують московські отрутники в київській пресі. І тому Кремль знову (це вже вдруге за часів поневолення України найкривавішого формою Московії!) вислав до „незалежної" УРСР свого найкращого, найдосвідченішого і найдовіренішого погребника — Лазаря Мойсейовича Каґановича... Сталінський наказ йому звучить конкретно:

— Негайно поховати українську Націю!!!

„202 вояки з Броварів нагороджені медаллю „За оборону Москви" — признається та сама „Правда". А скільки тисяч українців з Броварів „обороняють" енкаведисти від Москви... по сибірських таборах, — ніяка „Правда" не скаже?!

Кинути „недостріляних" громадян України на оборону Москви і Москвії, на атомґрадбудську каторгу, спритно розмішати їх з іншими „нацменами", перетворивши на всесоюзний „вінеґрет", — ось нова політбюрівсько-кацапська „кампанія" лікування від „місцевого націоналізму"!...

Чергова „п'ятілетка в четире ґода" і несподівано „високопатріотіческій рейд леґендарнаво браненосца „Варяґа", — це нові морально-фізичні арапники кремлівського „ямщіка"-Йоськи!

Пропаґандивна ж „свістопляска" ентузіястичних правдовиків про те, що „сталіца нашей (тобто кацапської, звичайно!) родіни", „всешутейшая Москва" ніби „чисельними нитками пов'язана з побутом рядового українського села" (хочби й недобровільно!), що вона начебто „невіддільна від щоденного життя кожного закутка соціялістичної батьківщини" — не більше, як традиційна димова завіса на кремлівських вікнах, галасливо-виселковим візерунком фірми „наші достіженія" призначена дещо приховати від допитливих поглядів сторонніх „буржуїв" скандальну вбогість пролетарського меблювання та конфузно-інтимні перипетії співжиття екзотично-безпринципного подружжя: кацапської повії — „Рассеюшкі" з марксистським гангстером „Капіталом"...

Зараз, як і 30 років тому, „нацменівських" кріпаків по традиції батожать „ва ґлубінє сібірскіх руд" — „прілєжна" (старанно!) і „вразумітєльна" (повчально!)! Ці соціялістичні кріпаки змушені і далі беззмінно хльобати смердючі кацапські „щі" з вишукано пропаґандивною отрутою-приправою. Хльобають, — і знають, ждуть: ось-ось заспіває зброя пісню боротьби!... А кому вже урвався терпець, — той іде в УПА! (Це тоді, коли в нас „політик" з еміґрантсько-ульмівського села патетично викрикує: „Чи стоїть проблема боротьби з московською нацією? Ні... Стоїть проблема мирного співжиття з московським народом...")

В межах дії московських отрут, — „в житті українського села" і міста, — такі переконання були б самозрозумілі, їх треба трактувати дуже терпимо і вибачливо, і терпеливо лікувати від залишків отрутного чаду. Але поза засягом?

Чи можна це легко вибачати? Чи можна спокійно дивитися на відхарки тієї отрути?!

Подбаймо ж, щоб Москва належно відгукнулась у житті української еміґрації! Нехай же хор не споєних московською отрутою українських журналістів почує увесь демократичний світ!!

В. СТАР

чин не має прийти кара! В такім випадку цілий правний порядок був би поставлений стрімголов.

Певно, для родини бл. п. Б. є це болюче, що її кривда не стала, **як повинна була,** загальною кривдою; може бути, для марксистів, у яких наріжним каменем ідеології, виписаної з „Комуністичного Маніфесту", являється нація, як арена боротьби кляс, видадуться наші міркування незрозумілі, але ж ми виходимо

з загального інтересу нації, який можна сформулувати в такім політичнім гаслі: мир між земляками, бій на фронтах.

Якщо п. Феденко не розуміє цього, є він політично так наївний, як наївним видається нам його святе обурення, бо ж він хоч би з журналістичного обов'язку повинен був помістити своє становище до цього страшного морду ще перед кількома місяцями, а якщо про нього не знав, то тим гірше для нього. Одночасно не розуміє він, що між нами існує група недолюдків, яких завданням є доводити нас до шалу вічної війни, колотнечі, злочинів і вбивства. Тимто не віримо, що замах на бл. п. Б. мав за ціль вбивство. Ні, радше каліцтво, щоб жертва ходила між нами, і щодня нагадувала, які між нами є звірі, які ми самі бестії в людському тілі.

Теперішня **сензаційна** мобілізація опінії недоведе до позитивної розв'язки. Треба знати **всім провідникам** засади правопорядку, охорони духової відпорности і — приказку: годіє тібі, крас мігі, а тимто в нагальних випадках відразу реаґувати.

Найвищою мірою кари на кожного братовбивника є здушення його злочинного довкілля і відмежування себе від нього, бо тільки тоді зможе запанувати братній мир і ми зведемо переможні бої на зовнішніх фронтах.

Роман Семкович

КОНЦЕРТ ОРЕСТА РУСНАКА

відбувся дня 11. січня 1948, год. 18 в салі Софієнштрассе. Рівночасно повідомляємо, що Орест запрошений Берлінською Оперою співати в опері „Трубадур" на 20, 22 і 24 січня ц. р.

Не словами а ділами

(ГАННОВЕР)

У свій час навколо українського табору ім. Лисенка в Ганновері створено було непроникливу димову завісу, за якою, по твердженням певної преси, ховалися „антиукраїнці", тобто москалі, большевики і інші елементи.

Останніми місяцями цим табором зацікавився СУЖ і поставив за своє завдання вивчити та правдиво насвітлити перед українцями на чужині, що це воно за „антиукраїнці" там засіли. З приводу цього було надруковано в нашій пресі декілька статтей, які почали розвівати цю димову завісу.

Останніми днями нам довелось відвідати знову цей табір і ще раз ствердити на підставі не слів, а діл, що пришивання таборові ярличка „москалів" та „совєтчиків" нічим не виправдується, а навпаки, все говорить за те, що там мешкають собі звичайні українці, патріоти своєї Батьківщини.

При вході до табору на високому стовпі гордо майорить поруч з англійським і жовто-блакитний український прапор. Може цей прапор декому і не подобається, але таборянам він подобається тому, що він їм рідний і дорогий, бо їхні брати і батьки, а подекуди й вони самі щедро скропили його кров'ю в часи визвольних змагань, тому що він їм знайомий ще з часів, коли то він гордо майорів на банях Святої Софії в тих таки 1917—1920 роках, тому що їхні брати і батьки щедро устелили своїми кістками простори непроходимого Сибіру, далеких Соловок і крижаної Колими за цей прапор, тому що окупант їх протягом кількох десятків років ганьбив, називаючи „жовто-блакитной сволочю". Вони з честю остали жовто-блакитниками і до нині.

В таборі ім. Лисенка крім зовнішніх ознак українства, все життя виповнене ще й глибоким українським змістом. Не проходить жодне українське святкування безслідно. Таборяни гідно відзначають знаменні дати українського минулого: свято Самостійности Карпатської України, травневі дні трагічної загибелі С. Петлюри та Є. Коновальця, день Листопадового Зриву, Базар, Крути, а тепер готуються до відсвяткування дня Самостійности й Соборности.

Крім академій, влаштовуються доповіді, реферати з національно-виховної тематики. Правда, могло б їх бути дещо більше, бо табор великий і зацікавлення є, але відповідальним за цю ділянку керівникам табору важко зговоритись з відповідними людьми, що чомусь то не виявляють великої охоти до такої праці в рамцях теперішної дійсности в таборі. Велику інформаційно-виховну роботу провадить і таборовий бюлетень „Новини", що являється виразником таборової управи. Вільно читається і продається українська преса всіх абсолютно напрямків.

Чи не найбільш активну роботу провадить жіноча референтура, що постала з ініціятиви таборян. Ця референтура розпочала свою працю допомоговою акцією перед Великоднем для хворих і немічних українців, що перебувають по лікарнях і санаторіях. Заходами референтури було зібрано в таборі харчову допомогу, а при допомозі управи було виготовлено для хворих біля 200 свячених пасок. Проведено в ці самі дні лотерею, з якої 6332 марки видано на допомогу хворим і студентам-сиротам. З особливим піднесенням пройшов день св. Миколая. В цей день біля 1400 дітей одержали багаті подарунки з іграшок, одягу та солодощів. При чому іграшки були виготовлені виключно руками жінок. „Обєднання Українських Жінок", що існує в таборі ще з давних часів, участі в цій роботі не бере, хоч це діло таке, що виключає всякі інші справи поза дужки і не терпить жодної конкуренції. Замість включитися в це благодійне діло, робиться розшуки за різними неіснуючими „ухилами" національно-політичного порядку в жіночій референтурі. Це творить основу для відмови від допомогової праці.

Також у роботі і практиці ганноверського СУМ-у трапляються жалюгідні випадки. Вони сприяють антагонізмові і розпалюванню ворожнечі. Щоб не бути голословними, наводимо конкретний випадок. Після довгих сварок і незгод нарешті дві організації молоді об'єдналися в одну. Лишалося б тільки потиснути один одному руку і приступити до продуктивної і взаємошануючої праці. На дорозі чому стало все те, що досі отруює наш національний організм на чужині. При виборах спільного керівного органу, „урапатріоти" виявили своє обличчя обструкцією проти вибору в управу певних активних людей, мовляв, той чи інший не є справжній українець ітп. Критерієм для признання одного чи другого таборянина українцем є явна чи тайна приналежність до партії чи групи „блискучого відокремлення". Таке було з директором таборової народньої школи, висококваліфікованою людиною в ділянці виховання молоді. Вважаємо, що таке ставлення справи є водою на чужий млин.

Можна було б без кінця наводити подібні приклади з ганноверської практики, що сіють розбиття і поглиблюють психологічну прірву між таборянами, але досить і цих, щоб переконатися у шкідливих настроях деякої частини наших людей.

На днях відбулася перша зустріч представників ЦПУЕ з управою табору ім. Лисенка. На спільній нараді управа табору одностайно просила представників ЦПУЕ залишитися в таборі на кілька днів, щоб познайомитися докладніше з працею табору, бо вони хотіли б, щоб їх ближче пізнали, дали відповідну пораду, оцінку, але, на жаль, представники ЦПУЕ не мали змоги задовольнити прохання таборян, бо змушені були від'їхати того самого вечора. Таборяни просили передати своє прохання до ЦПУЕ в найближчому часі бачити в себе дорогих гостей.

У взаємній зустрічі найбільше представники табору висловлювали свої жалі, що їх кваліфікували „москалями", „совєтами", що ніхто до цього часу, крім СУЖ-у, ними ближче не поцікавився.

Думаємо, що представники ЦПУЕ, які були на цій зустрічі, на власні вуха, почувши промови усіх отих Горбанів, Потужних, Рибальченків, переконалися, що то таки справді не є ніякі москалі, а справжні українці.

Заслуговує на увагу така благодійна і національно гідна акція таборян, як збір грошей на інтернованих членів УПА, під час якої зібрано 9.656 марок і передано в руки упістів.

Отже, як бачимо, що табір ім. Лисенка не словами, а практичними ділами доводить українську національну гідність і стоїть на правдивому шляху, як подобає порядній українській громаді.

Управа і таборяни завжди готові прийти до порозуміння і щиро співпрацювати з усіма українськими організаціями, хто має добрий намір, але при умові, як ми чули від жіночої референтури, щоб з ними говорили, як рівний з рівним, а не розглядали як ворогів української спільноти. Думаємо, що прийшов час до повного порозуміння і співпраці. Час відкинути нікому непотрібні амбіції опозиції, відкинути в забуття плекання теорії „справжніх" і „несправжніх" українців, а потиснути один одному руки і включитися в загально-корисну працю, яка має такий широкий розмах в таборі ім. Лисенка.

Говорячи про табір ім. Лисенка, не можна мовчки пройти мимо величезних заслуг англійського офіцер-резидента майора Кербі, що виявив у своїй повсякденній роботі виключне піклування українцями.

— Я високо ціню працю і чесність таборян, я вважаю своїм обов'язком насамперед піклуватися дітьми, немічними скитальцями і допомагати українцям у дальшій еміґрації, бо вони є жертвами нацистської Німеччини. — Одночасно майор підкреслив, — що серед скитальців є незначна частина бешкетників, неробів, які не заслуговують на дальшу еміґрацію, але, на щастя, вони становлять дуже мізерний відсоток серед чесного і працездатного українського загалу.

На моє питання, чи міг би я ознайомитися ближче з життям табору за різними документами і постановкою праці в окремих референтурах. Майор відповів:

— У нас в таборі нема жадних таємниць. Можете ходити по референтурах, знайомитися з доку-

Малюнки соловецької каторги

Соловки! Слово кривавого змісту, неймовірної „соціялістичної дійсности" трагічної УССР! Краєчок, лише серпанковий краєчок відхиленої заслони всесоюзної каторги маємо в книжці С. Підгайного „Українська інтелігенція на Соловках", але скільки притаєного жаху виповзає з рядків!

„Багатьох в'язнів привозили з великими капюшонами на головах, які закривали їм обличчя. На грудях у такого в'язня було тільки число. Під цим числом в'язня садовили до камери, на число викликали. Під страхом розстрілу в'язням заборонялося називати своє прізвище. Навіть соловецьке начальство часто не знало, хто саме перебував у його „секретних ізоляторах". Такі таємниці були відомі тільки тим високим установам, які посилали сюди цих живцем похованих."

Так розповідає про це автор, стверджуючи, що Соловки були одним із найбільших місць концентрації українських політичних ув'язнених в новітній Московії — яка завжди послідовно жорстоко катувала і знищувала все антимосковське, до зроджувалося в її межах, створюючи загрозу, або лише можливість загрози для імперіяльного поневолення і визиску Московією інших народів, а в першу чергу, звичайно, українського народу, вічно і нестримно прагнучого до свого визволення, до власного незалежного державного існування. В цій книзі С. Підгайний коротко малює також постаті визначніших українських інтелігентів, яких він зустрічав у тій твердині страждань.

Ось Іван КОЗЛОВ, який „був зайдою на Україні. Власне, не він, а ще його прадід, якого вивіз з Росії поміщик і оселив у своєму „південному" маєтку. Але для І. Козлова Україна стала батьківщиною, за яку він зі зброєю в руках воював у добу революції".

„Історик України, «марксист», Матвій Яворський потрапив з Галичини на Наддніпрянську Україну р. 1918 р., коли прийшла туди німецька армія. Згодом, опинившись у большевицькому оточенні, перейшов на совєтську плятформу, а пізніше навіть став... офіційним партійним істориком України."

У в'язниці „у Яворського була психоза голоду. Уся соловецька громада лікувала його. Ми приносили, що мали з їжі і Яворський їв, а що не з'їдав, ховав у приголовку нар." „Здається, ніхто не виявляв так своєї люті і презирства до енкаведистів і всього, що нагадувало совєти і Москву, як Яворський. „Приходячи на працю, працював самітно, ні з ким не розмовляючи. Ніколи не цікавився нормою, — працював до повного виснаження. Коли якось запитали його, чого він так запопадливо працює, він відповів: „З люті."

...Якийсь „воспітатєль" записав його, бородатого професора, на „красную доску". Яворський зблід, затрясся всім тілом і прожогом кинувся до тієї скрижалі та одним махом витер своє прізвище. „Хто це написав? Я вам, посіпаки, блюдолизи, напишу! — лементував Матвій Іванович..." „Коли Яворського запитали про його підданство, він сказав: „Можете записати китайське, малайське, чи яке ви хочете, тільки не московське, не совєтське". На питання, чи він віруючий і до якого віровизнання належить, — відповів, що віруючий і визнає автокефальну церкву. „Та ні голод, ні підвали, ні вправність соловецьких жилоправів не могли зломити духу людини, яка вважала себе за винного перед своєю нацією." „Незадовго перед кінцем терміну пише свого славетного листа Сталінові. Це був вбивчий обвинувачувальний акт, складений українською нацією в особі свого вірного сина супроти Москви. Свій лист Яворський закінчував тим, що зрікався права звільнятись з тюрми доти, „доки Україною будуть правити Сталін з москалями".

Був на Соловках „Михайло Слабченко — академік і історик України, точніше — економіст, автор чотиритомової „Історії Господарства України від Хмельниччини до світової війни", автор блискучої праці „Соціяльно-економічна організація Січі Запорізької", автор низки талановитих і „дерзаючих" праць, що стали за фундамент для вивчення економічної історії України 18—19 століть." „Коли сьогодні Одеса є українським містом, то в цьому насамперед ми мусимо завдячувати Михайлові Слабченкові і його однодумцям, які перші українізували Одесу, яку так боявся втратити московський міщанин, що свого часу так твердо її опанував."

Мовознавець Федір Пущенко „знав не тільки европейські, але й кілька мов Близького та Далекого сходу. Об'їздив увесь світ і майже все життя провів у подорожах."

Автор книги оповідає, що „коли сірого весняного дня я побачив уперше Миколу Зерова на Соловках, був він у своєму „професорському" капелюсі, з незмінним пенсне і з властивою йому щирою усмішкою. Миколі Костьовичу дали заступа. Бригадир сказав, де і скільки він повинен скопати землі. Зеров пішов на свою дільницю. Десь по обідній порі, ходячи по цих же полях, натрапив я на професора, який сидів собі на камені й читав Вергілія чи Катулла".

Відомий український поет і прозаїк, Олекса Слісаренко, „як прибув на острів, спочатку працював на парниках. Йому доручили ходити за квітами, і він виконував це блискуче, з неабиякою старанністю. „Люблю контрасти, — говорив, — Соловки — квіти"."

Ці витяги із книги нарисів С. Підгайного про українських вистців, науковців і громадських діячів, які опинилися на засланні в Соловках, нехай без зайвих слів спричиняться до більшого зацікавлення цією книжкою серед українського громадянства на еміґрації, стануть поштовхом до ширшого зрозуміння, чому саме квіт нашої інтелігенції неухильно завжди винищується представниками всякої влади нашого північного поневолювача!

Ст. Р.

ментами, знімати потрібні собі копії, про що я дам розпорядження референтам. Можете писати свої враження і висновки. Правда ніколи не пошкодить нашому таборові, — закінчив майор.

А на прощання додав:

— Ґарантую вам повну безпеку на терені табору і волю рухів у ваших справах. Передайте мій привіт українцям американської зони.

Отже, цією дорогою хочу передати в свою чергу щиросердечне українське дякую англійському шефові табору ім. Лисенка за дані мені можливості і права почувати себе на терені підлеглого панові майорові табору, як у себе дома та висловити найщирішу подяку за батьківське піклування моїми земляками в таборі ім. Лисенка.

Генеральний Секретар СУЖ-у:

Юрко Степовий

НКВД — держава в державі

(УБІ) Нещодавно газета „Ноє Цайтунг" вмістила дуже об'єктивну статтю про цілі і методи праці МГВ (НКВД).

Газета слушно стверджує, що „світ ще ніколи, поруч відомих італійської „Овра" і німецького „ґестапо", ще не знав таких жорстоких методів терору, якими послуговується „караюча рука революції — НКВД..."

„Совєтське НКВД це є держава в державі. Це є армія з курсами і школами, де готують пропаґандистів „Комінтерну" („Комінформу") та молодих дипломатів. Але найбільша його роля є зорганізовувати людську робочу силу, що робиться примусом. Руками змушених побудовані газопровод Москва—Саратов та канал Волга—Москва.

Різні керівні імена — ті ж самі методи — робить газета правильний висновок про діяльність народних катів.

—o—

(УБІ) З київських радіовістей дізнаємося, що взоруючи московські театри, Український Драматичний Театр імені Франка прийняв до постави п'єсу Сімонова „Великі Дні", де показується період війни з німцями. Дійовими особами цієї п'єси є Сталін, Молотов і... Черчіль. Останній показується там як противник швидкого створення другого фронту в Европі.

Чи чекав коли-небудь Черчіль на таку честь, ще за свого життя?

Рецензії

„ТРИЗУБ", місячник, орган національно-державаної думки, Брюссель.

Починаючи з вересня б. р. в Брюсселі почав виходити 16-тисторінковий щомісячний журнал „Тризуб", редакція якого заповіла, що «„Тризуб" розроблятиме проблематику українського життя згідно зі своїм способом бачення», а також визначає, «що „Тризуб" силою фактів і в силу морального обов'язку стоїть на сторожі прав і збереження еміґрації».

Дотепер вийшло вже три числа цього журналу і це дозволяє нам сказати про нього кілька слів.

Перш усього з приємністю доводиться констатувати добре редаґування нового українського місячника, який дає і змістовний огляд міжнародніх подій, і хроніку еміґраційного життя, і короткі повідомлення з Батьківщини.

Цикль статтей, вміщених в дотеперішніх числах журналу дають можливість твердити, що „Тризуб" стоїть на твердих національних позиціях, — ба, навіть більше, — в ч. 2 надруковано навіть „Декларацію Проводу Українських Націоналістів" — хоч коментування преси (напр. статті „Не воюймо з вітряками!" з „Укр. Трибуни") не виявляє партійницько-тенденційного підходу, як це в нас уже, на жаль, визначає навіть „добрий тон"...

Оригінальні статті нового місячника присвячені здебільшого внутрішньо-українській проблематиці. Так, Д. Кирильчук полум'яно виступає „За впорядкування українського світу" вже в першому числі, борячись за консолідацію державно-творчих сил українського визвольного фронту, на якому «немає „бандерівців", „мельниківців", бульбівців", а є один спільний український фронт, є українська нація, є Україна». — Підкреслює автор. — «Ні УПА, ні українське підпілля в краю (чи не час вже врешті припинити писати це нещасне слово „край", яке по українському означає лише частину країни, а вживати горду назву „Батьківщина", „Вітчизна"! — Ст. Р.) не носять марки якоїсь партії, групи».

Тому автор також плямує всіх тих, хто сприяє еміґраційній колотнечі, спричинюючої несмак у своїх та чужих, викликаючи корисне лише ворогові відтяження української думки від справді важливих, пекучих проблем. „Загальна ситуація в світі є надзвичайно напружена", — пригадує Д. Кирильчук. — „Вибух може прийти несподівано. Це не дозволяє нам зволікати з таким внутрішнім неладом".

В тім же числі Я. Стобар принагідно пояснює „Що таке націоналізм?".

Дм. Андрієвський, видавець журналу, виступає з статтями „Панорама українського політичного світу" (ч. 2) та „Оребежно з виступами перед чужинцями!" (ч. 3). В першій статті є характеристика українських політичних угруповань з дуже доцільною заввагою, що в Україні „націоналістичний чинник був покликаний до життя історичними обставинами, які вимагають концентрації національних сил для рятунку України від заглади", і саме, підкреслюємо, найбільш здібних і активних національних сил! У другій, — дотепно ілюструючи нечіткість самих „відокремленчих" позицій, відзначена необхідність якнайшвидшого врегулювання зовнішньо-інформативного відтинку, щоби не смішити чужинців.

„За яку Европу?" — запитує читача Д. Слобідський у другому числі „Тризуба", гостро виступаючи як проти пасивної орієнтації на західно-европейські політичні чинники, які ввесь час пактували з Москвою проти України, так, і, особливо, нещадно викриває „панславістський" міт Москви, яка **„ніколи не була, не є і не буде речником слов'ян. Москва чужа дійсно слов'янським народам"** своєю ментальністю. Автор твердить, що „основною передумовою до творення усяких понаднаціональних урядів — це **зникнення поділу світу на вільні і невільні народи"** насамперед.

Я. Стобар у цьому ж числі вишукує націоналістичні елементи в світогляді В. Липинського („Липинський і соціялізм"), а в наступному спростовує „Міт поступу" (ч. 3) взагалі в історії розвитку людства, визначаючи, „що замість неіснуючого закону поступу треба застосовувати закон органічного розвою". Стаття оригінально збудована і цікаво ілюстрована несподіваними іноді прикладами. Іноді також проскакують дещо ризиковані філософські твердження, які варто б глибше обговорити.

Чч. 2 і 3 присвячують окремі замітки боротьбі героїчної УПА, цікаві не просто високопозитивною оцінкою її дій, але й змістовною аналізою цих дій (особливо ч. 3, статейка „Навколо УПА" Д. А.). В стислій формі, але чітко і тверезо розглянено чотири основні моменти української повстанчої акції. 1) „Вона (УПА, Ст. Р.) унагляднила в чині непримиримий спротив, що його ставить український народ насильникам, які окупували його край (Батьківщину! — Ст. Р.), показала світові невгнутість волі української нації до визволення і національно-державного життя." 2) „Служить великим політичним вкладом в українську національно-державну справу, який збільшує в очах чужинців моральну силу українських патріотів" (це ілюстроване захоплюючою цитатою поляка Єжі Бельського з статті в „Часі", ч. 41). 3) Підкреслює цінність досвіду партизанської боротьби УПА також і для повстанців інших поневолених Москвою народів, бо „чи не стоїмо ми справді напередодні збройної боротьби багатьох народів проти чужого панування і насильства, боротьби зовсім нового типу, нового стилю?" І 4) здоровий підхід оцінки заслуг УПА і її тактики на тлі внутрішньо-еміґраційного відтинку, спотворений партійницькою тенденційністю.

В третьому числі „Тризуба" знаходимо й цікаву бібліографію нової публікації П. К. Боярського — „Українська внутрішня політика", яка „відтворює стан речей в українській політичній дійсності та переповідає хід подій між двома війнами"...

Перші три числа нового журналу вважаємо значним досягненням нашої еміґрації в Бельгії, редакції якого до речі, варто було б також висвітлити свої міркування на питання зовнішньо-української проблематики, особливо актуальної і багатої в сучасну пору, але якої чомусь так соромливо уникають наші публіцисти, чи то просто не думаючи над нею, чи лише боячись посковзнутись...

Проте, думаємо, що овоч стиглий — і ризикнути варто!

Ст. Рицький

Сни голуб'ячого серця.

В останній сценічній штуці сербського комуністичного поета Дулі Ніколаєвича, під наголовком „Волга, Волга" між іншими є сцена, в якій являються Достоєвський і Ленін.

Достоєвський говорить до Леніна: „Розпни мене, Володимире Ільлічу, і знищ Европу, мій голубе. Переміни в бомбовий порох Мойсея-Михаїла Аньола і скинь на землю усі пам'ятники католицького Христа. Змети з обличя землі римське християнство! Тільки вона повинна залишитись, наша матір, православна всеслов'янська Росія! Пливи, Волго! Залий цілу Европу, всі її святині! Волга, Волга! Ось є хрест, Володимире Ільлічу, тепер я є готовий зависнути на нім. Гляди як Волга заливає Европу... Европа потапає... в потопі, який випливає із Росії! (Підносить образ Божої Матері.) Навіть її сльози не спасуть Европи. Волга, Волга, я є щасливий!..."

Ленін йому відказує: „Федоре Михайловичу, мій голубе, люб'ю тебе, братчику, генію наш! Росія знищить Европу, знищить... Федоре Михайловичу, мій голубе, мій російський голубе..."

—o—

Під натиском Москви уступив з трону і виїхав з Румунії румунський король Михайло. Цим самим закінчилась комедія, невідома в історії, монархії совєтського типу. Румунія закінчила своє існування як самостійна держава, якої репрезентантом був король Михайло, як символ. У зв'язку з цим в світовій пресі підкреслюється, що Москва почала таки серйозно консолідувати політично і економічно новоокуповані держави як бар'єру довкола себе для забезпечення себе перед наступом зі заходу. За бар'єрою сателітів розбудовується оборонна система Совєтів і центр її постачання за Уралом.

З преси

З преси довідуємось, що бувший альбанський король Ахмет-Зоґу організує в Каірі (в Єгипті) централю для керування визвольним альбанським рухом проти большевизму. Ахмета-Зоґу вигнали були свого часу з батьківщини італійці, а після звільнення Альбанії з італійського ярма большевики, що окупували були Альбанію, не впустили його туди. Весна народів, окупованих Росією, наближається нестримним темпом. До боротьби мобілізуються навіть найменші сили.

—o—

Світова преса займається дальше реформою валюти в СССР. Всі погоджуються в тому, що розреклямована Москвою незалежність совєтської системи господарства від криз це блеф. Закони економіки діють однаково і в капіталістичній і в совєтській системі. Фахові органи преси підкреслюють, що валютова реформа в Совєтах це черговий обман совєтського населення. З нього сов. система стягує всі лише можливі соки на розбудову збройної індустрії у формі всяких пожичок, налогів, хлібоздач ітп. Цього замало, отже Москва вирішила стягнути 9/10 майна народу ще у формі валютової реформи. Затіснення населення в кліщі режиму і висмоктування останніх соків, продовжується. Атомґради ростуть за Уралом, а в Україні народ не має що їсти. Купить не можна, бо Москва засоби — гроші забрала.

—o—

Газета „Берлінське Тіденде" подає, що совєтам вдалось удосконалити німецький винахід поширення кругозору чоловіка при помочі інфрачервоних промінів. Під кінець війни німецькі танки могли вночі цільно стріляти по ціллям за поміччю відповідних апаратів з інфрачервоними проміннями. Досліди виявили, що відповідна концентрація інфрачервоних промінів на віддалі до 10 кілометрів викликає підвищення температури до 4000 ступнів. Відповідні апарати совєти вже мали вмонтувати на кораблях Балтики і Чорного Моря та випробовують їх у сухопутних машинах на Кавказі. Дослідами керує німецький професор Гальбрінґ.

—o—

Вся світова преса, що цікавиться релігійним життям підсовєтської дійсности, принесла була вістку про те, що український єпископ Ромжа з Ужгороду помер несподівано в таємничий спосіб. Тепер з католицьких кіл передають точніші дані про смерть Ромжі. Єпископ Ромжа відбував інспекцію своїх парафій. Він значно опирався переводові греко-католицької церкви Карпатської України на сталінсько-православну московську церкву. В дорозі, на віз єпископа наїхав совєтський танк, як подають, „випадково". Два супровідні священики загинули на місці, а раненого єпископа добили совєтські танкісти.

З неголосних українських політичних кругів довідуємось на марґінесі польсько-української дебати в пресі про порозуміння, що всі балачки на цю тему не мають реальної підстави під собою. Відомо, що відповідальні польські кола на еміґрації і в Польщі рахуються з можливістю наступу західніх держав на схід і в зв'язку з цим робляться деякі підготування для того моменту. В рамцях загального наступу польські сили мали б бути скеровані на обсадження українських земель до Дніпра і заведення там відповідної адміністрації. Сон про Польщу „од моржа до моржа" поляки снять дальше, лише про нього мало балакають. За Дніпром мала б будуватись українська держава, з якою майбутня Польща жила б у згоді. Вістки ці походять з польських джерел і їх треба трактувати зовсім серйозно тим більше, що Польща в нинішньому її виді має до диспозиції значні військові сили, які ще не просякли комунізмом і не опановані Москвою так, щоб сліпо виконували її накази всупереч загально-польським політично-стратегічним тенденціям.

—o—

(УБІ) Совєтські радіо та преса в гострій формі нападають на безліч іноземних часописів, що у свою чергу правдиво висвітлюють причини та мізерні користі для трудящих СССР від проведення грошевої реформи та скасування карткової системи. Оперуючи демагогічними запевненнями про „переваги соціялістичного устрою" та всіляко уникаючи звичайних порівнань в добробуті СССР і закордону, совєтські журналісти твердять про зниження після реформи комерційних цін у три рази.

Маючи до послуг таке визнання можемо встановити висоту попередніх комерційних цін та визначити життьову спроможність трудящих в СССР.

За новою розцінкою міністерства торгівлі СССР встановлено такі ціни: хліб чорний (кг.) 2 р. 80 к.; м'ясо (кг.) 28 р.; масло (кг.) 62 р.; сіль (кг.) 1 р. 60 к.; сірники 20 коп.; чоловіче убрання 1450 р.

За відомостями ж сов. газет місячний заробіток тяжко працюючого стахановця-ливарника дорівнює 1000 р. (відкиньмо ще третину за позику і податки).

Числа промовляють самі за себе і тому їх так бояться совєтські журналісти.

—o—

Головою „Малої Генеральної Ассамблеї обрано Люіса Паділу Нерво (Мексіко).

—o—

В день українського св. Вечера німецьке радіо з Мюнхену передавало на середніх і коротких хвилях радіостацій американської окупаційної зони Німеччини і Берліну українські коляди і щедрівки. Треба думати, що мільйони українців, які сьогодні в московському ярмі, чули ці авдиції з далекої чужини, не маючи змоги самим колядувати вільно.

Американська преса з кінця минулого місяця подає, що мало відомий в світі американський генерал ЛеМей, б. начальник акції бомбардувань американського летунства, обняв пост головнокомандувача слабих американських повітрових сил у Німеччині. Це досить значна осторога для сил, що зі сходу намагаються погрожувати американцям в Европі.

—o—

(УБІ) Останніми часами совєтські часописи вміщають статті, де вказується на „безконечний потік біженців до совєтської зони Німеччини", що шукають там „порятунку від переслідування американцями й англійцями і „мінімальних можливостей життя."

Після розслідування американським часописом „Ноє Цайтунґ" фактів, про які говориться в сов. газетах, встановлено, що все те є вигадкою від початку до кінця.

Шкода, що американські журналісти щойно тепер зрозуміли старий девіз совєтської преси „господар лає — собака бреше".

—o—

(УБІ) У відповідь на брехливі твердження совєтської пропаґанди про „зменшення американської промислової продукції", американські часописи подають колосальні числа її зросту, що ніколи ще в історії ЗДА не досягав такого рівня. 60 міль. амеріканців працюють тепер в ЗДА, що практично виглядає, як забезпечення всім бажаючим місця праці.

—o—

(УБІ) „Мала Генеральна Ассамблея" Об'єднаних Націй, завданням якої є обговорити питання права вето п'яти великодержав, розпочала свої наради. На ній присутні за виключенням країн „східнього блоку" всі члени ОН.

—o—

„Ноє Ціріхер Цайтунґ" подає, що активність англійських фашистів під проводом Мослея посилюється. В основному Мослей оперує гаслами антисемітизму і антикомунізму і має досить значні успіхи тому, що комунізм встиг пролізти в численні англійські профспілки. А це непокоїть англійців. Мослей заявляє, що він признає жидам право на життя поза рамцями Британії, натомість комунізм він хоче вигубити зовсім, як загально-світову пошесть.

„НАША ДУМКА"

орган суспільної критики. — Додаток до двохтижневика „Комар".

Ціна числа — 1 нім. марка.

Supplement to Ukrainian journal „THE HEDGEHOG"

Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 14. July 1947. Authorisation AG. 383. 7., GEC-AGO.

Editor J. Lycholit.

Druck: N/0379

Редакція і Адміністрація:

„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКРАЇНСЬКИЙ
Ь 2347
МУЗЕЙ-АРХІВ

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, лютень 1948 Ч. 3 (4)

Чи прийде до замирення?

Сьогодні, мабуть тільки в нас, української еміґрації, виринає таке запитання, яке вічно стоїть перед нами, як якесь марево, від якого ніяк не можемо відвернутися і якого ніяк не можемо позбутися. Воно не опускало нас навіть у часі, коли по всьому українському світі, зі всіх його закутин лунало до нас могутнє ангельське «Слава во вишніх Богу і на землі мир!» Ані в часі святкування 22. січня, коли знову потрясало цілим нашим єством: Од нині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною суверенною державою Українського Народу... Од нині зливаються воєдино віками відділені українські землі... одушевляло нас так, як колись перед тридцяти роками цілий український народ, який зі зброєю в руках здобував Українську Самостійну Державу.

А сьогодні воно ще більш мучить наші голови і змушує нас до його позитивної розв'язки, бо всі ми дуже добре відчуваємо, що грядуть рішальні дні і для української справи. Вони мусять знайти нас готовими до Великого Діла, щоб ми всі водно, як одна родина могли стрінути світле Завтра українського народу.

Чи прийде замирення? — зі всіх боків лунає до нас запитання спраглої душі української еміґрації, що зморена вже вічним розбратом, тужить за єдністю; тужить за єдиним політичним проводом, який не лише репрезентував би нас перед чужиною, але який очолив би і скоординував усі визвольні українські сили для спільного й остаточного удару по ворогові України.

І хоч відчуваються певні перешкоди, але відповідь приходить позитивна:

Замирення прийде, бо воно мусить прийти! Якщо не створять його сучасні українські політичні мужі, то створить його сам нарід так, як створив його вже на рідних землях.

Ще пред 10 роками ми мали свою політичну силу. Ми мали дійсно реальну політичну силу, на яку український нарід міг опертися в боротьбі з окупантом. Та ворог, наперед убивши її творця, розбив її таки українськими руками. Розбив!... І ми опинилися, неначе ті жиди, „на ріках Вавилонських" і там гризлися і сварилися. Замість опам'ятати і скерувати всі наші сили на боротьбу з ворогом, ми скерували їх самі проти себе. Тому, майже по 10 роках, ми знаходимося там, де ми були й не можемо вивести свій нарід на єдиний шлях, яким він попрямував би до своєї свободи і незалежности.

Не можемо вивести свій нарід, бо ми розбиті і незамирені. А ми незамирені, бо не можемо погодитися. На чому? На зовсім маловажних і другорядних справах. Так, на маловажних і другорядних речах, бо ж немає ані одного українського політичного угруповання, ба навіть одного українського патріота, який не бажав би й який не прагнув би до одної й тієї самої мети: до відновлення української національної Соборної і Самостійної Держави. А все інше, що є поза тим, є маловажне і другорядне.

Які властиво причини нашого розсварення і які перешкоди стоять сьогодні на дорозі до нашого замирення?

Причини нашого розсварення всім відомі і обширно не будемо про них говорити. Скажемо коротко, щиро і отверто: Тими причинами є в першій мірі особисті амбіції і вузькопартійні інтереси. Вони є заразом перешкодами до нашого замирення і всім нещастям, яке тяжить над українським народом.

Щоб ми належно могли уявити собі хоч головніші з них, мусимо розглянути важніші політичні фактори, які нуртують сьогодні у внутрішньо-політичному житті української еміґрації. Все одно від кого зачнемо і кого поставимо на перше місце. То ще не означає, що вони ведуть чи будуть вести «прім» у нашому політичному житті, або понесуть головне бервено української визвольної боротьби.

На сьогодні маємо чотири течії, які претендують на провідну ролю в нашому політичному житті: соціялістична, демократична, гетьманська і націоналістична. Американські українці схарактеризували ці течії в Ню-Йорській «Свободі» (за 15. і 16. січня 1947) так: «Одиноку реальну вартість для справи визволення української нації має активність та боротьба за визволення; її взяли на свої плечі націоналістичні групи. Інші партії були пасивними глядачами тих історичних подій».

Від себе додамо, що перші три течії, хоч і нечисельні, але за те мають у своїх рядах старих, випробованих партійців. Деякі з них відограли певну ролю в часі визвольних змагань в 1917—1921, в часі гетьманського періоду Української Державности і періоду Української Народньої Республіки. З них перші дві течії вже, як-так, сконсолідувались біля

центру УНР і виступають спільно супроти домагань інших на тлі реорганізації українського державного центру на еміґрації. Але певні дисонанси між ними є. Так, напр. деякі демократи, маючи на увазі тверді основи майбутнього українського еміґраційного державного центру, роблять певні натиски на своїх партнерів соціялістів і кол. «Уенерівців» (уендеесів), щоб ті уважливіше ставилися до уложення конституції майбутньої Державної Народньої Ради і щоб були скромніші у своїх вимогах відносно впливів у тій раді та належно допустили до слова українські націоналістичні групи і тим способом дали можливість вивести з імпасу кол. уряд УНР, в якому він опинився по заломанні Української Державности в 1921 р.

Тут ще треба додати, що третій течії гетьманській, яка зрештою найменш чисельна і без впливів між українською еміґрацією, тяжко зрезиґнувати зі свого монархістичного принципу, хоч в Україні, споконвіку, гетьман був виборний, а не дідичний.

Четверта течія, націоналістична, яка і сьогодні несе весь тягар визвольної боротьби, є найбільш чисельна, але, на жаль, роздвоєна і тому не сконсолідована внутрі. Ця течія, пропорційно до своїх сил, мала б мати також таке слово при реорганізації і творенні українського державного центру. На жаль, воно так не є. Тому, мабуть, їй буде важко погодитися на те, щоб при зручно поставленому «паритеті» могло статися таке, що певна група дістане майже стільки мандатів у Народній Раді, скільки вона має своїх провідних членів. Якщо така система мала б заіснувати там, тоді такі групи повинні перебрати на себе в такій самій мірі не лише тягар визвольної боротьби, але також і відповідальність за неї перед історією.

Але, не дивлячись на ті всякі труднощі, справа українського замирення і створення одного політичного репрезентативного центру є на добрій дорозі. Вже давніше з'явилися і в т. зв. «блискучому відокремленні» певні ферменти, які ясно зазначували, що і там вже членство прагне єдности української еміґрації. І сьогодні буде залежати тільки на українських соціялістах і демократах, ясніше сказано на УНДС-ах (кол. «уенерівцях») чи належно відчують вони вагу сучасного моменту і чи спричиняться до приспішення тієї єдности. Вони мусять знати, що оскільки сьогодні при владі в Англії соціялісти, а в Америці демократи, то ще не означає, що і вони обов'язково мусять бути при владі української еміґрації, як теж і те треба їм знати, що до такої влади не вистарчить тільки сама «традиція» і «леґітимність», яка, до речі, не є зв'язана з особами. Ціла їхня акція могла б кінчитись фіяском, якщо вони дійсно захотіли зреалізувати те, що висловив уряд УНР у своїй відозві з 22. січня 1947, що він «складе свій мандат» аж тоді, «коли з лицарської крови наших борців повстане на вільній землі українській Соборна, Незалежна Держава наша», а до того часу бажає тільки «створення громадсько-політичного представництва, що заступило б нам на чужині державний парлямент, перед яким міг би уряд, до часу повороту на батьківщину, складати звіт із своєї праці та шукати опертя у своїх турботах».

Ми віримо, що у цій справі переможе тверезий розум і здоровий глузд. Віримо, що керівники українських політичних партій і угруповань на еміґрації знайдуть у себе ще стільки мужности і відповідальности перед уркаїнським народом і його історією, що започате діло доведуть до кінця і не допустять, щоб особисті амбіції і вузько-партійні інтереси взяли верх над добром українського народу і нашої Батьківщини.

Д-р Степан Росоха

ЖИТТЯ І ФОРМУЛИ

(Докінчення з № 2/1948)

Чи думають наші соціялісти звертати вправо після приходу на Україну й після знесення тамошньої сучасної політичної й господарської системи? Якщо так, то як саме? В бік приватного капіталізму? Ні. Лівіше йти від Сталіна — також ні. То, значить, у принципі лишається пророблене Сталіним? То чому ж Сталін тоді не соціяліст? Проробив таку справу, яка тільки снилася соціялістам — вистріляв сотні тисяч людей із приватно-власницькими настроями, відібрав у них засоби виробництва, усуспільнив усе те, а тільки зробив усе поспішивши, не захотівши чекати волі народу, — і тепер Сталін не соціяліст! Інші люди те саме роблять — вони соціялісти. Сталін те саме робить — не соціяліст. Нащо відбирати в Сталіна заслужене, чинячи йому незаслужену кривду?

Сталінський соціялізм відрізняється від інших тим, що не має демократизму. Але російський капіталізм також відрізнявся від американського тим, що він був недемократичний. Ото ж, бачимо, що капіталізм може бути демократичний і недемократичний. Маємо кілька видів теоретичного соціялізму. І що ж тут дивне, що практично один соціялізм вийшов недемократичним і має всі ознаки соціялізму — крім демократизму, який за марксовою теорією і не обов'язковий, бо його заміняє більш „проґресивне" явище — диктатура пролетаріяту".

Відчувається в наших соціялістів якась надмірна хвороблива тяга вибілити свою ідею, відірвавши від неї все зроблене Сталіним, небажання визнати, що в Сталіна — таки соціялізм — тільки недемократичний, що Сталін іде послідовно за дороговказом Маркса, час-від-часу виявляючи при тому своє гаряче південне серце.

Врешті, якщо вже на те йдеться, то можна питання соціялізму, як ідеї, і сталінський економічний устрій розглядати кожне зокрема. Але врешті, якщо візьмемо всі види (відтінки) теоретичного соціялізму (матимемо їх кілька), то до них сам по собі запроситься на розгляд сталінський устрій, як єдиний практикуючий соціялізм і аналіза його первопочатку, розвитку і сучасної практики покаже, де йому справжнє місце.

Чи повішений насильно, чи повісився самовільно — вішальник лишається вішальником. Чи нарід доходить до соціялізацій добровільно, наслідком виборів, чи його до того ведуть насильно, за ніс і за руку, — справа не міняє суті. Головне — до чого його ведуть або до чого він іде. Ліквідація кляси капіталістів, усуспільнення дібр і засобів виробництва, державне загальне плянування, а в наслідок цього голод і злидні — ось до чого в першу чергу веде всякий соціялізм. І передбачаючи все це, та бачачи з практики в Совєтському Союзі, частина людей — антимарксистів — застерігає людство перед нещастям, що його через несвідомість можуть не розуміти.

Вживаємо терміну „демократичний соціялізм" ... То, значить, існує десь „недемократичний" соціялізм? В цьому й питання. Ми говоримо — що в Сталіна якраз і є той „недемократичний соціялізм". Бо якщо б його не було, то на віщо потрібний термін „демократич-

ний" (соціялізм)? Якщо „соціялізм" — точно окреслене поняття — то навіщо до нього чіпляти пояснення-епітети? Ясно окреслені слова не потребують епітетів: якщо сіль солона, то ми не говоримо — „їмо солону силь", а говоримо просто: „їмо сіль", і знаємо, що від того в роті робиться солоно, а не солодко. Якщо „соціялізм" чітко визначає поняття соціялізму, то навіщо всі ті епітети, які до нього дочіплюють: демократичний, національний, правий, лівий, християнський? Але якщо такі епітети вже є й теоретично себе оправдують, то чому ми не маємо права вжити ще один епітет — „недемократичний", або через практику большевицького порядкування більш конкретний й більш промовистий — „сталінський соціялізм"?

Про це розходиться. А про ідею соціялізму взагалі говорити — то вже інша тема. Хоч вона безперечно не може обговорюватися без наведення прикладу Совєтського Союзу, де той соціялізм будували впродовж тридцяти років, чому й я цю тему пов'язав із сталінською практикою в своїй статті „Соціялізм чи капіталізм" („На Чужині", ч. 30).

П. Животко для чогось уживає виразу „Сталін-демократ", рекомендуючи мені вжити цей термін, а пізніше додає ще Сталін — „християнин" і „православний". Для чого це? Сталін християнином себе ніколи не вважав, тим більше — не називав. Так само — „православним". Врешті, хіба не бачить світ, що за „християнство" в Совєтському Союзі і коли воно появилося?

А в соціялізму в Совєтському союзі — досить довгі вуса. Він там не від сьогодні, а від досить довгого часу — від 7. листопада 1917 р.

Хто перший ворог Сталіна? Кожна політична партія на еміґрації вважає, що тільки їй належить честь бути ворогом ч. 1. А ми бачимо з практики, що Сталін ворогів своїх не номерує, а винищує їх, якщо має для того змогу в такому порядку, в якому це корисно для „генеральної лінії" „на данном етапе". Кого Сталін тепер найбільше боїться? Мабуть, атомової бомби боїться він найбільше, більше, ніж будь-якої ідеї. А за тим іде слово „свобода" і „хліб" для народу. Оце ідеї, яких Сталін боїться. Не перечимо, що Сталін боїться й комуністів-троцькістів, і соціялістів, і націоналістів, і капіталістів і всіх, якщо вони не з ним... Але кому він намалював на лобі число „1" — важко певно сказати. Якщо Ви твердите, пане Животко, що соціялістам — то Вам просто так здається... від самоперебільшування — в людей буває така хвороба.

Врешті, зводячи думку до кінця, коротко скажемо: якщо Сталін не демократ і будує свій соціялізм без демократизму, то що в тому дивного? Він будує свій соціялізм на ґрунті диктатури пролетаріяту, а ці речі — диктатура пролетаріяту й соціялізм, здається, одна одну не виключають. Немає чого нападатися на бідного Сталіна за те, що він робить свій чортівський експеримент „не по Марксу"; навпаки — якраз точно по Марксу, бо якби робив не по Марксу, то не змушував би кожного партійця й розумнішого комсомольця перечитувати та студіювати твори Маркса, видавані немалими тиражами. Те, чого Сталін боїться, не дає в руки навіть більш довірених партійців, те він старанно ховає від їхнього ока, а з Марксом він щось не дуже ховається, бо бачить, що з ним усе в порядку.

Кажуть, що Маркс перелякався б, якби побачив те, що зробили большевики, керуючись його писаними настановами, і знову ще раз помер би, щоб більше ніколи не вставати. Що ж, цілком можливо! Але ми гадаємо, що маючи крихітку людської чести, він би скоріше повісився, побачивши, до чого довели його настанови...

Про це, врешті, добре відповідає п. Животкові М. Орест у своєму відкритому листі „Кум там, де коровай" („Орлик", ч. 12).

Отаке то з сталінським соціялізмом. Не варто лаяти Сталіна за те, що він у дечому, може не дотримався формули, будуючи соціялізм. Він зробив усе, що міг, щоб догодити теорії марксизму. В житті не все виходить точно таке, як у формулах. **В. Онуфрієнко**

У 30-річчя антинародної фікції – УССР

(УБІ) З нагоди 30-річчя антинародної фікції — УССР, що накинута українському народові з метою його поневолення, і беззастережної експлуатації надр і багатств України Московщиною, була скликана спеціяльна сесія „верховної Ради УССР".

Підкреслюючи нібито особливу прихильність до українського народу і зацікавлення турботами України большевицьким московським урядом, на сесію до Києва був відряджений і виступив там з привітанням від ЦК ВКП(б) совєтський міністер закордонних справ В. Молотов.

У своєму виступі Молотов особливо наголошував „заслуги совєтської влади у воз'єднанні всіх українських земель" та дозволив собі виявити впевненість у тому, що „народ України буде і надалі підтримувати всі заходи і міропримства большевицької партії". Не забув згадати і про те, що „багато років довелося українському народові витратити на успішну ліквідацію своїх внутрішніх ворогів — буржуазних націоналістів".

Виступаючи з черги, Нікіта Хрущов, що нахабно посмів московською мовою забирати голос в імені українського народу (твердячи: ми українці), усю свою промову присвятив „неподільній дружбі російського й українського народів".

Щоденною нашою працею, — казав Хрущов, — є плекання дружби з великим російським народом. Хто бореться проти неї — той є ворог українського народу. Ми повинні його виявляти і безпощадно нищити".

Далі Хрущов люто накидається на українських націоналістів: „У першу чергу наші зусилля повинні бути спрямовані проти українсько-німецьких націоналістів, чкі стали на послуги англо-американського імперіялізму. Український націоналізм мусить бути викорчований з корінням".

У привітанні Сталіну, прийнятому сесією, говориться, що „завдяки знищенню буржуазної Центральної Ради та ворожої аґентури — українських націоналістів постала можливість розвитку і розквіту української соціялістичної держави".

* * *

У день „свята" у Києві на Хрещатику відбулася демонстрація трудящих столиці, у якій, за відомостями київського радіо, взяло участь понад 300 тисяч киян. На „урядовій" трибуні був присутній Молотов.

Після демонстрації відбулося відкриття пам'ятника генералові Ватутіну, що командував совєтськими військами при здобутті Києва у 1943 р. і якого роком пізніше застрілили частини УПА. Того ж дня закладено пам'ятник українському большевикові Щорсу, що боровся у 1918 р. проти військ УНР.

Очевидно відчуваючи наближення грізного і безпощадного до ворогів революційного зриву українського народу, большевики і за цим разом театральною бутафорією „святкування" хочуть заховати справжній стан речей на Україні перед світом. Але це вже останні їхні режисерські вправи...

* * *

З нагоди „свят" верховний совєт СССР нагородив 7472 „визначних осіб" України орденами і медалями.

Як видно, металевими брязкальцями хоче Москва і надалі втримати промосковську мораль деяких українських поплентачів. Як довго?

†

АНДРІЙ ДЕМКОВИЧ-ДОБРЯНСЬКИЙ

мистець-маляр

В навечір'я Різдва помер у Реґенсбурзі після кількамісячної недуги і паралічу **Андрій Демкович-Добрянський,** проживши 62 р. Бл. п. Добрянський, одна із найвизначніших галицьких професійних церковних малярів; з-під його пензля вийшла м. ін. єпископська каплиця в Станиславові і ряд церков по галицьких містах і селах. Остання його праця це таборова церква в Ноймаркті. Всі праці мистця видержані в українському церковному барокко на першій міжнаціональній виставці малярства в таборі Ноймаркт 1945 р. його образ-проєкт головної нави української церкви викликував подив і захоплення в чужинців — головно англійців й американців — своєю монументальністю, пієтизмом, а заразом живістю красок.

Черга за ділом

(ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ)

Можна лише схвалити і ствердити неабияку рацію розпочатої на сторінках „Нашої Думки" дискусії над потребою і гострою конечністю поєднання обох відламів українського націоналізму.

Більше того, хочеться вважати започатковану дискусію за провістя швидкого зросту і монолітного скріплення найбільш тривкої і випробуваної у жорстоких умовах підпілля і відкритої боротьби з окупантом Організації Українських Націоналістів, що найбільше несе на собі тягар визвольної боротьби і всеціло стоїть ідеєю і чином на захисті природних прав українського народу на своє незалежне державне існування.

Розлам в ОУН мав для української визвольної боротьби разючо фатальні наслідки. І коли нині дехто з противників націоналізму твердить, що ідеї і гасла ОУН були чужі на Наддніпрянщині для українських мас, що нібито послужило причиною заломання там націоналістів, — то це є справжня вигадка. Не ідея української самостійности і права українського народу на життя за власною уподобою, — що є основою націоналістичної ідеології, — були несприйняті народними масами на сході. Навпаки, ця ідея живе і тепер в серцях багатомільйонового народу, хоч можливо ще багатьом доводиться під терором окупанта „славити" його устрій та „всенароднього вождя".

Націоналістична концепція своїм змістом і цілями, є нині найбільш сприйнятна народними масами, як єдина, що спирається на українську ідею життя і не навіяна „чужими вітрами". Вона є виразником давно накипілої ненависти народу до окупантів, а синтезою її, є властива його вдачі і рисам ментальности засада християнського співжиття і творчої співпраці всіх його верств на благо нації і самого себе.

Дуже помилково гадає дехто з наших соціялістів, що засадничі питання української визвольної політики, які в 1917/18 р. носять і тепер на собі у першу чергу відбиток невирішеної з часів жовтневої революції соціяльної проблематики. Нехай буде відомо, також і тим наддніпрянцям, які з 1941 р. є незнайомі з підсовєтською дійсністю, що найбільше прозріння і національне усвідомлення, як і зрозуміння жорстокого потоптання московським народом прав української нації, що понад все вимагається у національному зриві, наступило саме в 1943/44 рр. при поверненні большевиків на землі України.

Ставка большевицької пропаґанди на братність московського та українського народів є наочним показником національного освідомлення і прозріння українських народних мас. Бурхливим каталізатором у цьому глибокому процесі були воєнні події в 1941—1944 рр. та прихід на Україну націоналістичних кадрів. Коли сьогодні Москва галасує про українську „державність" всередині і назовні СССР, то це лише вияв її безсилля у подоланні сепаратистичних тенденцій на Україні.

Ширення українського націоналізму на Наддніпрянщині у воєнні роки є цілком закономірне і виправдане з боку історичної перспективи явище. Шкода бо говорити, щоб якийсь українець міг жертвувати собою за здобуття держави, носячи в голові в першу чергу прагнення соціяльного впорядкування і власного інтересу; коли він не буде думати в першу чергу про національне розкріпачення.

Там, де у свідомості і почуттях народніх мас не домінує ідея визволення і державного самовизначення — там ніколи не може бути побудована держава. Лише опановані войовничими ідеями націоналізму народні маси можна кинути у полум'я жорстокої боротьби за державу.

Бездержавний нарід, що йде боротись за „власні фабрики й землі", не розуміючи, що це може принести йому лише власна держава, не доріс до неї. Нарід, що не кипить гнівом і ненавистю до свого поневолювача і дає піймати себе на його „соціяльні гачки", буде у ярмі аж до часу свого національно-державного прозріння. Отож твердження соціялістів про примат соціяльного у нашій визвольній політиці є, очевидно, для самих їх незрозумілим запереченням державницького дозріння нашого народу. Але, на щастя, так не є. Як у всякому бездержавному народі, рушійною силою боротьби нашого народу є ідеї войовничого українського націоналізму (як його називають і большевики). І тому силою обставин український націоналізм і його бойова організація ОУН покликана очолити всенародний зрив.

Шукати шляхів до щасливого майбутнього наш нарід не буде в соціялістичних доктринах. Йому досить штучно насадженої большевиками „клясової боротьби", що коштувала мільйонових жертв. Лагідному, довірчивому і товариському з природи українцеві, тим більше ортодоксальному християнинові, може відповідати лише устрій національного солідаризму, — тобто всенаціональної гармонії.

Тому для тих, хто ще вчора був під большевиками і знає відносини та настрої, що панують серед українського народу і в совєтській армії, стаття про поєднання обох відламів ОУН принесла справжню радість.

Декому з українців, ще вчорашнім совєтським воякам, була і під совєтами добре знана діяльність ОУН. Коли совєтська армія повертала на Україну в 1944 р., особливо в Галичині та на Волині, аґентура МГБ (НКВД) в армії розвинула шалену аґітацію проти ОУН, причіпляючи їй ярлик „зрадника" українського народу. Над усіма українцями й війську була запроваджена контроля, щоб не допустити до зв'язків з членами ОУН на місцях стоянки військ. Але українці не приховували своїх симпатій до ОУН і були випадки, коли в лісових районах вони контактувалися з членами підпілля та повідомляли їх про рух совєтських військ.

Багато української інтеліґенції в роки німецької окупації щиро поділяли всі успіхи та негоди Організації на рідних землях, були захоплені і здивовані жертовністю її членів, що гинули за святу для всіх українську ідею державности. Але поруч вони були глибоко вражені, — і це їх відштовхувало від активної діяльности і вступу в ОУН, — непримиримою ворожнечою і взаємним поборюванням обох її відламів.

Та загальна криза на українському визвольному відтинку, що точиться дотепер і виявлена у творенні безлічі партій не є показником різноманітности ідеологій і визвольних концепцій, а є прямим виявом і реакцією на розлам в ОУН.

Специфіка української визвольної боротьби, навпаки у противагу теперішньому станові розпорошеності вимагає єдиної бойової організації, що беручи курс не на „модерні ідеології" і „партійні зв'язки з однорідними інших країн" була б виразником бойової сили цілого українського народу. Потрібен монолітний український пробоєвий і органічно близький душі народу ідеологічно-світоглядовий п'ястук, що у всій ширині втілював би колосальну фізичну силу національного спротиву і духово-ідеологічну змістовність цілої нації.

На сучасному етапі міць нашого визвольного фронту і успіху боротьби не в сотнях рядків різних програм і устроїв, взорованих на чужому писанні, а в монолітності і силі пробоєвої організації, що об'єднала б у своїх лавах найбільш ідейний і бойовий елемент усіх українських земель та була б сперта не на соціялістичну програму „усуспільнення фабрик і заводів" чи „кооперативного сільського господарства", а на святу віру в ідею національного солідаризму і волю до чину в її ім'я. Потрібні фанатики не „соціяльної рівности", а фанатики Незалежности, Самостійности Держави, Національної Єдности.

Коли сьогодні український нарід знедолений і пригноблений окупантом горить святим бажанням вигнати загарбників із своєї землі і жити окремішнім державним життям, то це показник, що він доріс до поняття державного народу. Він потребує у своїй боротьбі провідної ідеологічно-політичної сили, яка б спрямувала у вірне русло його визвольно-бойову кінетику. Ймення тій силі є український націоналізм.

У цю відповідальну хвилину на терези української історії поставлений державницький розум ке-

За єдиний центр визвольної боротьби народів

Як повідомляє УБІ, три міжнаціональні організації — Інтернаціонал Свободи, Прометей та АБН — об'єдналися в одну Антибольшевицьку Ліґу Освободження Народів — АЛОН.

Постання АЛОН та його нинішня перехідна координаційна форма — це завершення першого етапу тих визвольних революційних процесів серед поневолених Москвою народів, що від зверх чвертьстоліття кидають у лоб московсько-большевицького імперіялізму своє нездолане Н І.

Трагічний досвід 1917/18 рр. повчив, що всі народи европейського Сходу та Азії є в рівній мірі загрожені московським поневоленням, незалежно від хамелеонського мерехтіння Москви. Всяка успішна боротьба за національне й соціяльне визволення поневолених Москвою народів мусить виходити **з одної плятформи одного спільного ворога — Москви.**

Ця **ідея одного визвольного фронту народів,** що постала ще в 1918 р. на першому Конґресі Поневолених Москвою Народів у Києві, на жаль, не стала тоді угольним каменем національно-визвольного зриву, однак ідея зродилася і в 1926 р. знайшла свої перші організаційні форми під назвою „Прометей".

З кінцем другої світової війни цю ідею підхопила міжнаціональна організація, яка після війни виступила під назвою Антибольшевицький Бльок Народів.

Після закінчення війни створилася нова ситуація. Ряд народів Центральної Европи опинилися в ситуації, що рішучо вела до заіснування того стану, в якому вже знаходилися народи европейського Сходу та під-совєтської Азії. Рівночасно із поширенням большевицької системи міжнародного поневолення — мусів зростати й об'єднаний фронт визвольної боротьби, шляхом включення до нього визвольних сил ново-поневолених згл. загрожених большевизмом народів. До воюючих Східньої Европи та підсовєтської Азії долучувалася і Центральна Европа, включно з Балканами. У відповідь на цю нову ситуацію, в 1946 р. постає Інтернаціонал Свободи. Об'єднуючи в своїх рядах визвольні народо-правницькі сили Східньої й Центральної Европи та підсовєтської Азії, Інтернаціонал Свободи поставив в основу своєї ідейно-програмової діяльности два моменти.

1. Важливість органічного розгорнення правильної концепції визвольної антибольшевицької боротьби, що є одною з основ тривалої **консолідації** визвольного фронту народів.

2. Другий і новий момент, що його вніс у процес Визвольної Революції Народів Інтернаціонал Свободи, — це кристалізація ідейно-програмових заложень і розгорнення політичної концепції співжиття та співпраці народів. На місце міжнародного ладу поневолення та імперіялізму Інтернаціонал Свободи видвигає ідею нового ладу свободи та солідаризму народів, що в гео-політичному просторі зучаснених в Інтернаціоналі Свободи Народів конкретизується в концепцію Конфедерації Народів Інтерконтиненту.

В процесі розгорнення роботи керівні кола Інтернаціоналу Свободи швидко прийшли до переконання, що процес консолідації визвольних сил поневолених і загрожених большевизмом народів ніяк не зможе вивершитися в помножених організаційних формах (Інтернаціонал Свободи, Прометей, АБН). Було конечним звести всі існуючі антибольшевицькі організаційні форми боротьби на міжнародному відтинку до одного спільного знаменника.

Так **за ініціятивою Президії Інтернаціоналу Свободи,** після довгих переговорів із представниками Преметея та АБН прийшло, шляхом взаємного вирозуміння та загальної доброї волі, до узгіднення спільних основних позицій, які в засаді не були ані розбіжні, ані віддалені від себе, а тільки себе взаємно доповняючі, та до оформлення першого перехідного етапу об'єднання всіх трьох міжнаціональних організацій в Антибольшевицьку Ліґу Освободження Народів, як координаційної надбудови, побудованої на принципі організаційного представництва.

Видані Комунікат та Декларація АЛОН — це в рівній мірі вклад вартостей усіх трьох міжнаціональних формацій, а зокрема **правд голошених від ряду літ ОУН,** як передовим аванґардом Української Національної Революції.

Тому АЛОН — це перш за все **перемога здорової ідеї консолідації та координації** визвольних сил Східньої і Центральної Европи та підсовєтської Азії. Це своєрідний КУК на зовнішньому відтинку визвольної боротьби народів проти московсько-большевицького імперіялізму.

Примат визвольної боротьби визнано повністю всіми політичними угрупованнями, як українського, так і всіх інших народів АЛОН.

З української сторони в АЛОН беруть участь від Інтернаціоналу Свободу — представники КУК-у, від Прометея — представники кругів УНР, від АБН — представники ОУНС, — отже ввесь нинішній український політичний світ.

Цей процес консолідації сил на зовнішньому відтинку визвольної боротьби знаходиться щойно на першому етапі свого розвитку.

Треба сподіватися, що зучаснені в АЛОН сили викажуться й на будуче вирозумілістю та політичною мудрістю, для переведення в назрілому другому етапі повного об'єднання трьох міжнаціональних формацій на принципі національного представництва та їх необхідної і безпроволочної ліквідації поодиноко, з метою створення **одного могутнього організаційного Центру Визвольної Боротьби Народів — АЛОН,** що єдино вможливить успішну реалізацію його широко закроєних цілей та є одним із поточних програмових намагань Інтернаціоналу Свободи.

І. Барда

рівників обох відламів ОУН, покривджена частина якого вже подала свій голос про поєднання. Ходить не про амбіції й пости, а залежить на успіху справи на цілому історичному етапі. Тому тим, кому поняття національної Свободи, Чести і Незалежности Нації стоять понад усе, для кого поняття соборности не пустий звук, а святий закон життя й діяльности, хто революцією не спекулює і не робить на ній кар'єри, — той лише вітає і вірить у найскорше порозуміння і поєднання обох відламів ОУН — провідної і монолітної сили українського визвольного фронту. **Полк. І. Шеремета**

Атентат на Ґанді

30 січня згинув у наслідок атентату Магатма Ґанді, відомий індуський політичний діяч. Ґанді збирався саме до ранньої молитви, коли розляглося кілька револьверових стрілів і Ґанді впав закривавлений на землю. Його відвезено негайно до лікарні, де він через годину помер. Атентатчика арештовано. Є це з походження індус. Здогадуються, що причиною атентату були намагання Ґанді примирити індусів з мусулманами.

Смерть Ґанді викликала велике пригноблення в Індії. Президент Пакістану Джіннаг з сумом ствердив, що смерть Ґанді буде мати трагічні наслідки для Індії й Пакістану. Наче на підтвердження слів Джіннага, що в день смерти Ґанді наново почалися в деяких місцевостях криваві бійки між мусулманами й індусами.

Усі країни світу вшанували пам'ять Ґанді. Етлі в промові по радіо відзначив заслуги Ґанді. Також президент Трумен висловив свій жаль з приводу смерти цього світового маштабу політичного діяча. Біля будинку Об'єднаних Націй в Ню-Йорку спущено прапори до половини щогли. Також у цілому ряді інших держав відбулися офіційні святкування в честь Ґанді.

В понеділок 5 січня ц. р. після короткої, але тяжкої недуги померла в Празі

пані ВІРА ОЛЕСЬ-КАНДИБА,

мати сл. п. О. Ольжича й дружина сл. п. О. Олеся.

В. І. П.

Всім, хто вислали мені привітання з днем Ангола, Різдвом Христовим і Новим Роком складаю щиру подяку.

М. КАПУСТЯНСЬКИЙ

Вояцька честь — національна честь

Перед нами письмо одного нашого полоненого з Англії, писане невправною рукою селянина або робітника, в якому повідомляє він із нескриваним жалем свого друга про голодівку наших земляків, що тількищо туди приїхали. Голодівка — останній засіб оборони безборонної людини проти насилля, не маючи змоги вжити зброї, як це роблять вояки, коли цільним стрілом кладуть шантажиста трупом, обороняючи не тільки себе, але й етичний принцип. За який етичний принцип і проти якого ворога змагалися наші земляки в Англії, уживаючи цієї останньої цивільної зброї? Проти власного брата, воєнно-полоненого, якого преставила до них у ролі перекладача англійська влада. Так протестували земляки проти висилки до них **„фашистів"**. Не важне, що мусіли вони перервати голодівку, не добившися успіху, лише компромітації, також не важне, що **„фашист"** далі залишився, як перекладач, за те важне тут, як ставиться „народ" до своєї власної збройної сили.

Цей факт не є відокремлений. В Інсбруку відганяли наших ранених вояків від порога допомогових установ, на зборах жіноцтва в Фельдкірху пащекувала проти них, цькованих і голодних, одна дружинниця св. Ольги, в Реґенсбурґу робила донос одна лікарка і т. д. і т. д. Повстає питання, в якому надгнилому мозку можуть вилягати такі думки й таке поступовання? Вже давно настав час, щоб ці нікчемні явища висвітлити й нап'ятнувати,

бо народ, який не вміє шанувати своєї збройної сили, не заслуговує на власну державність і, якщо і дістав би її в дарунку — стратить її в одніську глупу ніч, бо ж військова честь є честю нації і запорукою її незалежности.

Виходячи з цього заложення, твердимо: переводити таку голодівку могли тільки вороги українського народу, підбехтавши темну масу, відганяти від допомогових установ могли тільки труси, що тваринним інстинктом боронили власної шкіри, не знаючи про наставлення нової влади. Це ж ясне, що які цілі не мали б були тодішні можновладці, наш леґіон творився під час останньої війни, як зв'язок власної незалежної армії, щоб збройною рукою вибороти суверенність вітчизні. З цієї причини збиралися в ньому й відповідно наставлені вояки. Вистачить згадати, що один старшина, підготовивши відповідний список, вирвав з однієї подільської тюрми 150 хлопців, що очікували розстрілу, і перевіз їх до військової формації. Називати їх сьогодні фашистами або колоніяльними військами — це кидати на них наклеп, яким клейнуємо себе самих. І ще треба згадати, що в пізнішому часі вважали таку військову службу за вишкіл. Провідники з УПА відганяли від своїх відділів дезертирів, хоч самі стояли в боях з німецьким окупантом, кажучи, що їм не треба неуків, тільки вишколених старшин; щойно по скінченні школи обіцяли їх прийняти, то ж вони, маючи нагоду, мусять присвоїти відповідне знання не лише для себе, але й для лісовиків, щоб уміти воювати „технікою" — не довбнею, як за гайдамацьких часів.

Отже закидувати нині нашим хлопцям фашизм — це явна провокація, вони ж бо самовідреченим та лицарським чином засвідчували у великий і страшний час тільки свою любов до вітчизни.

Наш останній леґіон був виразним повторенням попереднього, в якому січовики не хотіли з початку навіть присягати на вірність цісареві і поповнювалися пізніше нелеґально проти волі австрійського уряду і генерального штабу. Серед змінених умов змінилася тільки тактика, за те засада залишилася та сама. Не треба бути пророком, щоб передбачити:

Якщо заіснують відповідні умовини, творитимемо і в майбутності леґіон, хоч би він навіть мусів бути складовою частиною чужого війська.

Його цілі не будуть інші, ніж попередні, його тактика буде пристосована до обставин. Дехто бажав би ставити і в цім випадку „проблему", бажав би переводити дискусію, серед яких умов можна це робити, серед яких не можна, переводити дискусію, маючи готову відповідь, неначе б то не було в новітній історії ніодного випадку, щоб з таких військових з'єднань повстала держава. Пощо переводити дискусію, як мається готову розв'язку — залишиться тимчасом таємницею. На такі питання ми маємо інші відповіді.

Українське військо мусить повставати за всяких умов, а здійснення його цілей не буде узалежнене від волі чи сваволі чужих, лише від його добірности і чисельности, від розуму політичного проводу й однодушности цілої нації, яка стояла б за його плечима непорушною стіною, об яку воно морально опиралося б і поповнювалося б.

Від цієї засади не зіб'ють нас ніякі плачливі сантиментальності, що, мовляв, таке військо буде наштовхуватися раз-у-раз своїм багнетом на груди рідного брата, як це було на Маківці, коли від кулі січовиків згинув солдат з кобзарем за пазухою. Це є трагічний випадок, але не відокремлений! На жаль, наша бувальщина переповнена трагедією. Але

як довго буде справувати на Україні державну владу чужий наїзник, так довго такі явища будуть супроваджати наш визвольний змаг.

І тимто ж ця трагедія не є совершенна. Є ще страшніша — політичного братовбивства в наслідок партійного засліплення, дурноти і... підшепту. Ці явища рабської ментальности, невироблення і злочину треба випалювати серед нас розпеченим залізом, щоб ми справді ставали монолітом, об який розбивалися б чужі хвилі, а в тіні якого знаходили б захист знеможені борці.

Певно, власна формація війська була б ідеальна і чудесна, але хто чуда конечно потребує, хай читає біблію. Навіть французьке військо де Ґоля було в складі чужих армій — англо-американських. Що ця залежність була важка, показує досвід у політиці: Франція стратила одним махом великодержавне становище і тільки питома вага французького народу і зручність його дипломатів привернули їй майже передвоєнний блиск. Так мусить виглядати кожна військова акція на тлі історичного процесу, розглядаючи його мілітарно й політично, якщо військо є рам'ям, яким керує голова на дебелому тілі.

Розуміється, таке становище вимагає, щоб політики вважали себе такими самими вояками, що і їх браття на фронті, різняючися від них тільки іншим стратегічним завданням. Тимто треба, щоб вони побіч інших прикмет були ще й відважні і зуміли у вирішній хвилині кинути власним союзникам тверде слово **ні** і не зважати на зогрозу стратити волю або й життя, бо лише так, будучи складовою частиною чужого війська, вдержать вони свою автономність, ба, більше — самостійність власних дій і цілей.

Усвідомлення, що наш кожний військовий чин є диктований тільки здобуванням незалежної соборної держави, мусить недопускати до нікчемних голодівок, які збезчещують нас, як націю; мусить звільнити від непотрібних дискусій, які піднімають незрячі дячки, розцінюючи навіть колишні бої за західню Україну, як бої за мостовий причілок західньо-европейських потуг (sic); мусить замкнути уста при розбиванні леґенди про січовиків, як це блиндить такий Л. Цегельський з Америки. Ми не можемо стояти раз-у-раз на дикій пустелі, де кожнісіньке покоління розпочинало б завжди від себе самого, а до цього дійдемо, як зрештою і в багатьох інших справах, якщо відкидатимемо передвчорашніх січовиків, вчорашніх леґіонерів і сьогоднішніх упістів, нехай щодо цих останніх добиратися будемо щойно завтра. Ні, мусимо стати аж одержимі три такім то усвідомленні:

Наші військові чини — це вогнива одного ланцюга, що лучить сьогоднішну добу з козацькими змаганнями та княжими походами і тимто нема між ними сутньої різниці: всюди те саме наставлення, ті самі цілі — велич незалежної держави.

Ростислав Єндик

За справжній мир

Українська демократична і соціялістична преса оголосила війну українському націоналізмові. До такого висновку доходимо, уважно слідкуючи за пресою цих середовищ. Треба до того додати, що ці середовища, сидячи досі у вигідному політичному запіллі до деякої міри до вибуху другої світової війни, а під час її вибуху зокрема, вийшли тепер у світ, зголошуючись до керівництва у політичному українському житті з уваги на сприятливу, на їх думку, міжнародну ситуацію. Забувши про все минуле, очевидно своє, наші демократи й соціялісти тут на еміґрації почали скажений наступ передусім проти українського націоналізму і націоналістичних середовищ, переступаючи границі зобов'язань взятих на себе про форму боротьби із політичними противниками.

Кампанію почала „На Чужині" — „Наша Боротьба" (орган УРДП) — „Українські Вісті", а перед веде ославнене „Наше Життя". Не місце тут перелічувати статті, інформації чи сенсаційні нотатки, розкидані продовж останнього часу, чи навіть від початку існування цих журналів і газет. Констатуємо факт, що це організований спосіб боротьби проти українського націоналізму. Розуміємо це просто. Демократично-соціялістична преса, використовуючи злочини і помилки певного відламу націоналістів, т. зв. „блискуче відокремлених" старається в очах громадянства в дуже брудному світлі представити український націоналізм взагалі, а українських націоналістів зокрема. При чому не щадять епітеїв, називаючи цей рух „чорною реакцією", що постала під впливом „подуву західньо-европейських вітрів", а членів цих організацій чи самі організації називається „тоталістами", „вождями", „бандитами" чи „злочинцями". Так отже в цій шаленій кампанії ми не добачуємо розмежування між ідеєю українського націоналізму, великого вкладу українського націоналістичного руху в українську визвольну боротьбу, не говориться про те, що „блискуче відокремлені" це не єдині націоналісти і що серед ОУН Бандери не всі „злочинці" й „бандити". Ми є також свідками цькування одних на других. Ми звичайно розуміємо цю тактику. Тактика підсилювання ненависти і стану кипіння та вдержування розбиття серед націоналістичних середовищ є конечна і потрібна їм. Тільки за умов такого розбиття та підсичування комплексу ненависти між одними і другими, можливо демократам і соціялістам вийти у світ, вбираючись в тоґу новітніх апостолів т. зв. „українського миру" та виступаючи у формі організацій „єдности в різноманітності", чи голосячи нову еру т. зв. „демократичного соціялізму". В ім'я правди треба сказати, що ОУН Бандери в своїй „революційній техніці" дала чимало арґументів, що зумовлюють заняти до них неґативне становище, чи осудути їх.

Пишемо це тому, що прийшли до переконання в безглуздості ведення цієї кампанії в такій формі та по такому пляні. Ця кампанія не помагає, а навпаки шкодить в органічному процесі консолідації. Тактика генералізування певних злочинних фактів чи політичних помилок, скидаючи відповідальність за їх на український націоналізм і українських націоналістів, за проступки окремих злочинних елементів певного відламу націоналістів, це очевидно дуже непедагогічна терапія стосована „достойними сеньйорами і апостолами правди" нашого політичного життя. При чому новітні апостоли „українського миру" дуже радо відбувають екскурсії в минуле і цим минулим бажають свого противника покласти на лопатки. Ми думаємо, що саме нічого більше небезпечного немає, як подібні екскурсії в минуле. Вже П. К. Боярський у недавно виданій брошурі „Українська внутрішня політика" звертав увагу авторові статті в „На Чужині" під заголовком „Український Мир", що „хто хоче говорити за майбутнє, той мусить призабути минуле". Але новітні апостоли „українського миру непоправні. Цим ми хочемо одночасно застерегтись, щоб оминути зайвого непорозуміння перед апологією чи промовчуванням певних каригідних фактів, чи політичних помилок, тих чи інших політичних середовищ. Ми хочемо радше впровадити трохи світла в темряву і назвати факти по імені, а не їх приховувати. Треба чесно і відверто сказати, що справа не в „блискучім відокремленні" та в його промахах чи політичних помилках, а справа в боротьбі з націоналізмом взагалі. Треба отже ж передовсім во ім'я правди визнати велику і позитивну ролю українського націоналізму і ОУН в минулому і її реальну силу під сучасну пору. Треба визнати кінець-кінців, що ніхто більше як українські націоналісти саме у минулому і тепер прокладали і прокладають важкий шлях під ідею і реалізацію справжнього українського миру. Можна не годитись із шкідливою тактикою ОУН Бандери у сьогоднішньому українському житті, можна і треба осудити деякі злочин, напр. братовбивства, але аж ніяк не можна називати їх всіх „бандитами" і „злочинцями", як це роблять панове Феденки.

Це аж ніяк не причиниться до терапії певних злочинних явищ у нашому житті. Це нарешті повинно зрозуміти зарозуміло-претенсіональні сеньйори нової ери т. зв. демократичного соціялізму з „Нашого Життя". Фактом є, що ОУН Бандери зробило помилку в дні 30 червня 1941 р. включно із своєю декларацією т. зв. уряду Стецька з його ж „відновленням української державности". Але тоді дозвольте запитати, що являв собою т. зв. „варшавський договір" із 1920 р.? В конституції держави, на терені якої перебував тоді уряд УНР було сказано, що коли голова держави змагатиме до зміни границь держави і зробить у тому напрямку певні потягнення, то цей вчинок кваліфікується... як державна зрада. Ми знаємо, зокрема дехто тепер собі пригадав, що Акт Соборности з 22 січня 1919 р. діяв, діє і зобов'язує нас усіх. Якже ж тоді можна зіставити ці дві дати разом? Т. зв. „варшавський договір (невідкликаний офіційно досі — прим. автора) і Акт Соборности з 22 січня 1919 року. Ми знаємо, що ті панове навчились говорити у Варшаві: „то цо іннеґо"! Так отже, апостоли українського миру, залиште минуле, коли не хочете балканізувати і так збалканізоване наше українське життя!

Видумайте кращий метод лікування „хворого українського організму", коли в своїй зарозумілості чуєтесь до цього покликаними та найдіть кращий шлях до справжнього українського миру!

Д-р З. Г-ський

Зустріч з німецькими журналістами

Дня 13 січня 1948 з ініціятиви СУЖ-у відбулася в Карльсруге перша українсько-німецька пресова конференція, в якій взяло активну участь 48 журналістів американської та французької зони і два старшини УПА.

Конференція проводилась під лайтмотивом „Україна сьогодні" й мала на меті поінформувати німецьку пресу про дійсне положення в Україні, про боротьбу українського народу за своє самостійне життя в Суверенній Українській Державі та про українську еміґрацію. В тій цілі виголошено 5 коротких доповідей, що подали багато конкретного матеріялу. Кожна з доповідей викликала велике зацікавлення, деякі — навіть велике здивованя нашою витривалістю та досягненнями, наслідком чого приходив ряд запитів, на які українські журналісти радо відповідали. Німецькі журналісти цікавились особливо боротьбою за визволення та діяльністю, побутом і задумаи української еміґрації, її суспільно-громадськими та політичним життям.

Велике зацікавлення викликало загальне інтерв'ю зі старшинами УПА. Чужинці поставили около 40 запитів, що відносились головно до організації УПА, її боєвих дій, прохарчування, втрат, досягнень, маршу певних частин на Захід і т. п. Тут з'ясовано також характер УПА, командування і т. п. і в той спсіб спростовано ряд недоречностей, які про УПА подавала німецька преса.

Факт відбуття конференції належить розцінювати, як позитивне

Нова позика

Ледве переведено девальвацію, яка на 10 разів зменшила вартість совєтського гроша й тим самим ограбила мільйонам робітників їх ощадності, коли Рада Міністрів СССР видала розпорядження про випущення цілого ряду позик. І так на місце великого тягару на населення у формі одноразового девальваційного обезцінення рубля приходить система безперервного витягання кервавиці з робітників, селян та інтеліґенції.

Постанова передбачує випуск цілого ряду державних позик на час 20 років. Кожна чергова позика випускається на 1 мільярд рублів, яка розміщується „добровільно" серед населення. Беремо добровільно в лапки тому, що кожний громадянин СССР знає, кільки різних засобів і пресії вживають державні та партійні органи для того, щоб розпродати випущені облігації.

Кожна 1 мільярдова позика складається зі 100.000 серій, а кожна серія має облігацій на 10.000 рублів. Облігації випускаються по 200 і 100 рублів.

Позика опроцентовується на 3% річно, які виплачується у формі виграшей, які переводиться кілька разів у році. Отже відсотки мають бути тим чинником, який заманювати буде приватні ощадності до державних кас. Здавалося б — явище зовсім нормальне, яке зустрічаємо майже в усіх державах. Але проте яка велика різниця. Нормально в інших державах громадяни дають до кас ощадностей чи купують цінні папери тоді, коли мають зяйвий гріш; в СССР так чи інакше заставляється купувати тих, які свого гроша потребують для найбільше конечних життєвих потреб. Але справа в тому, що тих конечних до життя середників немає в достаточній кількості й держава підступно відтягає покупну силу, щоб прислонювати диспропорцію між потоком дібр і масою грошей, які держава пускає в обіг.

Нова позика, якої перший мільярд випущено в грудні 1947 р. цікава ще й тим, що вона є ланкою в гігантичних зброєннях, які під покришкою самооборони переводиться в СССР. Для продукції воєнного матеріялу, для нової сталінської війни потрібно величезних матеріяльних засобів. І позика — це тільки перший відтинок і перший крок, за яким прийдуть інші. На місце обіцяного підвищення життєвого стандарту прийдуть нові емісії добровільних і примусових позик, облігацій й податки, а згодом нові випуски надмірної скількости грошей. І так груднева позика стане по останній реформі гроша в СССР новим етапом у людському горю та злиднях, які в СССР тривають уже 30 років.

явище. Мусимо усвідомити собі, що правдива інформація чужинців може викликати в них симпатію до нашої Святої Справи. А це для нас не може бути байдужим. Уважаємо, що наша політика повинна змагати до того, щоб приєднати якнайбільше приятелів для нашої справи, а де цього не можна осягнути, то треба подбати про те, щоб зробити щонайменше невтральним. У кожному випадку треба прямувати до того, щоб чимбільше зменшити число і силу наших ворогів. Преса в цьому може відограти дуже важливу ролю. Тому, незалежно від тих колосальних втрат, що їх заподіяв Україні гітлерівський режим, як також незалежно від того, що німці програли війну, з існуванням німецького народу треба рахуватися. Як бачимо, з ним змушені рахуватися й світові потуги, що вийшли побідниками в останній війні. Крім того ми живемо на території того народу. Їхня преса про нас рідко пише — залежно від поінформованости та проводжуваної тенденції. А на неї ми можемо впливати. Тільки не треба нам цього легковажити, а намагатися її всесторонньо, правдиво та своєчасно інформувати. А це найкраще робити виданням періодичного інформаційного матеріялу та на пресових конференціях. Пресові конференції мають ще й те велике значення, що тут є можливість нав'язати особисте знайомство, а воно відограє в житті нації велику ролю. Тому більше конференцій!

П. Чайка

Змілітаризована Европа

У згоді з даними французької газети „Каррефур" стан військових сил на европейському континенті представляється так (подаємо в тисячах): ЗДА мають в Европі біля 200 (з того в Німеччині 150, в Австрії 10); Велика Британія має: в Німеччині 200, в Австрії 20, в Трієсті 15; СССР має в Німеччині 300, у Польщі 150, в Мадярщині 25, в Болгарії 85, в Румунії 200, у Фінляндії 5, до того треба дорахувати військові сили в самому СССР, а саме північну групу Ворошилова, західню групу Рокосовського, південну Жукова і Кавказьку Баграміяна — кожна по 650.

З інших держав: Польща і Чехословаччина мають по 175, Мадярщина 75, Румунія 125, Болгарія 50, Югославія 350, Альбанія 75, Греція 130, Італія 250, Франція 425, Еспанія 400, Швеція, Портуґалія і Бельґія по 75, Голяндія 175, Данія 25, Норвеґія й Ірляндія по 25.

У загальному проти майже 4,5 мільйонів військ держав східнього бльоку включно з совєтськими військами в Европі, західня Европа має включно з американськими військами (без Швайцарії і Скандинавських держав) біля 2 мільйонів військ.

✕

Радіо і преса подають, що **Підготовляюча Рада Міжнародної Організації Втікачів у Женеві одобрила видачу коло 275 мільйонів долярів для переселення і поселення переміщених осіб.** Отже виглядає, що врешті справа діпістів і втікачів поставлена реально, бо припадає на особу 324 доляри!

—o—

У зв'язку зі смертю бувшого італійського короля Віктора Емануеля, треба пригадати, що Віктор Емануель виявляв значне зацікавлення українською справою після невдачного закінчення українських визвольних змагань. Під час одного міжнародного студенського з'їзду в Італії (1924 або 1925 р.), спеціяльний відпоручник короля віднайшов був одного українського делеґата і в нього інформувався про стан високого шкільництва в Україні, а зокрема про тайний український університет у Львові. Розмова мала довірочний характер і думаємо, що не будемо недискретні, коли аж після смерти монарха згадаємо публічно про цей факт.

Радіо з Москви передає, що уряд призначив новий курс виміни чужої валюти на карбованці. За американський доляр платять замість 12 лише 8 карбованців, а за фунт стерлінгів замість 48 лише 32 карбованці. Такий курс призначений для чужинних дипломатів у Москві. На чорній біржі, як подають вісті з приватних джерел, курс доляра і фунта значно вищий.

—o—

(УБІ) Львівська радіостанція передала статтю заступника голови облвиконкому Стефаника, де він з усією „щирістю" висловлює подяку товаришу Сталіну від населення західньо-українських земель за „можливість вільного демократичного голосування". Підводячи підсумки виборів, Стефаник згадав, мабуть вперше в історії виборів в СССР, що в Західній Україні 0,15% голосувало проти „блоку партійних з безпартійними".

—o—

(УБІ) Перуанський міністер закордонних справ висловився за посилення переселення до Південної Америки. Він запропонував масове переселення з Европи, як підставу до збільшення американського експорту до Европи.

—o—

В Австрії починає працю нова канадійська вербувальна комісія для діпістів. Починається набір робітників для текстильної промисловості. Інша комісія викінчує набір робітників для копалень у віці до 35 років, а ще інша набирає спеціялістів віком до 40 років, механіків, лісовиків та будівельників. Віденська преса подає у зв'язку з цим, що Канада серйозно заінтересована діпістами як позитивною робочою силою для канадійського господарства.

„НАША ДУМКА"

орган суспільної критики. — Додаток до двохтижневика „Комар".

Ціна числа — 1 нім. марка.

Supplement to Ukrainian journal „THE HEDGEHOG"

Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 14. July 1947. Authorisation AG. 383. 7., GEC-AGO.

Editor J. Lycholit.

Druck: N/0379

Редакція і Адміністрація:

„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКРАЇНСЬКИЙ
Ч. 2410
МУЗЕЙ-АРХІВ

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, лютень 1948 Ч. 4 (5)

ОУН і консолідаційні акції

Гасло об'єднання набрало сьогодні в українському світі надзвичайно суґестивної сили. Воно стало своєрідною масовою психозою наших днів. Ніхто не може опертися цій масовій психозі. І тому кожний проповідує його — у приватних розмовах, з амвону і політичної трибуни, на сторінках преси і в офіційних комунікатах. Сьогодні ніхто не зважиться виступати проти цього гасла, хоч мало хто здає собі вповні справу з того, як у дійсності мало б виглядати це об'єднання, яка ідея, яка концепція мала б лягти в його основу. І мало хто навіть завдає собі труду шукати такої концепції, ще більше, коли котрийсь із діючих українських політичних чинників виставить таку концепцію, то інші стараються за всяку ціну обезцінити її і відкинути, не ставлячи на її місце іншої, кращої. Пригадаймо хоч би консолідаційну концепцію ОУН ще з 1945 р.

Нас цікавить тут у першу чергу акція об'єднання в один спільний визвольний фронт українських політичних чинників. Це найбільш болюче місце нашого суспільного життя. Тут з одного боку деклямується про потребу й конечність об'єднання, а з другого боку саботується всяку консолідаційну акцію. Це відноситься в першу чергу до ОУН(СБ), яка в останніх часах, опинившися з власної вини, чи ліше з власної волі в „блискучому відокремленні" й відчуваючи на собі одіюм публічної опінії, яка домагається „миру між земляками й спільної боротьби з ворогами", намагається творити в українській суспільності ілюзію про її бажання включитися в консолідаційний фронт, і в той самий час саботує всяку дійсну консолідаційну акцію. Група Ст. Бандери з її підбудівкою УГВРадою старається йти на всякі об'єднання тільки на периферіях, там, де вона може найменше анґажуватися і не в'язатися нічим у своїй політичній лінії, даючи в цей спосіб певну сатисфакцію публічній опінії, а на ділі не зміняючи нічого з своєї непримиримої, протиконсолідаційної постави. Так треба оцінювати порозуміння на студентському відтинкові, компроміс на терені ЦПУЕ та намагання дійти до порозуміння у справі об'єднання двох товариств політичних в'язнів. Це не добра воля, але маневр, тактика, яка має за мету обдурити тільки українське громадянство.

Що так воно є, довідуємося з комунікату, що його видала ОУН для повідомлення свого членства про стрічу з другої половини січня між полк. А. Мельником і п. Ст. Бандерою. Ця стріча відбулася, як довідуємося з Комунікату, на пропозицію Ст. Бандери. Попередила її сильна „шептана" бандерівська пропаґанда про „об'єднання двох ОУН". І, як виявляється сьогодні, робилось усе це тільки з метою створення в українському світі ілюзії про бажання бандерівців об'єднатися в один спільний фронт принаймні з ОУН. В такий спосіб думав бандерівський провід дати сатисфакцію українській публічній опінії. Але виявилося кінець-кінців, що була це тільки спроба обману українського громадянства, а не щире бажання дійти дійсно до порозуміння.

Що пропонував Ст. Бандера полк. Мельникові? „Пакт неаґресії"... і влиття ОУН в УГВРаду. Отже так: з одного боку „заткати рота" ОУН, зобов'язавши її „договором" не викривати й не критикувати нераз злочинної й антиукраїнської політики бандерівців (напр. у справі УПА, представляючи її світові, як партійну, бандерівську армію), а з другого боку запрягти її до своєї політики „понадпартійною" і „всеукраїнською" УГВРадою. При цьому виявляється офіційно, що УГВР є дійсно тільки партійною підбудівкою бандерівців, а не, як це хотіла представити бандерівська пропаґанда, самостійною, всенаціональною інституцією, свого роду революційним урядом, який не має нічого спільного з ОУН (СБ). Партія Бандери входить тільки як одна з партій у УГВР, твердила й твердить бандерівська пропаґанда, але поза тим УГВР є понадпартійним чинником — революційним парляментом і урядом рівночасно. Виявляється, що УГВР є тільки бандерівським троянським конем, при допомозі якого захитаний бандерівський рух мав увійти в українське життя і здобути там утрачені позиції. Інакше, як міг Бандера пропонувати Організації Українських Націоналістів приступлення до УГВР? Чейже частина бандерівських провідників, які заявляють сьогодні „урбі ет орбі", що вони вже не належать до партії Ст. Бандери, говорили й говорять навіть про непримиримий антагонізм між УГВР і ОУН (СБ). А тут сам Ст. Бандера пропонує приступлення ОУН до УГВР. Це тільки логіка троянського коня. В ім'я чого обдурюють бандерівці власне громадянство? Принаймні з українськими опонентами можна і треба навіть грати в отверті карти. Це елементарна етична засада всякої здорової, незґанґренованої суспільности.

Ми дуже жаліємо, що стріча полк. А. Мельника з Ст. Бандерою не дала позитивних наслідків. Ми жаліємо, що Ст. Бандера відкинув такі догідні умовини порозуміння між двома націоналістичними таборами, що їх пропонував йому полк. А. Мельник. Але ми рівночасно раді, що стали знову ясні позиції, які так підступно хотіла захитати для своїх темних цілей бандерівська пропаґанда. Хочемо вірити, що в цій справі не сказано останнього слова. Ми й далі готові в ім'я великої української справи на найбільш далекойдучі компроміси. Ми не замикаємо дверей. Але хай ніхто не добачає в цьому нашої слабости, бо консолідаційні заходи ОУН не випливають з її слабости, але виключно з бажання бути якнайбільш конструктивним чинником у творенні єдиного українського визвольного фронту.

Тільки з цього бажання ОУН приступила до комісії для реорганізації українського державного центру. І бореться вона там не за мандати, як це твердить п. Лев Ребет у своїй недотепній статті з „Часу"-у („Нові вигляди на консолідацію?" від 8 лютого), а за дійсну реорганізацію нашого державного центру на підставі закону і традиції. Бо якщо ми потребуємо такого центру — а ми його дійсно потребуємо, — то не може ним бути угаверівський троянський кінь, що його п. Л. Ребет претенсійно називає „діючим державницьким осередком", ані маріонеткове „Тимчасове Правління з 1941 р.", а тільки уряд, який діятиме з волі українського народу. Чи діятиме цей уряд і в майбутній українській державі, про це ми тут спорити не будемо, цю

справу вирішить сам український нарід, але сьогоднішній політичний стан у світі вимагає від нас одного державного центру, який мав би право говорити в імени хоч би цілої нашої еміґрації, як закордонного манданта українського народу у справі його визвольних змагань до самостійної суверенної української держави. І турбота п. Л. Ребета, що цей уряд буде тільки фікцією, бо не буде мати він „власних збройних сил", так як це має нібито УГВР, ні при чому, бо згідно з нашою державницькою концепцією ані еміґраційний уряд, ані уряд у власній державі не сміє ніколи спиратися на „власні збройні сили", але виключно на довір'ї українського народу й на його збройні сили.

Оскільки нам відомо, то до творення цього державного центру запрошено й партію Ст. Бандери, а тим самим і УГВР, але якраз ця партія узалежнила своє приступлення до цієї акції від числа мандатів... Добродій Лев Ребет твердить свідому неправду, коли каже, що УГВР не запрошено до дієї акції. Бандерівці не хочуть співпраці, порозуміння, консолідації, але монопольного захоплення влади в свої руки. Тому балакати з ними покищо не можливо, бо на такій основі не порозуміється з ними ніхто. Про це мусить довідатися українське громадянство. Проте хочемо вірити, що з бандерівцями, чи й без них, український політичний світ на еміґрації найде спільну мову й створить один український державний центр, який буде опиратися не на „власні збройні сили", але на довір'ї українського громадянства та збройні сили українського народу. На рідних землях український нарід вирішить, хто далі має бути виразником і виконавцем його суверенної волі. А якщо наші заходи в справі створення одного державного центру не увінчалися б успіхом, то не станеться це з вини ОУН. Українське громадянство довідається в свій час про ті позиції, на яких стояла ОУН, і ті політичні та ідеологічно-програмові засади, які вона заступала в цій акції. Тепер уже можемо сказати, що при реорганізації українського державного центру ОУН заступає момент традиційности й опертя цього центру на політичні і революційно-політичні українські сили, бо не буде він фікцією тільки тоді, коли побіч правно-моральних моментів буде він здібний провадити активну визвольну українську політику. При цьому треба зазначити, що приступаючи до реорганізації державного центру, ОУН не зраджує ні на йоту своїх ідеологічно-програмових засад та революційної дії на рідних землях. Бо ОУН не є політичною партією в поточному розумінні цього слова, але революційною організацією і світоглядово-ідеологічним рухом, який бореться не за владу за всяку ціну, але за вирощення української людини, з усіми прикметами свідомого державника-соборника. В своїх консолідаційних заходах ОУН ніколи не тратить з очей цього свого основного покликання.

Д. КВІТКА

За соборність української еміґрації

Як парадоксально, здається нам, звучать ці слова сьогодні, коли всі головні частини українських земель знаходяться разом, хоч і під чужою московською окупацією. Сьогодні, коли проголошена „соборність" українського народу і українських земель, 22 січня 1919 року сталася дійсністю не тільки з боку етнографічного, але і духового. Сьогодні, коли український нарід, за останнє десятиліття, в огні боротьби з німецьким, а потім большевицьким окупантом перетопився в крицевий моноліт духової української соборности. Сьогодні, коли в рядах УПА борються з московським окупантом побіч себе — пліч-о-пліч — найкращі бійці українського народу зо всіх його земель, без огляду на те, яку барву і який партійний щит хоче ворог на УПА накинути. І нарешті сьогодні, коли ми, мабуть на словах, так гучно відсвяткували „22 січня — свято української соборности"!

Дивним і незрозумілим здається нам усе те, що діється сьогодні по таборах української еміґрації під прапором „східняки й західняки", під прапором „галичани й наддніпрянці". Це помічають уже і ширші кола українського громадянства, які передше не втручалися до політики, бо їх вона не цікавила й вони ближче не приглядалися до політичної кухні, щоб дізнатися, що там наші політики приготовляють для нас. Але сьогодні, з болячим серцем і тяжкою душею, пишуть у своїх листах про ті речі і реаґують на них майже всі однаково. З багато отриманих листів наведу кілька найхарактерніших уривків (стиль і правопис оригіналів):

„Вже не можна витримати дивитися на оту ворожнечу поміж галичанами й наддніпрянцями"...

„Є тут повно нашого брата з Галичини, з Волині і Наддніпрянщини і, якби казати, всі ми українці і всі рівні, але те, чого зробили займанці з нашим братом, то велика різниця. Кожний займанець таки вщепив чогось не українського в нашого брата. Кожний з нас, а головно з цих окупованих ворогом Українських Земель так думає, як його напомповано"...

„Не можу просто бачити, коли люди на національній справі ганебно заробляють великих маєтків, коштом нас в ім'я нації, а собі в кишеню. Де їх честь? Де їх совість і моральність? А скажіть їм, що так неможна робити, то вони вам можуть все зробити"...

„Хотяй я на партійщині мало розуміюся. Але від тої партійщини, яка по наших таборах переводиться, дихати не можна"...

„Там пани десь в Мюнхені чи Гановері роблять політику, а в таборах один одного тягає за чуба"...

„Всі кричать, що хотять України, а один одному вікна б'є!"...

„Деякі твердять, що тільки вони демократи і тільки вони все по-демократичному роблять. А якщо захоплять щось у свої руки, то інших і до слова не допустять"...

„У нас кожний хоче мати зосібна концесію права на великого (і навіть досмертного!) вождя на Україні і тільки він і ніхто інший!"...

„Ще України вільної немає, а вже посади обсаджені"...

„Партійна боротьба і ворожнечість між галичанами і наддніпрянцями вже не зносима. Чи вже немає дійсно в нас людей, які приборкали б цю політичну анархію і усунули згадану ворожнечу?"...

Такі і їм подібні цитати з листів можна наводити без кінця. Але і цього вистачить, щоб уявити собі образ грізної небезпеки, яка налягає на табори української еміґрації. І тому, якраз сьогодні, як ніколи передше, доводиться нам бити у великий дзвін тривоги й кричати до всіх: „Схаменіться, будьте люди!" Кричати так сильно, щоб цей крик сколихнув не лише, прибиті горем, наші серця, але і наш запаморочений розум, щоб ми опам'ятались поки ще час, щоб не було запізно, щоб ми не скомпромітувались перед чужиною і не довели до стану громадянської війни на радість нашого окупанта і всіх інших ворогів. Бо те, що сьогодні зачало діятись по наших таборах під гаслом „східняки й західняки", це вже не звичайна собі „зрізничкованість" між „галичанами й наддніпрянцями", спричинена різними ворожими окупаціями, але це вже просто расова ненависть, яка може принести українській еміґрації катастрофу непередбачених розмірів.

Інша річ, що ця „расова ненависть" витворюється між нами штучно. Інша річ, що її спричинює ображена амбіція поодиноких самозакоханих типів, які вештаються всюди і знаходяться як між галичанами так між наддніпрянцями. Але тим не менше вона може бути небезпечною для визвольних змагань українського народу. Тому, знаючи причини цієї страшної й загрозливої недуги, мусимо зліквідувати її в самому зародку і не допустити, щоб вона між нами пустила своє коріння і розповсюдилася на всі верстви української еміґрації.

Безперечно, що певна зрізничкованість між

галичанами і наддніпрянцями є. Було б дивно, якби її не було. Вона є теж між племенами в інших народів і то народів з тисячолітньою державницькою традицією. Візьміть хочби німецький нарід, а навіть англійський. І там є зрізничкованість у мові, релігії, звичаях, а навіть у характері і вдачі. Але та зрізничкованість ніколи не була на перешкоді національної єдности і державного будівництва. Отже, не сміє вона статися перешкодою і в нас. Тимбільше, що цього не бажають собі абсолютно ширші кола української еміґрації. Тимбільше, що до поглиблювання цієї зрізничкованости і до штучного витворювання расової ненависти між галичанами і наддніпрянцями взялися лише певні одиниці з української інтеліґенції, що в своїй зарозумілості і духовій сліпоті не бачать далі свого носа і не відчувають, яку то злочинну працю почали вони, що може закінчитися катастрофальними наслідками, в першій черзі для них самих і української еміґрації, потім для цілого українського народу.

З певних причин не будемо тут обширніше займатися тим антагонізмом, що заіснував між галичанами й наддніпрянцями, бо також уважаємо його, завдяки здоровому інстинктові самозбереження українського народу, за явище хвилеве і швидко минаюче, як теж не будемо обширно спинятися над його причинами, про які зрештою кожний з нас добре знає. Скажемо тільки загально: Вина є як по одній стороні, так і по другій.

Тим часом всі ми діти однієї обездоленої матері України і всіх нас однаково потрібно для її визволення. Всі ми знаходимося в однаково незавидному стані і всім нам грозить однакова мірка мук і терпіння, якщо ми дісталися б до рук гнобителів України. Отже, пощо шарпатися? Пощо робити з себе тут на чужині героїв й показувати себе, один над другим, чимсь хитрішим, визначнішим і геніяльнішим?! Чи не є то дурість і дитяча наївність?

Нераз можна чути від таких собі самозакоханих позерів з однієї й з другої сторони: „Східняки — то самі комсомольці й большевики, їм не можна довіряти". „Галичани, то фашисти й українські зрадники". Або: „Галичани, то саме, що в Югославії хорвати(!), тільки заколот робити".

На превелике щастя, цих бездумних загоністих одиниць не багато. Українське громадянство швидко може їх вилікувати від того дурману і припинити поширення цієї загрозливої язви, якій на ім'я: „ненависть між галичанами й наддніпрянцями". Тільки треба, замість підтримувати своїм сміхом такі і їм подібні бесіди і тим способом заохочувати їх до дальших „славних і героїчних подвигів", гостро виступити і зразу на місці посадити таких безвідповідальних типів. Просто всюди показувати на них пальцем як на злочинців і руїнників української національної єдности і соборности.

Тільки цим способом удасться нам скоро ліквідувати загрозу і зберегти та заховати українську національну єдність і соборність, за яку боролися найсвітліші постаті і за яку проливали свою кров найкращі сини української нації продовж цілої її історії.

Д-р СТЕПАН РОСОХА

Де ж ті передумови?

Шановний Пане Редакторе!

Прочитавши в „Нашій Думці" різні відозви про потребу (чи необхідність) об'єднання українських націоналістичних рухів, у мене потягнулась рука прикласти до цієї будови і свою цеглину. Тому дозвольте на сторінках Вашого часопису висловити свої міркування.

Підходячи до кожної справи, а даної так важливої зокрема, потрібно мати певні передумови, конретні ствердження в їх реалізації та користі для поставленого діла. Ці речі кожний по-своєму розуміє. Ставиться напр. передумови моральної (чи якої?) рекомпенсати за пролиту братню кров, або активне включення неорганізованих націоналістів у плянові дії об'єднаного ОУН реалізується об'єднання механічним злиттям обох організацій і користі добачаються в подвизі української визвольної проблеми і українських проблем взагалі спільними силами об'єднаного і єдиного ОУН.

Здається справа проста, можлива до переведення, тільки треба ще охоти.

На мою думку справа не проста, а далеко складніша, реалізація в тій площині неможлива. Передумови мусять бути трохи ширші, реалізація мозольніша, але певніша і цілі мусять стояти вище від буденної розв'язки різних проблем єдиним ОУН.

Тут основна замітка. Чи ми вже собі усвідомили ряд питань і дали собі на них відповідь: як задивляється на це об'єднання ОУН Ст. Бандери (чи як його назвати?)? Чи із протилежного нам боку є такі ж голоси потреби об'єднання? Чи не добачають собі т. зв. бандерівці в нашій охоті і нашому розумінні справи — нашої слабости? Чи не розуміють вони об'єднання по-своєму, себто підпорядкування ОУН їх тех-апаратові із випливаючими із цього наслідками? Чи варто нам, які витримали такі важкі удари з різних боків у 1939—1947 рр. і вийшли з них сильними, які несемо далі на своїх плечах з успіхом важкий тягар важливої роботи, говорити про ці різні об'єднання і намагатись їх реалізувати, коли із протилежної сторони можуть бути або насмішки, або скриті нечесні думки? — Вибачте, але мені здається, що не всі наші дискутанти мають на це ясну і правдиву відповідь.

І так постає передумова: якщо протилежний нам партнер буде задивлятись на ці справи з такою повагою і зрозумінням, як з нашого боку — тоді лише думати про дальший хід справи. Але т. зв. бандерівська преса на цю тему мовчить як заклята, а із різних „інструкцій для внутрішнього вжитку" — видно іноді щось протилежне. Отже, шановні дискутанти, догадуйтесь що вони думають і будуйте замки на льоді...

Ми будемо наївні, думаючи, що т. зв. бандерівців зможемо нашими деякими статтями чи дискусіями „аґітувати" за об'єднання. Скажімо собі ясно, що ОУН Ст. Бандери не слаба організація, багато з себе видала, багато понесла жертв у своїх низах, закорінена на Україні, має свої цілі і напрямні, має людей і т. д., хоч можемо із багатьма речами в їх практиці абсолютно не погоджуватись. Але так їх собі „аґітнути" це дитячий сон.

Потрібно передумови: з двох сторін без ніякої аґітації мусить повстати органічний гін до єдиного націоналістичного русла. Без комбінацій, інтриґ, групових вираховувань, мовляв, „чия візьме". Не накликаймо т. зв. „здоровий елемент" із ОУН Ст. Бандери до повернення в лави старого ОУН. Це не потрібне ані їм, ані нам. Це не розрахунок на довшу і тривку мету. Як відомо, ОУН Ст. Бандери і так розколюється принаймні на два табори та різні фракції, але нам ані одного з них не потрібно самого. До створення сильного єдиного націоналістичного руху потрібно як усіх нас, так і всіх з протилежної сторони: всі їх фракції, ввесь і „здоровий" елемент і „слабий", який мусить оздоровитись в єдиній ОУН, якщо захоче залишитись націоналістичним і бути гідним української національної етики.

Ми не можемо полатати справи механічним об'єднанням. Користи з цього не багато. Ми не можемо вдовольнятись, що це буде сильна організація. Вона нею може перестати бути.

Коли в обох партнерів виявиться органічне відчуття і внутрішня потреба об'єднання, нам тоді спільно потрібно створити всі передумови до зародку і розвитку **єдиної націоналістичної психіки і однородного націоналістичного типа.**

Нас не різнять ідеї і світогляд. Нас різнить тактика, певні етичні поняття і психіка. Нам потрібно сприяти витвореній атмосфері, де поставати буде дух єдиного здорового націоналіста. А механічне об'єднання тоді — це питання навіть не днів, а секунд.

Лише тоді ми зможемо створити спільно не „сильну організацію", але могучий **націоналістичний рух,** байдуже в якій зовнішній формі. Цей рух опертий на духовій, а не механічній, одноцілості

зможе принести для української визвольної боротьби світлі дні, яких історія України може ще не записувала. Тоді силою своєї духової ядерности, одноцілости, гармонії і нових, пристосованих до потреб часу, **досягнень** у ділянці духових і матеріяльних вартостей, ОУН притягне до себе сотні, тисячі свіжих людей. І навіть тих, що сьогодні блукаючи обивають пороги різних партійних „кабінетів" у таборових бараках.

Коли хочемо об'єднання, то спитаймо, чи всі націоналісти його хочуть. Коли говоримо про чесність цього діла — то маємо докази, що ця чесність є у всіх? Коли уявляємо собі об'єднання, то погляньмо чи на це є духово психічний підклад, і чи вже почав витворюватися з обох боків однородний духовий тип єдиного націоналіста. Коли бачимо вже факт об'єднання, то застережімся, щоб він був не механічний і зроблений не під тиском „публічної опінії", але тиском нашого, з обох боків інтелєкту. І, врешті, коли хочемо щось велике тим об'єднанням створити, то не тільки „сильну організацію", але могутній здвиг, що зародить в українській нації новий безсмертний рух поступу, відродження національної чести, правди і добра.

На досягнення тих передумов попробуймо сконцентрувати і наші і наших партнерів прагнення.

М. Голубий

Хвостом до дійсности!

Так стоїть п. Віктор Горошко в „Українскій Трибуні" з 8. II. ц. р., ч. 9 (131). А помогла йому „поведмедячому", як любить висловлюватись згаданий автор, сама редакція „УТ". Йде саме про статтю п. н. „В оборону чести" в справі УПА, бандерівців, УГВРади і т. д.

В кінці 4-ох шпальтової, подекуди нудної писанини, в якій автор власне старався якось підтягнути честь бандерівців, редакція на підтвердження цієї „оборони чести" грубим шрифтом трубить з трибуни клич: „Спільні дії українських політичних сил у краю і за кордоном — передумова остаточної перемоги". Добре сказано — всі погоджуємось! Але в статті знаходимо такі „золоті думки", як: „Тимчасом усі документи УПА нерозривно зв'язані з революційною ОУН (С. Б. — прим. наша). Наявність в УПА людей усіх середовищ свідчить тільки про те, що УПА і цілий революційний визвольний рух в Україні, званий „бандерівським" — це дійсно всенародний рух. Таким же самим всенародним рухом завжди була і є революційна ОУН (С. Б. — прим. наша), яка настільки тісно сполучила свою діяльність із боротьбою УПА, що часом просто таки важко буває встановити межі, де кінчається ОУН (С. Б. — прим. наша), а починається УПА, і навпаки".

Бідний автор! Так потіти, щоб зробити бандерівців всенародними і єдиними, а тут тобі редакція — бах! і про якісь „спільні дії всіх українських політичних сил". Ну, добре, а де логіка? Чи єдині бандерівці, чи „спільні дії"? Тим разом, панове бандерівці, маєте ще одну тему до своєї „родинної" суперечки.

Авторові безперечно треба піти до окуліста (чи психіятра?) — бо він не розрізняє, де кінчається ОУН (С. Б.), а починається УПА. Бо нормальному, не тільки українцеві, але й чужинцеві важко встановити не те, а щось реальніше: де кінчається УПА — а починається цілий український нарід?

Вже від довшого часу в нашій пресі ведеться кампанія за оцю всеукраїнськість УПА. Аж стало нудно і навіть соромно. Ці речі, які в інших народів такі самозрозумілі й ясні, у нас з таким напруженням усіх сил здобуваються і таки вкінці валяться. Чи приходило на думку напр. французам свій резистанс обов'язково „ошільдувати" якоюсь партією? Чи питає хтось, яка партія вела перед у визволенні Ірляндії, Індії, чи тепер Індонезії? Хто веде боротьбу в Білорусії, Кавказі чи Польщі? Ніхто не скаже, кожний запитаний член згаданих народів із гордістю відповість: моя нація. А в нас дехто виціджує не то з іронією, не то із божевільним гигиканням: ми — бандерівці.

В нас деякий час на ту тему була вже оздоровилась атмосфера. Вже були погодились, що УПА таки всеукраїнська і є надбанням усіх українських політичних сил, що стоять на плятформі боротьби за свободу нації. Але ні, мусить з'явитись нова бактерія, що розкладатиме наш, і так знесилений, еміґраційний організм. Ми, мовляв, бандерівці, — сіль української землі, ми репрезентуємо боротьбу, ми її доведемо до успішного кінця з нашою концепцією. Але хоч редакція „УТ" тут же і вдарила по голові цієї концепції кличем „спільних дій українських політичних сил у краю і за кордоном" — то смак безглуздости статті все ж залишається.

Автор статті в „УТ" дивиться хвостом на дійсність. Він не забуває витягнути всі існуючі і неіснуючі заслуги бандерівців у справі УПА, всякі секретаріяти таборових УГВР, організацію всяких урядів заперечення всього небандерівського, але забуває одно — тих живих свідків — бійців із УПА, на яких присутність і вишкіл (вже знаємо, який то вишкіл!) у рядах свого оточення покликається. І він знає, але замикає очі, що ті живі свідки з УПА є також не в бандерівців. Що вони також вивчають потрібні їм речі в рядах іншого середовища, що деякі навіть тікають від бандерівців, що насвітлюють так справи, якими вони є, але не так, як хотілося б якомусь там Ген. Секретареві у Римі. Що вони не тільки живі свідки, але живе заперечення бандерівської виключности в революційному фронті України. І коли він згадує навіть про те, що всі документи УПА нерозривно зв'язані із бандерівською ОУН — то тікає від факту, що не велику, але дуже велику кількість тих документів — архіву УПА мають не бандерівці і що ті документи говорять про що інше, як автор. Ті документи існують, та не в тих націоналістів, що теоретично говорять про якісь „спільні дії", але в тих, що їх практично організують і реалізують — в ОУН під проводом полк. А. Мельника.

П. В. Горошко робить натиск на те, що УПА не є аполітичною. Коли б він цей натиск зробив як ціль статті — тоді безперечно його було б треба привітати. Це незаперечна правда, що жадна армія, а тимбільше визвольна не може бути аполітичною. Вона мусить мати політичне підложжя. Але... Але жадна армія, а тимбільше визвольна, не сміє і не є партійною. Тут знов до дійсности — хвіст. Аполітичність й апартійність цілком окремі поняття. Грубо помилилися кореспонденти і редактори „Неділі", говорячи про аполітичність. Хочемо вірити, що вони це виправлять. Але й грубо й сильно політично помиливсь п. В. Горошко, чого вже ніяк не виправить, коли з політичної, але апартійної УПА хоче зробити її партійно-бандерівською. УПА є політичною, бо бореться за політичні цілі, маючи в підставі політичні ідеї. Але не є партійною, бо навіть ці визвольні політичні ідеї УПА не дали бандерівці. Їх дав дух української нації і чули ми їх, починаючи від Хмельницького й Мазепи, аж до Міхновського, Петлюри, Коновальця й ін. велитнів українського духа. І реалізують ці ідеї не тільки бандерівці, але й інші політичні сили. Коли б тільки бандерівці — то це була б „Бандерівська Повстанча Армія", але аж ніяк Українська. А крім цього була б безвиглядною в боротьбі, бо авторові варто прочитати клич „УТ" під своєю статтею, що лише „спільні дії" це „передумова остаточної перемоги". Ми не претендуємо, щоб п. В. Горошко нас слухав, але хай послухає своєї наставниці — „УТ".

Болить п. В. Горошко, **мабуть найбільше**, ще одно: як так, що якийсь там СУЖ показав упівців перед німецькими журналістами? Як так не запитати дозволу (може у нього?) і апробати, що саме на конференції говорити? Чому не говорили нічого про бандерівців? І, врешті, де вони взяли (це вже демагогічно до українських еміґраційних мас!) тих упівців і чи це були, мовляв, упівці? Так, на великий для п. В. Горошка жаль, це таки були вояки УПА. Вони є, і то багато їх, далеко поза середовищем бандерівців. І говорять не те, що хотілося б

партії п. В. Горошка. Якщо ж п. В. Горошко не вірить — радимо записатись до членів СУЖ-у, якщо не знає вже інших шляхів, приходити на такі конференції і побачити їх, тих вояків УПА, на власні очі, навіть пальцем помацати, чи це не мара (бо п. В. Горошко багато дечого не розрізняє). Поговорити з ними, то може йому самому стане трохи ясніше і, якщо вже не передом, то хоч боком погляне на дійсність, але не хвостом.

Кожний читач „УТ" замітить, що навіть француз, говорячи про український визвольний рух в Україні, ані словечком не згадав про бандерівців. Ці зізнання француза редакція „УТ" назвала „Цінний документ" і вмістила, як на злість, зараз же під статтею п. В. Горошка. І власне це є цінним документом, бо показує, як европеєць задивляється на справи і з чого нам треба брати приклад: визвольна боротьба це є національний, але не партійний, рух.

Даремні комбінації... Провалиться як байка про УГВР-у, яку раніше бандерівці хотіли робити „всеукраїнською", в якій мовляв, заступлені всі політичні українські чинники. Сам п. В. Горошко в згаданій статті цілком уже ясно говорить, що УГВР є витвором тільки бандерівців. Так як УГВР не була „всеукраїнською", а бандерівською так український визвольний рух не є та не буде „бандерівським", але всеукраїнським.

П. В. Горошко себе осмішує. Передовсім перед чужинцями, що все ж таки читають нашу пресу. Чи треба дивуватись? Так і ні. Так, бо, не дивлячись на всі сприятливі обставини, бандерівці так повільно духово ростуть. Ні — бо може лише слаба і рідка відгорода з дощок, що відділяє в одній народній німецькій школі 8—10 річних дітей від середовища п. В. Горошка неспроможна затримати впливу тієї дитячої психіки на деяких авторів, що пишуть до „УТ".

Михайленко

МЕГАЛОМАНІЯ МЕСІЯНІЗМУ

Переглядаючи статті з українсько-польської дискусії, пригадався мені коломийський епізод з-перед 50 років: під час прощі з нагоди свята Божого Тіла виголошував казання польський священик і в реторичному запалі викрикнув такі полетні слова: польським хлопом — небо переповнене. Ці слова вигнали з костела кількох наших селян, що туди заблудили, бо, мовляв, як небо вже переповнене, то їм нема що між поляками шукати.

До чого допровадила дискусія з польського боку? Що ми не маємо чого з ними розмовляти.

Поляки не є здатні тепер піднятися на вищу площину розгляду і розв'язки етнічних і національних проблем, але далі перебувають у стані примітивізму юрби, опанованої темними гонами й хибними віруваннями.

Цей примітивізм бере собі самовільно право до панування над просторами, що в добі харт, білів і творення вищих державних організмів виглядає дуже по-старосвітськи: вдержання східніх границь щонайменше з-перед 1939 р. на основі традиції, та вдержання західніх границь на основі історичних прав, бо там перед 1000 роками випасали худобу, чи пак полювали кревняки польських племен, отже навіть не самі поляки. Поминаючи тут обставину, що поляки творили б у такій державі меншість, що багато землі по вигнанні німців стояло б пусткою в самім центрі перелюдненої Европи, що по страті майже всієї провідної верстви не мали б вони ким адмініструвати — така постановка мобілізує проти них чотири нації в числі понад 150 мільйонів супроти 20 мільйонів і мусіла б допровадити до чергового розбору.

Треба ж бо собі усвідомити, що нації — це не розсипана група людей з спільною територією, мовою, обичаями, тощо, але монолітна група, що боєм обороняє і виборює війнами собі державницьке буття, а тимто реалізація польських плянів — це творення центру безугавного неспокою.

З цього становища являється концепція межимор'я чужим пір'ям обскубаної пави, бо ж на неї ніхто з головних партнерів не піде, а опиратися на пияцьких споминах щодо симпатії грузинських кавалеристів-наємників є такою безглузністю, як безглузним видається роздавання дарунків методою небіжчика Гітлера дальшим сусідам: сербам — хорватів, чехам — словаків, мадярським братанкам — закарпатських українців, тощо.

Цей брак якогонебудь реалізму в поляків заставляє шукати за причинами. Він лежить безперечно в польському месіянізмі. Серед слов'ян є тільки два народи месіяністичні — москалі і поляки, а тимто видається він якоюсь генетичною, чи може краще расовою притаманністю. Чеський панславізм є радше германофобізмом, український хвильовизм є лише дальшим розвиненням теорії Шпенґлера і в нашій духовості не відіграє великої ролі, як це зрештою було і з кирило-методіївством.

Обидва месіянізми різняться засадничо один від одного. Московський є обманний, бо він, протиставляючи світові свої моральні і духові вартості, не прямує до визволення його, тільки до уярмлення, польський знову ж є зовсім порожний і оманний. Менші розміром, хоч і подібні імперіялістичні цілі не має він навіть чим прикрити, бо аж такий він убогий і тимто зводиться до католицизму, який зрештою є універсальною ідеєю світу, а не польською власністю. Месіяністичне порівнання Польщі до Спасителя є в світлі історії звичайним блюзнірством, бо ж її великодержавницький розгін почався з зломання подружжя Ядвиги, ішов через ломання уній і договорів, аж доки не докотився до конституції третього травня, яка серед блиску й патосу французької революції є звичайною фарсою. Ідея польського месіянізму не лише не дає довколишнім народам нічого ні в духовому ні в матеріяльному, а затруїла навіть польський нарід і його збірну душу, витворюючи смішного і напушистого фантаста, якого ціле духове життя можна майже без страти для людства викреслити з історії. Поляки не вспіли за час свого імперіяльного становища побудувати вселюдського храму, тільки маленьку капличку, від якої відганяли канчуками всіх вірних, якщо вони не одягли на себе шляхетського контушу. Цей зовсім зовнішній поділ на дві кляси — панів і рабів — витворив історичний провал, який поляки не тільки не стараються сьогодні засипувати, але навпаки — хотіли б його далі вдержати, а через те самі підбурюють проти себе довколишні народи.

Бо для польського месіянізму стає ціллю не визволення народів, але реставрація ягайлонської імперії, в якій колись побиті або унією обманені народи мають стати колонізаційним матеріялом.

Поляки не розуміють родини народів із мирним співжиттям, як рівнорядних і суверенних членів, у якомусь союзі об'єднаних, тільки як панування над ними. Ця панськість несла на схід невільницьку тьму, розпиячування і свого роду спартанську енкратею, за якою без ніякого суду забивали гайдуки всіх міцних і шляхетних, щоб залишалися покірні і слабі, здатні тільки до тягнення ярма. Цей верхоглядний погляд так перейшов полякам у кров, що в 1941 р. могла висловитись одна інтеліґентна полька в той спосіб: волію жити тут з культурними німцями, ніж там з „русинами", розуміючи під цим поняттям нищу расу. На жаль, це є не відокремлений голос одної красуні, але ставлення цілого народу, якого психіку ми пізнали, так добре пізнали.

Нижча раса! Знову новий забобон із містичним забарвленням. Українці належать до гіршої породи, як довго вдержують вони свою етнічну і національну окремішність, але ренеґати з-поміж них стають нагло ліпшими, коли перейдуть лиш на польську віру. Чи ж не нагадує це смішний середньовічний пересуд, що жиди тратять свій питоменний запах, як приймуть християнство? В цей спосіб корисні національні почуття для одної сторони стають раптом **„що іннеґо"**, як виступають у других. У цьому

лежить власне засаднича помилка, бо ми живем під сучасну пору

в добі могутніх національних почувань, що охоплюють цілу людську істоту і вичерпують усі її сили без решти так, що анаціональна, чи пак інтернаціональна людина стає підозріла, якщо не фікційна.

Ми не є проти українсько-польського порозуміння! Що більше! Вважаємо його навіть історичною конечністю для обидвох держав, для спільної **справи.** Але його мусить попередити не дискусія українців із поляками, тільки дискусія в лоні польської спільноти, щоб вона усвідомила собі власні органічні хиби, затроєння месіяністичним ядом і викинула його так, як рана очищується, викидаючи матерію. Хай допоможе їм при цьому такий Словацький, що називав їх папугаєм між народами. До того часу всяка дискусія є зайва, безплідна **і нема чого в неї вступати,** особливо ж коли усвідомити собі власну реальну, приємливу для сусідніх народів і модерну концепцію.

Як білорусини і литовці, так і українці не можуть собі дозволити на дарунки з кількох мільйонів людей, яких ледве доторкнувся москаль своєю духовістю, бо їм потрібно їх до переломання московського і москвофільського елементу. Цей арґумент підносимо, бо він власне є корисний не тільки для українців, але й для поляків, якщо хотіли б вони бачити українську державу, як міцне для себе заборало і зуміли б виректися анексії неба для переповнення його польським хлопом, бо ж за те саме небо боролись ми, боремось і таки виборемо його збройною рукою.

Ростислав Єндик

Соціялізм і — реґрес

(З приводу однієї дискусії)

22 січня б. р. в Український Студентській Громаді в Мюнхені за ініціятивою Групи Суспільного Гуманізму відбулась доповідь п. інж. Потішка на тему: „Принципи організації народнього господарства України", яка деякий час перед тим була попереджена широким вступом про капіталізм та державний капіталізм (на нашу думку просто соціялізм).

В даному моменті нас цікавить особливо другий основний реферат, а зокрема дискусії. При цьому треба відмітити, що дискусію творили в основному два погляди: соціялістичний (як реферуючий і обороняючий) та націоналістичний (як опонуючий і критикуючий). Цю бурхливу дискусію заступав в одної сторони доповідач, студенти із Групи Сусп. Гум. та деякі лідери із УРДП: пп. Май-ко, Сти-ка та ще одна пані (змістом і формою соціялістична!) і з другого боку студентами націоналістами із Українського Студ. Т-ва Національного Солідаризму „СІЧ" в Мюнхені.

Доповідач дав схему будучої економічної структури української вільної держави, в якій підвальним каменем поставив право власности (посідання) і зв'язані з тим форми продукційного та розподільювального господарування. Згідно із думкою доповідача Україна з огляду на її специфічне положення, психіку народу, ситуацію в світі, та зрештою доцільність повинна знати чотири роди права власности: державне, кооперативно-трудове, кооперативно-суспільне (на нашу думку самоуправне) і врешті приватно-трудове.

Тема не була подана в цілій ширині, дискутувати над нею було важко, але знаменним для дискусії були певні передумовини, згідно з якими доповідач побудував згадану схему. Ці передумови — це чисто матеріялістично-соціялістичний підхід до панять держави, нації, суспільства, господарчих функцій та гієрархії тих понять. Так напр. згідно з доповіддю боротьба за біологічне існування породжує господарські функції (які? М. Д.), ці витворюють суспільство (коли? — М. Д.), це знов породжує націю (нащо? — М. Д.), а нація собі витворює державу (яку? — М. Д.), щоб дати охорону своїй господарській чинності і т. п. І виходячи із заложень та доцільности на Україні можна збудувати таку (вгорі названу) систему економічних відносин, де буде забезпечений розвиток господарства, виключена експлуатація, запроваджена господарська рівновага поміж фізичними одиницями і т. д.

Таку постанову справи, очевидно, із великим задоволенням підтримали згадані лідери із УРДП, опонуючи лише в питанні нації (п. Май-ко), бо, мовляв, питання нації і національности далеко не ясне, між собою різниться і взагалі що воно таке?

Якщо із схемою економіки майбутньої України дискутанти із націоналістичного боку в основному погоджувались (в основному, бо доповідь не була деталізована), то з передумовами, які приводять до неї, погодитись не могли. Це навіть тим більше, коли цю схему доповідача остаточно заокруглимо назвою „народньо-трудовий соціялізм" (чому напр. не націонал-соціялізм? — М. Д.). Таке заокруглення дискутанти із соціялістичного боку прийняли з великим задоволенням, бо, мовляв, дивись на що спосібний соціялізм, яке щастя приносить Україні. І коли один із дискутантів націоналістів попробував згадати, що український націоналізм, виходячи із заложення національного солідаризму знає т. зв. господарський солідаризм і цілком так само вже давно розв'язує економічні проблеми — посипались тоді „соц-демагого-пролетарські удари" п. Май-ка в бік націоналізму. Національний солідаризм опертий, мовляв, на капіталістах і поміщиках, він хоче „солідаризувати" експлуататорів із експлуатованими і, щоб його завести на Україні, треба неодмінно тоталітарної системи „держиморд" типу Гітлер-Мусоліні. Ось до чого дійшли наші соціялісти за поміччю своєї пролетарської діялектики!

Яке ж було велике і прикре здивування присутніх соціялістів, коли звичайному студентові медицини доводилось „просвіщати" наших професіоналів у політично-економічних справах. Вистарчило лише кільканадцять цитатів із програми ОУН, щоб наочно доказати, що український націоналізм не тільки не знає ніяких капіталістів, але навпаки опертий на народовластя розрішує економічну справу далеко не гірше як т. зв. соціялісти. І якраз націоналізм із своєю ідеєю національного солідаризму виходячи із цілком протилежних передумовин про державу, націю, суспільство і т. д. не тільки спроможний, але **органічно настроєний на позитивну розв'язку економічної проблеми своєї нації.**

Чи є різниця між обома? Безперечно є. Цієї різниці не хочуть бачити наші соціялісти, як вони себе називають, а чим перестають бути. Ця різниця ніби затиралась, бо в тракті дискусії соціялістичні лідери вже чомусь не заперечували духового обличчя нації, й духово культурних сил, заперечували повну соціялізацію (удержавлення) всіх матеріяльних дібр, інтернаціоналізацію народів і т. д. і т. д., але власне тоді різниця росла.

В однаковій розв'язці економічного питання майбутньої України її нема. Але вона є в страшному реґресі українських соціялістів (в страшному для них самих), в їх невпинному відступі від своїх основних соціялістичних підвалин, та в невпинному проґресивному поступі українського націоналізму.

Ми можемо цю справу брати або-або. Або українські соціялісти скривають від свого народу своє справжнє обличчя, або вони у відступі, погубному для їх ідеї. Обидва випадки для них не корисні: в першому соціялізм себе до кінця скомпромітує, в другому він перестане бути собою, себто соціялізмом. А чим тоді? Хіба лиш тим, який, не маючи окресленої плятформи, буде лаяти націоналізм і приліплювати йому „капіталізм" та „тоталізм".

Але наші соціялісти, мабуть, самі не знають, бо один інший відомий лідер із УРДП пише в „Українських Вістях", що називайте, мовляв, нас як собі хочете, а ми не знаєм хто ми такі. Ми собі — ми!

Для українського націоналізму така розв'язка економічного питання, про яку мова вище, цілком нормальна. Націоналізм, маючи в ідеї добро цілости нації, пропонує від себе те, що є корисне та дасть

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

За судовою практикою

У відповідь на публікацію таємних матеріялів німецького міністерства закордонних справ у англо-американській пресі совєти поширили кампанію очорнювання і лайки проти західніх Великодержав.

Судова практика встановлює, що найбільші злочинці при вислухуванні обвинувачувального акту рідко коли у стані спокійно досидіти до закінчення його читання. Інстинктивно відчуваючи, що за ним фатально слідує смертний вирок і не смачна петля, вони схоплюються з місць і в найбрутальніший спосіб починають очорнювати суддів, залю і ледве чи не увесь світ, вигадуючи фантастичні речі.

Щось подібного і тепер трапилося з совєтським урядовим Інформбюро та чільними совєтськими журналістами І. Еренбурґом та В. Василевською.

По добрих двох роках паплюження ЗДА і Англії, нав'язуючи їм найстрашніші „долярові злочини проти людства", терпець у керівних осіб цих держав увірвався і вони вирішили спростувати совєтські брехні та виявити дійсного злочинця.

Для цього їм не потрібно було вишукувати, як це роблять совєтські вожді, з арсеналу добірних лайок найбільш гарячих висловів та зшивати „обвинувачення". Досить було опублікувати таємні матеріяли про дружбу „націонал-соціялістичного райху" з „соціялістичним отечеством", які на велике нещастя для СССР знайшли американці в актах німецького міністерства закордонних справ. І вийшло „дело в шляпе", як кажуть московські злодії або урядовці совінформбюро. Тобто стало ясно, хто і коли крутив з фюрером, як йшла торгівля за Европу, за народи, й за цілий світ.

Притиснуті до стінки (за висловом НКВД) совєтські політичні махери аж запінилися від люті. І почали лити мому (аж ніяк не дипломатичні) на англо-американо-французьких „підпалювачів війни".

„Хто посмів без нас розглядати архів німецьких дипломатів? Хіба ми не пропонували всім разом обробити їх і опублікувати об'єктивно — репетує Інформбюро, з наївністю не розуміючи, що американці й англійці навряд чи дадуть себе в дурнях лишити та дозволять викрасти у них матеріяли, що стосуються теплих молото-рібентропівських відносин.

А з доручення уряду фахівці чорнильної брехні нападаються за всіма правилами і вказівками „ЦК 5-тої колони" на Державний Департамент із ЗДА та уряди Англії і Франції.

„Війна почалась не в 1939 році. Її багато раніше розпочали англо-американські імперіялісти проти СССР. Але прорахувались... — голосить Ілько Еренбурґ.

„Англія і ЗДА створили Гітлера і гітлерівську Німеччину проти СССР."

„Війна Гітлера проти Еспанії, Чехії і Польщі це була інспірована англо-американцями репетиція походу проти СССР."

„В газових камерах Авшвіцу американські банкіри набували капітал."

„Цинічна банда борців за війну з Державного Департаменту ЗДА хоче знову кинути світ у прірву знищення."

„Лише СССР вірно служив і служитиме ідеалам миру і демократії — захльобується В. Василевська.

Як бачимо, англо-американські публікації лише про часткові „благодіяння" совєтів у дипломатичному світі за живе зачепили їхніх можновладців. Що ж буде далі, це ж лише початок?!...

Та в одному можемо завжди бути впевнені, — як би не репетували підсудні — судді, як завжди, є немилосердні... **А. Юра**

можливість широкого розбудування нації і держави. Він тут у проґресі і з духом часу. І цей дух часу творять біжучі і наростаючі потреби живучих націй.

Коли ми згадали за т. зв. реґрес і проґрес, то вкінці наших рядків мусимо ще згадати про психологічно-моральну сторінку згаданої дискусії. В тому відношенні вдаряв реґрес присутніх лідерів УРДП. Нам не віриться, щоб вони не читали програми ОУН, але вони демагогічно заявляли перед повною кімнатою студентів про націоналістичних „капіталістів" і „тоталістів", розраховуючи на присутність націоналістів різних симпатій і на компромітацію одного з них. Врешті форма виступів, а ще гірше не виступів, але невпинних їдких реплік з їх боку в сторону промовляючих націоналістів — не свідчить про високу охоту інтеліґентного поводження (може тому, що це „буржуазні предразсудки" і певні етичні поняття, яких справжні матеріялісти не визнають?). І то визначні лідери політичної партії до студентів лише тому, що ці мали протилежну думку! Соц-демократія...

Рятувала ситуацію дуже гідна постава самого доповідача та студентів із Групи Сусп. Гум. (не маючи, до речі, нічого спільного з приналежністю до УРДП).

І так постала думка: у декого на два, як казав якийсь соціялістичний батько, але десять кроків назад, — вперед ані одного. **М. Данилюк**

З ПРЕСОВОГО ФІЛЬМУ

Редакцію „На Чужині" не вдоволяє наше гасло „мир між земляками, бій на фронтах". Чи ж би панове редактори воліли історичне гасло української черні — „бій між земляками, мир на фронтах"?

Про мовознавця з «Українських Вістей»

В 11 (163) ч. „УВ" з 4. II. 1948 мовознавець (він же й фейлетоніст) Мартин Задека закинув В. Старові („Наша Думка", ч. 2 [3]: Москва в житті українського села) „мовно-стилістичну саламаху", дозволяючи собі на мало дотепні жарти з приводу вислову „по традиції". Але ж таки в „Українських Вістях" (ч. 80 [138], ст. 3), у статті про Березіль читаємо: „Соратники **по** обзиранню сорочки з українського театру", а далі: „Ярослава Мудрого, **по** московському рецепту скомпонованого". Чи це правильно? А в тому ж 11 ч. „УВ", де поміщений фейлетон Задеки, надруковано таке: „Летовища в Тріполісі знову **відкрито американцями**" (ст. 2): і „не торкаючись питань Міжмор'я, яке **нашими політиками чомусь трактується**, головно, з погляду політичного" (ст. 3); і ще таке: „вона насильно **монтується аґентами Москви...**" (ст. 3). Якже це так? Хто ж ті летовища відкриває тими якимись американцями і як він це робить? І можна монтувати руками чи якимсь знаряддям, але ж аґентами? Та це щоб федерація (про неї мова) та сама себе монтувала насильно? Це вже живцем на зразок веселої пам'ятки повідомлень у кол. карльсфельдському таборі, де гостро стояла проблема, як розшифрувати, напр. таке: „дроти полатано мадярами"? Де ж тут пошана до української мови, що її так настирливо вимагає від В. Стара Мартин Задека? І що це взагалі за така українська мова? — А далі: „Думки... **не є ні новими, ні оригінальними**" (ст. 4). Чи це гарно по-українськи? Або: „Недавно цю фльоту **було підкріплено** 1.000 вояками" (ст. 2). Коли „недавно", то чому ж „було", що означає давноминулість? А вже й не перелічити ті безчисленні „буде зроблено", „буде встановлено" тощо, де „буде" — майбутній час, а „зроблено" — минулий. І вкінці, відколи це „Теґліхе Рундшав" називається „Теґліхе Рундшау" (ст. 2), а відомі протоки в Балтицькому морі „Скаґеррак" і Катеґат"? (ст. 3). Адже і „УВ" знають українську букву ґ. Або передше „УВ" часто цитували „Нувей де Франсе", а чому не „Нувел де Франсе"? Слова „нувей немає у французькій мові, це нонсенс!

Ми не твердимо, що мова і стиль статті В. Стара були бездоганні, але Мартинові Задеці слід би затямити дві речі: Христову притчу про порошину в оці ближнього і ломаку у власному — і прегарну народну приповідку: Чиє б кричало, а твоє б мовчало. **М.**

В спеціяльному таборі біля Кембрідж англійська влада організувала курс англійської мови для 250 югослав'ян і українців, що прибули до Англії з Німеччини. 750 інших робітників вивчають т. зв. „бейзік-інґліш". Курси триватимуть 2 місяці. (ІП)

На фронті повстанської боротьби

Здобуття містечка Тарногород

(Оповідання повстанця С.)

(УБІ) Наш відділ, вертаючи з рейду на Підкарпаття, дістав терен для своєї дії — Яроставщину. 1 грудня 1946 р. ми добилися до свого призначеного місця, де стрінули своїх стрільців, які в часі нашого рейду відійшли з командиром Б. до Галичини. Серед них ми не побачили кількох стрільців і роєвого, які впали на кордоні в поворотній дорозі до нас. Стрільці оповідали нам про страшні події на Україні, про большевицький терор, про перехід кордону з боєм і т. д. Не відпочивши добре, ми пішли перед світом на польське містечко Тарногород, щоб здобути там велику аптеку. Це діялося по кількох днях нашого прибуття. З місця постою до містечка було около 60 км. В той час була гарна погода з приморозками. Дорога була можлива й, ідучи цілий день лісовими стежками, ми уважали, щоб не натрапити на цивіля. По дорозі стрінулися ми з відділом командира З. і різними кущами, які брали участь в бою за містечком. Прийшовши на край ліса, командири зробили збірку по відділам. Наш командир поділив нас на 3 частини. При кінці мав промову, в якій побажав успіху. На кінці подав кличку в польській мові й зробив наголос на те, щоб всі говорили по-польськи. З ліса вийшли ми, як вже темніло. Чистого терену від ліса до містечка було більше, як 7 км. Всіх повстанців було около 500. Польське населення, побачивши довгі ряди повстанців, повідомило сільські станиці поліції, які вивтікали на інші села. В одній долині близько міста відділи зібралися й, відпочивши трохи, вирушили по напрямним зі всіх сторін до міста. З відбезпеченою зброєю, з ґранатами в руках, ми ввійшли до міста. По дорозі стрінули одного міщанина, якого забрали зі собою, щоб показав, де є аптека. Від нього ми довідались, що в місті кватерувало 300 польських вояків, які кілька годин перед нами виїхали на облаву. В місті була поліція, яка побачивши наших повстанців, поховалася по пивницях. Ми без бою забрали місто. В місті одно стрілецтво лежало на заставах, друге організувало транспорт трофеїв, треті виловлювали поліцаїв. В скорому часі стрільці зорганізували фірманки. До дядьків ми говорили по-польськи, роздаючи їм цукорки, папіроси й інші речі. Вони були задоволені, що до них так прихильно ставиться незнане їм військо. Повстанці скоренько заладували аптепу й інші товари з кооперативи та склепів, які були державними. Кількох стрільців пішло до приватної пекарні, за що були строго покарані командиром Б. у присутності властителя.

Ніч була морозна й місячна. Повстанці виконували роботу в місті, як у себе в хаті. Коли все було готове, дядьків ми відпустили домів, запевнюючи їх, що коні їхні повернуться на другий день (так і сталося).

Книга про українську визвольну боротьбу

(УБІ) Український Конґресовий Комітет в Америці розпочав збірку фондів і матеріялів для видання документальної книжки, в якій був би представлений величезний вклад українського народу в боротьбі проти нацистсько-большевицьких ворогів людства з одного боку, а державно-творчу й організаційну зрілість української нації з другого. Книжка має вийти в англійській мові під назвою **„Україна в боротьбі за свободу"**. Вона даватиме загальний огляд визвольної боротьби українського народу від початку 2-ої світової війни аж по сьогоднішній день. Книга вже приготовляється і буде базуватися головно на документах і фактах. Вона буде забезпечена теж численними документальними фотографіями. Крім матеріялів, одержаних з Европи, в ній будуть використані достовірні повідомлення американської преси і твердження американської публіцистики. Книга мала б появитися в найближчому часі, а кошти її видання в 5.000 примірників обраховується приблизно на 5—6 тисяч долярів.

Плянована книга матиме велике значення для ознайомлення західнього світу, а зокрема Америки з українською проблемою, а зокрема на підставі документів вона заперечуватиме всі поширювані ворогами брехні про український народ.

✕

Bielaruski Centralny Dapamahovy Kamitet

Centralnaje Pradstaunictva Bielaruskaje Emihracyi na Niamieccynu

До Координаційного Українського Комітету.

З нагоды вялікага сьвята Украінскага Народу 22 студзеня 1918 г. — дня абвешчаньня НЕЗАЛЕЖНАЕ САБОРНАЕ УКРАІНСКАЕ НАРОДНАЕ РЕСПУБЛІКІ, маем гонар злажыць Вам нашае шчырае прывітаньне і пажаданьне найхутчэйшага зьдзейсьненьня вялікага ідэалу Вашага Народу — НЕЗАЛЕЖНАЕ САБОРНАЕ УКРАІНЫ.

СЛАВА УКРАІНІ!

Сакратар: Старшына:

(підписи нечиткі)

Остэргофэн, 21. I. 1948. г.

† Митрополит Олександер

В понеділок 9. II. 1948 р. у Мюнхені помер трагічно православний Митрополит Пінський і Поліський Олександер. В похороні, що відбувся заходами української духовної гієрархії УАПЦ та українського громадянства Мюнхену дня 12. II. 1948 р., взяло участь 5 українських архиєпископів, понад 25 священиків, Пласт, СУМ та громадянські українські організації.

Заслуги для Української Церкви покійного Митрополита в тому, що в 1942 р. висвятив архиєпископів УАПЦ Ніканора й Ігоря, чим допоміг відновити канонічно українську православну церковну гієрархію.

Свято незалежности Литви

(УБІ) 16. II. 1948 в авлі німецького університету в Мюнхені відбулося свято з нагоди 30-ліття проголошення незалежности Литовської Республіки. Велика авля університету була переповнена литовським громадянством і представниками інших національностей. Свято відкрив предсідник мюнхенського литовського комітету Антанас Кальваітіс. Він говорив по-литовськи, англійськи та німецьки та покликав до почесної президії представників американського уряду й американської армії, ректора німецького університету та представників українців, поляків, лотишів, естонців, білорусинів, словаків і кавказьких народів.

Після реферату Кальваітіса промовляли представники поодиноких національностей. Дуже нефортунна й нещира бала промова від поляків п. консула Грабінського. Щира й гарна була промова представника козаків, в російській мові, що кликав до розбиття большевицької тюрми; гарні були промови білорусина та словака, дуже темперамантна промова туркестанця. Після цього п. д-р Івашко вітав З'їзд іменем УГВР і ОУН Ст. Бандери. На запит, чому ОПУЕ в Мюнхені не дістало запрошення на свято, п. предсідник якось змішався і прохав вибачення. Треба ще додати, що по тих усіх промовах виступав якийсь представник УПА, який запевняв зібраних, що УПА кермує тільки УГВР-а.

У другій мистецькій частині виступав мішаний і мужеський хор з народними піснями і народними інструментами під проводом дириґента О. Мікульскіене. **Л. Г.**

*

На грецькому кордоні Югославія вишколює партизанський т. зв. перший пролетарський корпус, що складається з 6 бриґад: французької „Марсеез", румунської „Стефан Плавац", югославської „Жарко Яколінські", польської „Ген. Вальтер", мадярської „Шандор Петефі" і албанської „Кемаль Стаффа". („Конт. Нюс Сервіс")

*

ЦК ВКП(б) у спеціяльно виданій заяві гостро скритикував доцьогочасну творчість відомих совєтських композиторів Шостаковича, Хачатуріяна і Прокофієва, закидаючи їм наслідування „буржуазної музики" і відхилення від офіційних настанов про зміст музичних творів. (ЮП ІНС)

„НАША ДУМКА"

орган суспільної критики.

Додаток до двотижневика „Комар".

Ціна числа — 1 нім. марка.

Supplement to Ukrainian magazine „THE HEDGEHOG"

Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division.

Editor J. Lycholit.

Druck: N/0379

Редакція і Адміністрація:

„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКРАЇНСЬКИЙ
Ь. 2410
МУЗЕЙ АРХІВ

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, березень 1948 Ч. 5 (6)

За ясність у передумовах замирення

Так якось сталось, що заходи покликання до життя Української Народньої Ради, а тим самим реорганізації Державного Центру УНР уже не являються тайною, а ці заходи та деякі перипетії в цій справі стали вже відомі ширшим колам громадянства. Українське громадянство з нетерпеливістю жде результатів і кінець-кінців справжнього миру. Останнім часом появився ряд інформаційно-поглядових статтей, в яких ці деталі і перипетії заходів створення спільного державного центру ясно підкреслені. Маємо на увазі цікаву своїм змістом статтю д-ра Степана Росохи в „Нашій Думці", ч. 3 (4) під заголовком „Чи прийде до замирення?" та м-ґра Льва Ребета в „Час-і" за 8 лютня 1948 р., ч. 6 (123) п. з. „Нові вигляди на консолідацію?" І один і другий автор у принципі піддержують саму концепцію створення спільного центру на базі міжпартійного порозуміння, проте вони розглядають цю справу порізному. Коли др. Ст. Росоха правильно підходить до розв'язки цього складного під сучасну пору питання, то Л. Ребет зовсім не розуміє, чи не хоче розуміти деяких основних питань у постановці цієї справи й дивиться на ці справи через виключно претенсіонально — рожеві партійні окуляри свого ґетта і кінець-кінців сам заплутується у своїх висновках. Ми, звичайно, розуміємо труднощі згаданого „блискучого" автора зрозуміти чи об'єктивно підійти до питання спільного центру, бо для нього почалася історія України днем 30 червня 1941 р., а історично-політичний годинник став у хвилині створення УГВР. Не зупиняємось основніше над іншими питаннями заторкненими в „Часі". До них ще своєчасно повернемо.

Виникає отже тоді питання, як підходять до цієї справи кола демократів і соціялістів, ці „єдині носії і визнавці леґалізму", чи вони правильно розуміють і чи підходять правильно до реалізації цієї концепції покликання до життя Української Народньої Ради та реорганізації Державного Центру? Аж ніяк!

У багатьох випадках видно, що ці люди живуть ще обставинами й настроями перших двох десятків років нашого століття, епохи „огню й бурі революції" зі всіми імпондерабіліями того часу. Нарешті не мають у дечому об'єктивности й зрозуміння й наші монархісти. Ті, що ближче знають „кулуарні перипетії" творення Української Народньої Ради і реорганізації Державного Центру УНР, прислухаючись до всіх виводів „компетентних промовців" — речників поодиноких політичних середовищ, мусять прийти до переконання, як мало об'єктивности та зрозуміння важких обставин, в яких знаходиться українська нація, і як дуже потребує сучасна хвилина **спільного** українського центру. З тривогою доводиться слідкувати за цими перипетіями: чи і тут і під сучасну важку хвилину не візьме верх вузьке партійництво і комплекс духової ненависти? І тут в ім'я історичної правди мусимо ствердити, що тільки ОУН під проводом полк. А. Мельника підійшла найбільш об'єктивно та серйозно до цього складного питання.

Як не закінчились би ці заходи, хоч хочемо вірити в їх успіх, проте мусимо на цьому стані розгортання цієї концепції відмітити й вияснити деякі основні моменти, що мусять лягти в основу створення спільного центру. Щоб дійсно було ясно, для ОУН не став годинник на якійсь даті, від якої починалась і кінчалась українська історія. Тим то поодинокі періоди державницького буття нації та боротьби її за це буття є заслугою і власністю цілої української нації. Власністю цілої української нації і творчих сил є всі традиції і леґітимації цієї боротьби, створені цією боротьбою за самобутність і підметність тієї ж нації. Ніхто отже не може мати виключного монополю на державницькі традиції і леґітимації та визвольну боротьбу нації за своє визволення. І одне і друге є власністю цілого українського народу. Отже це перше, що повинні знати всі без решти включно із „блискучо відокремленими".

Тоді ж заходить питання: які ж саме традиції і леґітимації? Ми кажемо у своїй програмі ясно: „після державницьких періодів київської Руси та козацької держави — українська національна революція почала нову державницьку добу історії українського народу. Від 1917 р. український народ, шляхом національної революції став знову до активної боротьби за Самостійну Соборну Українську Державу". Державницькими традиціями є доба, починаючи проголошенням IV Універсалу 22 січня 1918 р., продовжувана й українським народом, а зокрема його революційними силами між двома війнами і тепер. І це для нас справа **безспірна**.

Дехто й досі хоче цілу справу створення українського миру і спільного українського фронту розглядати в площині, чи монархія, чи республіка? Ставити такі питання, то значить **підкопати** справу спільного фронту в самій основі. Знову ж бандерівці починають і кінчають історію України т. зв. актом 30 червня 1941 р. і фактом створення УГВР.

ОУН, як і раніше так і тепер, ставить справу в площину іншу, тобто державницьку. Для нас питання державного ладу в Україні це свобідне волевиявлення української нації у вільній Україні. Для нас не стоїть питання: „чия мама краща?", „монархічна" чи „республіканська". Для нас стоїть питання, котра із цих традицій дійсна на сьогодні і законна! Отже ж враховуючи всі періоди української державности, твердимо і наголошуємо, що тільки і виключно Директорія УНР і її державний центр є останнім і законним символом і носієм леґітимности. Однак не з уваги на особи, що ці традиції і леґітимації персоніфікують, лише з уваги на державно-самостійницькі Акти, які той державний центр проголошував чи видавав, для оборони, організації і закріплення української суверенної Держави. І саме тут корінь справи і відповідь сьо-

годнішнім т. зв. леґітимістам, тим, які не можуть, чи не хочуть збагнути і зрозуміти, чому ОУН визнає той державний центр УНР, змагає до його реорганізації і принимає участь у комісії для його реорганізації. Саме тому, щоб не творити нові „відновлення" типу 30 червня 1941, але щоб прапор великої революції, завершеної Актами 22 січнів 1918—1919 рр. попереджений своєю боротьбою впродовж останнього чвертьстоліття і досі, піднести ще вище і незаплямити цей прапор, а донести до вільної столиці України — Києва.

Традиції і леґітимації державного центру УНР є власністю цілого українського народу і всіх його політичних сил. Це мусять розуміти ті, які переходово тримають у руках цю формальну леґітимність. Було б жалюгідним, щоб не сказати трагічним, коли б ці люди і в цю важку хвилину для нашої нації, бажали вигравати і спекулювати цими формальними традиціями, мотивуючи т. зв. сприятливою міжнародньою коньюнктурою для себе. Перестерігаємо перед цим, бо тоді знову ж ці формальні традиції леґітимації та їх носії „можуть зависнути в повітрі, не маючи твердого суспільного підґрунтя тих, що дають кров і життя тим же традиціям і леґітимаціям. Отже ж тільки повна концентрація українських політичних сил в одному спільному державному центрі, побудованому на традиції і леґітимації та тяглості визвольної боротьби за державну самостійність, може мати повний успіх і мандат і підтримку українського народу та її політичної еміґрації. Така постановка справи вимагає вияснення ще одного питання, то є питання тягару ведення визвольної боротьби й несення повної відповідальности за потягнення цього спільного центру в майбутньому. Коли ж демократи й соціялісти хочуть мати (хоч зовсім неоправдано) більшість у Народній Раді (оригінальна конструкція паритету) і тим самим вирішальний вплив у законодатних і виконних органах, то тоді на них мусить спасти тягар ведення визвольної боротьби та найважніше відповідальність за цілість української справи. Правда, демократи і соціялісти скажуть, що ніякої революційної визвольної боротьби вести не треба, бо це за словами п. Феденка „безглуздне повстанство", яке шкодить справі, а натомість треба виждати відповідної міжнародньої ситуації. Іншими словами будуть провадити отже ж т. зв. політику „інтервенцій і орієнтацій на західно-европейські вітри" (а може інші). Ясно, що така „визвольна політика", політика інтервенцій і орієнтацій, не узглядняючи дій революційних сил народу, може підкопати українську справу, зміняючи тільки одного окупанта другим. З другої ж сторони не може бути так, що революційні сили народу будуть вести визвольну боротьбу, а старі леґітимісти „будуть її по-своєму репрезентувати". Тут уже входимо в сферу етики!

І тому, коли носіїв цієї визвольної чинної боротьби запрошують до спільного фронту, то є до реорганізації державного центру, то хай вони врахують саме ці моменти. ОУН була ініціятором консолідаційних заходів, які почерез КУК, згідно з точкою 8-ою декларації КУК, тепер завершуються в реорганізації державного центру. Але той державний центр треба створити так, щоб він був спільним усім політичним партіям, як це сказано в декларації КУК з дня 14 лютня 1946 р., т. 8-а. Спільним, то значить співчинність, співвирішність і співвідповідальність, а не майоризування, як того дехто хоче. Наше домагання є, мати можливість дійсно співрішати і спільно нести відповідальність. Ставимо цю справу тому, щоб оминути в майбутньому помилки, які вже нераз у минулому поповнювано. І це є передумова для створення життєздатного спільного центру.

Коли ці передумови будуть узгляднені, то віримо, що такий державний центр буде дійсно життєздатний. Звертаємо на це увагу тому, що питання створення цього центру вступає в свою вирішальну стадію.

Др. ЗЕНОН ГОРОДИСЬКИЙ

Підміняне серце

Я назвав колись Ю. Дивнича українським серцем і грубо помилився. Останні статті, які він городить, як пліт, і виповнює відрами води, показують те серце змаціцьканене, може навіть підміняне. Він не стоїть відокремлений, біля нього гурт людей із „Українських Вістей", які намагаються забити клин між наші волості. Цей гурт забуває що

границі української держави визначують не їхні схарашені душі, але гроби наших предків, які полягли на окраїнах, обороняючи рідну землю і залишаючи своїм нащадкам у спадщині обсяг і напрям їх чинів.

Тимто однаково дорогі нам області й їх жителі, чи вони мешкають над срібною Тисою чи над золоторуною Кубанню, бо такий ми дістали історичний заповіт. Ще більше!

Якщо навіть так оказалося б, що якась область, чи її жителі є шкідливі, чи хоч би й невигідні, не маємо ми права їх вирікатися, бо наше покоління є часово перехідною ланкою, а вони — частина вічности.

Такий є наш закон, що не допускає ніяких тактичних маневрів, бо, де тратиться частина, там затратиться цілість.

Що робить згадана компанія? Вона проголосила змаціцьканеним серцем усіх галичан якимись чужинцями, „sui generis" „Ausländer-ами", що бажають спільній вітчизні зла. В цьому починається новий розділ наших внутрішніх крамол.

Безправне положення української еміґрації в перших повоєнних роках показало наглядно, що в часі особистої небезпеки вміємо вдержати національний солідаризм. Але що більше почала віддалятися ця небезпека, то більше почали діяти наново відосередні сили, щоб атомізувати нашу сконцентровану волю. Цей процес відомий від зарання нашої бувальщини, коли ще візантійський історик з VI. століття писав про внутрішню ґризню між антами, які, об'єднані, світ завоювали б. До цих відосередніх сил треба зараховувати „демократичних" компанійців, яким припала, а може самі вибрали собі непочесну ролю викладачів „східняцьких" теорій.

Ця непочесність полягає в тому, що наші провінційні різниці вбралися нагло в шати „ідеології", яка проскакує щораз наново й виявляє зле замасковану, або й не приховувану ворожість до галичан. Нема хіба ніодного великого народу, в якому не було б реґіональних притаманностей, що доходять аж до автономістичних рухів в Італії, до незалежницьких — у Німеччині, до етнографічних провансальств у Франції, тощо. Але ці рухи вузьких голів роздушують часто разом з ними державні мужі, що думають історичними перспективами і тимто вони для цілости держави не є загрозливі. Але ж бо в нас провідна верства надзвичайно слаба й тимто

виводи компанійців треба оголосити антидержавними, бо слабий голос провідної верстви мусить заступити неписаний моральний закон національної спільноти й передані заповіти предків.

Хто хоче творити окремі „східняцькі" організації з окремими програмами, цей стає гробокопателем не тільки нашого соборництва, але взагалі незалежности. Українська держава не може існувати в вузьких рамках, тільки в широких етнографічних, де одна волость могла б опиратися в боротьбі за свій відтинок з нашими пажерливими сусідами на другу і, закінчивши війну, висилати ди-

візії на ще загрожені місця, на сотні миль віддалені. Один з провідних компанійців уважає націю абсурдом у добі атомової енергії, але ми знаємо, що й у Римі, чи пак у Парижу не зробляють із вівса рижу і воліємо читати власні хроніки, за якими ще ні раз не віддали добровільно заграбовані колись землі, ні мадяри, ні румуни, ні поляки, ні москалі.

Сьогодні проминула наша особиста небезпека. Але новітні ідеологи повинні тямити, що збірна небезпека далі стоїть та сама, а в ній у дальшому й особиста може лише відсунена до часу потопу наших спадщинних ворогів. Теологи подають археологічний доказ на існування біблійної зливи, бо, мовляв, на високих горах викопали в печерах дослідники замулених травоїдів і драпіжників, що не перебилися залякані світовою катастрофою. Стоїмо сьогодні перед подібною й уже сам інстинкт повинен нам диктувати норми в поступованні, в якому відокремлювання являється злочином.

Цей історичний імператив зводиться до нівеляції реґіоналізму, до накликів до солідаризму, до висування широких концепцій і врешті до приготування ядер до майбутніх великих боїв за цілість нашої незаступимої відчизни.

Говорячи про нівеляцію, не думаємо закривати різниці. Не зважаючи на те, що ми є того самого племени і раси в ширшому розумінні, є ми навіть тієї родинної крови, бо ж багато галичан вимандрувало по великій руїні на Лівобережжя. Тільки „культурні" впливи ділять нас. Знайомі і приятелі знають, що автор цих рядків ніколи не захоплювався „галічменами" і навіть ними явно нехтував. Доки не побачив... дивничів, яких московський окупант так страшно душевно покалічив, підмінюючи їх душу. Звідсіль і нове відокремлення: звідсіль ті москофільські нотки, якими пересипані часописи, журнали і книжки, що грозять затруїти нас; звідсіль боротьба з Донцовом, що стоїть посеред нас, як вогненний стовп; звідсіль той нещасний пасивізм, неначе б маса східніх братів прийшла крізь якісь чортівські жорна, що змололи великих і висипали серед отрубів дрібних; звідсіль врешті ті хитрощі, якими прикриваються нездари, мовляв, нас „галічмени" душать і т. д. і т. д.

Але хто вчув з нас, щоб компанійці критикували хоч один раз ті москофільські тенденції, які переходять навіть часто аж у невіджитий большевизм? Ні, їм вистачає відкидати всі осяги галичан, бо вони буцім то безвартні, хоч до них прикладали руки і мужі з першої еміґрації. Що не можуть відкинути — те висмівають і ставлять на те місце — всеобіймаючий Схід, в якому ми мали б загубитися без решти.

Ми не забуваємо при цьому і тих галічменських підляків, що, горлаючи про батьківщину, роздирають собі роти від вуха до вуха і думають про власні користі; не забуваємо і ті кліки, що душать багато шляхетних починів; і ті родинні коліґації — „також претенсії, а не відомо з яких Левицьких"; і ще ті руки, що руки миють, а обидвома власне лице з бруду. І т. д. і т. д.

Ні, ми цього не забуваємо, але ці речі треба розчавлювати в рамках тих самих організацій і не пускати туману між народ туманними статтями. Виправляймо одні одних, вирощуймо в собі великі серця, бо ж нам галичанам, хоч і приємно було б, щоб Довбуш очолив Україну, але не менша буде наша радість, як це зробить кубанський козак із Грізного.

Не треба нам „східняцької" ідеології, яка пришиває на голому тілі гітлерівський напис, як ганебну жидівську латку. Це завогнює взаємини в низах, де „східняки" хотіли б уже ставати з колами на Збручі, а „галічмени" починають бомкати про „автономію духа". Цим автономістам пообіцяли ми її прибити на стовпі, до якого прив'яжемо їх на Марійській Площі у Львові, що ж компанійці обіцяють своїм колоносам, вганяючи клини?

Стоїмо в великий час, в якому мусимо виректися хочби великих помилок, що про них згадує Прокопій із VI. ст. Піднесімся над власні загони, зуміймо оцінювати процеси зльоту орла, не з перспективи жаби, а тоді в національній скарбниці ідеологічної синтези бритимуть гармонійно живущі ключі сриберної Тиси і золоторуної Кубані.

Ростислав Єндик

ЮНАЦЬКА КРИТИКА

Юнацтво це такий вік, в якому людина, під кожним оглядом, головно під оглядом духовим і морально-етичним, формується. Томуто батьки, байдуже чи в родовому, чи в суспільному значенні, присвячують пильну увагу юнацькому вікові своїх нащадків, щоб вони формувалися й виросли на „сильних людей". Бо, як каже прислів'я, „як Івась не навчиться — то Іван не зможе", і нічого путнього у своєму житті не зможе „майструвати".

В питанні виховання юнацтва існує пребегата література на різних, включно на українській, мовах.

В ділянці виховання і для виховання юнацтва в усіх культурних народів існують між іншим і окремі журнали. Є вони й у нас українців. В тих то журналах, побіч матеріялу чи статтей „батьків", які унапрямлюють і формують духово юнацтво, час-до-часу дається можність, чи міце, і самим юнакам, уже в старшому юнацькому віці, „спробувати своє перо" і тим виявити своє духове, етичне й інтелектуальне „обличчя". Розуміється, що для такого виявлення, „обличчя" юнакові дається „задачу", яка відповідає його силам, щоб не переобтяжувати його і щоб він, як кажуть, не „надів татові чоботи і не міг кроку зробити, або щокрок на всі сторони хитався і падав", лише щоб йшов певним кроком. На те повинні виховники звернути пильну увагу. На жаль, не всі виховники звертають на це увагу! Ось перед нами такий юнацький журнал „Юнацька Боротьба", ч. 2 за січень 1948 р., в якому, як видно, виховники дали можність виявити „обличчя" якомусь юнакові Ів. (правдоподібно Івасеві) Корсунові. Але „завдали" йому „задачу", яка, як видно, не підходить ще під його „юнацькі" сили і він щокрок, уже від першої стрічки, падає. Коротко кажучи „надів татові чоботи".

Прочитавши цю непродуману автором-Івасем „Недодуману утопію" „про теорію солідаризму", приходиться з болем серця ствердити, що якщо виховники не звернуть увагу і якщо з Івасем так далі піде, то Іван в майбутньому нічого не зможе „майструвати".

Бо ж перечитаймо цю „Юнацьку критику" і застановімся, що і як пише: „У нас ціла політична організація (ОУН ім. Мельника) вважає, здається солідаризм своєю офіціяльною доктриною. В цьому середовищі видано навіть велику книжку Боярського про солідаризм. Настає, отже, час сказати критичне слово про цю теорію. Розглядаючи концепцію солідаризму, ми в тій статті будемо користуватися тільки матеріялами з статті проф. В. Горбачевського „Капіталізм, соціялізм та солідаризм" („Студентські Обрії, ч. 1). І далі наш Івась переглядає „Засади солідаризму" виложені в статті проф. В. Горбачевського, додає „Критику солідаризму" і „висновки".

Прочитавши цю „Юнацьку критику", можна лише повторити прислів'я: „на городі бузина, а в Києві дядько".

Фе! Івасю, так не можна критикувати, бо то непристойно й неетично!!

Поперше, Івасю, нема „ОУН ім. Мельника", лише є ОУН, яку очолює Андрій Мельник. Це відомо кожній політично грамотній людині, навіть поза українцями. І про це, якщо не знається, треба спитати своїх виховників, які напевно знають.

Подруге, треба також знати, що „офіційною доктриною", яку визнає ОУН є національний солідаризм, як нам відомо, а не просто „солідаризм", чи „демократичний солідаризм". І про цей національний солідаризм і народовладну систему написав книжку П. К. Боярський. В тій

книжці, чи національному солідаризмі, виразно сказано про солідаризацію фахо-станів, і то солідаризацію, як в їх фаховій чи становій творчості, так і при формуванні, настановленні і виконуванні влади в державі. І цей національний солідаризм, не має нічого спільного з статтею проф. В. Горбачевського і його „солідаризмом" сполученим з „демократизмом" і „гієрархічними шарами", та системою, яку „критикує" п. Ів. Корсунь. В тій критиці П. К. Боярського є і про теорію, чи проблему міжнародного солідаризму. І про нього вже загально відомо. Вправді не всі хотять це приняти до відома. Дехто, на приклад „Час", ч. 52, за 28 грудня 1947 р. всупереч сьомій заповіді Божій, присвоює собі цю ідею, як свою власну в українстві. Це також своєрідні „прийоми".

Ми розуміємо автора непередуманої „недодуманої утопії". Йому дали „задачу", чи може він вибрав собі „вільну тему", і, як соціялістові, йому легше було „розправитися" з „солідаризмом" „гієрархічних шарів" і „демократизмом" проф. В. Горбачевського, як з національним солідаризмом і народовладною системою, та міжнароднім солідаризмом П. К. Боярського. І не передумавши, „вшкварив" „недодуману (у себе) утопію".

Але все ж таки, то неетично, коли при тім, чи до того, вмішав ОУН і книжку П. К. Боярського „Національний солідаризм". Тут по цей бік „залізної занавіси", такі „прийоми" не приняті й не практикуються. Ми, власне кажучи, від них втікли на еміґрацію. А тут вже обов'язує лицарськість. Якщо хочеться критикувати „офіційні доктрини ОУН", то треба критикувати дійсні, а не підтасовані думки, погляди чи теорії.

На цім ми могли б і закінчити. Але при тій нагоді мимохдом хочемо звернути увагу, що помиляється „юнацький" автор „Недодуманої утопії", що щойно „в останній час модною стає серед деякої еміґрації теорія солідаризму, як окремого погляду на людське суспільство і його організацію". Та що „Проблеми солідаризму гаряче дискутуються в середовищі російської білої еміґрації" лише. (Невже Ів. Корсун не читає іншої літератури?).

Проблема солідаризму напевно не молодша від проблеми соціялізму й має вже пребагату літературу на всіх мовах цивілізованого світу. Треба лише основніше тією проблемою поцікаватися. Вона є і в українській мові і публіцистиці різних авторів, зокрема 30-их років. Вправді ця проблема солідаризму досі була розглядана засадничо і переважно в площині економічній чи соціяльно-економічній. Але тим не менше існує і розглядається.

Коли йдеться про українських націоналістів, то ще в другій половині тридцятих років, здається в 1937 р. О. Бойдуник написав обширну розвідку про „Господарство", де виразно протиставляє солідаризм лібералізмові і соціялізмові. Другий Великий Збір Українських Націоналістів, який відбувся в серпні 1939 р., приняв національний солідаризм у свою програму ОУН.

П. К. Боярський у своїй книжці „Національний солідаризм" виданій у 1946 р. розглядає солідаризм уже не лише як економічну, чи соціяльно-економічну систему, але розглядає його ширше як ідею і систему побудови життя суспільно-національного організму і його форми — держави в цілому. І тому називає його „національний солідаризм". Тим автор підкреслює, що ідея і система солідаризму випливає з факту духової одности національного організму і його інтересів. Вийшовши з універсалістично-ідеалістичного світогляду, автор „Національного солідаризму", послідовно і логічно розглядає й питання „міжнародного солідаризму", протиставляючи його демократичному коомополітизмові і соціялістичному інтернаціоналізмові, так само, як національний солідаризм протиставляє лібералізмові і соціялізмові. Це є вимога культури і свободи, так людини, як і людських спільнот — народів.

Отже ж, як бачимо, навіть в українстві, солідаризм, це не є „теорія", яка щойно „в останній час модерною стає серед деякої частини еміґрації", як того хоче й пише „юнацький" Ів. Корсун, лише то є стара теорія, чи проблеми, яка постійно доповнюється і поширюється незалежно від „деякої частини еміґрації", з її дійсно утопійним зненавидженим в Україні, соціялізмом.

Розуміється, що тепер, як відомо „Проблеми солідаризму гаряче дискутується й у середовищі російської і білої еміґрації".

Ну й що з того? Що „юнацький" автор „Недодуманої утопії" хоче тим відміченням сказати? Відстрашити когось від солідаризму, тим, що про нього „гаряче дискутується в середовищі білої російської еміґрації"?! Дійсно непередумана наївність автора, обчислена на таку ж саму наївність читачів „Юнацької Боротьби". Дешевенький засіб! Так само, як дешевеньким „арґументом" проти солідаризму є „арґумент" „юнацького" автора, що, мовляв, „ні в одній европейській країні не має партій (крім про-фашистських), що обстоювали б програму солідаризму". Так, як остаточно, „немає партії", чи є партії, лише що вони, на думку нашого „юнака", „про-фашистські"?! Треба приняти, навіть за „юнацьким" автором, що такі партії є. А чи вони „про-фашистські", це вже річ погляду. У большевиків усе, що не большевицьке, це є „фашистське". У „юнацького" п. Ів. Корсуна все, що не соціялістичне, це все, вже дещо лагідніше, бо лише „про-фашистське". Ну, що ж ґрадація, чи якась відміна, мусить бути.

Ну, а скажім, що дійсно „ні в одній европейській країні немає партій, що обстоювали б програму солідаризму", ми скажемо національного солідаризму. Ну, так що ж з того? Немає її бути і в Україні? Невже обов'язково треба когось наслідувати? Хтось же мусить бути перший! Невже українці не можуть бути тими першими?! Кожний „юнак", а тим більше український „юнак" повинен визбутися почуття меншевартости і звички копіювання чужих зразків, як це напр., роблять українські соціялісти і демократи, включно з УРДП п. Ів. Корсуна. Якщо такий „юнак" стріне в українській проблематиці щось, що на його думку, чи і дійсно, нове, то хай „юнак" не шукає за тим, чи воно вже сказане у чужій літературі, і якщо не найде, то і своє відкидає, лише хай основно застановиться чи то українське нове відповідає українським вимогам. Український „юнак" повинен плекати в собі почуття повновартости і, вистудіювавши традиції, духовість і структуру суспільного організму українського народу, повинен самостійно, без копіювань, призадуматися над ідеєю і системою, побудови життя українського народу і його форми держави, які відповідали б тим же традиціям і духовости.

Ми переконані, що ані анархічний лібералізм, ані однокотьолковатий соціялізм, тією системою не є! Їх має вже досить український народ. Ми переконані, що тією системою, яка найкраще відповідає традиції духовости і структурі суспільно-національного організму українського народу, та вимогам сучасної культури і цивілізації, та свободи людини і народів, є національний солідаризм і народовладна система, тобто система, в якій український народ, без уваги на стани, кляси, гієрархічні шари і т. п. поділи, лише всі солідарно в цілому, є джерелом влади і по своїй волі є сувереном у своїй власній, ні від кого незалежній, суверенній державі!

Ми думаємо, що п. Ів. Корсун, краще прислужився б справі українського національного визволення, якщо б, замість витрачати час на „Недодумані утопії", застановився, але основно, і опрацював питання: Українська духовіть і соціялізм, як ідея і система, в минулому і сучасному, узгляднюючи в тому сьогоднішню совєтську дійсність з її соціялістичною і „демократичною" системою. Лише при тому, треба усвідомити собі, що сьогоднішні соціяльні реформи, по цей бік „залізної занавіси", це далеко не соціялізм. Це останнє потрібне тому, щоб бути свобідним від всякої коньюнктурної „політичної стратегії".

Але, як сказано, при тому треба бути совісним і з відкритим причіллям, та щирим, так як нехотячи „щирим" є автор „Першого конструктивного кроку" з „Нашого Життя", ч. 6, з дня 1 лютого 1948 р., який у своїй наївній щирості, пише, що „УРДП, будучи по своїй соціяльно-економічній концепції партією соціялістичною, не вважала потрібним і доцільним називати себе партією соці-

ялістичною (слухайте лише) з уваги на особливу українську ситуацію".

Власне про цю „особливу українську ситуацію" йдеться, „з уваги" на яку, навіть лише назвати себе „партією соціялістичною", є небезпечно. Чому? Бо український нарід має вже досить соціялізму, з диктатурою пролетаріяту, чи іншого тоталізму.

І, як сказано, коли п. Ів. Корсун це питання (Українська духовість і соціялізм) совісно, без ось такої коньюнктурної „політичної стратегії", опрацює, то напевно заперестане проповідувати соціялізм, хоч би навіть уердепівського, але з закритим причіллям („з уваги на особливу українську ситуацію"), еміґраційного видання. І тоді напевно не поверне до анархістичного лібералізму, лише погодиться і визнає національний солідаризм!

О. Грущенко

Дискусія двох комуністів

Думки з приводу брошури Ванди Бінкевич „Партія НКВД"

Брошура нікому невідомої детепер Ванди Бінкевич „Партія НКВД", перекладена з польської мови і випущена невідомим досі новонародженим видавництвом „Стріла", притягнула увагу читачів своїм сенсаційним заголовком.

В давні часи грецькі філософи намагалися розв'язати різні філософські проблеми, вдаючись дуже часто до форми діялогів, в яких протилежні сторони в дискусії дошукувалися істини. Новоявлений „філософ" Ванда Бінкевич уживає також драматургічної форми, хоч і називає свій „твір" для чогось оповіданням.

Як водиться, в „творі" виступають дві постаті — Квятек — поляк, комуніст, що має бути позитивним типом, і слідчий НКВД — тип, очевидно, неґативний, також комуніст, бо некомуністів слідчих в СССР не було.

Але характерне, що поза розмовою-дискусією двох типів стоїть, так і здається, збоку автор, що смикає за ниточки та робить одного з них — слідчого НКВД — навмисно забудькуватого і хвалькуватого, а другого — Квятека — наївним і затьмареним комуністичною ідеєю фанатиком. Головна мета автра брошури, а значить — мета суперечки — доказати, що в Совєтському Союзі правлять і всі злочини роблять не комуністи, а НКВД, що є єдиною правлячою і всесильною партією. Значить, комуністична партія й комуністична ідея — добрі, а погані тільки енкаведисти... Словом, нічого не винен і Сталін, виходить, а винні енкаведисти, або якщо Сталін винен, то через зраду комуністичної ідеї...

Для чого писана ця брошура, або вірніше, кому вона потрібна в нашому середовищі і для чого її перекладали на українську мову?...

Чи свідомі свого вчинку були люди, що взялися за це злочинне діло, а якщо свідомі були свого наперед поставленого завдання, то чию роботу вони виконували?

Щоб не були наші слова й висновки голими, візьмемо кілька прикладів з цієї, з дозволу сказати, „брошури".

Квятек вважає, що ідейних комуністів треба захищати, що „Троцький був революціонер, а Каґанович гендляр", тобто ідейний комуніст — це таки революціонер у кращому розумінні слова... Квятек переконаний, що „... розстрілювати цілими дивізіями німецьких полонених робітників, як то робите ви, не спроможні не тільки ідейні комуністи, а ніякі нормальні люди взагалі..." (підкр. наше — В. О.)

Автор забуває тут і Квятека навмисно робить забудькуватим: а кого російські комуністи розстрілювали в роки визвольних змагань на Україні? А перекладачі брошури, мабуть, забули, перекладаючи що ганебну річ, кого розстрілювали комуністи в дні Базару і Крут, кого розстрілювали губревкоми та інші загони комуністичної банди? А всі вони тоді діяли під проводом якраз Троцьких, що „були революціонерами"...

Моральне обличчя позитивного типа брошури Квятека врешті виявляє він сам своєю балаканиною:

„Ви (московські большевики, — В. О.) перейняли від капіталізму увесь його цинізм, відкинувши „пережитки минулого", що пом'якшували його: родину, громадськість, патріярхальність, релігію. Словом, ви створили хемічно чистий капіталізм".

Виходить, що чистий капіталізм — це чистий цинізм, а комунізм... а комунізм — це революція, бо Троцький — революціонер...

І один, і другий типи очищають комунізм від большевицької практики. Перший — Квятек — через свою засліпленість, а другий — слідчий НКВД — через свою дурість і непросвітну темряву.

Ось як говорить про комуністів у совєтському Союзі слідчий НКВД, не без вродженої комуністам зарозумілости і хвалькуватости:

„Можна сміливо сказати, що поруч з офіційною, мало впливовою (?!) і діяльною (???) комуністичною партією стихійно витворилась нова ніким не знана (?), але існуюча і єдино чинна партія, партія наших співробітників, партія НКВД" (стор. 11, підкреслення наші — В. О.).

Навіщо ці слова вкладає автор в уста енкаведиста? Адже це свідома брехня? Чому цих слів відразу не спростовує комуніст Квятек? Та просто тому, що збоку стоїть автор „брошури" і не дозволяє того робити, бо йому невигідно... А Квятек того немов не дочуває.

Як же ж насправді з комуністичною партією в СССР? Тут доведеться нам нагадати і Квятекові, і слідчому НКВД, і авторові брошури: НКВД витворився не стихійно, а витворився як логічна необхідність для диктатури комуністичної партії, як засіб для здійснення диктатури. Він перетворився з чрезвичайок, ГПУ на теперішній орган державної безпеки. Нащо здалася брехня про те, що в СССР комуністична партія „мало впливова" і „мало діяльна"?... Адже сам автор цієї брошури знає, що це брехня! І все таки вкладає в уста слідчого, а Квятекові не дає можливости це заперечити. Чому? Бо, очевидно, в уста слідчого вкладає свою власну думку.

Але на цьому не кінець. Слідчий НКВД, а за ним і автор бреше далі, розповідаючи, який то він всесильний та „єдино чинний":

— „Центр ваги нашої влади отут, в оцьому приміщенні."

А перед тим каже таке:

— „Чи ви розумієте, де лежить центр ваги совєтської влади? Ви трохи розумієте, але не зовсім. Гадаєте, верховний совєт? Або совнарком? Ха-ха-ха! Чи думаєте — оті всесильні секретарі партійних комітетів? Та чи знаєте ви, що кожен такий секретар лежить у кишені такого як я слідчого. Захочу — і на нього буде матеріял. І то вже від моєї геніяльности залежить чи його за тим матеріялом розстріляють, чи тільки знімуть із секретарства".

Наївний, дурнуватий, може, навіть, Квятек сприймає ці брехні за чисту воду, бо того хоче автор, розраховуючи на співчуття таких же дурнуватих, як і Квятек, слухачів і читачів брошури: „Ах, які ті бідні нещасні комуністи!... Ах, як вони терплять! Ах, невинні душі попалися в лапи такому злодюзі — слідчому!..." І так далі...

Але якщо Квятек дурнуватий, то невже такий самий і автор брошури?

Невже автор брошури не знає, — а якщо пише таку брошуру, то мусить це знати! — хто зняв із становища і невідомо куди заслав керівників НКВД, а не якихось нещасних слідчих: Ягоду, Єжова та інших? А потім: за чиєю рекомендацією призначаються слідчі НКВД, і чи не мусять вони перш ніж потрапити на своє становище, мати поважний партійний стаж? Далі: чи не відчитуються вони за свою працю перед партійними осередками і чи не одержують звідти партійних стягнень?...

Квятек цього не знає... Але може про це знає автор брошури? Навіщо ж він, просто кажучи, запускає туман в очі?...

А врешті, одне ще питання: хто кому підпорядкований: ЦК ВКПб слідчим, чи може навпаки? Автор брошури повинен би це знати!... А Квятек, як позитивний тип, також. Але обоє мовчать!... Бо так треба, щоб зробити з комуністичної партії Совєтського Союзу невинне ягнятко, що потрапило в лапи такому собі вовкові — слідчому НКВД...

Слідчий розповідає ще інші дива, наприклад:

— Ми не могли послати до ворога велику кількість відомих енкаведистів. Їх могли впізнати. Треба було посилати людей, яким би ворог довіряв, тобто тих, кого ми ганяли. Це, насамперед, бувші поміщики, капіталісти, білі офіцери, петлюровці, попи і так далі..."

Або:

— Найпотрібнішими для нас були священики. Вони мали доступ в саме серце контрреволюції. У віруючих людей, що жили єдиною надією на Бога, вони випитували все і приносили нам (стор. 10).

Що це? Якщо бреше слідчий, то це можна простити. Але де ж автор? Може він щось вкладе в уста Квятекові? Ні, ні автор, ні Квятек не зацікавлені в тому, щоб спростувати хоч у деякій мірі цю свідому брехню. Вони зацікавлені тим, що між усіма переліченими аґентами НКВД немає комуністів — і їм більше нічого й не треба. „Заданіє виполнено!"

Але ж, запитає дехто, як могли діяти священики в часи єжовщини? Де вони могли випитувати віруючих, коли ніде не було церков? Це вже полишимо на совість автора...

Багато ще можна було б цитувати цю ганебну книжечку, що навіщось появилася в книжкових кіосках. Але для чого? Щоб докладно її насвітлити, треба було б переписати її всю від початку до кінця.

А це вже зайва праця. Бажаючих познайомитися цим дебютом невідомого дотепер видавництва „Стріла" справляємо до книжкового кіоску „Українське Мистецтво" в Реґенсбурзі. Там можете придбати цей навіщось і невідомо ким пущений „твір" за 2 німецькі марки.

В. Онуфрієнко

Ще до питання „МИ і РОСІЯ"

(В порядку обговорення)

Російський імперіялізм, як і всякий інший, — це постійно проґресуюче загарбництво, в якому або ж зацікавлений, або ж є знаряддям своєї імперіялістичної кліки саме московський (чи, як вони самі себе називають — „руський") народ, і саме він, а не якийсь інший народ, є основною (активною чи пасивною) силою московських імперіяльних загарбань. Всі підбиті Москвою народи це дуже добре зрозуміли. І, розуміючи це, скористувались воєнною катастрофою царизму у війні 1914—1918 років, як зручною нагодою до революційного звільнення від цієї ганебної залежности, — відразу стихійно приступивши до творення власних самостійних національних республік. В той самий час отруєний рідним імперіялізмом московський народ масово рушив придушувати ці республіки в Україні, Білорусі, Дону, на Кавказі, в Середній Азії, тощо. Меншовицька газета „Начало" в Києві яскраво стверджувала ще в 1919 році, що большевизм, ця оновлена й інтернаціоналізована та на червоно перефарбована московська імперіялістична ідея не захопила в жадній із цих республік більше 7—12% населення (та й то в основному, як знаємо, не автохтонів, а зайшлий спролетаризований московський елемент), тоді як чисто московські області червона психоза охопила не менше, як на 65—80%, а в окремих містах навіть до 90% населення. Це ж саме повсякчасно підтверджують большевики в усіх своїх виданнях, підкреслюючи основну, вирішальну ролю в перемозі большевизму саме московського народу. В цьому також зайвий раз переконався світ в останній війні.

Ці факти авторитетно підкреслюють, хто був основним знаряддям російського імперіялізму всіх відтинків, знаряддям найбільш надійним, у той час, коли навіть серед найідейніших комуністів інших народів із витриманим соціяльним походженням чад большевизму швидко випаровувався і ці люди стали потім цілком свідомо й активно провадити в своїх республіках виразно національну лінію, за що їх жорстоко винищувано. Замість них насаджувано здебільшого московський елемент (не було жадної компартії в національних республіках, які не мали б московської більшости!), а одночасно, звичайно, підбиралися й продажні кар'єристичні типи, до кримінальних злочинців включно, — певний відсоток яких справді має кожен народ. Проте, якщо твердити, що й московський народ висилав виключно свої покидьки до цих компартій, як це говорять росіяни, то ми дійдемо до безнадійно абсурдного висновку, ніби більшість росіян — це отаке сміття...

Правда, найбільш сліпим знаряддям большевизму періоду революції був несвідомий найманець-волонтер (латвійці, китайці, тощо), якого найчастіше використовували комуністи для розправи з активними рухами спротиву серед підкорених народів. Але, як намагатимуться росіяни спрямувати в цей бік вістря чуйности чи ненависти немосковських народів, це їм не вдасться! Ми ж бо вже не настільки наївні, щоб боротися проти шаблі чи атомової бомби безпосередньо, а не проти мозку й тіла, які цю зброю скеровують у нашому напрямі...

Намагаючись всілякими способами відвернути від себе вину, прагнучи за всяку ціну ухилитися від тяжкої відповідальности, російські імперіялісти також пробують перекинути вину за большевизм на всі інші неросійські народи, бажаючи втягти і їх у коло співзлочинців. Незначна частина кожного з народів, щоправда, змушена так чи інакше в СССР служити поневолювачам проти інтересів власного народу. Але цей трагічний факт ніколи не може бути підставою для цілковито абсурдного твердження нібито кожен із поневолених народів... сам себе добровільно знищує!

Щодо московської вини за большевизм, то чи не найчеснішними від усіх московських політичних формацій були, як це не дивно, власівці. Вони відверто й щиро, цілком без непотрібного фарисейства, визнавали, що московський народ саме тому повинен відограти передову ролю в боротьбі з большевизмом, що його силою прийшов большевизм до влади. Московський народ, у силу саме своїх історично-психологічних особливостей 30 років тому був найбільш придатним для зродження бацилі большевизму, він також найбільше тоді сприяв закріпленню та розповсюдженню тієї кривавої пошести. І цього факту неможливо ані замовчати, ані перекрутити. Про це вже зараз досконало знає ввесь світ, а не тільки підкорені большевизмом народи. Тому росіянам тепер найбільше не довіряють. Ще ж бо дзвенять у повітрі слова президента Арґентини Перона: „Були в мене білі росіяни — вони раптом почервоніли. Тепер червоні росіяни намагаються мене переконати, що вони побіліли... Як я можу їм повірити?" І саме тут починається велика трагедія справжніх росіян-антибольшевиків, які, — як треба сподіватись, і більшість московського народу, — достатньо на власній шкурі відчули, до чого довело їх оте їхнє легковажне захоплення большевизмом! Режим большевицького імперіялізму тисне зараз і на московський народ, хоч і в значно легшій мірі, ніж на інші народи, проте все ж таки з достатньою силою, щоб він був також гостро невдоволений існуючим станом і хотів його змінити. Але імперіяльний большевизм знову робить відверту ставку саме на московський великодержавний патріотизм. Постає питання: як поставиться до цього московський народ? Чи не задовольниться він знову своїм керівним і панівним становищем? Попередній досвід неначе повинен би був його раз назавжди вилікувати від уся-

ких імперіялістичних недуг, які вже довели його до останньої межі перед проваллям! Проте тут, на еміґрації, де існує можливість справді вільного вислову, ми ще досі майже на кожному кроці чуємо серед росіян старі невиліковні імперіяльні марення, привид якогось „історичного права" росіян керувати іншими народами, — спостерігаємо, як виринають перед нашими очима дивовижні форми „нової", але завжди чомусь „єдиної і неподільної" Росії. Національну самостійницьку свідомість народів по-старому намагаються, якщо не знищити, обплюгавити (при чому, характерно, — в унісон з большевиками!), то найменше покищо підступно зацькувати, зфальшувати, зганьбити, а то й „укоськати" погрозами, не маючи сили придушити відразу, але щиро сподіваючись зробити це згодом „в середині країни" чи то знову руками московського народу, чи то використовуючи нових „китайців" та різнонаціональних ренеґатів. Чи може така явна підступність заманити інші народи до відновленої „тюрми народів"? Безперечно, що ні, — бо ми, підяремлені народи, набули за цей час майже інтуїтивної чутливости на всякий імперіялізм!

Але, підкреслюючи ролю московського народу в творенні і підтримці большевизму, як останньої, а тому й найбільш потворної, форми російського імперіялізму, ми проте ані „мститися" над росіянами, ані „знищувати" їх, чи їхньої національної держави — не маємо й на думці! Все це свідома провокація тих російських імперіялістичних недобитків, які не хотять або не можуть по своїй природі нам повірити. Навмисним перекручуванням фактів (наприклад — перебріханням антиімперіялістичної, але не антиросійської декларації АЛОН в „імперській" пресі) вони знову хотять нацькувати свій народ на інші народи, щоб не тільки непотрібно загострити наші взаємовідносини, але й допомогти утриманню будь-якої „неподільної" імперії, — хоч би й СССР! Цим самим вони неухильно шкодять власному народові, заважають йому остаточно вилікуватися від імперіяльних марень, які так фатально перешкоджають насамперед нормальному національному розвиткові самої Московщини, непомірно виснажуючи її матеріяльно і духово. Тут діє не тільки той закон, що „не може бути вільним народ, який поневолює інші народи", але й інший: чим міцніше затикають пляшку з водою на морозі, тим гірше для пляшки!

Ніхто ще безкарно не міг поневолювати вдвічі чисельніші (лише в межах СССР!) від себе народи. Ніякий народ не бажає більше московської опіки! А тому всяке насильство може скінчитися катастрофою навіть для московської національної держави...

Росіяни повинні недвозначно виявити себе: з одного боку — як послідовні антибольшевики, а з другого — як щирі антиімперіялісти, беззастережні прихильники самостійности всіх, хочби й найдрібніших народів. Лише тоді буде можливість прийняти їх у коло рівноправних борців проти большевицької деспотії! Ми бачимо, як пробиваються поодинокі бруньки здорових думок і течій серед московської еміґрації (хоча б статті Г. Федотова в нью-йоркському „Новому журналі"). Але ми бачимо одночасно, як на подібні тверезі погляди реаґують на еміґрації російські імперіялісти, що є в агонії. Вони до того реакційні та нетерпимі, що навіть із приводу цілком невинних і дуже делікатно висловлених „Думок вголос" калмицького журналіста С. Галданова („Обозрєніє", листопад-грудень 1947) до того оскаженіли, що в своїй ненависницькій кампанії проти калмиків застосували навіть ганебний метод — побиття однієї невинної людини (калмика) під час новорічної вечірки в Шляйсгаймі! Таке ставлення до немосковських народів змушує нас бути дуже обережними: підступ надто реально загрожує...

Чи ж на тлі цього всього не надто передчасно твердити, що „перед нами, українцями, стоїть проблема мирної співпраці з російським народом"?

В. Стар.

Під знаком національного солідаризму

Загальний Студентський З'їзд, що відбувся в кінці червня 1947 р., об'єднав усе українське студентство під організаційним оглядом. Однак він не міг усунути одним махом усі дотогочасні розходження, головно в ідеологічній площині. Більше того, саме від того часу в більших студентських осередках дістала право громадянства ідеологічна диференціяція. І так у Мюнхені, найбільшому студентському осередку на еміґрації під сучасну пору, крім станової Студентської Громади існують ідеологічні товариства, а саме: УСТ Національного Солідаризму „Січ", Товариство Українських Студентів-Католиків „Обнова" і кількачленна соціялістична Група Суспільного Гуманізму. У своїй дотеперішній діяльності всі вони виказали взаємну толеранцію — саме те, чого серед студентства не було раніше. Це великий крок вперед! І це буде мати, напевно, загально-національне значення.

Для скріплення товариського співжиття, для взаємного **зближення** і пізнання студентського активу всіх існуючих — оформлених і неоформлених — напрямків, ідеологічне Студентське Товариство Національного Солідаризму „Січ" у суботу, 21. II. 1948 р., влаштувало **товариську зустріч,** яку звеличили своєю активною участю Евген Маланюк і др. Ростислав Єндик, дальше Т. Курпіта. Відчитаними уривками зі своїх творів вони захопили всіх присутніх. Майстерні музичні виступи скрипака д-ра Юрія Трухлого і студ. В. Трухлого на клярнеті, в фортепіяновому супроводі молодої, своєю грою всіх захоплюючої, студ. Оксани Бризгун поруч із мистцями слова сильно спричинилися до витворення своєрідного, піднесеного настрою.

Товариська забава в другій частині зустрічі дала можливість студентам ближче запізнатись особисто, у вільній розмові обмінятись думками. В цьому треба добачити основний позитив таких вечорів. Бо тільки ґрунтовний обмін думок у вільній розмові, тільки взаємне особисте пізнання, тільки частіші зустрічі усувають підозри, скріплюють взаємне довір'я і переконують, що кожний чесний і свідомий українець навіть і світоглядовий противник, прямує до тієї ж мети, хоч іншими шляхами. І як у нас усіх буде таке переконання, тоді зникнуть з-поміж нас часом нічими не оправдані і несмачні взаємні обвинувачення, які йдуть нам тільки на шкоду, а **об'єднає** нас вповні наша **основна** спільна мета — **збереження духової і фізичної самобутности української нації і забезпечення її всестороннього розвитку на всі часи в майбутній Суверенній Соборній Українській Державі.** В солідарній підготові визвольних дій і в солідарному їх переведенні в життя ми повинні вбачити наше основне завдання. А це безумовно вимагає негайного усунення партійної **гризні** з нашого суспільно-політичного життя і створення умов, в яких толерувалася б кожна здорова думка, кожний корисний почин. І ми не сумніваємося, що студентство тут може відограти дуже важливу ролю. Воно вже дало доказ своєї виробленості в цьому напрямі. Серед нього щораз більше затирається той різкий розрив, що ще до недавна існував. Цей процес затирання відбувається поволі, але **органічно,** і в цьому найбільша запорука тривалости. Цей процес із студентського середовища волею чи неволею переноситься і на всеукраїнське громадянство. Бо дух **національного солідаризму** серед українства є в нестримному поході!

П. Чайка

СССР сьогодні

ПЕРЕДОВІСТЬ ЧИ ВІДСТАЛІСТЬ?

В статті „Металюргія Північного Заходу" (журнал „Техника молодежи", 1947 р. ч. 6) читаємо:

„Совєтський Союз — велика залізнича держава. Багато вже зроблено, щоб дігнати передові, капіталістичні країни в галузі залізничого транспорту. Завдяки пляновій системі всього народнього господарства, величезній переведеній роботі в реконструкції транспорту, завдяки відсутності конкуренції паралельних ліній, приналежних приватнім кампаніям, уже до війни середня густота вантажного руху в тонно-км (на 1 км шляху) була вдвоє вища, як у ЗДА".

Прочитавши ці рядки, кожний невтаємничений в характер „успіхів" СССР, може подумати, що справді СССР уже перевищує залізничним транспортом ЗДА! Одначе докази цілком протилежного можна знайти в совєтській таки пресі. Ось приклад „стахановської" організації в транспорті: „Погана якість оздоровчого ремонту згубно позначалась на роботі паровозного парку. З першими морозами локомотиви почали вибувати з ладу, ставати на міжпоїздний ремонт... Навіть у літні місяці тут провадять у великій кількості міжпоїздний ремонт. Паровоз ч. 20-107 після ремонту з півдороги повернувся в депо. В ньому були виявлені несправні золотники, нагрівались букси, не качали інжектори". („Радянська Україна"). Справді, таке „ремонтування" можливе лише в соціялістичній системі!

І при такім становищі густота вантажних перевозок усе ж таки вдвоє вища від ЗДА? Коли так, то як же ж мало працюють совєтські залізниці в обслузі населення пасажирським рухом і наскільки транспорт обтяжений державними перевозками!

СУМНІВНІ ОСЯГИ

Зі звіту республіканської наради працівників цукрової промисловости довідуємося, що в цьому році на Україні працюватиме 133 цукроварні. Звідти ж дізнаємось, що дотепер „буряки надходили на підприємства з великими перебоями, що викликало простої заводів, значні втрати цукру, зайве витрачання палива і подорожчання собівартости продукції".

Але тепер цукророби — урядовці хотіли б бачити транспортні перспективи рожево: „в Харківській області розробляються заходи, які забезпечують двозмінну роботу автомашин по 20 годин на добу". Хто знає, як виглядають дороги Харківщини та ще восени, або такої нестійкої зими, як цього року на Україні, хто урахує відсутність запасних частин до авт, нестачу гумових опон, той поставить під великий сумнів можливість усунення на цукроварнях простоїв, речі раніше в цукроварництві небувалої. Не легке тепер завдання керівникам „висунути" своїх Стаханових, Російських, Матросових за нинішніх умов. Тим більше, що, як попереджає „Правда" (2. IX. 1947 р.) у своїй передовиці, треба приділити „особливу увагу — охороні буряків від розбазарювання і втрат під час транспортовання". Колись цукрові магнати не потребували сушити собі голову „охороною буряка". Але тепер — напівголодне населення є поважною загрозою для бурякового врожаю.

ЗАГАДКА СОВЄТСЬКИМ ЖУРНАЛІСТАМ

З передової „Известій" (1947, ч. 237) „Головне завдання бавовничих районів" довідуємося, що в СССР: „В три з половиною рази виросла продукція бавовни в порівнянні з 1913 р. Царська Росія половину своїх потреб задовольняла імпортною бавовною, соціялістичне ж бавовництво, не зважаючи на величезний зріст текстильної промисловости, повністю задовольняє її в сировині!"

Отже, і текстильна промисловість страшенно виросла, і бавовни так багато, що з-закордону немає потреби її ввозити. Картина блискуча в порівнянні з 1913 роком.

Виникає запитання: чому ж з таких блискучих даних населення ходить у лахміттях? І чому його нинішнє „забезпечення одягом" не можна ставити ні в яке порівняння з 1913 роком.

КОМУ РАДІСТЬ, А КОМУ — СЛЬОЗИ

В десятьох кілометрах від міста Усть-Каменогорська, там, де в Іртиш вливається невеличка річка Аблакетка, розгорнулося будівництво Усть-Каменогорської гідроелектровні, однієї з найбільших споруд повоєнної п'ятирічки, головної енерґетичної бази Великого Алтаю.

Як повідомляють „Известия", „на допомогу іртиським будівникам приїхали досвідчені учасники відновлення Дніпрельстану".

НАЙПЕРЕДОВІША В СВІТІ КРАЇНА І... ЗЕМЛЯНКИ

Минає третій рік від закінчення війни, але в СССР є ще й досі чимало людей, що втративши житло в воєнних завірюхах, до нині мусять тулитися в землянках. Це змушені визнати й „Известия" в передовій „Шляхетне завдання сільських будівничих" (2. X. 1947). „Досягнені у відновленні колгоспних сіл і селищ успіхи, без сумніву великі... Одначе завдання партії й уряду щодо переселення всіх колгоспників із землянок в житлові доми виконується ще не скрізь однаково добре".

„В Орловській області сільське будівництво також віддане на самоплив. Тільки цим і можна пояснити, що відпущені державою засоби на ліквідацію землянок використовуються тут не за прямим призначенням, безконтрольно, а іноді навіть на будівництво домівок для тих, хто живе не в землянках".

НЕПІДФАРБОВАНА ДІЙСНІСТЬ

Поза голосними реляціями про стахановщину, підбудовану на штучно створених і неприродних умовах праці, знаходимо на сторінках совєтської преси і голоси, що віддзеркалюють справжній стан і трудової дисципліни, і об'єктивних можливостей праці. Ось, напр., стаття „Поліпшити роботу кременчуцьких цегелень" („Радянська Україна"). „Для себе знати на заводі і дуже великі простої через поганий догляд за устаткуванням. В наслідок бувають часті поламки... Зламався шнек-прес, зупинився на 22 години. Згорів електроморот-прес, не працював 41 годину. На ремонт дрібних поламок витрачено 67 пресо-годин. За першу половину серпня з 240 робочих годин прес простояв 93 години.

Якість виготовлюваної заводом цегли дуже низька... Лябораторії і приладу для визначення якости цегли на заводі немає..."

А в статті „Обіцянками трамвай не відремонтуєш" („Радянська Україна", 30. VIII. 1947) читаємо:

„Про трамвай у місті Сталіно говорять багато: мешканці з обурення, керівники міських організацій — з надією... Але зараз трамвай у місті працює вкрай погано".

„Треба сказати, що аварійних ділянок колії в місті чимало. З 42 кілометрів трамвайної лінії потребують негайного капітального ремонту 10 км, а середнього майже втроє більше. Але нічого не робиться".

„Трамвайний трест власними силами відремонтував тільки 2 вагони. Невистачає в майстернях слюсарів, електриків, токарів, теслярів. Невистачає робітників, тому, що для них не створено належних матеріяльно-побутових умов".

В ПОЛОНІ „ЗАЛІЗНИХ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ"

Журнал „Техніка — молоді" (1947, ч. 7) вмістив на своїх сторінках статтю „Річкова математика", де говориться, що гідрологам вдалося встановити прогноз рівню води Каспійського моря на рік і що тепер гідрологи намагаються давати прогноз рівню цього моря на п'ять років вперед. І далі автор із захопленням продовжує: „І коли думаєш про це, починаєш вірити, що прийде час, коли до кожного п'ятирічного пляну складатиметься і п'ятирічний прогноз — не тільки для морів, але і для всієї природи країни".

Ми звикли до некультурности совєтської журналістики, її маніловщини і миляних баньок. Але дана тирада — щось особливе навіть на непривабливому фоні совєтської журналістики.

„НАША ДУМКА"
орган суспільної критики.
Додаток до двотижневика „Комар".
Ціна числа — 1 нім. марка.
Supplement to Ukrainian magazine „THE HEDGEHOG"
Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division.
Editor J. Lycholit.
Druck: N/0379
Редакція і Адміністрація:
„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКР. ІНСТИТУТ
2444
МУЗЕЙ АРХІВ

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, березень 1948 Ч. 6 (7)

Наш сторож

Кожний народ шукає і знаходить для себе символи, що передають наглядно й кожночасно суть його життєвих змагань. Вже троянці мали маленьку статуетку — Паллядіюм, з якою в'язали повір'я, що їх держава так довго залишиться нездобута, як довго вони матимуть її на своїй землі; подібно було в римлян з святинею бога війни, в жидів — святими книгами, тощо. Це повір'я корениться в трансцедентній тузі, шукаючи аж у позасвітніх сферах постійного опертя серед крутіжу земних подій. Християнство не відцуралося цієї потреби людської душі і переключило її на іконографічну чудодійність, хоч у нас до найвищої точки дійшов таки саме культ Шевченка.

Цей культ — одноразовий в історії новітніх віків. Він був відомий у старині, коли, як засвідчує Ціцерон, зустрічали в епоху повного морального розкладу такого Помпея на близькому орієнті, неначе божого сина. Паралелізм до цього знайдемо в нас, коли по часі темряви по невдалих козацьких повстаннях називає народ Хмельницького Богданом. В уяві українського народу переріс тепер Хмельницького Шевченко, стаючи свойого роду божеством. Цю притаманність народньої духовости передав сам Шевченко, звеличуючи ідею материнства так високо, що доходить вона по втіленні в кількох постаттях аж до богоматеринства, стаючи з ідеї земної — небесною.

Культ Шевченка має в собі кілька елементів: кобзарський — орфеїчний і благодатній — прометейський. Окремо стоїть, як домінанта молодого Шевченка, героїчний з доби романтизму, з доби Гайдамаків і Гамалії, коли поет поставив в круг своїх заінтересувань воєнні подвиги наших предків і військову честь. Його козацтво — це зображення нашого лицарського стану, нашого вояцтва, в якому воно і не було б одязі — старовинному чи новітньому, для якого вітчизна, честь і саме військове ремесло представляють найвищі категорії життя. Не зважаючи на пізнішу зміну тематики, залишився Шевченко, як особистість, без ніяких змін, бо ж він боровся, як і вони, за ті ж самі категорії, тільки іншою зброєю. І ще залишився він вірний, як і вони, тільки своїм моральним засадам, ні разу не каючися і ні разу не жалуючи за чинами, що завалили всі пляни його особистого існування. Справді, рідко зустрічаємо в історії людства таких монолітних велитнів-героїв, як наш Шевченко і вичаровані його генієм постаті!

Вага Шевченка лежить у вічній живучості його ідей. Аж дивно, що одна людина зуміла зглибити всю недолю нашої бувальщини та дала нам і на сьогодні певні відповіді на найважніші проблеми: дитина карається поза раєм, бо згрішила самим усміхом до московської цариці Катерини — голодної вовчиці України; історія нації інакше виглядала б, якщо об'єднався б був Палій з Мазепою; прокляті й злі плоди гризуть ще в утробі тіло власної матері з якоюсь апокаліптичною прямо люттю; і т. д. . . Скільки рефлексій викликують ці образи і ще скільки викликатимуть вони! Вони для вдумчивого читача є якимись божественними об'явленнями, віщими об'явленнями нашого Сторожа.

Легко знайти подібності між жидівською діяспорою і теперішньою нашою еміграцією. Як жиди вийшли між народи з своєю торою і не розплинулися між ними, так і ми мусимо йти в нашу дальшу мандрівку, несучи в руках Кобзаря, як нашу святу книгу, оживляючи нею образи вітчизни, посилюючи охляле серце, побільшуючи духа, щоб він вічно залишався українським, щоб він і в час хвилевих зневір здобувати міг з себе самого свіжість і ясність без огляду на вороже або байдуже довкілля. Повертаючи щораз наново до Кобзаря, повертатимемо до власних глибин і питимемо живущу воду з криниці нашого національного Сторожа, аж

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.

Ю. Семкович

Відкритий лист до українських істориків

В газеті „Українські Вісті, ч. 15 (167), за 18 лютого 1948 р. на ст. 3 поміщено „Відкритий лист українських істориків", без адресата. Той лист підписали, „група українських учених-істориків", як там сказано, а саме: Проф. др. В. Крупницький, др. Н. Полонська-Василенко, др. І. Витанович, проф. В. Гришко, проф. др. В. Щербаківський і др. Д. Олянчин. Написаний той „Відкритий лист", як у ньому ж сказано, на „захист проф. Оглоблина не тому, що він — член нашого цеху, видатний, талановитий історик України. Ми виступаємо на охорону священого храму науки, на захист найдорожчої для нас свободи науки, волі об'єктивного наукового досліду".

Перечитавши того „Відкритого листа", читач, не ознайомлений із дійсністю, може дійсно попасти в „святе обурення", а ще, чого доброго, покинути свою стійку на відтинку зовнішньої боротьби з ворогом, і собі організувати „групу", не конче „учених-істориків", а таки рядових українських громадян-патріотів, і піти походом проти тих, чи того, „хто смів для якихось там невідомих нам цілей, що не мають нічого спільного з наукою, робити замахи на науку!" українську.

Жахлива історія — може бути!

Про що ж властиво йдеться?! Йдеться про те, що в газеті „Українські Вісті, ч. 73 (131) за 1947 р. було вміщено „Відкритого листа до українських наукових установ" п. П. Герасименка, під заголовком: „Чи справді українська наука", в якому автор листа обвинувачує проф. О. Оглоблина в „москофільстві", в „фальшуванні історичної правди". І на того „Відкритого листа" п. проф. П. Герасименка, „Група українських учених-істориків" відповідає і собі „Відкритим листом", „як вона розцінює наукову діяльність проф. О. Оглоблина" і каже м. ін., що „Проф. др. О. Оглоблин є один з наших найвидатніших дослідників економічної і політичної історії України", що „з особливою силою підкреслив ті моменти української історії, коли українські діячі виступали проти російського централізму". **„Цей антимосковський тон в працях проф. Оглоблина є остільки виразний, що приходиться дивуватися, як знаходяться люди, готові закидати йому москофільство"** (підкреслення моє — О. Б.).

На жаль, у мене немає під рукою „Українських Вістей", в яких надруковано „Відкритого листа" п. проф. П. Герасименка відносно п. проф. О. Оглоблина, і я собі сьогодні не пригадую змісту того листа. Остаточно це не важне. Бо ж не важне, що писав п. проф. П. Герасименко про українську історично-наукову творчість п. проф. О. Оглоблина, але **важне є що і як писав сам п. проф. О. П. Оглоблин.**

Я вправді не є науковець ані історик. Але я є український громадянин, який вивчав українську історію, а також частину тієї **української** історії сам переживав, а навіть особисто був активним учасником **українських** історичних подій останніх десятиліть, починаючи, як сірий вояк, який знав та пізнав ворогів українського народу, проти яких боровся й бореться, **так само як п. проф. П. Герасименко, який є постійно на стійці в боротьбі з ворогами українського народу!**

І признаюся щиро, що, прочитавши деякі „науково-історичні праці" п. проф. О. П. Оглоблина, я не лише вповні погоджуюся з п. проф. П. Герасименком, що то є фальшування історичної правди, але додаю, що це є **зогиджування чи плюгавлення українського народу і його визвольних змагань!!!**

Але даймо слово самому п. проф. О. П. Оглоблинові.

Передо мною лежить книжка Академії Наук УРСР, Інститут Історії України, Видавництво Академії Наук УРСР, Київ 1940 п. н. „Західна Україна", збірник під редакцією С. М. Бєлоусова і О. П. Оглобліна. Є це книжка, яка має „дати можливість широким колам радянського суспільства познайомитися з історією Західньої України". На сторінках 9—31 цієї книжки є „Історичний нарис" „професора О. П. Оглоблін-а" „Західна Україна". В тому „Історичному нарисі" м. ін. читаємо (стор. 9): „На протязі майже тисячі літ своєї історії Західна Україна (Галичина і Волинь) була тісно зв'язана з іншими землями, заселеними українським, великоруським і білоруським народом". (стор. 11) „Тільки в світлі **найтіснішого зв'язку Галичини** з Києвом (а згодом з **Владимиро-Суздальським Князівством) зрозумілий** економічний і **культурний розвиток Галицького князівства,** зореження ним незалежності від Польщі і Угорщини..."

„Тільки в цьому зв'язку Галичини з усією Руською землею зрозумілий відомий заклик палкого патріота батьківщини — автора **„Слова о полку Ігореве".** (стор. 14) „Треба **підкреслити також, що Західна Україна завжди — і в XIV, і в XVI і в XVII, і в XVIII століттях,** — крім найтісніших зв'язків з Наддніпрянською Україною, **мала зв'язки і з Росією — економічні і культурні.** Діяльність Івана Фьодорова у Львові, **допомога московських царів (починаючи з царя Федора Івановича), Львівському братству, та ін.** — все це квазує на жваві стосунки, які були в XVI і XVII століттях **між західною Україною і Росією.** Не має жадного сумніву, що **матеріяльна і моральна підтримка Росії допомагала українському населенню Західньої України боротися проти національного гнету** з боку польської шляхти". „В тяжкі часи польської шляхетської неволі українське населення Західньої України звертає свої очі на схід до братів —наддніпрянців **і до великого російського народу.** (стор. 18) „В Галичині заборонено було видавати твори **українських письменників з Росії,** де вони, навіть в умовах **Миколаївської реакції все таки мали змогу виходити в світ".** (стор. 25) „Зокрема, М. П. Драгоманов багато зробив для зміцнення культурного зв'язку між передовими елементами **тогочасної Росії** і України, з одного боку, **і Західньої України** — з другого. Драгоманов з Женеви поширював в Галичині твори Пушкіна, Лермонтова, Белінського, Герцена, Чернишевського, Добролюбова та інших передових представників **російської культури".** (стор. 26) „Ганебна діяльність «польських леґіонів» на правобережній Україні і Білорусі в 1917-18 рр. ніколи не затреться в пам'яті українського і білоруського народів, так само як не забудуть ці братні народи й того, що **українська** і білоруська **буржуазія цілком підтримувала цих нових польських загарбників,** надхнених єдиним бажанням **охоронити інтереси польського землеволодіння на «кресах»,** а тому подвійно ворожих великій жовтневій соціялістичній революції."

„Коли в 1918 р. перемогла Антанта, існували всі передумови для створення того штучного політичного і національного конґльомерату, який являла колишня польська держава. Перед польськими поміщиками і буржуазією стало насамперед завдання задушити революційний рух українських народніх мас на Західній Україні і шляхом збройної боротьби проти радянської України (і Білорусі) і Росії захопити Україну і Білорусію і віддати їх у хижі лабети старого польського орла".

„В цей момент **українська буржуазія цілком виявила свою клясову суть.** Варшавська угода Петлюри з Пілсудським 1920 року, наслідком якої була польська інтервенція 1920 року й окупація правобережної України, побудована була на **відмовленні української буржуазії від Західної України** (Галичини), яку Петлюра віддав на поталу панської Пальщі."

„Розгром польських окупантів і **їх петлюрівської агентури** Робітничо-селянською червоною армією в 1920 році геть знищив ці ворожі українському народові пляни польських панів і їх **петлюрівських пособників".** (Всі підкреслення мої — О.Б.)

Ось стільки сказав нам „український" „учений-історик" у своєму „українському", двацятьтристорінковому, „історичному нарисі", про Україну!

Насувається питання, де тут є „цей виразний (або хочби не виразний — О. Б.) антимосковський тон"? — де тут є „об'єктивний науковий дослід"? Що це все має спільного з „священим для нас храмом науки"?!

Я не маю змоги тут зупинятися над аналізом того „українського" „історичного нарису", так само як **зайвими,** вважаю, є коментарі до тих „нарисів". Так само не згадую тут іншої „науково-історичної праці" п. проф. О. П. Оглобліна, виданої Академією Наук в УРСР в 1941 р. п. н. „Нариси з історії України" випуск VI. за XVII—XVIII століття, з якої можна б набрати більше подібних цитатів.

Дозволю собі лише поставити запит: чим пояснити, що „група українських учених-істориків", які, **як учені-історики, мусять знати про ті „історичні нариси" й інші праці** п. проф. О. Оглобліна, беручи його в „захист", робить прилюдний закид, що „деякі наші землячки вимагають, щоб учені висловлювали тільки такі думки і погляди, які подобаються тим землячкам" (бо), „якщо ж ми не потрапимо догодити їм, вони починають проти нас кампанію цькування та облуд"?! І на якій підставі, та „група українських учених-істориків" ставляє категоричну вимогу: **„несмійте,** для якихось там невідомих нам цілей, що не мають нічого спільного з наукою, робити замахи на науку!"

Ні! Ніхто не робить „замахи на науку", якщо вона є дійсно **наукою!** Ніхто не вимагає від українських учених-істориків, „щоб вони висловлювали тільки такі думки і погляди, які подобаються" „комусь".

Від українських учених-істориків вимагається лише **української** історії, наукової і об'єктивної, згідної з історичною правдою. „Історію", яка, дійсно „для якихось там невідомих нам цілей" є фальшована і в якій безпідставно плюгавиться український нарід, його верстви і його визвольні змагання, як це робить п. проф. Оглоблін, що вгорі доказано, таку „науку" **кожний відповідальний український** громадянин-патріот, в ім'я правди і рятування чести українського народу і героїв, які впали на полі бою, **творячи цю історію, мусить поборювати!** Бо це „історія", але на яку дядько, перечитавши її, скаже „добра мені історія"!! Заслонювання того плюгавства „священністю для нас храму науки" тут ні при чому і не поможе! Так само, як не поможе претенсіональне „не смійте", бо „ви не історики" і не маєте „хоч елементарного знайомства з предметом". На те, щоб реаґувати на історичну **неправду,** не потрібно бути істориком і не потрібно „хоч би елементарного знайомства з предметом". На те потрібно знати **історичну правду** і мати **хоч елементарне почуття української національної амбіції.**

І відвертаючи запити поставлені п. проф. П. Герасименкові, треба спитати „групу українських учених-істориків", які взяли „на захист" п. проф. Оглоблина за його „добру історію" і роблять з нього „піоніра" і мало що не героя, чи подумали вони, що таким „захистом" вони деморалізують і демобілізують українське громадянство тут і там на рідних землях, яке стоїть у затяжнім бою з ворогом-окупантом за ті ідеали, за які боролися і гинули ті, яких п. проф. Оглоблин плюгавить, називаючи їх „петлюрівські аґентури" „польських окупантів", чи „петлюрівських посібняків" „польських панів", **промовчуючи самостійність української держави** в 1918—1920 роках?! Чи то є „священний храм науки" і „об'єктивний науковий дослід"?

Що в „совєтській Україні панувала і панує жорстока система, яка зламала силу людей", то всім добре відомо. Але так само відомо, що сила людей-науковців гинула в підвалах НКВД, і на Соловках, була „репресована", звільнена від праці і т. п. і т. п., й **непіддавалася** і далі **„не сміє"** піддаватися і плюгавити українського народу і його визвольних змагань. **І то є піоніри і герої!** Коли піонірами і героями будуть ті, що плюгавлять, то що діяти з тими, що **гинули, а не плюгавили?** Думаю, що в істориків повинна також бути межа між добром і злом, між правдою і неправдою, між справедливістю і кривдою. За провини п. проф. Оглоблина ніхто не думає творити „громадський суд над цілою східньо-українською еміґрацією" і це не є жаден „крок для нового розбрату в наших рядах", і таких „арґументів" **українські учені-історики не повинні вживати.**

Ми повинні доказати, що неправдою є, що „у нас ніхто не може скомпромітуватися". **І це повинні доказати в першу чергу наші науковці!!**

Я пригадую собі, що в 1943 році у Львові, у Клюбі Українських Письменників і Журналістів, зроблено прилюдний суд над **покійним** Миколою **Гоголем,** за те, що він писав по-російськи і за його „приязне" відношення до Росії. Організували той суд наші науковці-мистці! Чи судити будемо лише **покійників,** які не можуть уже боронитися? Я питаю, де є ті й інші науковці, які потягнули б до відповідальности **живого** п. проф. О. Оглоблина, який **може ще боронитися** за його „історичні" провини супроти українського народу?!

Ми хотіли б вірити, що п. проф. Оглоблин усе це робив під примусом у совєтських умовинах, які нам відомі. Але хай же п. проф. Оглоблин щонайменше **прилюдно** до того признається, вияснить і **відкличе** всі ті „науково-історичні" плюгавства про український народ і його визвольні змагання. Бо чи ж може те все залишатися так як є? І чи може п. проф. Оглоблин, без вияснення і відкликання того всього, бути допущений до **українського храму науки,** якщо ця наука має бути поважно трактована?!

Думаю, що „група українських учених-істориків", яка взяла на „захист" п. проф. О. Оглоблина, відповість на це, також в ім'я „священного для нас храму науки".

Осип Бойдуник

Чуйність українського світу!

(В РОКОВИНИ ДЕРЖАВНОСТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ)

Події на Закарпаті в 1938 р. викликали настороженість усього українського світу, збудили його чуйність і спонукали до виявів великої жертвенности й патріотизму в будуванні державности на цьому малому клаптику української землі. Не було ніодної країни на світі, де українці не відгукнулися б на події в Карпатській Україні і не заявили свою солідарність та допомогу карпатським українцям в їхніх визвольних змаганнях. Це проявилось так спонтанно, так рівночасно, що навіть тяжко визначити, хто був перший.

Вже влітї 1938 року прибули до Ужгороду представники Проводу Організації Українських Націоналістів з д-ром Ярославом Барановським на чолі. Вони заявили політичним провідникам Закарпаття, що Провід ОУН вповні підтримає всі почини закарпатців в їхній боротьбі за політичні права Карпатської України. Цю свою обіцянку Провід ОУН дотримав. У вересні прибув до Ужгороду др. Михайло Д., відпоручник ОДВУ (Організація Державного Відродження України) в Злучених Державах Америки, і головний редактор українського щоденника „Свобода" в Ню-Йорку др. Лев Мишуґа. Обидва делеґати заявили, що Карпатська Україна може всеціло числити на всесторонню моральну й матеріяльну допомогу американських українців.

Заяви скоро перемінилися в чин. Провід ОУН, на чолі якого став, по трагічній смерті сл. п. полк. Євгена Коновальця, ним назначений і II. Великим Збором Українських Націоналістів затверджений полк. Андрій Мельник, післав до Ужгороду цілий ряд політичних дорадників, випробуваних журналістів і пропаґандистів та інших культурно-освітніх діячів. По великих маніфестаціях в Америці й Канаді дня 12 жовтня 1938 р., з приводу проголошення в Ужгороді державности Карпатської України з окремим урядом, українці в згаданих державах організують розсяглі збіркові акції грошові й одягові. В Америці веде цю справу згадана вже ОДВУ, на чолі якої стоїть проф. унів. др. Олексан-

дер Грановський, а в Канаді УНО (Українське Національне Об'єднання), з рамени якого невсипущо працює для Карпатської України великий її приятель інж. Володимир Коссар. Відомий діяч Пряшівської України з 1918—1922 років о. Омелян Невицький закладає в Америці спеціяльний Комітет Оборони Карпатської України і висилає до Ужгороду свою делеґацію, закарпатців Юрія Ґабовду і проф. Беня, які перші приносять до Ужгороду не тільки моральну, але й фінансову допомогу на цілі Української Національної Оборони. З ними прибув також ред. Е. Скоцко від Української Пресової Служби в Ню-Йорку.

У вересні того року з'явилися в Ужгороді перші борці за волю України з інших українських земель, передусім із Галичини. Ними заопікувалася УНОборона, за що вони віддали їй увесь свій час і працю. Вони надзвичайно відзначилися при евакуації Ужгороду в днях 3—10 листопаду, а пізніше, коли УНОборона перетворилася в Організацію Народньої Оборони „Карпатська Січ", були її добрими організаторами, інструкторами і пропаґандистами по селах і містах Карпатської України. Січова „Летуча Естрада" майже повністю складалася з них.

Великі українські маніфестації з приводу державности Карпатської України відбулися не тільки в Америці, Канаді, Арґентині та інших заокеанських державах, але і на українських землях. Могутні маніфестації були у Львові 15 жовтня 1938 р. і по всій Галичині, де не обійшлося без кровопролиття, яке спричинювали польські корпоренти та поліція, стріляючи на маніфестантів. Маніфестації відбулися і в Буковині та Басарабії (під румунською займанщиною). Державність Карпатської України викликала ентузіязм серед українців навіть в умовах большевицького терору. Проти цього ентузіязму мусів виступити сам Сталін на XVIII-ій Конференції комуністичної партії.

Для майбутньої історії варто зафіксувати в писаних споминах ті маніфестації й відгомін подій у Карпатській Україні, як також зібрати й записати ті всі пісні й перекази, які появилися між українським народом про карпатських січовиків і Карпатську Україну.

Бо як-не-як, але Карпатська Україна з тим відгуком всієї української нації, який вона проявила в зв'язку з українською державністю на Закарпатті, залишиться завжди світлим епіоздом в історії українського народу, гідним до наслідування.

Боротьбою в рядах „Карпатської Січі" й працею над будівництвом Карпатської України українці засвідчили перед світом волю українського народу до власної державности навіть всупереч волі „сильних цього світу". В Капартській Україні український народ перший у Европі поставив збройний спротив німецьким імперіялістичним плянам створення вихідних позицій до нової світової війни, так як у 1918 р. український народ перший поставив спротив московсько-большевицьким імперіялістичним плянам світової большевицької революції. У боротьбі за державність і соборність Карпатської України на практиці здійснювався соборний чин усіх українців світу і тому Карпатську Україну можна вважати символом Соборної Української Держави.

Сьогодні з приємністю згадуємо, як у той час усі українці з цілого світу негайно відгукнули на події в Карпатській Україні, з ентузіязмом прийняли проголошення її державности і зробили все, що було в їхніх силах для її утримання. Ніяка сила не сповнювала так всіх українців, як Ідея Української Державсти. Всі українці, де вони б не жили, були в той час одностайні в солідарності з Карпатською Україною. Тому і не диво, що в той час закарпатські українці почували себе так сильними і так непереможними, як сильний, великий і непереможний український народ!

Др. СТЕПАН РОСОХА

Випадок у совєтській зоні

Одного разу командир якоїсь совєтської дивізії в російській окупаційній зоні Німеччини дав необичайний наказ: зібрати й вишикувати всіх жінок офіцерського складу. Наказ є наказом. Воєнна справа, це не жарт. Хоч жінки офіцерів на службі армії не рахуються, присяги не складали, але наказ був виконаний: у визначений час жінки вишикувались на площі, командир дивізії вийшов із течкою паперів у руці. Поздоровкався з жінками, дістав відповідь — дуже не стрійне привітання.

— Я зібрав вас, товариші жінки, для того, щоб поговорити про одну невідкладну справу, — почав свою промову командир. — Ви всі приїхали сюди, відомо, з нашої улюбленої соціялістичної батьківщини. Ви знаєте, чому це сталося: наш уряд пішов назустріч офіцерському складові, який сумував за своїми родинами. Вам дозволили приїхати сюди для того, щоб допмогти чоловікам нести їх службовий обов'язок далеко від батьківщини, від близьких, від свого рідного огнища, створити приємну обстановку, необхідну для дальшого закріплення міці нашої переможної армії. Мені нема чого скривати від вас, що деякі наші солдати й зокрема офіцери, скучаючи за своїми родинами, почали проводити час у товаристві німецьких жінок... Ви про це самі знаєте. Ці недопускальні зв'язки являються також однією з причин, що вам дозволили приїхати до Німеччини. Німецькі жінки, виховані в дусі буржуазної культури і просякнуті нацистською ідеологією, представляють небезпеку для армії. Кожна з них може бути шпіоном, підісланим капіталістичними державами з метою вивідати наші військові таємниці, морально розкласти нашу армію. Немає мені чого скривати перед вами, що подібні випадки вже мали місце.

Демобілізовані офіцери не хочуть вертатися „на родіну", воліють блукати в Німеччині або йдуть у банди, які оперують у Польщі. Є випадки втечі в американську та британську зони. Чому це трапляється? Тому що людей приваблює легке життя, вони низько вклоняються перед західньою культурою і рахують, що вже не можуть обійтися без гарних меблів, одягу, авта, мотоциклів, радіоприймачів та інших предметів, що їх немає на батьківщині. Вони забули, що наша мета установлювати комунізм у цілому світі та вся ця буржуазна розкіш — це тільки барахло, яке заважає зосередити всю увагу на нашу головну ідею. Звичайно, ми без жалю нищимо подібних зрадників батьківщини, що продають ідею світової революції за сочевичну „похльопку" західньо-европейських життєвих благ! Ці люди — останки ще недобитого ворожого елементу, — які досі не втратили надії на реставрацію капіталізму в нашій країні. Товариш Сталін учить, що пережитки капіталізму в психології та свідомості людей є ще сильні та з ними треба вести безперестанну й жорстоку боротьбу. В цьому відношенні і ви не без гріха. Ось про це я хочу з вами поговорити.

Чи багато пройшло часу, відколи ви прибули сюди в Німеччину? Пам'ятаєте якими ви сюди приїхали та як ви виглядали? З колхозів, з роботи на заводах ви з'явилися сюди в простих вилинялих на

Пам'яті жертв голоду 1933

З ініціятиви Парафіяльної Ради УАПЦ в Мюнхені, піддержаної широкими колами української еміґрації, в неділю, 14 березня 1948, відбулася панахида по 7 мільйонах жертв викликаного большевиками в Україні штучного голоду в 1933 р.

Московські большевики рішили доконати започатковане московськими царями знищення українського народу. Знаючи, що найлегше вдасться їм це здійснити, відорвавши населення від рідного ґрунту, почали переводити в Україні колективізацію. Коли українське населення поставило їм опір, большевики застосували найбрутальніший в історії людства терор. Московсько-большевицькі терористи відбирали від українського населення не тільки прадідівську землю, господарські будинки і реманент, але й абсолютно всі харчі. Знали, що голод — це найгрізніший засіб, яким можна найлегше зломити всякий опір, знищити народ не тільки духово, але й фізично. Тому, виконуючи це своє завдання — знищення фізичної субстанції українського народу, по всій Україні відобрали від українського населення все збіжжя, борошно, а навіть уже спечений хліб та часом і варену страву. Забрали все до решти, залишаючи населення абсолютно без харчів, стережачи з другого боку, щоб ніхто харчів не довозив. Так виконувано присуд смерти над українським народом. Народ пух з голоду і вмирав. Поголовно вимерли тисячі українських сіл, а в Україні, що на протязі віків була збіжевим шпихлірем для Европи, в 1933 р. з'явився канібалізм. В той же час москалі об'їдалися українським хлібом вивезеним із України, а московські большевики фінансували ним комуністичні рухи в усіх країнах світу, підготовляючи світову комуністичну революцію.

Поповнено злочин супроти людства такого масштабу, якого історія людства не знала. Коли світ боровся проти голоду, то московські большевики викликали його штучно і поширили в нечуваних в історії масштабах. Ціль була ясна: знищити український народ, що ніколи не зрікався своєї духової, культурної і національної самобутности, ніколи не резиґнував із своєї державности. Він був ворогом число 1 для переведення світової комуністичної революції. Тому його нищено найжорстокішими засобами.

Тепер, у 15-ту річницю цієї національної трагедії, українська еміґрація гідно вшанувала пам'ять Жертв. В Мюнхені в протестанській церкві св. Луки архиепископи Ігор і Михаїл в сослуженні 20-ох священників Української Автокефальної Православної Церкви відправили панахиду, в якій взяли участь тисячі людей. В перших рядах видно було поруч чисельно заступлених представників багатьох народів, що стоять разом із українцями на фронті боротьби проти большевизму, Голову Всеукраїнської Національної Ради, Представника ЗУАДК-у на Европу д-ра Р. Смука, представника Української Греко-Католицької Церкви о. пралата Дам'яна Лопатинського, представників ЦПУЕ, ОПУЕ і ППУЕ в Мюнхені, українських генералів, ректорів українських високих шкіл, представників центральних громадських установ і політичних організацій, еміґрантських таборів усіх 3-ох зон Німеччини і т. д. Співав хор „Україна" під кермою проф. Нестора, а проповіді виголошено в українській, англійській і німецькій мовах. Під час панахиди пластуни і сумівці тримали почесну варту біля могили в церкві, уложеної з вінків та березового хреста.

Після могутнього відспівання національної молитви „Боже Великий, Єдиний, нам Україну храни..." зформувався жалібно-маніфестаційний похід містом для перенесення вінків до Української Автокефальної Православної Церкви. Несено вінки від Всеукраїнської Національної Ради, президента Лівицького, УГВР, ОУН, ОУН(СБ), СГД, Інтернаціоналу Свободи, АБН, ТУПВ і ЛУПВ, Комбатантів, бійців УПА, Економічного Відділу УВАН, українських високих шкіл, ЦЕСУС-а, українських табо-

---

сонці хустках, у полатаних блюзках, у домотканих спідницях (нема чого гріха таїти!)? І що ж я бачу тепер? Пишно одягнених дам, у знаменито вшитих суконках і костюмах, у тоненьких панчошках, капелюхах і модних мештах. Подивіться на себе: звідки у вас узялися годинники, обручки, кульчики й намиста? Відки елеґантські сумочки й рукавички? Що ж ви в цьому убранні — і рукавичках збираєтеся будувати комунізм? Ви вже забули, як недавно працювали на полях і степах, коло станка, копали шанці, будували дороги? Забули, як доїти корови й доглядати худобу, допомогаючи сталінському приплодкові! Ось вам перша стадія побутового розкладу, перше знайомство з розкладовою буржуазною культурою! Ви думаєте, що я не знаю, як ви живете в розкішних німецьких приміщеннях? Знаю, що ви перестали для себе навіть їжу варити, передавши це все вашим господиням — німкам. Знаю, що ваші квартирі набиті всяким барахлом від золотих дрібничок до радіоприймачів і піяніна. Ви цілими днями бігаєте по місті та вимінюєте в німців барахло, користаючись тим, що німці відчувають брак у прохарчуванні, а ви дістаєте харчів більше, як вам треба. Візьміть на увагу, що все це може погано скінчитися.

Мені не важно, що ви робите самі, як ви сюди приїхали й поглянули, як живуть німці. В кінці-кінців коли ви поїдете назад на батьківщину, то багато з вашого барахла вам відберуть, а ви самі в нашій тяжкій совєтській дійсності знову скинете з себе той фальшивий блиск заходу й будете по-старому жити і трудитися.

Зовсім що інше мене непокоїть: те, що ви пишете в листах додому! Ось вони, ваші листи, в мене в руці! Все одно цензура їх не пропустить і ви повинні про це знати. Своїм рідним і займим, що зайняті тяжкою працею і терплять у всьому недостатки, ви пишете про райське життя тут у Німеччині. Що подумають і відчують ваші рідні, коли прочитають оті дифирамби заходу?!

Ось послухайте, я прочитаю одного листа:

„Мила і дорога мамочко! Не маю слів, щоб змалювати тобі все, що я пережила (ну, тут різне сердечне злиття — це неважне). А головне: колись то мріяли ми про те, щоб зробити собі другу суконку, в якій не стидно було б мені вийти на вулицю. Ах, яке це було глупе: тепер у мене більше як десять суконок, спідниць, блюзок, два елеґантські костюми, сім пар мешт, а білизни — я й ліку не знаю. І яка, мамо, білизна: і в житті ми такої не бачили, а не то що носили! А суконки, а мешти наші! У Міті теж п'ять цивільних одягів, — це крім однострою. Можна було б купити й більше, але кажуть, що більше як п'ять одягів не дадуть вивезти, коли назад поїдемо, відберуть."

Або ось другий лист:

„Здравствуй, рідна Вірочко! Зараз тобі все змалюю, все наше тутешнє життя. У нас із Колею на двох чотири кімнати з чудовою ванною. (Ти навіть не знаєш, що це таке.) Чудові меблі, скрізь картини,

рів, центральних громадських установ, Пласту, СУМ-у і сотки інших. В поході взяло участь понад 5 тисяч українських еміґрантів усіх суспільних шарів, що стихійно прибули до Мюнхену з усіх 3-ох зон Німеччини, щоб гідно вшанувати пам'ять замучених голодом братів, запротестувати проти цього страшного злочину та звернути увагу чужинцям на ту страшну загрозу, що її собою представляє большевизм для усього світу.

Належить зокрема відмітити чисельну участь молоді та студентства. Пласт і СУМ виконували важливе завдання, утримуючи взірцевий порядок. Маніфестація відбулася у взірцевому порядку та зробила на чужинців дуже велике враження. Всі урочистості проходили дуже спокійно, незалежно від участи людей різних політичних переконань. Це також один з позитивних моментів цієї маніфестації.

П. ЧАЙКА

Шляхом примусу, штампів і схематизму

Нещодавно в Україні закінчився республіканський конкурс на драматичні твори. З трьох п'єс, що одержали другу чи третю премію, дві п'єси своєю тематикою пов'язані з відбудовою Донецького та Криворізького басейнів. Отож треба гадати, що із загальної кількости надісланих на конкурс драматичних творів (450 п'єс!) дві третини написані на відбудовні теми. Героїку недавньої вітчизняної війни, хоч вона ще й не знайшла належного відображення в совєтській літературі, відсувається на другий плян, бо ЦК ВКП(б) публікує щораз нові ухвали про відбудову зруйнованих війною промисловости та сільського господарства. А ухвали ЦК — це, мовити б, наперед розписана партитура, з якої мусять користатися не тільки інженери-будівельники, а й інженери людських душ, як свого часу Сталін назвав совєтських письменників. Кинувши виконувати свої попередні творчі пляни, совєтські письменники повинні негайно ж переключатися на нову тематику, що випливає з ухвал ЦК і на даному відтинку часу є найактуальнішою. А ні — вони, письменники, ризикують опинитися серед „грішників". Цей примус змушує і вправних майстрів совєтської літератури ставати на шлях штампів, фальшувань і голого схематизму. Так було в СССР десять років тому, так діється і понині. За ілюстрацію до нашого твердження можуть правити дві нові п'єси українських підсовєтських письменників — Андрія Головка та Семена Скляренка. Обидві ці п'єси, в яких автори відображають відбудову колхозів, є такою мірою штамповані, що, крім подібних персонажів та одноманітних ситуацій, вони скидаються одна на одну навіть назвою: „Райські яблука" — п'єса Андрія Гловка і „Коли пахне яблуками" — Скляренкова комедія.

Андрій Головко — знаний повістяр („Можу", „Бур'ян", „Мати") як драматург виявив свою цілковиту безпорадність. Його п'єса „Райські яблука" — така млява своїм сюжетом, така статична, примітивна й безхребетна, що годі говорити про поставу її навіть на колхозній сцені. Більше того, ми припускаємо, що автор спочатку писав на цьому матеріялі кіносценарій, а коли сценарій, як це часто трапляється, було забраковано, він сяк-так пе-

---

на підлозі килими, на бальконі — як у садку — квіти і квіти. Такої квартирі я навіть і в сні не бачила. А ти б подивилась на ванну! А кухня: газ, електрика, мармор, чистота! Після нашої душної кімнаточки з одним вікном, у якій нас містилося п'ятеро, це просто казка! Пам'ятаєш, як ми ходили до кіна й ще сміялися, коли там показували, в яких квартирах живуть стахановці: нам здавалося, що таких чудових квартир і на світі немає. А тут і в дійсності кращі, ніж у нас у кіно, для якого такі квартири спеціяльно будували."

Ви бачите куди це веде? Ви розумієте до чого наклоняється? Значить наше кіно бреше? І відки такий тон: „наша душна кімнаточка". А от іще краще, це вже політикою пахне:

„Я думаю, що все нам брехали про те, як живуть чужоземні робітники: їх, мовляв, експлуатують, вони голодні, босі і в лахміттях. Нічого подібного! Я живу в домі німецького робітника-електромонтера. Чудовий будинок, прекрасний сад і город. Уся родина прекрасно одіта: жінка має брилянтовий перстень, золотий годинник і шафи повні білизни. У хлопчика й дівчинки — окремі кімнати. Я з болем у серці згадую про наших людей: коли б вони мали хоч половину того, що німці! Але візьми на увагу, це після війни, після розрушень."

Ось ще один уривок:

„...як згадаю наш колхоз, усі наші злидні, всі наші турботи про те, щоб хліба вистачило й відробити трудодні, так і плакати хочеться! Мої бідні нещасні рідні! Узяти б вас усіх сюди, одягнути, обути й лишитися тут на все життя, щоб не бачили більше сльоз і страждань..."

Я міг би навести деталі листів, але й цього вистачить. Ви самі повинні зрозуміти, що означають такі листи: на те ви й совєтські люди. Це саме те, що являється шкідливим для совєтського народу, за те вже багато таких писак головами заплатили. Запам'ятайте, що ці листи прислані мені з спеціяльного відділу з суворою заміткою. Листи будуть переслані туди, куди треба, і вам це може дорого обійтися... Я не хочу вам грозити, але запам'ятайте собі, що совєтська держава розпоряджає достаточними засобами, щоб перевернути мозок тих, хто намагається думати інакше, як належиться думати совєтському громадянинові.

Я вас прошу та просто наказую не писати більше подібних листів. Ви повинні підбадьорювати ваших друзів і рідних, допомагати їм у будові соціялізму, а не отруювати тією отрутою, якою вже заразилися тут самі. От і все! Запам'ятайте, що більше ніяких попереджень не буде. Вашим чоловікам буде також сказано те, що треба. А коли такі листи ще попадуть до цензури, збирайте манатки й готуйтеся до від'їзду додому, коли не вмієте держати себе, як належить совєтським громадянам. Можете розійтись! До побачення!

* * *

Так закінчилось оце незвичайне вишикування жінок совєтських офіцерів у однім із міст російської окупаційної зони. Не відомо, чи пройшла „перебудова психології" жінок після такої м'якої з совєтської точки бачення „батьківської уваги", але треба припускати, що листи стали значно витримані в дусі „ідей великої непоборної партії Леніна-Сталіна, яка веде край від перемоги до перемоги, давши щастя, свободу та радість цілому совєтському народові". Це розказав мені російський офіцер, що не витримав цього „щастя та радости" і перейшов при кінці липня 1947 в американську зону.

Г. Кремлев

(„Новое Русское Слово", Ню-Йорк, 13. IX. 1947.)

ремонтувавши матеріял, оформив його в п'єсу. Про це свідчить як композиційна структура, так і номенклятура цього недолугого з усіх поглядів драматичного твору. Головні персонажі п'єси, ясна річ, — трактористи та трактористки, вчорашні герої вітчизняної війни й партизани, а сьогодні вони так само герої відбудовного фронту. Крім інших совєтських штампів, подибуємо в Головковій п'єсі запозиченого із старого етнографічно-побутового репертуару сліпого діда. Колись у старовину такі сліпі діди ходили по Україні з кобзою за плечима, а Головків дід ходить тепер з гармонією. Яких саме пісень співає цей „гармоніст" (чи не пісень про Сталіна?), з п'єси не видно, але інший персонаж — недавній фронтовик, модернізований „москаль" — співає виключно російських пісень. Та ми, зрозуміла річ, не збираємося картати Головка за оті всі штампи, за штучність та агітпримітивізм, що ними виповнена його п'єса. Бо що може написати і найталановитіший український підсовєтський письменник, коли він, як той цирковий еквілібрист, що ступає по дротині, повинен, будь-що-будь, балянсувати між рядками чергових ухвал ЦК ВКП(б)? Не зуміє чи не схоче цього робити — завтра ж його призвище стоятиме в списку „буржуазних націоналістів".

Якщо Андрій Головко змушений був з якоїсь причини переробити свій кіносценарій на п'єсу, то Семен Скляренко навпаки: він на подібному ж приблизно матеріялі будує відразу комедію. Звісно, від комедії годі вимагати ідейної чи психологічної глибини, як, скажемо, від драми, проте ж і дописи з районових часописів навряд чи можуть правити за основний матеріял для побудови комедії.

Колхозна куховарка Докія пустила чутку, що їхній колишній тракторист Василь Канівець вертається з фронту додому як орденоносець, ба навіть майор. Колхозне начальство зчинило з цього приводу незвичайну метушню. Адже в усіх сусідніх колхозах є орденоносці, тільки в їхньому нема. Готують бучну зустріч. Але замість орденоносця та щей майора вони побачили перед собою звичайного єфрейтора і без жадного ордена. Цілковите розчарування. Проте в останній дії виявляється, що Канівець таки справді має два ордени і три медалі, які він умисне був заховав від своїх колхозників. Ну, тут колхозне начальство знову відчуло себе на двадцятому небі, бо і в їхньому колхозі є свій орденоносець. Оце, мовити б, сюжетна пружина Скляренкової комедії. А ось і ідеологія, уосібленням якої є колхозні трактори, — про них у п'єсі сказано:

„Це, не трактори, а честь, надія наша, життя й любов".

Василь Канівець з товаришем, відступаючи перед натиском німців, закопали у лісі два колхозні трактори. Тепер Василь, разом з його любленою дівчиною, теж трактористкою, недавньою партизанкою (це обов'язково!) — відкопують ті трактори в лісі. Цей їхній вчинок автор, очевидячки, слідом за районовим часописом, трактує як не абияке геройство на відбудовному фронті. Устами діда Прохора Скляренко, між іншими, говорить:

„Непонятна якась молодь пішла. Замість того, щоб обійнятися та поцілуватися, про трактори та про ліс... В наше времня не так любилися..."

Ми позволимо собі не повірити Скляренкові: і „в наше времня" молодь так само і обнімається і цілується. А що підсовєтські письменники, виконуючи ухвали ЦК ВКП(б), намагаються споконвічне почуття людини підмінити марксо-ленінсько-сталінським ерзацом — у цьому совєтська молодь ані трохи не винна.

Персонажі Скляренкової комедії так подібні з персонажами Головкової п'єси, що їх сміливо можна переставляти з п'єси в п'єсу — шкоди від того не буде ніякої. Такі самі трактористи, такі самі трактористки, такі самі колхозні діди. Не забув Скляренко подати в своїй п'єсі і модернізованого „москаля" — старшину Рябчика, що перебуває у відпустці по „кишковій хворобі". Рябчик, як і належить „москалеві", говорить або „по-маларасейському", або аріями із російських опер. Прикладом:

„Я вас люблю, чего лукавить, но я другому отдана и буду век ему верна".

„А счастье было так возможно, так близко".

„Любил все возрасты покорны".

„Сердечный друг, желанный друг, приди, приди, я твой супруг".

Та як би Скляренко не псував українську мову, яких би „комедійних" засобів він не вживав, щоб „розсмішити" колхозників, — все ж його п'єса не підноситься вище рівня дешевенької совєтської агітки, обсяг впливу якої — колхоз, а тривалість її актуальности — не більше як рік. Тим часом п'єси наших клясиків протягом десятків, ба навіть сотень років не втрачають ні своєї художньої вартости, ні своєї властивости впливати на глядача, дарма, що їх писано, не в „найдемократичнішій країні", а в „російській тюрмі народів". Бо в клясичних п'єсах подано образи живих людей, а не безбарвні схеми, що ми їх здебільшого бачимо в творах підсовєтських драматургів.

В одному із чисел московської „Литературной Газеты" совєтський критик Д. Нанін, розглядаючи літературний доробок совєтських письменників за 1947 рік, констатує: „біда", мовляв, полягає в тому, що поезія і проза (отже, і драматичні твори) — безлиці, і в багатьох творах головний герой фіґурує, як „обставина його праці й побуту", а не як індивідуальність. Данін при цьому згадує Марксове гасло „повернення людини до людини" і вимагає від письменників „не абстрактного моралізування, а зображення людини".

Стара пісня! Ми чули цю пісню понад п'ятнадцять років тому, коли її співалося як пісню про „живу людину" в совєтській літературі. Співалося, кажемо, але „живої людини" в творах совєтських письменників ми не бачимо і понині. І не побачимо! Доки існуватиме ЦК ВКП(б) з його ухвалами та НКВД, що ті ухвали ЦК підпирає, доти совєтський письменник змушений буде іти шляхом примусу, штампів, фальшувань і голого схематизму.

АНДРІЙ ЧОТИРЕНКО

«Українські» фільми 1948 р.

Українська студія „Кінохроніка" закінчила фільм „Дніпрогес", що показує відбудову Дніпрової гідроелектростанції ім. Леніна. В найближчі дні має вийти фільм „30 літ України".

В 1948 р. українські фільмові студії випустять 5 фільмів „Люди з чистою совістю" (за повістею Вершигори), „Тарас Шевченко" за сценарієм Ільченка, „Прапороносці" за романом А. Гончара, фільм про геройських шахтарів Донбасу і один фільм про колхози.

Заплановано кольоровий фільм „Дніпро", короткометражовий „Совєтський Львів", „Молодь шахтара" та „Закарпаття". Ведеться підготовка фільму: „П'ять в чотири" про виповнення п'ятилітки в чотири роки.

(УБІ) — „Известия" з дня 3. II. 1948 р. повідомляють, що дев'ять заводів Москви перші в СССР зобов'язалися закінчити бюджетний рік без дефіциту.

Досі хвалене московське соціялістичне господарення базувалося виключно на визискові колоніяльних „совєтських республік", в першу чергу — України.

✕

Економічний визиск московських колоній

(УБІ) 4 лютого 1948 р. в Кремлі підписано закон про державний бюджет Московщини й її колоніяльних володінь (т. зв. „совєтських резпублік").

З цього офіційного документу, підписаного Шверніком і Горкіним, довідуємося, що в загальних видатках по цілому СССР у 388,040.597 тисяч рублів на Україну припадає всього лише 15,443.354 тисячі рублів! Цим Москва зірвала зі себе маску й виступає перед цілим світом як найгіршого типу хижак-визискувач: найбагатіша колонія московського імперіялізму — житниця Совєтського Союзу — Україна, яка постачає совєтській імперії хліб, руду й вугілля, не зважаючи на зубожіння українського народу внаслідок 30-літнього визиску Москвою й повної господарської руїни за часів німецької окупації — в 1948 р. **дістане лише одну двадцятьп'яту частину сум, передбачених на видатки по цілому СССР!**

Інакше кажучи, на **одну п'яту частину** населення СССР передбачається витратити **лише одну двадцятьп'яту частину** передбачених бюджетом видатків! Це так виглядає на практиці „рівноправність совєтських республік", так на практиці виглядає реклямована Москвою допомога Україні „старшого брата — великого російського народу", який з обдертої й зруйнованої України витискає якнайбільше, не даючи нічого в замін. Бо бюджетом передбачено лише видатки на систему окупаційного апарату на Україні.

✕

(УБІ) „Правда" з 4. II. 1948 р. подає виступ відпоручника Кремля для Грузинської ССР — З. Чхубіанішвілі — в якому ми м. ін. читаємо: „...Я звертаюся з проханням побільшити асиґнування на **нецентралізовані** (грузинського значення, а не всесоюзного) капітальні роботи в Грузії в розмірі 40 мільйонів рублів, в тому **15 мільйонів рублів на устаткування шкіл й наукових закладів; на будівництво сільських шкіл 10 мільйонів рублів; на устаткування лікарень, санаторіїв й ін. лікувальних закладів — 5 мільйонів рублів; на сільське господарство — 10 мільйонів рублів..."**

Це в той час, коли видатки, передбачені бюджетом СССР для **централізованих** (підпорядкованих Москві!) підприємств і закладів Грузії, виносить на 1948 р. 2.334 мільйони рублів!

Дуже куца „самостійність" совєтських колоній ґарантована т. зв. сталінською конституцією...

✕

Школа на службі...

(НКС) Політика компартії спрямована сьогодні на повну русифікацію всіх поневолених Москвою народів і на роздування московського патріотизму. В цьому залишив червоний Кремль далеко позаду колишній білий Петербург.

Разом із зародами пропаґанди та політично-вишкільних курсів на заводах, університетах і в усіх клітинах життя громадян СССР — прийшла черга на школу. Школа мусить збільшити патріотичне виховання дітей, бо Кремль уже не має багато часу на підготовку до війни.

Після реформи програми й системи навчання „історії СССР" прийшла черга на програму навчання історії літератури. Все проходить за давно відомим і випробуваним зразком: ті чи інші групи щасливих громадян виступають із домаганням до відповідних міністерств — і міністерство ласкаво задовольняє прохання і наказує перевести відповідні заходи.

Недавно група ленінградських письменників звернулася до Міністерства освіти РСФСР з критикою дотеперішньої програми історії літератури в школах. „Совєтська література має велике значення в формуванні світогляду учня" — тому письменники вимагають від Міністерства впровадити вже від 5 кляси вияснювання „ідейного змісту" творів і впровадити навчання (докладне!) марксоленінської теорії літератури й мистецтва, щоб зробити молодь відпорною на вплив несовєтських творів.

Учні Педагогічного Інституту, майбутні вчителі, домагаються збільшити кількість годин для сов. літератури. Постає питання: За чий кошт? Очевидно за кошт тих решток часу, що ще залишилися для навчання відповідньо спрепарованої світової літератури.

Учитель І. Дузь (Кам'янець-Под. обл.) домагається видати хрестоматії з творами таких „совєтських" письменників, як Радіщев, Герцен, Чернишевський, Салтиков-Щедрін, бо ж ці біло-московські патріоти „дорогі серцю радянської України". Рівночасно якийсь учитель з Воронізької области домагається змінити читанку для 6-ої кл., бо в ній не сказано нічого про зв'язки Шевченка з Чернишевським, Добролюбовим, та Некрасовим.

ЦК КП(б) Білорусі домагається змінити всі білоруські читанки, бо в них білоруську літературу потрактовано „відірвано від московської літератури".

Очевидно, зміни прийдуть і школа в „союзних республіках" стане новим знаряддям русифікації, місцем вирощування яничарів, а школа в РСФСР стане тим, чим вона була завжди: місцем вирощування виконавців ідей московського імперіялізму й персоналу для адміністрування імперії, яку поширено в останній війні та яку Кремль надіється розтягнути на всіх трудящих світу.

Це грізне мементо для цілого світу. Цікаві ми, що на це ЮНЕСКО та всі інші глибоко-моральні установи.

✕

Партійна казка в СССР

(НКС) З нагоди річниці смерти Леніна вся совєтська преса переповнена славословій у честь Магомета чорвоного Кремля. Ленін — і найбільший економіст світу, і найбільший учений, і найгеніяльніший філософ і... найбільший літературознавець. „Не до подумання сьогодні опрацьовувати якунебудь тему літературознавчого характеру без знання ленінських поглядів на московську літературу, розвинених Сталіном" пише один з безчисленних політруків.

Основною геніяльною думкою Леніна була його вимога — партійности літератури. Сьогодні зокрема голосно кричить увесь кремлівський пропаґандивний апарат про конечність партійности всього в СССР, щоб підлатати ідеологічну виробленість населення на випадок війни. Все, що має вплив на виховання мас, береться в партійні шари, з небувалою досі докладністю. Спрямовування і одурманювання починається вже від дитячих казок і горе тому, хто не догодив.

Ось Н. Шагурін видав на Кримі „Морські казки". В. Смірнова читає йому дивну лекцію про брак партійности і патріотизму. Бо поперше: замість писати про червоних моряків — він пише про різних адміралів, в тому числі і про Нельсона та Жана Барту й говорить про них позитивно! По-друге героєм казки є не московський Ванька, а якийсь Джек і він говорить про різних моряків, що їх об'єднує море, коли відомо, що об'єднувати людей може лише ідея Леніна-Сталіна.

Але найбільшого прогріху допустилася українська поетка Наталія Забіла в казці „Світолоб" — де гортй виступає над масою і не зветься — Сталін. Лише Сталін — може бути над масою. Це засада — від якої не можна відійти! Коли щось сюди не пасує, то його треба перебудувати. Треба написати нову світову історію, нову науку, філософію і т. д.

А. Глоба видав етнографічний збірник, в якому зібрав багато народніх пісень — весільних, колискових і т. д. „Літературная Газета" обурюється, що там замало про Сталіна. Коли на весіллях не співають про Сталіна, то треба заставити!

Мабудь нема більшого вислову азійської тиранії і невільничого підлабузництва, як сучасний московський режим. Всі Аттилі, Тамерляни і Джінґісхани дійсно супроти Сталіна виглядають, як „гнилі ліберали". Але що найбільш пікантне в тому всьому, що ще скрізь у світі знаходяться наївні та ідіоти, яким здається, що в СССР існує якийсь натяк на свободу. Їм би почитати орган Спілки Письменників СССР „Литературная Газета".

„НАША ДУМКА"
орган суспільної критики.
Додаток до двотижневика „Комар".
Ціна числа — 1 нім. марка.
Supplement to Ukrainian magazine „THE HEDGEHOG"
Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division.
Editor J. Lycholit.
Druck: N/0379
Редакція і Адміністрація:
„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ 2500

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, квітень 1948 Ч. 7 (8)

Крутий зворот у міжнародній політиці

Перед роком (12 березня 1947 р.) президент ЗДА, Г. Трумен оголосив свою доктрину в обороні свободи народів. „Я гадаю, що ми мусимо помагати вільним народам влаштувати свою долю згідно з їх способом життя". Це відносилося в першу чергу до Греції, самостійність якої загрожена „терором кількох тисяч озброєних людей, під проводом комуністів" та Туреччини, „національна самостійність якої є важлива для збереження ладу на Близькому Сході. Обидва народи одержали, крім фінансово-економічної допомоги, ще й мілітарну поміч. Від того часу справа Туреччини дещо злагіднилася позірно (питання Дарданеллів), але за те події в Греції набрали загрозливого характеру. Криза загострюється з дня на день. А після комуністичного путчу в Чехословаччині та ґвалтовання самостійности Фінляндії, західній світ відчув і зрозумів, яку величезну загрозу представляє для цілої Европи, а то й світу большевицька на цей раз Москва.

Дня 17 березня 1948, отже рік пізніше, Трумен мусів знову виступити з промовою перед Конґресом, щоб заявити: „Я прийшов сюди, щоб представити вам критичну природу положення в Европі та припоручити повзяття певних мір. В Европі відбуваються скорі зміни, які нарушують нашу закордонну політику та нашу національну безпеку". Один народ — а цей „народ" є СССР — не тільки не хоче співпрацювати для здійснення справедливого миру, але він навіть працює, щоб унеможливити цей мир. Тому „є життєвою потребою, щоб ми тепер діяли". Отже від слів до діла. Для цього президент пропонує запровадження в ЗДА обов'язку військової служби й негайної помочі загроженим країнам. Дві години пізніше американський парлямент (у військовій комісії) почав обговорення проєкту про обов'язкову військову повинність. Рівночасно міністер війни скликав генеральний штаб, щоб обговорити стратегію і тактику ЗДА на випадок війни. Американська публічна опінія живе під психозою війни, яка може вибухнути кожної хвилини. „Ніколи в історії положення в Европі не загрожувало так дуже ідеали й інтереси Америки, як у сучасну хвилину", сказав два дні після промови Трумена, міністер закордонних справ ЗДА, генерал Ґ. Маршал. Він додав, що положення на Середньому Сході, в Індонезії, Китаю та Південній Америці є так само критичне. Тому негайне рішення Америки „в цій світових масштабів боротьбі між свободою і тиранією", є конечно потрібне. Америка не замикає дверей до порозуміння, але доки це станеться, мусить бути її обов'язком протиставитися дальшому толоченню прав і життя вільних людей.

Отже Америка рішилася діяти. Як перші її кроки, крім помочі Европі й уведення обов'язку військової служби, вона зажадала, спільно з Англією і Францією, прилучення Трієсту до Італії та скасування рішення про поділ Палестини, поставивши її під мандат одної потуги. Так Трієст, на який зазіхає Тіто (виконуючи стратегічні пляни Сталіна), як і Палестина стали в останньому часі джерелом комуністичних махінацій, тому західні потуги мусять запровадити і в цих так важливих для них стратегічних пунктах, лад і спокій. До цього треба додати, що в ту саму хвилину, коли у Вашинґтоні говорив Трумен, в Брюкселі п'ять европейських держав (Англія, Франція, Бельґія, Голяндія і Люксембурґ) підписали пакт на 50 років з метою господарської, культурної і соціяльної співпраці, а на випадок війни, спільної оборони. Цей пакт, у відміну до французько-англійського пакту з Дюнкерку, спрямований не проти можливої німецької аґресії, але проти аґресії взагалі, а тому що вона може прийти тепер тільки з боку Москви, то цей пакт має ясну протисовєтську тенденцію. До цього західнього бльоку долучаться скоро й інші західньо-европейські держави. Греція уже зголосила свою згоду приступити до цього союзу. В злуці з подіями у Фінляндії (Сталін зажадав заключення військового вакту з цією останньою самостійною в совєтській сфері державою, а це означає насильне включення її в „східній бльок" під диктатом Москви), доходять тривожні голоси із скандинавських держав, які під московським тиском змусять також активно включитися в західній бльок. Для них іншого виходу немає, якщо не хочуть опинитися в московських „братніх" обіймах. Західня Німеччина включається постепенно в західню систему й тим самим у протимосковський фронт. Німецькі делеґати вже беруть участь в конференції 16 держав, які приступили до т. зв. пляну Маршала. Є всі дані думати, що скоріше чи пізніше в протибольшевицьку акцію буде включена й Еспанія.

Загрозливість положення й можливість скорої третьої світової війни сиґналізує й американський амбасадор у Москві, Б. Сміс, який звернувся з листом до Трумена „прискорити акцію негайного військового вишколу". Це тим більше, що, як довідуємося з американських джерел, американська армія начислює приблизно 550.000 вояків (крім того в летунстві служить тепер 360.000, а в морській фльоті 392.000 вояків), в той час як совєтська армія числить найменше 3 мільйони вояків під зброєю (крім того летунство 450.000 і фльота 660.000 вояків), поминаючи те, що у вісімох державах — сателітах Москви начислюється кругло 100 дивізій війська. Але на випадок війни, перший удар мусять прийняти на себе европейські західні держави на чолі з Англією. Як подає американська Головна Кватира у Франкфурті, дня 30 березня зійдуться в Парижі американські, англійські й французькі офіцери для спільних студій провадження війни кавалерією і панцерними військами. До цих студій будуть притягнені

й „відпоручники інших західньо-европейських армій", кажеться дальше в комунікаті. При цьому відбудуться й військові маневри. Французька преса пише, що шеф англійського генерального штабу, В. Монтґомері, має бути генеральним інспектором армій п'ятьох західньо-европейських держав.

Коли додати до цього, що Франція й Італія заключили митний союз, а в Брюкселі радить комісія над заключенням такого союзу між усіма західньо-европейськими державами, то не буде мильним твердити, що ціла західня Европа находиться на шляху до здійснення ідеї Черчіля про З'єдинені Держави Европи. Бевін навіть висловив думку, що заключений у Брюкселі Союз п'ятьох держав, „буде фундаментом світової організації миру". Загроза Москви об'єднує народи, але це об'єднання не прийде без тяжких болів. „Світова організація миру" може постати тільки на руїнах Москви, яка не тільки тепер поневолює десятки свободолюбних народів, але намагається поневолити спершу цілу Европу, щоб зробити з неї відскічню для здобуття цілого світу. Коли на початку 1940 р. прибув до Европи державний підсекретар ЗДА, Самнер Веллес, як спеціяльний висланник пок. през. Рузвельта, щоб зібрати інформативний політичний матеріял у всіх центрах Европи про стан цього континенту, тоді Провід Українських Націоналістів вручив йому листа, в якому писалося м. ін.: „Ініціятива Президента Сполучених Держав мра Франкліна Д. Рузвельта простудіювати передумовини справедливого миру в Европі та довірення Вам цього важливого завдання — зустрілися з переконаним бажанням українців, щоб у теперішньому конфлікті Ваша країна, згідно з її традиціями, конструктивно причинилася до дійсного уздоровлення відносин на нашому континенті. Провід Українських Націоналістів висловлює Вам, Сер, в імені українців, найщиріші побажання успіху у Ваших відповідальних студіях нерозв'язаних ще европейських проблем, серед яких і українська проблема займає своє місце. Українці свідомі свого права домагатися, щоб світ дивився на їхню визвольну боротьбу, як на вповні незалежний від сторонніх чинників, власнопідметний змаг за державне існування 45-мільйонової нації, що тепер у переважній своїй більшості знаходиться під комуністичним пануванням СССР. Ця боротьба провадиться в ім'я законного права нації на суверенне життя в етнографічних межах. Тому українці ніколи не погодяться на ніяку залежність від Росії і вважають також рішуче неприємливою для себе та суперечною з цілями направлення відносин у Східній Европі відбудову так званої Великої Польщі коштом земель західніх українців, що мали нещастя знайтися, після світової війни, в межах Польської Держави. Ми переконані, що не розминемося й з Вашою думкою, коли ствердимо, що теперішня европейська криза постала в наслідок цілої низки причин духового й матеріяльного порядку, які зв'язані з усім европейським континентом. Справа замирення Европи неподільна, і тривале запевнення миру не можливе шляхом часткової розв'язки проблем Заходу без одночасової направи відносин на Сході Европи. Тому ми дозволяємо собі звернути Вашу увагу на ту важливу ролю, що припадатиме майбутній суверенній Українській Державі, опертій на ідеалах національної свободи, культури й правовости, як необхідному факторові з-поміж низки інших, що — після закінчення теперішнього конфлікту — мають запевнити політичну рівновагу сил..."

Ці ствердження ПУН-у не втратили й сьогодні свойого значення. Положення з-перед вісімох років повторилося сьогодні з ще більшою силою. Вісім років тому можна було його ще пересунути на інший час. Сьогодні цього не можна зробити. Миру в Европі не буде доти, доки будуть панівні й поневолені народи, доки буде існувати імперіялістична Москва. Сьогодні до Европи належить й Америка, бо світ став неподільним. Хто не подиктує Московії миру в її столиці, той мусить бути приготований на те, що Москва подиктує йому мир в його ж столиці. Іншого вибору немає. Події назріли до остаточної розв'язки.

Війни може ще скоро не буде, але вона може вибухнути кожної хвилини, тому положення грізне й таке, що вимагає скорих рішень. Чи й тепер не найдемо спільної мови й допустимо, щоб повторилася трагедія з 1941 р., коли ми приступали будувати українську державу розбиті й розсварені? Українську державу не збудує одна партія чи одна група — її мусить будувати цілий український народ під одним спільним революційно-визвольним і державницьким проводом. Бо тільки тоді будемо підметом, а не предметом великих революційних здвигів і перебудовань світу на нових основах. Наша доля тільки в наших руках. І наша орієнтація мусить бути тільки на наші соборні сили. Одна українська думка й один український чин від Карпат аж по Кавказ. Це має бути нашою девізою в обличчі грядучих подій.

Д. КИРИЛЬЧУК

Трагедія чеського народу

10. березня в обідню пору празьке радіо передало позачергово коротке, але сенсаційне повідомлення: міністр Ян Масарик поповнив самогубство, вискочивши з вікна свого палацу.

Таємничі обставини смерти міністра Масарика викликають різні припущення, включно з тим, що він просто був зліквідований новими володарями Чехословаччини, на що вказувала б досить неясна поведінка совєтського і чехословацького урядів після смерти і під час похорону Масарика. Однак більше арґументів промовляє за те, що Масарик дійсно закінчив життя самогубством, бо новій чеській „демократії" не вигідно було ще так скоро позбуватися демократичної вивіски, якою був у новому комуністичному уряді Ян Масарик.

У зв'язку з самогубством Масарика пригадуються ще свіжі в нашій пам'яті самогубства Хвильового і Любченка в Україні. Всіх їх об'єднує одне: свідомість того, що вся їхня праця завела їх у сліпий, безвихідний куток. Смерть (добровільна, чи недобровільна) Яна Масарика — це прилюдне визнання краху тієї політики, яку він сам і з ним ряд інших провідних людей Чехословаччини, включно з Бенешом, і врешті навіть цілий чеський народ вели за ввесь час існування Чехословацької Республіки.

Одним із підвальних стовпів цієї політичної лінії було москвофільство, що має за собою столітню традицію, вийшовши з слов'янофільства першої половини 19. століття. Оправдане ще в 19 столітті (австрійська неволя і т. д.) і вже зовсім не оправдане в періоді власної чеської державности в рр. 1918—1938, це москвофільство було настільки сильне, що засліпило чехів і чеських державних мужів на ті небезпеки, які воно з собою несло. Наче закоханий юнак, що не хоче бачити хиб свого ідеалу, чехи в ім'я того свого москвофільського ідеалу готові були йти на все і діяли часто навіть всупереч своїм державним інтересам. Пригадаймо хоч би штучне плекання „русских" у Карпатській Україні, які потім усі підтримували мадярів, або

кокетування Москви в зовнішній політиці включно аж до плянів тісного державного союзу перед 2-ою світовою війною.

Зокрема в останній війні і так уже великий міт про „великого русского брата" зріс до неймовірних меж. Причиною цього треба вважати німецький терор у Чехії, але безперечно велику ролю відіграло тут також переставлення кремлівської політики з інтернаціоналістичної на російську націоналістичну (розв'язання Комінтерну, введення царських пагонів, відновлення церковних традицій).

У москвофільсві треба шукати також ключа до збагнення того незрозумілого факту, що відразу по закінченні війни серед „дрібно-буржуазних", — висловлюючись большевицьким стилем — по своїм психіці і соціяльному становищу чехів комуністи здобули аж 40% голосів, тоді як в інших більш відсталих і „пролетарських" так під оглядом духовим, як і соціяльним країнах східньої Европи відсоток голосів за комуністів був далеко менший.

Чехи, наче мала дитина, простягали руки до московського вогню: Поки цей вогонь був далеко, він забавляв очі і приємно грів руки. Але прийшов час, коли цей вогонь підсунувся так близько, що став небезпечний уже не тільки для рук, але й для життя самої дитини.

Вже під час комуністичних бешкетів у Словаччині вліті минулого року чехи, коли б були дивилися більш тверезо на свій московський ідеал, мусіли б спостерегти небезпеку, що наближалася до них зі сходу. Але й на цей раз у чехів перемогли з одного боку фальшиві великодержавницькі амбіції (які вже раз вийшли Чехославаччині не на добро!), а більш усього — бажання приподобатися „русскому братові".

Лютневі події цього року показали чехам правдиву суть московського большевизму і пропаґованого Москвою слов'янофільства. Чехи раптом побачили перед собою замість „русского брата-слов'янина" грубого московського імперіяліста, що при допомозі своїх аґентів безоглядно прямує до своїх імперіялістичних цілей, криваво здушуючи подорозі всякий спротив.

Смерть Яна Масарика, довголітнього керівника чехославцької закордонної політики, це ілюстрація краху цієї політики, а в першу чергу краху чеського москвофільства. Так як наш Хвильовий покінчив з собою, розчарувавшись у своїй „загірній комуні", так і Масарик відійшов, розчарувавшись у „загірній Москві". Його розчарування — це розчарування всього чеського народу.

Але Хвильовий перед відходом ще тріснув дверми, сказав ворогові й своїм землякам превду у вічі. Масарик цього не зробив. Відійшов мовчки, не сказавши слів прощання й залишаючи чисте поле для різних спекуляцій, які використовують у першу чергу нові володарі Чехословаччини у свою користь, плямуючи тим честь й ім'я покійника. А що найважливіше — відійшов, не вказавши народові шляхів, якими він має далі йти. Бо не думаємо, що тим шляхом мав би бути шлях . . . через вікно. Навпаки, сподіваємося, що чехи, отямившись із свого московського оп'яніння, включаться в один визвольний фронт народів, поневолених московським большевизмом.

Вже раз у історії у тій же самій Празі один (що правда, не добровільний) стрибок з вікна у 1618 році був причиною 30-літної війни. Не думаємо, що стрибок Яна Масарика стане причиною нової війни. Але він є повчальною лекцією для решти світу, який ще міг би надіятися на якусь можливість дружнього компромісу між Москвою і західнім світом. Чиряк, якого своєчасно не вилікували, розростається й вимагає вже поважної операції і то операції негайної, бо згодом пацієнт — Европа може не витримати її.

Г. Миколин

Щоб було ще ясніше!

«Консолідація», — «єдність», — «правопорядок», — «український мир», — «замирення внутрішнього фронту», ось тони доповідей, ось заголовки статтей, ось найпопулярніше, здавалося б гасла, і на кінець ціль намагань чи заходів політичних середовищ під сучасну пору в українському внутрішньо-політичному житті, при одночасному акомпаніяменті заяв «про добру волю та зрозуміння ваги хвилі» всіх і вся. Кожний про це говорить, пише, горлає і запевнює, а проте серед цієї повені пропаґанди «за замиренням», як же ж мало спроб ширше, глибше і найважніше об'єктивно розгорнути це «гасло дня». Розгорнути його не тільки «на злобу дня», не як товар, що має попит на ринку читача чи політично невиробленого слухача-еміґранта, чи далекобитого «громадянина УРСР». Словом усіх тих спрагнених дійсно справжнього замирення!

Ми не бачимо в наших політичних противників намагань спрямувати процес консолідації на правильні шляхи, що повинні б привести до дійсно сильного солідарного фронту українських політичних сил проти спільного ворога. Серед цієї консолідаційної метушні ясно зарисовуються два табори, два ґетта, що посягають по виключне і неподільне керівництво в політичному житті. Оба ці табори не мають ясно закресленої ідеї, ні визвольної концепції, що формувала б і мобілізувала б цей фронт українських політичних сил. Вони і не стараються цієї глибокої ідеї шукати, бо кінець-кінців для них головне: мати владу! Одних звуть популярно „леґітимістами", а других „блискуче відокремленими". Хоч, як здавалося б, ці два табори стоять від себе ідеологічно далеко, проте вони мають багато дечого спільного. Спільним є передовсім „комплекс ненависти" і брак толеранції до своїх політичних противників. Це одна з найфатальніших прикмет, що перешкоджає в основі всяким намаганням побудувати здоровий і тривалий спільний фронт. Ця ознака випливає не з боротьби за визначення всіх, не за розгорнення вічно живої і неподільної української ідеї життя, але й виключно з сліпого гону до влади, не дивлячись на відповідальність перед нацією та історією, чи врешті своє безперспективне майбутнє. Свою дійсну порожнечу, до якої не мають цивільної відваги признатись, хоч вона ясна й очевидна, прикривають одні „леґалізмом і традиційністю", а другі „революційністю". Здавалося б, що це дві концепції визвольної політики, а насправді так не є, бо вони такої визвольної політики не провадять і жадної концепції не видвигають. Одні і другі звуть себе „правдивими демократами", і одні і другі виступають проти тоталізму і монополії, а на ділі, і одні і другі в різних варіянтах цих методів уживають чи роблять „тоталістичні ухили". Ідеологічно одні звуть себе демократами, з яких знову один „бльок" має ярлик „єдности в різноманітності", а другий „бльок" голосить „нову еру демократичного соціялізму", навіть проти волі більшости одної із найсильніших партій цього ж бльоку, а другі „демократами — націоналістами" з необхідним ярликом: „самостійників і державників" (?!). Одні і другі, воюючи одночасно з собою, називають себе взаємно і своїх противників епітетами, що не мають права громадянства в пристой-

ній мові журналіста чи політичного джентельмена. Одні і другі звуть себе єдиним реальним „визвольним" („блискуче відокремлені") чи „всенароднім" (демо-соціялісти) рухом. Одні мають монопартійний „визвольно-революційний державний центр" (УГВР), а другі державно-леґальний традиційний центр" (УНР), з яких кожний зокрема „має виключний мандат і право заступати український народ та керувати його визвольною боротьбою".

Є ще один претендент до влади, що свої „традиції і леґітимації виводить від 29 квітня 1918 р. Заховавши свій „комплекс ненависти" до т. зв. „республіканського світу", зберігаючи „булаву і гетьманські інсиґнії", навіть у сьогоднішній безконьюнктурності, це СГД (Союз Гетьманців-Державників). Цей претендент до влади не хоче погодитися з ролею політичного руху, — консервативно-гетьманського (монархічного), як напр. роаялістична партія у Франції та зійтися з усіми політичними противниками до співпраці, на базі реорганізації Державного Центру УНР, як останнього по черзі леґального уряду доби Української Народньої Республіки, а справу майбутнього державного ладу відкласти до часу всенародного голосування у вільній Україні. Чи і тепер цей політичний партнер буде продовжувати безпредметну під нинішню пору полеміку і сварку: чия мама краща: республіканська чи монархічна? Побачимо. Коли б ця безпредметна сварка стала на перешкоді цій організації до приступлення до Української Народньої Ради та реорганізації державного центру УНР, то це було, чи не найбільшою помилкою цієї політичної групи.

Вертаючи до „леґалістів" і „блискуче відокремлених", то одні і другі так вперто пропаґують і запевнюють, що український народ прийме їх концепцію держави й ніяку іншу т. зн. бандерівсько-монопартійну, за дефініцією ред. З. Пеленського, державу, як корпус поліції чи знов українську державу як „витвір і продовження діяльности леґального центру УНР", без уваги на те, чи цей центр буде реорганізований і підтриманий тими політичними силами, що вели визвольну боротьбу після „днів бурі і революції" і ведуть її досі. „Блискуче відокремлені" твердять без надуми, що за ними неменше 77%, а то і більше відсотків українського народу, а „леґалісти" визнають вправді паритет у міжпартійній співпраці, але конструюють його так, щоб запевнити собі більшість, бо інакше без їх більшости і вирішальности, ніякий „спільний центр не буде життєздатний із першого дня", як запевняє один із сеньорів цих леґалістів, „буде непрацездатний".

А де ж тоді правда? Годиться запитати й одних і других. Коли ж нарешті постане цей „спільний", — „працездатний", — „революційно-визвольний", — „традиційно-леґальний" державний центр, якого дійсно прийме та підтримає український нарід та його політичні партії", як речники політичної думки цього ж українського народу? Коли ж постане спільний центр, якого підтримає український народ і може наділить уповноваженнями керівництва відбудовою української держави, уповноваженнями даними шляхом всенародного голосування? Коли ж він постане? З тугою та тривогою запитує кожний, в кого язва партійщини і психологія партійного ґетта не вбила почуття „салус реї публіце"? Ось питання, на яке хочемо найти відповідь, щоб дійсно стало декому ще ясніше! Годиться отже запитати, чи є в нас хтось, чи є в нас політичне середовище, що особливо на це питання, основне й пекуче питання нашої визвольної політики дає сьогодні відповідь: ясну і одверту? На щастя, маємо таке середовище! Цю силу називають деякі речники т. зв. „українського миру" „послабленою партією". Ця сила політична — це ОУН без ярликів і додатків про своє „самостійництво і державництво". ОУН, що постала в найбільш важкий і трагічний сумерк нашого політичного життя після „днів бурі і революції", сила, яка скажім собі в ім'я історичної правди, винесла прапор визвольної боротьби за Самостійну Суверенну Соборну Українську Державу незаплямленим досі, та яка дійсно має величну ідею, визвольну концепцію, і яка дала кінець-кінців концепцію дійсного замирення й концепцію побудови здорового й боєздатного спільного внутрішньо-українського фронту. І на кінець та ОУН, що в протилежність і одним і другим „блискуче відокремленим" і „леґалістам" сказала ясно, хто вона і яку ідею визнають її поклонники. Не так, як ці, що голосять, не навчившись нічого із „днів бурі і революції", „нову еру соціялізму" „про форо екстерно", а бояться „класти наголос на соціялістичний характер української визвольної програми" „про форо інтерно", або ті другі — „блискучі", що „про домо суа" говорять, що націоналістами з ярликом „самостійників і державників", а для ширшого вжитку закривають себе плащиком „дійсної і незфальшованої демократії". І саме під вереск цієї дешевої „визвольної політики" і консолідаційної метушні, ОУН видвигнула свою концепцію, яка визначає їй специфічне, — ясне і належне становище в українському внутрішньо-політичному житті, витримавши одночасно найтяжчі удари з боку своїх і ворогів.

Передусім у цю добу „української світоглядової кризи", як це пише передовий речник „єдности в різноманітності" із „На Чужині", ОУН наголошує українську ідею життя, одну і неподільну, яка в своїй неподільній одності творить основну правду України. В ім'я цієї української національної ідеї, ідеї життя, як головної правди для українця-державника, ОУН видвигає „найперше завдання української сучасности — це освідомитись у всій соборності буття, думання й стремління — в одність ідейного підмету для визволу всіх сил у збірний чин державного воскресіння України" (із Резолюцій III. ВЗУН). І тому, в ім'я цієї ідеї, ОУН кличе всі політичні партії та організації „до завершення повної концентрації сил і створення одного політичного центру ще перед вирішальним етапом. Бо тільки реальна участь українських політично-визвольних сил у розгорненні Української Національної Революції, як всенародного здвигу для визволення і державного оформлення української нації, виправдає життєздатність цих сил, та визначить їй відповідне місце в новому укладі внутрішньо-українських політичних сил. Концентрацію українських політичних сил — як український усенаціональний фронт, протиставить ОУН намаганням ворога знищити український народ духово, економічно, політично й біологічно. Ясно, що в цій хвилині, коли наша нація перебуває в стані найважчої небезпеки, безглузді і згори засуджені на прокльон історією і нацією всякі „блискучі відокремлення", монополізації чи штучні майоризації в українському політичному житті. Такі намагання відкидаємо звідки вони не походили б, чи то від тих, що „під впливом західньо-европейських вітрів" стали себе називати „демократами", чи то від тих, що під впливом тих же „західньо-европейських вітрів" пробудились із довголітнього сну своєї пасивности, „зголошуються сьогодні до виключного керівництва в політичному житті, покликуючись на свої „традиції і леґітимації"!

Які ж мусять бути вихідні позиції в побудові спільного центру, — як усенаціонального фронту? Отже ж дійсні традиції і леґітимації! Але які? „Традиції треба шукати" — каже сл. п. Олена Теліга, — „але не всі і не всяких предків". Ото ж традиції і леґітимації, освячені безперервною боротьбою української нації за своє повне визволення, мусять бути базою, на якій повинні і мусять зійтися всі, що в них ще „порох у порохівницях". Після державних періодів Київської Держави Руси, Ко-

зацької Держави, український народ у 1917 р. шляхом національної революції став знову до активної боротьби за відбудову Самостійної Соборної Держави. В цій добі „в огні і бурі революцій" творились дальші величні традиції, що визначали дальший шлях і мету визвольної боротьби. Четвертий Універсал і Акт 22 січня 1919 р. освячені кров'ю великих жертв цієї героїчної доби. Ці величні традиції, — традиції боротьби продовжували УВО — ОУН, СВУ — СУМ, мільйони жертв проти окупантів. Ці традиції виписані на прапорах всенародної УПА, нарешті в ім'я цих традицій кують день визволення підпільники ОУН у краю. І на кінець ці традиції являються провідною ідеєю української політичної еміґрації. Отже ці тридації і леґітимації є власністю і невід'ємною частиною цілого українського народу й усіх його політично-визвольних сил.

І саме ця „послаблена" ОУН, що в важкі роки після першої світової війни постала з тих, які ці традиції і леґітимації творили й освячували власною кров'ю, сьогодні в неменш важку хвилину після другої світової війни кличе до справжнього замирення в ім'я неподільної величної української ідеї, в ім'я саме цих всенаціональних традицій і леґітимацій і на їх базі. Кличе до створення у згоді з законом УНР із дня 12. XI. 1920 р. Української Народної Ради, як українського тимчасомового парляменту з повнотою прав законодатних, а не як це одним із „компетентних речників" „демократичного соціялізму" (УСО) пропонує, — „додатку до існуючого центру УНР". Кличемо всіх приступити до реорганізації центру УНР, як останнього леґального уряду Української Народньої Республіки та заперестати безпредметну дискусію „про суспільно-державний лад в Україні". Справа суспільно-державного ладу в Україні — це справа свобідного волевиявлення української нації після усунення окупанта з української землі. Українські націоналісти гаряче й активно підтримуватимуть суспільно-державний лад у вільній Україні, встановлений всенародним голосуванням. Під сучасну пору останніми традиціями і леґітимаціями є всенародні традиції і леґітимації героїчної доби Української Народньої Республіки. ОУН не була 25 років архіварем цих традицій, що ці традиції формально зберігала, але вона була, чи не єдиною реальною силою, що ці традиції та леґітимації продовжувала і кров'ю найкращих освячувала.

І саме тому ОУН визначуючи так своє становище, має право вимагати від „одних" т. є. „леґалістів", щоб цими традиціями не спекулювали, а від „других" т. є. „блискуче відокремлених", щоб не „відновлювали" те, що існує і зобов'язує, а тим самим не заперечували цієї героїчної доби, що кувалась „в огні і бурі революції".

В грізну хвилину для української нації кличемо всіх до створення спільного, життєздатного, боєздатного та солідарного всенаціонального фронту, маючи вирішальний етап боротьби за Самостійну Соборну Українську Державу перед собою. Так ми дивимося на справу й так її ставимо!

Пишемо це, щоб декому було ще ясніше!

Др. ЗЕНОН ГОРОДИСЬКИЙ

Др. Лев Когут

Дня 9. листопада 1947 помер у Ґрацу (Стирія) один з найчільніших і високозаслужених громадян буковинської України, др. Лев Когут.

Він народився 7. лютого 1878 р. в Чернівцях. Ходив тут до народньої школи, а потім до тоді ще одинокої і найстаршої, але німецької гімназії в Чернівцях. Був дуже пильним і визначним учнем та загоді став заробляти на хліб лекціями по багатих родинах того міста.

Вже замолоду др. Лев Когут дуже багато і залюбки читав. Скінчивши гімназію, він записується на черновецький університет (правничий факультет) і вступає до українського академічного товариства „Союз", заснованого ще 1875 р., зараз після отворення університету. До того товариства вступали і студенти-українці з Галичини. Як Когут туди записався, то тоді стали членами і галичани Василь Сімович, Л. Лушпинський, Войнаровський і інші. Ці нові елементи були досить рухливі, хотіли дати товариству новий напрям, більш діяльний, жадали, щоб почалася широка освітньо-наукова праця і наткнулися на труднощі з боку менше свідомої частини студентів, що була більш схильна до товариської забави. Прийшло до тертя і накінець згадані елементи і Когут виступили і заснували 1900 р. „Молоду Україну", якої інавґурація відбулася з великим концертом у Музичній Залі в Чернівцях, на якім виступали студенти Волошин (скрипка) і Гузар (фортепіано), пізніший доктор і інші.

В той сам час почав виходити місячник „Молода Україна" в Львові, видаваний студентами, до якої дописували і наші черновецькі. Цей часопис посилано всім студентським товариствам, гімназистам, його пачковано теж на Україну, бо російські границі були тоді щільно замкнені.

1900 р. постає в Харкові „Революційна Українська Партія", головою якої стає адвокат Русов, син славного Русова, що видав у Празі „Кобзаря" Шевченка. — Ця партія рішає видавати часопис за кордоном. Вибрано місцем видавання Чернівці. І так того самого року стало виходити „Гасло", якого редактором назначено молодого студента Когута. В той сам час приїжджає до Черновець громадка студентів з України, — між ними й молодий С. Петлюра, — щоб допильнувати зблизька часопису, нав'язати зносини з нашим студентством і ходити на університет, особливо на виклади професора української мови д-ра Ст. Смаля-Стоцького. — „Гасло" виходило кілька років. Його перепачковували студенти на Україну, де воно читалося широко та багато причинилося до освідомлення українців.

1902 р. вліті вибух під впливом „Гасла" великий страйк у чернігівській і полтавській губерніях. Це дало повід російській владі поскаржитися в дипломатичній дорозі австрійському урядові. Когут перестав видавати часопис і, як редактор, мусів відповідати перед судом за деякі статті.

Небавом він скінчив університет і здав докторат (1904). На засіданні ради товариства „Руська Бесіда" (від 1913 перейменовано на „Українська Бесіда" — прим. ред.) в Чернівцях молодий Когут, який тим часом займався студіями і лектурою про спілковість, поставив пропозицію, щоб заснувати позичкові Каси системи Райфайзена для селян. Старші громадяни прийняли радо пропозицію Когута, а навіть стали на чолі тієї акції. Почалася велика кампанія заснування Кас і за кілька років ціла українська частина Буковини (200 сіл) покрилася густою сіткою спілок. 1905 р. постає союз хліборобських спілок „Селянська Каса", який обіймає всі ці організації. Др. Когут стає директором тієї інституції. При „Селянській Касі" видається і спілковий часопис, який десятками тисяч іде між народ. Не було ані одного числа цієї газети, в якій не було б якоїсь статті д-ра Когута.

Це збудило нечуваний рух між українським селянством на Буковині. Небавом німці і румуни засновують такі самі Каси і спілки.

Др. Когут дбає і про те, щоб при союзі постала велика бібліотека про спілковість, яка обіймає всі великі твори в різних світових мовах. — Здається, що такої бібліотеки про світову спілковість не було ніде на Україні, і ніодин світовий університет не був би міг похвалитися такою багатою книгозбірнею. Однак такий буйний розвиток українців на Буковині не був понутру тим елементам, що до тоді жили з темноти українського народу. Вони то й багато причинилися до упадку „Селянської Каси", що наступив 1911 р. — Ця інституція жила, на жаль, із позичених грошей! Нарід, правда, вже помалу дозрівав, але ще не мав настільки зрозуміння, щоб оперти свої Каси на власних ощадностях, яких дома по скринях було на десятки мільйонів. — І коли перед світовою війною 1914 настав був скрутний час щодо позики, наступили в „Селянській Касі" труднощі. Однак українські політичні діячі перепровадили санацію тієї інституції. — Та внаслідок того др. Стоцький, як голова, і др. Когут, як директор „Селянської Каси", мусіли уступити.

Але не дивлячись на те, селянський добробут і національно-екочномічна свідомість народу були вже зросли так внаслідок цієї праці, що того духа самодіяльности ніщо не могло знищити...

Та прийшла перша світова війна. Багато тих працівників-спілковців загинуло, багато національних здобутків пропало. Були села, де можна було після війни бачити розбиті російськими військами каси на базарах, що вже загрузли в болоті... Це спільники „Антанти" так „славно" боролися за „ліберальні гасла визволення народів" і за „14 пунктів" Вільзона.

За румунської окупації на Бокувині др. Л. Когут займається адвокатурою, пізніше стає редактором різних часописів, як тижневик „Рідний Край" та щоденник „Час". Тут він щиро працює для українців роками за марний гріш. — Його родина тяжко бідує. Однак він пера не покидає... Багато статей тут вийшло з-під його руки. Взагалі мусимо зазначити, що ми, пробуваючи на чужині, далеко від рідних бібліотек, не встані тут і сотини подати з того, над чим покійник працював з мозольним трудом цілими роками. На цім місці годиться спімнути, що др. Когут працював **над великим українсько-німецьким енциклопедичним словником понад 40 років.** Його вивезено до Берліну. Чи він зберігся там по тій страшній катастрофі, що постигла це місто, не знати.

Коли 1940 р. Совєти замаршерували до Чернівців та в українську частину Буковини, то д-ра Когута арештевано. Йому було тоді вже понад 60 рік. — Сивоволосий дідусь просидів тоді вісім тяжких місяців у тюрмі. Його засуджено на смерть через розстріл, що мав відбутися в травні 1941 р. — Однак родині удалося чудом вирвати його з арешту ще перед фатальним днем...

Перед своєю смертю він здобув своєю великою ученістю лекторат української мови в ґрацькім університеті. — Ідучи на виклади, він нагло помер. — На його похороні промовляв гр.-кат. священик, іменем українського представництва п. Тимуюрак, іменем університету в Ґрацу по-німецьки один професор і іменем товариства „Січ" студент медицини Жуковський.

Др. Когут мав трьох синів. Один, Роман, помер геройською смертю в цій війні, другий пробуває, як інженер, на Далекім Сході Азії, а третій, адвокат, на праці в Англії.

Не стало між живими великого буковинського громадянина, що ніс світло між своїх братів-українців...

Та його думки, які він висловив у своїх творах і якими перейнялося багато з його приятелів і знайомих, будуть жити далі і голосити його славу щирого борця за визволення національно-політичне та економічне свого обездоленого народу. **Т. І. Б.**

В «обіймах» старшого брата

Вже нам українцям так якось ведеться, що довший час на протязі нашої історії ми не могли обійтися без „опіки". Не дивлячись на наше бажання, ми ту опіку завжди мали. „Опікувалися" нами всякі орди, поляки, росіяни, німці і т. п. Йшли нас „визволяти", несли нам „нове щастя", сповняли свої „історичні місії". І ослаблені боротьбою губилися на закрутах історії...

Останньо Сталін, реалізуючи національну політику росіян, — почав так „опікуватися" українським народом, що поважна кількість його членів (уникнувши розстрілу і заслання) опинилася на еміґрації.

Одначе, і на еміґрації не зазнала еміґрована частина українського народу спокою від „опікунів". Вони найшлися і тут: захвалюють свій „товар", доказують нам неможливість життя без них, фальсифікують історію, щоб доказати нам свої компетенції „старшого брата" і т. і. Зовнішнім чинникам стараються довести нашу „неповнолітність", намагаються говорити в нашому імені і т. д. і т. д.

Використовуючи матеріяльно при кожній нагоді наших людей, — ці чинники продовжують і на еміґрації „опікунчу" політику царів, Сталінів і їм подібних.

Ілюстрацією такої насильно накидуваної „опіки" і частинних наслідків того може нам послужити один з ДП таборів біля Мюнхену-Фельдмохінґ.

Табір цей (що чомусь називається табором бездержавників), нараховує приблизно 4.500 людей, з того около 60% складають українці, білоруси, донські козаки, калмики, грузини і вірмени.

Інтриґантськими ходами і частинно дякуючи підтримці колишньої УНРРА — росіяни опанували ключеві позиції в адміністрації табору і повели повною парою русифікаційну та „опікунчу" політику.

В першу чергу — через наділення „малоросів" деякими адміністраційними функціями в таборі, як також завдяки можливості здебільша вільному розподілові приділів ІРО (при чому суґерується, що ці дари приходять завдяки „русским") — змогли росіяни створити собі між українцями, білорусами й іншими національностями денаціоналізаційний причілок, який із кожним днем поширюється.

Для приспішення цього денаціоналізаційного процесу — створюється штучно відповідне підложжя та різні перешкоди в розвитку культурного життя не-росіян на терені табору. Так — театральну залю, що нею мали можливість українці користуватися недавно ще тому, раз у тиждень, — москалі заборонили для вжитку українцям.

В той же час, коли існують розлогі приміщення московських клюбів „Русь" і „Пік Дама" (де відбуваються газардові гри), квартирмайстер Мельніков (під покришкою браку житлових приміщень) ліквідує гуртожиток української реальної гімназії. Той же Мельніков намагався вже зліквідувати приміщення української церкви, бо... московських є аж дві!

З огляду на те, що назва „українська кухня" нагадувала, що в таборі є ще крім росіян — українці — москалі переіменували її на „кухню № 2".

Коли намагання розсварити українців з їх бра-

тами білорусинами звелися внівець, порозміщувано цілево тих останніх поміж москалями.

Це тільки один вирізок із широко закроєної „опікунчої" акції москвинів серед нас на еміґрації. А скільки їх ще?

Обов'язком ЦПУЕ, чи його низових клітин є допровадити до упорядкування цієї справи шляхом:

1. переведення виборів на демократичному принципі, місцеві керівництва національних груп повинні перебрати на себе національні представники, обрані у тих виборах,
2. створення міцевої міжнаціональної таборової ради.

Сподіємося, що жахливі відносини в цьому таборі знайдуть належне зрозуміння і розв'язку серед усіх заінтересованих національних комітетів.

АНТІН ЯНІВСЬКИЙ

Українська гімназія у Шляйсгаймі виховує молодь у «національнім дусі»

6 березня розійшлася по таборі Шляйсгайм чутка, що українська гімназія влаштовує вечір танців. Деякі зацікавлені громадяни-українці почали докладати зусиль, щоб знайти хоч будь-який слід на підтвердження цієї чутки. І нарешті, переглянувши всі закутки української частини табору, знеохочені гадали припинити розшуки, коли раптом на допомогу їм прийшов один із „старших братів" — сусідів із російської частини. З захопленням повідомив, що „українці действітельно устраівают танци", а оголошення про це висить на видному місці в „русской кухне". Та й оголошення не так дуже потрібне, бо „рускіє гімназісти" одержали запрошення на руки.

Вражені українці поквапились перевірити поголоску. І справді, в російській кухні, на видному місці, побачили добре оформлене оголошення, писане чистою „панською" — російською мовою...

Дивно, як ці гімназисти, що ніяк не спроможуться в українській гімназії зрозуміти значення рідної мови, могли так добре писати цією „культурнішою" мовою сусідів.

Проте, факт залишається. На танці української гімназії — **українська молодь не заслужила** запрошення, а російська — це єдиний бажаний гість, та й не сама молодь, а навіть і російська „общественность".

Чи дирекція нашої гімназії справді вважає, що нашій шкільній молоді небажано побувати в товаристві своїх же українців, а конче треба об'єднувати з нашим довговічний „старшим братом"?

Хочеться запитати шановного пана директора гімназії, чи це не продовження тієї самої виховної політики, як от: заборона гімназистам належати до СУМ-у, що твердо стоїть на національному ґрунті, або політики, одним із сумних наслідків якої треба вважати випадок, коли більшість так „вихованої в національному дусі" гімназійної молоді покинула академію, присвячену Крутам, щоб побігти на виставу російської комедії?

Може єдине виправдання дирекції, що танці влаштовують із благодійною метою. Може це й непогано було б зібрати для гімназії трохи грошей, щоб придбати бодай потрібної крейди, але навіть при тому не треба занедбувати своєї національної гідности. Якщо гімназія справді в такому скрутному матеріяльному стані, то краще звернутись до свого громадянства, а не до „русской общественности", а своє громадянство певно не відмовить матеріяльно підтримати гімназію, яка покликана виховувати йому національне свідоме покоління.

В. Г.

Сталін «вождь і батько чехів»

На розпорядження комуністичного міністра шкільництва Неедлого в усіх школах ЧСР замість потретів президента-визволителя Т. Г. Масарика і урядуючого президента Е. Бенеша має бути вивішений портрет Сталіна. Також на розпорядження міністра внутрішних справ Носека в усіх урядах та публічних приміщеннях має також бути вивішений портрет Сталіна. Як повідомляють кореспонденти, ці портрети можна вже набути в достатній кількості. Як видно, все йде по пляну.

Правильно пердчував один з чеських поетів, пишучи до Масарика:

„Покуд Ті йсі мезі намі,
Потуд єште добрже с намі".

І це здійснилося. Тому комуністи хочуть знищити в народі авторитет Масарика. А авторитет Бенеша нема чого нищити, бо він його і так втратив. За його згодою недавно із шкіл викидали хрест, проводилося чистку серед словаків, а тепер Ґотвальд його „прочищує"... Все по пляну...

✕

Букарештанський університет вніс кандидатуру Молотова на одержання мирової нагороди Нобля. (ІП)

Ген. М. Капустянський відвідав Зальцбурґ

Ген. Микола Капустянський відвідав у половині лютого американську зону Австрії, зокрема Зальцбурґ, де в українських таборах скитальців виступив з доповідями на історичні теми. Виступи відомого генерала українських визвольних змагань 1918—1920-их рр. зустрілися з однодушним захопленням українського громадянства Зальцбурґу, доказом чого можуть служити хоч би відгуки зальцбурзької української преси. Звітуючи про реферат ген. Капустянського „Два окремі політично-стратегічні шляхи гетьманів Петра Сагайдачного і Богдана Хмельницького під аспектом сучасної ситуації", „Останні Новини" пишуть: „Оригінальна форма доповіді, дуже живий стиль викладу, глибока, всебічна аналіза тодішньої політично-стратегічної ситуації, церковно-релігійного й соціяльного та національного питань, а саме головне велика ерудиція достойного Доповідувача зробила те, що цей реферат став зрозумілим і дав багато-багато нового, невідомого досі й цінного всім..."

„Промінь" описує сердечне прийняття Генерала українцями табору Глязенбах і на закінчення звіту про реферат пише: „Доповідь закінчено словами, які тонули в бурі оплесків: „Україна не програла боротьби, вона її ще не скінчила".

*

Заощадження коштом людського життя

В останньому часі по Совєтському Союзі проводиться кампанія за зниження собівартости продукції та за заощадження у виробництві. Діється це не тільки через визиск фізичної сили робітника (виконання і перевиконання норм), обмеження його заробітку, але навіть коштом безпеки для самого життя робітника.

Начальник Лобівського шахтоуправління тресту „Фрунзевугілля", — Гусаков заявив недавно, що у наслідок зросту продуктивности праці робітників собівартість вугілля знизилася на 6,5%. Крім того намічено ще конкретні заходи в напрямку зниження витрат лісоматеріялів і електроенерґії. Це все дасть збільшення прибутків тресту на 150.000 рублів місячно.

Ця заява показує, що окупант України не тільки збільшує норми праці для робітництва нашого Донбасу, але й заощаджує на кріпильному дереві, виставляючи на небезпеку життя шахтарів у наслідок збільшення небезпеки обвалів у шахтах.

Українці Мюнхену зустрічали Апостольського Візитатора для Німеччини єп. Мюнха

(УБІ) Українське громадянство Мюнхену влаштувало дня 18. березня зустріч Апостольському Візитаторові для Німеччини, єпископові Мюнхові. Голова ОПУЕ проф. Корсунський вітав Достойного Гостя за традиційним українським звичаєм хлібом і сіллю. Під час скромного приняття з привітаннями виступали Апостольський Візитатор для українців-греко-католиків у Німеччині о. Микола Вояковський. Голова ЦПУЕ — В. Мудрий, представник СХС — др. Воробець, від мюнхенської парафії УАПЦ о. Долинський, від Українських політв'язнів — ред. Пасічняк. Зокрема представники Союзу Комбатантів, подякувавши єп. Мюнхові за його допомогу українським полоненим, передали йому пам'яткову відзнаку Союзу Комбатантів.

Дякуючи за привітання, єп. Мюнх висловив співчуття українським скитальцям у їхніх турботах, закликав зберігати їхні культурні надбання, побудовані на християнських засадах, та змагатися далі за перемогу хреста. Він висловив надію, що українські скитальці зможуть вернутися на батьківщину і вільно підносити і славити там св. хрест. Єпископ Мюнх приобіцяв, що доложить усіх зусиль, щоб зменшити терпіння українських скитальців.

Того самого дня ввечері в Мюнхені відбулася святочна академія з нагоди 9. річниці коронації Папи Пія XII, влаштована католицьким об'єднанням студентів-чужинців „Катунітас". Апостольський Візитатор єп. Мюнх у святочній промові представив великі заслуги Папи Пія XII в напрямку мирного впорядкування відносин у Европі та підкреслив необхідність будови життя народів на засадах християнської віри в Бога. З черги з промовами виступали баварський міністер освіти й віровизнань Алойс Гундгаммер, о. М. Вояковський від імені католиків-українців, білорусинів, хорватів, литовців, лотишів, мадярів і словаків, голова „Катунітас", і голова Союзу Католицьких мадярських студентів. У концертовій частині виступав хор української греко-католицької духовної семинарії, а зокрема з великим успіхом виступила українська капела бандуристів під управлінням Г. Китастого.

*

Закріпачення жінки в СССР

(УБІ) З нагоди дня жінки в СССР Н. Попова підкреслювала в „Правді", що участь жінок у „розгортанні соціялістичної індустріялізації й колективізації сільського господарства" в СССР завдяки великій заслузі Сталіна постійно зростає. Тоді, як до другої світової війни в господарстві країни працювало 40% жінок, то в 1947 р. ця кількість збільшилася до 47%. „У совєтських жінок нема більшої радости, нема більшого щастя, як виправдати високе довір'я до них большевицької партії, Сталіна", захоплюється Попова.

З комсомолом не все в порядку

Недавно відбулися обласні конференції комсомолу цілого ряду областей України. Усі конференції, — як виходить із звітів, поміщених і кількох лютневих числах „Молоді України", — ствердили недоліків у праці комсомольських організацій, а зокрема в діяльності обкомів ЛКСМУ, а саме: незадовільно поставлено ідейно-політичне виховання юнацтва, брак злагодженості у праці відділів обкомів, керівники відділів обкомів керують роботою по-бюрократичному, інструктують по телефону, випадковий підбір працівників обкому, у наслідок чого працівники часто мусять мінятися (у Кіровоградському обкомі за звітній період змінилося 23 відповідальні працівники і 2.000 секретарів первинних організацій; у Волинській області змінилося 8 перших секретарів райкомів, 18 — других і 75 завідуючих відділами).

Зокрема на конференції ЛСКМУ Волинської области в завдання новообраному обкому поставлено „глибоко вникати в зміст пропаґандистської роботи, спрямовувати її на успішне проведення колективізації сільського господарства, на боротьбу з рештками українсько-німецьких націоналістів".

Харктерним явищем для всіх конференцій є те, що в кожній області позмінювано старий склад обкомів. Це вказує на те, що навіть „сталінські соколи" — комсомольці підлягають тому самому процесові ідейного розкладу й бюрократизації, в якому опинилася ціла комуністична партія.

*

Українці в Гайдельберґу

У славному в усьому світі німецькому університеті в місті Гайдельберґу студіює тепер около 50 українських студентів і студенток. Тут же живуть і видатні українські учені, як напр. філософ проф. др. Дмитро Чижевський, проф. др. Ярослав Рудницький і ін. Тут існує Українська Студентська Громада і „Група Українських Науковців". Вони зорганізували в зимовому семестрі цикл „Академічних викладів".

13. X. проф. Українського Вільного Університету, др. В. Сенютович-Бережний, виголосив доповідь на тему „Західньо-европейська й українська геральдика", в листопаді 1947 р. відомий літературознавець проф. Леонід Білецький доповів про „Українську літературу й літературну критику на еміґрації". В цій доповіді взяв участь і відомий письменник Іван Багряний. 10. XI. проф. Чижевський виголосив доповідь на тему „Історія української культури і культурно-історичної епохи", далі про „Мовну самобутність українського народу" — проф. др. Я. Рудницький, 28. XI. про „Напрямки української індустрії та українізація робітника" говорив інж. Ол. Кохановський.

Колективізація на Західній Україні

(УБІ) — На Західньо-українських землях, окупованих москалями, селянство поступово втрачає право володіти прабатьківською землею. Земля в селян відбирається й передається у власність колгоспам.

З початком цього року на західній Україні і Басарабії зорганізували 1800 колгоспів, зруйнувавши при цьому 175 000 господарств. Лише в ізмаїльській області створено 437 полгоспів, в які примусово загнано біля 60% всіх сільських господарств.

Совєтська преса, призначена для західньо-українських областей, переповнена виступами проти „куркулів" і „підкуркульників", які стараються пролазити у довір'я органів влади і тим шкодити совєтському строєві.

Одночасно відбувається закріплювання і зміцнення колгоспів на території всієї України коштом останніх решток особистої власности колгоспника. Так „Молодь України" за 10. II. 1948 повідомляє про „корисні починання" комсомольців та молоді Полтавської, Сталінської і Кам'янець-Подільської областей, які „невтомно дбаючи" про якнайкращу підготовку тяглової сили в колгоспах, тобто тяглових тварин, до весняної сівби, **поповнюють ферми молодняком з особистих господарств".** (Підкр. наше).

*

Студенти в Арґентині допомогають студентам-еміґрантам у Німеччині

(УБІ) Недавно зорганізована в Буенос-Айрес (Арґентина) чисельно невеличка Українська Студентська Громада розпочала організувати допомогову акцію своїм товаришам-студентам на еміґрації в Німеччині. Допомога передбачується головно в харчах та одежі. Перша посилка пачок прибула до Мюнхену покищо на індивідуальні адреси. Акцію цю веде студ. Богдан Качор.

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що дня 11 березня 1948 р. в Ляндеку померла дружина відомого українського діяча в Америці, д-ра Лонгина Цегельського

† Ольга Цегельська.

Хай буде їй легкою чужа земля!

„НАША ДУМКА"
орган суспільної критики.
Додаток до двотижневика „Комар".
Ціна числа — 1 нім. марка.
Supplement to Ukrainian magazine „THE HEDGEHOG"
Authorised by EUCOM Hq. Civil Affairs Division.
Editor J. Lycholit.
Druck: N/0379
Редакція і Адміністрація:
„The Hedgehog", München 8, Rosenheimerstrasse 46a, кімн. 114.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ Ь. 25.66

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, квітень 1948 Ч. 8 (9)

Символ, дороговказ та керманич

(В четверту річницю заснування Всеукраїнської Національної Ради)

Бувають люди та події, яких не розуміє сучасне їм покоління. Вони стають у всій своїй величі щойно перед наступними поколіннями, які віддають їм належне місце у храмі своїх національних цінностей. До таких дат у історії України належатиме постання Всеукраїнської Національної Ради.

Різні причини складаються на те, що українство на еміґрації не розуміє ще й досі ваги та значення Всеукраїнської Національної Ради. На це складається перш за все характер її роботи, що зводиться до глибокої підпільної праці на рідних землях, новий стиль у розв'язці різних національних питань, який вона несе з собою. Вірна своєму призначенню Всеукраїнська Національна Рада не пішла на шлях павиної самореклями та інших трюків, на які так часто ловиться, здезорієнтована у краєвій дійсності, українська еміґрація.

Саме ці моменти будуть причиною того, що скоріше чи пізніше дата заснування Всеукраїнської Національної Ради займе належне місце на сторінках української національної творчости й боротьби. І цьому не зможуть перешкодити спекулятивні твердження деяких „еміґраційних політиків" про те, що „ВУНРада не існує" чи що „вона постала в німецькій дійсності".

Заперечити існування Всеукраїнської Національної Ради — це значить викреслити зовсім останні десять років української політичної історії. Це означає викинення поза межі українських національних надбань героїчних та світлих подій у Карпатській Україні 1938-39 років, що є заступлені у Всеукраїнській Національній Раді через Центральну Українську Раду Закарпаття та інших видатних діячів Закарпаття. Це рівнозначне з тим, що українська нація визбувається великих духових і політичних зусиль, великого вкладу праці й боротьби, намагань українського народу виявити себе суверенно серед найважчих хвилин своєї історії. А те все було в Українській Національній Раді Львова та Українській Національній Раді Києва 1941—1944 років, що злилися з Центральною Українською Радою Закарпаття 22. квітня 1944 року у Всеукраїнську Національну Раду (ВУНР). І вкінці Всеукраїнська Національна Рада, що через своїх представників діє на рідних землях під большевицькою окупацією, щоб разом із народом у глибокому підпіллі на шахтах Донбасу, в колгоспах українського чорнозему та на засланнях разом з українськими примусовими переселенцями і засланцями — це могутній, для багатьох на еміґрації не зрозумілий, період великої підпільно-визвольної боротьби, яка розгортається зараз. Той, хто не знає тих великих поривань, того великого вкладу крови в минулому та сучасному героїчної частини українського народу, хто жив у еміґраційних чи інших закутках далеко від подій, може не розуміти їх, не доцінювати чи навіть із тих чи інших причин заперечувати їх, але не він зі своїм спідленим серцем писатиме українську історію.

Кожний, хто об'єктивно оцінюватиме великий зрив Срібної Землі 1938-39 років, героїчну боротьбу Січовиків, приклад з'єднання всіх сил закарпатської вітки українського народу у вирішальних хвилинах, хто зупинятиметься над основами державного будівництва Карпатської України, хто студіюватиме могутнє зрушення народніх сил на західніх, осередніх та східніх землях України, чи відтворюватиме епопею українського підпілля та партизанської боротьби 1941—1944 років, чи многогранну боротьбу 1944—1948 років, той зупинятиметься посередньо чи безпосередньо на Всеукраїнській Національній Раді.

Всеукраїнська Національна Рада — це знаменник та символ усього творчого та героїчного останнього десятиліття української історії. Навесні 1944 року з'єдналися в одно ціле нероздільне зусилля новочасної ще свіжої весни Закарпаття, новий етап західньо-українських земель по двох роках большевицької темряви та хвиля великого Національного відроження Наддніпрянщини по 20 роках панування червоного ката. Через злиття Центральної Української Ради Закарпаття, Української Національної Ради Львова та Української Національної Ради (УНР) Києва, у якій заступлені були представники всієї соборної України в одну Всеукраїнську Національну Раду, відновлено єдність та соборність українських земель, яка заперечена була „леґітимними переємниками" та яку старалися вбити кожночасні окупанти України, щоб у цей спосіб розбити та послабити український національний організм. Це відновлення єдности та соборности прийшло в час, коли українська територія внаслідок воєнних дій була розділена між чотирьома окупантами України, а саме большевицьку Москву, Німеччину, Мадярщину та Румунію. Тоді заманіфестовано перед історією нерозривність українських земель, один фронт боротьби проти існуючих окупантів і співпрацю всіх українських земель у боротьбі проти большевицького сатрапа, який заливав усе нові терени України. Ця єдність набирає великого значення сьогодні, коли большевицька Москва при помочі своїх аґентів у краю та на еміґрації старається знов усіми силами вбити клин по лінії колишніх окупаційних кордонів у живе тіло українського народу.

Актом 22. квітня 1944 року і спільною працею у Всеукраїнській Національній Раді з'єдналися в одно ціле не тільки представники українських зе-

мель, але й представники обох українських церков, чолові репрезентанти українського культурного та наукового життя та керманичі підпілля українських осередніх, східніх та західніх земель. В день підписання акту відбулася у Львові нарада зв'язкових від поодиноких територіяльних підпільно-революційних центрів, де принято напрямні для різних відтинків роботи на підсовєтську дійсність.

З хвилиною постання Всеукраїнської Національної Ради на політичну арену України виступила нова політична сила, що мусить надати своє п'ятно Українським Визвольним Змаганням та українському державному будівництву, коли вони мають бути успішними.

Поодинокі прикмети цього нового керманича виявилися вже раніше в діяльності поодиноких українських національних рад. Вони не накидалися при помочі насильства чи терору, не закріплювали за собою „влади" при помочі жонґлерства, але виростали з гущі народу як вияв потреб того ж народу. Вони об'єднували довкруги себе все, що було здорове без огляду на ідеологічно-політичні різниці, задивлені у велику мету та великі завдання. У вирішальні хвилини вони йшли першими та право на керівництво закріплювали своєю кров'ю на вулицях Києва, Хусту, Львова та на всіх клаптиках землі соборної України.

Всі ці позитивні прикмети Центральної Української Ради Закарпаття, Української Національної Ради Львова та Української Національної Ради Києва перейшли через своїх представників та створили монолітний тип соборницького провідника у Всеукраїнській Національній Раді. На ньому витиснули своє п'ятно духово-політичні надбання та довголітній досвід праці на Наддніпрянщині, глибокий патріотизм Галичини та глибинна мораль і релігійність Митрополита Андрея Шептицького (Заступника Голови Всеукраїнської Національної Ради) та героїчна жертвенність українського Закарпаття та інших окраїн українських земель. Символом того нового керманича української визвольної боротьби була перша Президія Всеукраїнської Національної Ради, на якої чолі стояв відомий науковий та політично-громадський діяч Наддніпрянщини та довголітній в'язень совєтських тюрем — проф. Величківський, його Заступником був сл. п. Митрополит Андрей Шептицький, другим Заступником керманич великих подій Закарпаття 1938-39 років, а Секретарем відомий революціонер та суспільно-політичний діяч К. У склад Всеукраїнської Національної Ради увійшли видатні представники українського політичного, військового, культурного та громадського життя всіх українських земель.

Вірна своїй природі, основам та напрямним своєї праці Всеукраїнська Національна Рада положила ввесь тягар своєї праці на рідні землі. Головну свою увагу вона звернула не на цю працю, яка дає скорі, наявні осяги, але на мозольну підпільну боротьбу і многогранні процеси життя.

Свідома великої відповідальности перед українським народом, задивлена у свою основну мету, не пішла Всеукраїнська Національна Рада на оперетковy конкуренцію з іншими середовищами, які висунули свої претенсії на державно-політичний центр українського народу. Вона не пішла теж на конкуренцію різних „державно-політичних центрів" у писанні меморандумів до зовнішньо-політичних чинників. В неупорядкованих та схаотизованих відносинах української еміґрації не розгортала вона теж ширшої зовнішньо-політичної діяльности, хоча мала та має для цього чи не найбільше формальних даних та найбільше відповідний людський склад. Розуміючи особливості української еміґрації, ВУНР робила тільки окремі заходи в тому напрямі, щоб довести до консолідації всіх українських політичних середовищ на еміґрації та таким чином довести до впорядкування українського політичного життя на чужині та створити передумови для систематичної широко розгорненої зовнішньо-політичної праці.

Обсервуючи українське політичне життя на рідних землях та на еміґрації, ми є все більше того переконання, що одинока Всеукраїнська Національна Рада має всі духові та фактичні передумови для цього, щоб підняти українське політичне життя на вищий щабель, елімінуючи з нього з одного боку елементи отаманськo-терористичні та монополістичні амбіції, а з другого боку опортуністичну мертвеччину загибаючих могиканів. І скоріше чи пізніше Всеукраїнська Національна Рада мусить наложити на все українське життя своє п'ятно, коли вона має сповнити завдання, яке стоїть перед нею.

Я. ДУБОВИЙ

Відновлення Автокефалії Української Православної Церкви

Від Редакції: Містимо цю статтю в порядку дискусії. В цій дуже важливій справі нашої Церкви, просимо зайняти слово всіх тих, кому дороге майбутнє Української Автокефальної Православної Церкви.

Майже тисячу років тому український народ залишив свою стару віру і запозичив від Візантії християнство. Перейнявши Христову віру від греків, український народ створив свою власну Церкву. Наша Церква здавніх-давен була власне автокефальною, бо перебувала тільки в молитовному єднанні з матірною церквою — грецькою через Вселенського константинопольського патріярха.

У перший період свого існування Українська церква відігравала визначну ролю в національно-державному житті України.

Переяславську угоду Москва відразу почала використовувати для поневолення України. Але Українська православна церква була в ті часи сильною релігійно-національною організацією. Її підбудову становили активно діючі братства, які провадили велику релігійну і культурно-національну працю. Досить згадати хоча б тільки про школи, які утримували братства. А взагалі треба сказати, що в керуванні Українською православною церквою вірні мали не останнє слово. Абсолютної необмеженої влади в Українській церкві не було і не може бути згідно з заповітами Христа. Христос називає своїх учнів друзями, а не рабами (Єванг. Іван 15; 14 і 15). Великий ідеолог християнської церкви, апостол Павло, не визнає себе паном над вірою. Так, у другому листі до Коринтян ап. Павло пише: „Не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але нашої радости помічники ми". (Другий лист ап. Павла до Коринтян 1; 24). Коли мати синів Зеведеєвих просила у Христа, щоб обидва її сини — учні Христа мали високі посади в Царстві Христовому, то Христос сказав учням: „Ви знаєте, що владики народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. Не так буде між вами, але хто великий із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам". (Єв. Матв. 2; 25—28).

Отже, сам Христос був проти абсолютної необмеженої влади в церкві. А східні патріярхи в своєму окружному посланні говорять: „На сході . . . вищим охоронителем релігії є . . . саме народ". І це цілком правдиво, бо голос церкви є голос Божий.

І Українська церква з давніх часів здійснювала це. Крім того, дотримуючись усіх засад соборної і апостольської церкви, вона присвятила себе служінню народові, бо „служіння народові — служіння Богові". Отже, бачимо, що Українська церква була побудована на засадах соборности.

Саме цього бракувало московській церкві. Християнська православна московська церква завжди була складовою частиною державної влади. Московська церква віддавна почала служити „сильним миру цього" і запровадила в управлінні церквою устрій абсолютизму. Тому Москва не могла примиритися з народньою православною церквою в Україні. Підкупивши грішми і соболями турецького великого візира, який вплинув на патріярха константинопольського, здобула Москва право на підпорядкування собі Української церкви. Сталася ця антихристиянська подія 1687 року. Сталося те, що згідно Дій Св. Апостолів зветься симонією. Після цього царат почав на свій лад панувати в Українській церкві. Передусім було знищено апостольський звичай обирання громадою вірних священослужителів. Московська влада відтепер сама призначає архиєреїв, хоч згідно 30 апостольського правила той, хто за допомогою держави здобуває священослужительський сан, позбавляється сану.

Опанувавши в такий спосіб провід в Українській церкві, царат примушує церкву Христову в Україні служити його імперіялістичним цілям. Проти ганебного і брутального поневолення церкви в Україні підіймали голоси простесту священослужителі-українці, як і самі вірні. Але це був голос „вопіющого в пустині", бо непокірних священослужителів святіший Синод позбавляв сану, відлучав від церкви і засилав на заслання до Соловків.

Український народ не погоджувався з таким станом речей і при першій нагоді, коли вибухнула в 1917 році революція, українці взялися до вібудування своєї держави і своєї церкви. Ще в 1917 році започатковано підготовчі роботи до скликання в Києві Собору укр. православної церкви. Але треба сказати, що для цього були надзвичайно несприятливі умови. Передусім архиєреями в Україні були переважно москалі, а навіть нечисленні українці з походження на цих постах були вірними рабами Москви. У Києві тоді жив при Печерській лаврі архиєпископ Олексій, що був українцем. Цей архипастир відразу виявив себе прихильником української церковної справи. Але московський патріярх Тихон повідомив архиєпископа, що він забороняє йому служби Божі, а коли архиєпископ Олексій не відмовиться від співпраці з українцями, він буде позбавлений сану. Переляканий архиєпископ Олексій відійшов від церковної української справи.

Центральна Рада, за своїм складом переважно соціялістична, якось мало приділяла уваги цьому важливому питанню. У всякому разі Центральна Рада не заперечувала проти скликання Собору української православної церкви.

Після оголошення Четвертого Універсалу витворилася нова ситуація. У власній державі мусить бути і своя вільна автокефальна церква. Але політичні події несприятливо складалися для української церковної справи. Центральна Рада мусіла тимчасово залишити Київ, який опанували загони Муравйова. В місті розпочався шалений терор. Красноґвардейці тоді забили в Києві до 10 тисяч українців, а серед них і київського митрополита Володимира, росіянина з походження. Після вигнання загонів Муравйова і повернення до Києва Центральної Ради активізувалася підготовча праця до скликання Собору.

З приходом до влади гетьмана Скоропадського московське духовенство на Україні, а також і свої землячки з москвофільствуючих, піднялися на дусі. Прибічники „єдиної неделімой" захопили до своїх рук справу скликання Собору української церкви. Москалі і малороси викинули з членів Собору українців і на Соборі обрано київським митрополитом запеклого ворога українців Антонія Храповицького. Гетьманський уряд визнав це обрання, і Українська церква, як і за царату, залишалася підпорядкованою московському патріярхові. Митрополит Антоній тоді часто виступав з промовами, в яких закликав вірних до об'єднання навкого російської церкви. Одне слово, це були страшні часи для української церкви, яка почала відновлюватися в 1917 році.

За Директорії українці знову взялися до упорядкування церковних справ. Директорія видала закон, згідно якого Українська церква мусить стати автокефальною, але здійснити цей закон відразу не вдалося. Через те московська патріярша ієрархія продовжувала на Україні служіння московській державі. Церковні владики, як це цілком справедливо сказав у свій час визначний діяч професор Володимир Чехівський, обсадили апарат церкви в Україні запеклими російськими шовіністами, лютими ворогами України. До них приєдналися „ради користи, чинів і кар'єри" перевертні і зрадники з українців. Вони вчили, що не можна молитися і служити Богові рідною мовою.

Всеукраїнський православний церковний Собор, що зібрався в Києві в Софіївському соборі 14 жовтня 1921 року, ще раз звернувся до московського єпископату на Україні з закликом припинити ганебну антинародну працю і з'єднатися з церквою вірних. Але московська ієрархія не послухала голосу всеукраїнського Церковного собору. Взявши це до уваги, всеукраїнський православний церковний Собор ухвалив: 1. „Єпископсько-самодержавний устрій церкви, що утворився під впливом історичних обставин, яким пройняті старі канони, не може залишатися надалі і мусить бути заступлений церковно-соборноправним устроєм, відповідно духові православної Христової віри. 2. Собори в складі одних єпископів, як це було досі і є, не відповідають правдивому духові православної Христової віри, не дають змоги церкві жити повним життям і їх треба надалі заступити Соборами з представників від усієї православної української людности". Далі священий Собор ухвалив: „Вважаючи, що Собори з представників всієї української людности не є порушенням церковних канонів, а тільки органічний розвиток їх, ми, представники української православної людности, скликані Всеукраїнською Православною Церковною Радою, визнаємо себе канонічним місцевим Собором української православної церкви, а тому і найвищим її органом, через який лунає голос Української церкви благодаттю Святого Духа".

Взаємовідносини Української церкви і інших церков Собор визначив у такий спосіб: „Визнаючи за українською православною церквою і історичне, і канонічне, і моральне право на життя, незалежне в своєму урядуванню і окремішностях від інших автокефальних церков, і остаючись цілком на ґрунті православного розуміння Христової віри, Всеукраїнський Православний Церковний Собор ухвалив відновити автокефалію української церкви".

У своїй постанові Собор зазначає: „акт 1687 року піддання Української церкви під зверхність московського патріярхату, що дав такі сумні наслідки, визнати аморальним, недійсним; факт перебування Української церкви в підлеглості московському патріярхатові вважати насильством, яке мусить обурювати кожного правдивого християнина".

Отже, ухвали Всеукраїнського Православного Церковного Собору є дуже важливі і вони є основою нашого релігійно-церковного православного життя. Вони відновили автокефалію Української православної церкви.

Як у політичному житті, так і в нашому церковному, знайдуться ще люди, які не визнаватимуть історичного акту 14 жовтня 1921 року, що оголосив автокефальність і соборноправність Української церкви. Будуть ще рецидиви в цій справі, себто намагання скасувати соборноправність і навернути Українську Православну Церкву на московський лад, але ми на це скажемо їм словами Христа: „Доповніть і ви міру ваших батьків" (Єван. Мат. 23; 32). Багато ще неправди і бруду будуть виливати на діячів і постанови Всеукраїнського Православного Цервокного Собору, але ми мусимо пам'ятати, що „всяка брехня не від правди" (Перший соборний лист св. апостола Івана 2; 21).

Історія йде своїм порядком і цього ходу подій ніхто не може ні припинити, ні повернути назад. Для ворогів українського народу вибиває остання година. Як зазначає апостол Іван: „Тепер появилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала". (Перший соборний лист св. апостола Івана 2; 18).

На сьогодні у нас, на великий жаль, стався розлам в Автокефальній Православній Церкві. На еміґрації ми мусимо намагатися за всяку ціну це роз'єднання зліквідувати, бо таке роз'єднання є на користь не для української нації, що сьогодні перебуває під страшною і жорстокою окупацією нашого одвічного ворога Москви. Ми віримо, що як одна так і друга сторона цього розламу усвідомлять поважність справи і прийдуть до гідного вирішення для добра Української Автокефальної Православної Церкви і українській нації в цілому. **М. Б.**

В ОБОРОНІ ДІЙСНИХ ТРАДИЦІЙ

Є певні речі засадничого порядку, яких не можна й не вільно інтерпретувати так, як підказує коньюнктура, чи довільно, оскільки потрібно для вузько-партійного талмуду. Такими засадничими справами є м. ін. традиції і з них випливаючі акти державно-національного будівництва, що мають по сьогоднішній день дійсне і зобов'язуюче значення для цілого українського народу, але, які разом із тим мають великанське політично-державницьке значення для вихованни молодого покоління. Це для кожної нації з державницькими аспіраціями, а тим більше для нації, що стоїть у стані боротьби за їх реалізацію, мусить бути безспірним. Куди більше в своїх наслідках може бути трагічним такий стан, коли сама політична верхівка, що є відповідальною за керівництво нацією, сама починає кидати ці засадничі справи на жир міжгрупової дискусії. Звичайно речі засадничі в устах партійних талмудистів виходять так, як їм саме цей талмуд партійного ґетта наказує. І саме в нас, українців, в добу „блискучого відокремлення" з однієї сторони, та в період „демократичного соціялізму" і демократії взагалі з другої сторони, діються речі, які кожного чесного українця державника наповнюють тривогою. Маємо на увазі, полеміку чи дискусію про „леґальність" чи „нелеґальність" традицій і леґітимацій уряду Української Народньої Республіки, що її почали з вузько-партійних мотивів „фахові знавці" цієї леґальности з табору „блискучого відокремлення". Не меншою тривогою наповнює нас деяка метушня в таборі „істинних леґалістів", які також по-своєму хочуть інтерпретувати суть дійсних традицій і їх символи. Це зумовлює дати засадниче вияснення з нашої сторони, саме нам, тим, яким уже нераз припадала почесна роля реального борця і оборонця дійсних традицій і леґітимацій.

І тому в час найбільшої небезпеки нації і на передодні великих змін, разом із тим у час потреби повної концентрації сил для боротьби проти спільного ворога підносимо голос перестороги і заклику до дійсної духової і політичної єдности. Найдім отже правду і вірні шляхи до реалізації нашої основної мети.

Період між двома війнами це була доба, коли продовжували існувати розпалені до білого антагонізми між політичними течіями, що звали себе речниками т. зв. „реальної політики", а які одночасно вважали себе „єдиними репрезентантами" української політики доби визвольних змагань 1917—1921 рр. Не місце тут згадувати чи вичисляти видань публіцистичного чи мемуарного характеру, що появились у той час. Це було, одним словом, обвинувачення груп і людей, що хотіли показати себе перед українським громадянством за своїх противників, спихаючи вину за нашу політично-мілітарну програму один на одного. Як же ж дійсно боляче і дійсно маловиховне було це все! Передусім боляче і маловиховне було для української молоді, яка вже в заранні своїх зацікавлень цією героїчною добою мусіла пізнавати „діла незабуті батьків своїх" в дуже необ'єктивному насвітленні самих батьків. Це був приклад, як не треба виховувати молодь. Наслідки цього відчуваються сьогодні зокрема. І тут проте треба признати, що молодь, те молоде здорове націоналістичне покоління наполегливо шукало в світлих традиціях української національної революції 1917—1921 рр. дороговказу для дальшої боротьби за привернення суверенних прав українського народу. Воно — це націоналістичне покоління найшло його в актах національно-державного будівництва 22 січня 1918 р. і 22 січня 1919 р., в актах суверенности і соборности Української Державности. А далі в геройських актах Крут, Листопаду, Базару, Зимового Походу. На кінець це українське націоналістичне покоління, продовжуючи ці світлі традиції, оживляло їх власною героїкою боротьби проти окупантів, надаючи одночасно цим традиціям невмирущости і свіжости. Ці традиції і леґітимації творили й здійснювали Симон Петлюра і М. Міхновський, Євген Коновалець і А. Мельник, а разом із тим сотні — тисячі знаних і незнаних вояків української національної революції. Во ім'я цих традицій вмирали по тюрмах, на засланні і на каторгах найкращі сини українського народу під большевицьким, польським, чеським, румунським, німецьким окупантами. Во ім'я цих традицій проходив революційний змаг українського народу на східніх, центральних і західніх теренах України. Так постали величні дні Карпатської України і, виходячи з цих традицій і в ім'я їх, постав могутній зрив народніх мас під прапором революційних сил і всенародньої УПА в р. 1941 і 1942, які продовжуються по сьогоднішній день. Погибші і живі борці за ці традиції це свідки їх живучости і, коли хочете, леґальности. Саме в тому заключається чи не найважливіший елемент леґальности і зобов'язуючі сили цих традицій і леґітимацій актів національно-державного будівництва Української Народньої Республіки 1918—1920 рр. В чому ж, отже, суть і невмирущість цих традицій?

Українська Держава княжої доби впала в першу чергу під ударами зовнішніх ворогів і внутрішніх крамол. Богдан Хмельницький був реставратором української держави і привернув суверенні права української держави в 1648 р., то є „права і приимущества, свободною націю значущія". Цей „вождь речі посполитої української", як його називає козацький писар Зорка, нічого „ані не від-

новлював і не проголошував", не дивлячись на те, що перерив суверенности української держави був чималий. Ось яку ноту передав від імені Богдана Хмельницького його канцлер Іван Виговський шведському королеві Карлові Ґуставові: „Вони (козаки) домагаються, щоб Ваша Королівська Величність признала їм право до всієї стародавньої України (das ius totius Ukrainae antiquae)". Бо з них глузували б, якби вони не одібрали (vindicirten) того, що їхні предки втратили, того, що було від них безправно одібрано (лист шведського посла Веллінґа в Архіві Юго-Зап. Росії). Із цього ясно виходить, що Хмельницький і його державні достойники зокрема підкреслювали перед українським народом і зовнішнім світом характер тодішньої української держави, як переємника державно-політичних прав стародавного суб'єкту, т. є. традицій і леґітимацій держави княжої доби. Також Пилип Орлик, цей екзильний речник української державности, пише в 1734 р. до запорожців не припиняти визвольної боротьби „поки отчизна наша зо всім народом войськовим і посполитим не будет до первобитних прав і вольностей привернена і от незносного ярма московського висвободжена". Ці святощі державно-політичних традицій і їх переємництво підкреслює автор історії Русі та Орлик в своєму виводі „Прав України". Для гетьмана Пилипа Орлика суттю цієї традиції була „суверенність України". Актом IV Універсалу 1918 року Української Народньої Республіки реалізувалась „колишня мрія батьків" „волею, силою і словом суверенної української нації", себто стародавні, але загарбані зрадливим московським окупантом суверенні права України. Ті суверенні права, які називали наші державники періоду козацької державности, як „права і приймущества свободную націю значущія". Цим хочемо наголосити знаменний факт, що в усіх періодах української державности творці актів державно-національного будівництва зокрема підкреслювали переємництво традицій й леґітимацій своїх попередників. Цей момент має велике значення так для зовнішнього світу, як і передовсім внутрішньо-українського політично-національного життя, як вихідні позиції для всіх, що хочуть будувати спільний український фронт і які мають завдання виховувати українську масу в державницькому дусі.

Як відомо, після періоду визвольних змагань українська нація не склала зброї та не занехала боротьби за ці світлі традиції і акти національно-державного будівництва, а навпаки революційні сили нашої нації цю боротьбу продовжують по сьогоднішній день. Формальним репрезентантом актів національно-державного будівництва Української Народньої Республіки є Директорія й Уряд УНР, що опинились після мілітарної програної і окупації української території на чужині. Від імені Директорії й Уряду УНР не був виданий жаден акт типу „Маніфесту" з 14 листопада 1918 року про федерацію з Москвою, акту, що заперечував би суверенність проголошену 22 січня 1918 року. Тим то акт 22 січня 1918 року є всилі і зобов'язує нас усіх по сьогоднішній день. Навіть у т. зв. „Варшавському Договорі", помилковість якого оцінить належно майбутній історик, було підкреслено „право України на незалежне існування та „визнання Директорії Незалежної Української Народньої Республіки, на чолі з головним отаманом Симоном Петлюрою за верховну владу УНР". Ясно, що цей помилковий акт із 22. IV. 1920 року, званий „Варшавським Договором", був укладений, як часто підкреслював Петлюра, з уваги на „безвихідне становище" і який був дуже непопулярний серед українського громадянства цілої України та напевно не був би ратифікований пленумом Трудового Конґресу. Цей акт, як слушно твердить компетентний свідок того часу І. П. Мазепа, „підписав Лівицький з доручення місії, але без згоди уряду". Ясно, що цей акт не приносить державної чести урядові УНР, який і досі його не відкликав. Проте, це в ніякому випадкові не дає права комунебудь хибно інтерпретувати, а то й заперечувати акт 22 січня 1918 р. і відновляти те, що було вже цим актом відновлене. Тому то т. зв. „Акт 30 червня 1941 р." є актом не дійсним, бо проголошений не волею українського народу, який уже раз виявив свою волю актом 22 січня 1918 року і актом 22 січня 1919 року, але необдуманістю однієї політичної групи, то є ОУН (С.В.) Цей „акт відновлення" Української Державности групою Бандери постав у специфічних умовах німецької окупації західніх теренів України та большевицької окупації східніх теренів України, а разом із тим під час румунської окупації Буковини і Басарабії та мадярської окупації Карпатської України. Ясно, що в таких умовинах не діяла суверення воля української нації, яка свобідним волевиявленням перенесла б мандат Директорії Уряду УНР на творців т. зв. „Акту 30 червня 1941 року". Тим то творці „акту відновлення" 30 червня 1941 р. хотіли заперечити зобов'язуючу силу закону про суверенність 22 січня 1918 року. Треба було б запитати творців „акту відновлення 30 червня 1941 р.", чому так пізно автори „теорії про нелеґальність Директорії Уряду УНР" нагадали собі шелухінські арґументи з його брошури п. з. „Варшавський Договір"?

Чому панове Ребет і Сокільський не порадили своєчасно „генеральному секретареві закордонного представництва УГВР п. М. Лебедю", щоб він не підписував із представником „нелеґального уряду УНР" п. Шульгином славнозвісного меморандуму до Парижу. Ні шелухінські арґументи, ні арґументи із публікації „Ми і наше довкілля", а разом із тим теорії Ребета і Сокільського, не зможуть заперечити зобов'язуючу силу актів державного будівництва 1918—1920 рр., а зокрема акту 22 січня 1918 року, виданих органами Української Народньої Республіки. Нам можуть не подобатись люди, які ці традиції і леґітимації переходово і формально зберігають, але це друга справа. На це можна відповісти прикладом Франції. Французьку Народною Республіку репрезентували Петен і Оріол. Французам не подобалась політика Петена, але його наслідники не видавали „акту відновлення", лише привернули традиції і леґітимації Французької Народньої Республіки, не перериваючи їх тяглости. Думаємо, що інакше не зробить де Ґоль, коли прийде до влади.

І це вам, творці „теорії недійсности" Акту 22 січня 1918 року і продовжувачі „теорії про нелеґальність" Директорії Уряду УНР треба знати, коли заржавілим пером хочете руйнувати символ української державности.

Д-р Зенон Городиський

СЛОВАЦЬКИЙ АПЕЛЬ ДО РАДИ ПЕЗПЕКИ ОН

Голова Словацької Національної Ради в Лондоні (заснованої в 1943 р.) п. Прідавок вислав 15 березня 1948 р. Раді Безпеки Об'єднаних Націй таку телеграму:

„Засуджуючи з негодуванням в імені словацькокого народу комуністичний путч у Словаччині, ми з цілої душі підтримуємо ініціятиву делеґата Чіле, щоб розслідити теперішні події в Словаччині. Ми пропонуємо також розслідити обман Бенеша-Ґотвальда, який позбавив Словаччину її самостійности. Якнайбільш рішуче ми відмовляємо Папанекові, Славікові чи якому б то не було т. зв. чехословацькому прихильникові право говорити або діяти в імені словацького народу. Ми домагаємося переведення контрольованого плебісциту без участи чехів і совєтів, щоб ствердити волю словацького народу щодо державної самостійности, згідно з § 3 Атлянтійської Хартії".

Готуймося до Великої Мети!

(На марґінесі Пластового Конґресу)

Кінцеві дні березня 1948 р. проходили серед української еміґрації в Німеччині під знаком Українського Пластового Конґресу, що відбувся в днях 26—29 III. в Ашафенбурзі, куди по більше ніж однорічній підготові з'їхалося около 300 скавтмайстрів пластунів-сеньйорів, представників, старших пластунів і чільних українських громадян непластунів, щоб застановитись та обдискутувати суттєві й основні проблеми Українського Пластового Руху. Зібралися не юнаки, а вже зрілі громадяни, що перейшли або й ні пластовий шлях, щоб з'ясувати, як найкраще виконувати обов'язок „Служби Богові й Україні". В обличчі цього обов'язку треба було розглянути становище пластунів-сеньйорів, та працю над вихованням пластової молоді. Ця в сучасну пору одна з найважливіших проблем українського національного життя була в центрі уваги Конґресу. Бо ж Пласт — це виховна організація молоді, отже виховання — це основне його завдання.

В цій цілі виголошено 8 основних та біля 15 доповнюючих доповідей, над якими проведено жваву дискусію. Доповідачі та дискутанти намагалися розглянути справу виховання молоді всестронньо та якнайглибше.

Конґрес розглянув „Пройдений Шлях Українського Пласту", тобто діяльність від його заснування в 1911 р., його етапи розвою та перешкоди. Розглянув одне основне завдання, а саме зробив підсумки дотеперішньої діяльности. Стверджено, що діяльність Українського Пласту завжди йшла гармонійно з національними вимогами і виховання в Пласті принесло позитивні наслідки в національно-освідомлюючій акції не тільки серед молоді, але широкого загалу українського громадянства, особливо на Закарпатті, Волині та Галичині та дало великий вклад у наші визвольні змагання. УСС, СС і Карпатські Січовики — здебільша проходили пластову школу. Між Пластом і УВО та націоналістичною молоддю в минулому була тісна співпраця.

Другим основним завданням Конґресу було намітити **виховний ідеал** для виховання української молоді та метода виховання. Стверджено, що в центрі уваги мусить залишитися **українська людина,** яка не дивлячись на всі намагання, дотепер не повністю виявилася на висоті завдань.

„Вірність Богу й Україні" — це синтеза Божого й національного, а „Україна понад усе!" — це вияв нашої туги за свободою нашого народу, вияв благородної туги за нашою Батьківщиною, і цей клич висловлює наше рівнорядне право з іншими народами за самостійне життя. Виходячи з нашого конкретного становища, в центрі нашої уваги мусить постійно бути образ поневоленої Батьківщини. Це є вихідний пункт. Його треба пов'язати з волею і великим бажанням визволити загрожену батьківщину, а тому дальше гасло виховання повинно бути: **„Дужі руки зберегти до зброї";** отже виховним ідеалом є не героїка терпіння і смерти, але **героїка боротьби та позитивної праці й життя для Батьківщини,** з готовістю йти на смерть за неї.

Конґрес признав примат всенаціональному, **позапартійному** вихованню молоді на основі благородного ідеалістичного світогляду, українського патріотизму та позитивних національних традицій, беручи в основу християнську етику і мораль. Тому слід плекати **толеранцію,** толеранцію релігійну, станову, територіяльну, толеранцію поглядів. Потреба усвідомити собі, що **„не ти, не я, але ми",** є суттєве; **„не твоя партія, чи моя група, але наша нація"** — є джерелом сили, що веде до Правди, Добра і Краси. Із цим тісно зв'язаний другий клич Конґресу — „Софія й Юр" — це символ нашої мети, як вираз нашої релігійної толеранції, та духової територіяльної соборности української нації. Це шляхи, що ведуть до внутрішнього миру. Синтеза Божого й національного, національного й універсального, розуму, волі і почувань, принципу толеранції й сили, пошани до чужого й власної гордости, авторитету й свободи — це те все, що веде до виховання нової благороднішої людини.

Закон „Вірність Богу й Україні" — ставить й до еміґрації вимогу бути **завжди** і **всюди** вірними своїй релігії й національним традиціям та пам'ятати, що „не там моя батьківщина, де мені добре", а **тільки Україна,** багато зрошена кров'ю наших батьків, сльозами наших матерей та засіяна кістьми наших братів і сестер, була, є і залишається нашою Батьківщиною. Тому не здушуймо свою благородну тугу за Україною, бо ж вона є запорукою охорони нас перед денаціоналізацією.

Конґрес обговорив обширно методи виховання та підготовки **„в дальшу мандрівку до Великої Мети",** під знаком чого він і проходив.

* * *

Безперечно потішаючим явищем у наших часах є факт, що Конґрес, який проходив під проводом Верховного Пластуна скм. Северина Левицького та діловою кермою Голови Головної Пластової Старшини скм. др. А. Фіґоля, і в якому брали участь українці різних ідеологічних переконань, різних віровизнань, різного територіяльного й соціяльного походження, був висловом національної єдности та пластового братерства. Конґрес одержав привітання від ряду українських громадських установ, високих шкіл, політичних організацій та діячів. До найважливіших треба зарахувати привітання від митрополита УАПЦ Полікарпа, Голови Проводу Українських Націоналістів — полк. Андрія Мельника, Президента Андрія Лівицького, Степана Бандери, від СГД, УНДС, Голови ЦПУЕ В. Мудрого та ін. Від УСС-ів привітав Конґрес особисто отаман др. Н. Гірняк, а від вояцтва пп. ген. Петрів і ген. Павленко.

В рамках конґресових імпрез вшановано березневі дні Карпатської України та пам'ять усіх борців за визволення України.

Багата пластова виставка та висвітлення фільмів із „Свята Весни" (накручені пп. Сосухом і Елієвим) були завершенням пластової атмосфери.

П. Чайка

Бійці УПА розповідають...

До нашого, мабуть, найбільше віддаленого табору біля Кілю (Корюґен) сьогодні завітали дорогі гості-бійці УПА, які протягом кількох років стояли в нерівній боротьбі проти переважаючого ворога. Прибули ті, що зміряли своїми ногами широкі простори Волині, ліси Галичини і суворі шпилі Закарпаття.

Збори відкриває культурний референт табору, серед таборян про прибуття милих гостей. Ввечері маса скитальців хлинула до театральної залі, яка за кілька хвилин наповнилася по береги.

Збори відкриває культурний референт табору, вітаючи бойовиків. Привітальні слова референта укриваються бурею оплесків присутніх. Заля з на-

пруженням очікує появи на катедрі першого з хоробрих синів свого народу.

— Слово має пан Василь, — оголошує голова.

Знову оплески. Починає Василь, який боровся в курені Залізняка. Він розповідає про жахливі картини примусового вивозу українського населення окупантом, про розстріли, шибениці, руйнування греко-католицької церкви в Галичині. Малює широку панораму звитяжних подвигів героїчних повстанців. Свій звіт повстанець насичує яскравими, живими картинами. Зібрані з величезною напругою ловлять кожне слово свого заслуженого земляка. Його останні слова вкриваються громом оплесків, якими присутні висловлюють свою любов і пошану до борців за українську правду.

За ним виступає ще зовсім молодий стрілець Володимир, якого все „доросле" життя пройшло в боротьбі, бо йому сьогодні лише дев'ятнадцять, а він воював понад три роки. Володимир просто, але щиро розповідає про найяскравіші епізоди боротьби як проти гітлерівських орд, так й проти большевицьких загарбників.

Стрілець розповідає, що ми на Батьківщині не знали ніяких партій і УГВР, лише чули, що за кордоном є УГВР і керує, ніби, боротьбою, а тут уже довідалися, що, нібито, УГВР існує на Батьківщині, а там ми всі, без різниці територіяльного походження і політичного переконання, в єдиному пориві боролися проти ворога України за Самостійну Соборну Українську Державу. Ми з великим болем почули тут на еміґрації про нікому, крім наших ворогів, непотрібну сварню, внутрішнє розбиття, намагання однієї партії скапіталізувати собі нашу кров і боротьбу.

Слідуючим виступає, мабуть, ще молодший за свого попередника санітар Остап. Він у хвилюючих фарбах малює відважну працю санітарної служби в УПА. Докладно розповідає про підземні шпиталі в лісах, про сміливі рейди повстанців на здобуття медикаментів у ворога або в сільських та міських аптеках, але разом із тим він оповідає, що ніякої медичної допомоги з-за кордону не одержували, а самі собі давали раду.

— Було й так, — каже Остап, — що продавали худобу, відняту у ворога, а на ті гроші купували через своїх людей ліки в аптеках.

— А невже не можна було купувати за доляри, а не возитися з ходубою, хтось кидає запитання з присутніх.

— Але де ж взяти долярів?

— Та можна ж було на зібрані серед нас марки на УПА купити доляри.

— Ніяких грошей ми з-за кордону не одержували, — відповідає повстанець. — Серед тих, хто може останні пфеніґи по таборах давав у свій час на УПА, зростає обурення, але не перешкоджають звітодавцеві.

— Я пройшов велику школу в УПА і на перший поклик Батьківщини я знову готовий стати до бою за нашу потоптану Батьківщину, — закінчує свій звіт Остап, дякує авдиторії за увагу й сідає.

Останнім виступає четвертий їхній побратим по зброї п. Т. Цей виглядає далеко старше своїх попередників і говорить поважнішим голосом. Він коротко зупиняється на перебігові боротьби як у відкритому полі проти ворога, так і в запіллі. В словах останнього відчувається досвід підпільника-революціонера. У своєму звіті повстанець чимало приділяє уваги „ролі" СБ в перебігові боротьби на землях, що не зовсім сподобалося присутнім на залі „блискучим", але, на наше щастя, вони дуже слабенькі в нас і тому не чинили ніякого спротиву, як це довідуємося з преси, вони роблять на американській зоні. Звітодавець ще багато говорить про „політвиховну" працю у відділах УПА. Йому ніхто не заважав. З великою напругою вислухують присутні звіти до кінця. Вкінці нагороджують звітодавця рясними оплесками, а головуючий дякує героям за звіти.

На останку посипалася маса запитів до повстанців. Були такі, що принесли на збори оплачені в свій час бльочки на УПА, вони з обуренням і біллю в серці слухали відповіді, що ніякої допомоги не мали з-за кордону. А шеф місцевого СХС на прощання потиснув упівцям руку і сказав:

— Ви маєте рацію, друзі, що розповідаєте чистісіньку правду про УПА.

Другого дня наші дорогі гості ще відпочивали в нашому таборі, але їм цілий день не давали люди спочинку, все засипали найрізноманітнішими запитаннями про Батьківщину, про боротьбу, про життя-буття на Землях, сипали хлопцям махорку до кишень, частували чим могли, а другого дня повстанці від'їхали, подякувавши за щире, братерське привітання.

— Щасливої дороги, милі гості! — говорили їм при від'їзді таборяни.

Тимотей Гнаток

Комунікат Словацького Національного Комітету в Німеччині

Після подій у лютому ц. р. у Празі і Братиславі, коли комуністи в третій Чехословаччині захопили в свої руки всю владу, також до Німеччини прибуло багато політичних утікачів, які заснували Центральний Чехословацький Комітет. Ми стверджуємо, що цей комітет виник без відома абсолютної більшости старшої й новішої еміґрації в Німеччині.

Словацька еміґрація залишила свою батьківщину не задля чехословацьких інтересів, лиш виключно на те, щоб заступати словацьку справу. Тому є засадничою політичною помилкою, а з політичної точки погляду організаторів т. зв. Центрального Чехословацького Комітету в Німеччині нетактовно, що вони виступають під неіснуючою фірмою „Чехословаків". Це поняття не існує в словацькому політичному словнику. Ми не заперечуємо, що також серед словаків є деякі прихильники чехословацької єдности. Вони однак є зрадниками словацької справи і гробокопателями власної нації.

Словацька еміґрація об'єднано виступає під надпартійним проводом Словацької Ліґи в Америці, яка в жовтні 1947 р. стала на чолі словацького руху за кордоном і яка виступає за однозгідною волею й бажаннями понад 90% всього словацького народу за самостійну словацьку державу. Деякі дипломати, які стояли на службі празького міністерства закордонних справ, бажали б — будучи з походження словаками — рятувати ідею чехословакізму спільно з своїми чеськими полегами. Ані словацький народ, ані жадна словацька установа не доручала цим людям заступати словацькі інтереси. Тому вони виступають як приватні особи, їхні рішення й дії не мають нічого спільного з політичною програмою словацької еміґрації.

Словацька Ліґа в Америці є об'єднанням, яке говорить в імені 800.000 американських словаків, тому що вони визнали її програму й підтримують її активно. Вона говорить також в імені нової еміґрації, тому що й ця не має і не може мати іншої програми, як тільки відновлення самостійної словацької держави. З-поміж чеської й словацької еміґрації, яка після 1938 р. втекла до Англії й Франції, виникло дві самостійні організації. З словацького боку такою організацією є Словацька Національна Рада в Лондоні, яка від 1943 р. стоїть у гострій суперечності до чехословацької ідеї. З чеського боку такою організацією є рух генерала Льва Прхали, який опирається виключно на чеські сили й у своїх прилюдних виступах зовсім не опе-

рує ідеєю чехословакізму. Словацька Національна Рада в Лондоні тісно співпрацює з Словацькою Ліґою в Америці. Також з боку генерала Льва Прхали стали відомими вислови симпатії для програми словацької ліґи.

Словацький Національний Комітет у Німеччині звертається цим шляхом до всіх своїх земляків із закликом, тому що він сам не має своєї власної преси. З другого боку також інші групи еміґрантів мусять бути поінформовані про склад сил із ЧСР.

Осторога перед «інформаторами»

В „Вельтвохе" (Цюріх) з 25. III. уміщено на цілій сторінці статтю затитуловану „Україна — забута барикада", підписану правдоподібно псевдонімом Ромен д'Ор. Мета уміщення зазначена в редакційній передмові дуже розумна — відшукати в межах СССР сили, які могли б стати на перешкоді московському наступові на Европу. Ними уважається цілком слушно „змагання поодиноких совєтських народів за національне самоозначення". Головним із цих народів, внутрішньою барикадою в боротьбі проти московського імперіялізму, уважається українців. Висловлюється справді сумнів, чи не постане на місці СССР новий Балкан. Цей сумнів автор, на жаль, не спромігся розвіяти. Відомості подані ним про Україну і останні 30 років її боротьби за незалежність не об'єднані одною національно-політичною ідеєю і тому почасти досить баламутні. Пишучи, наприклад, про визвольну війну України одночасно проти большевицької Москви і проти московських генералів, твердить він і таке: „В цій війні на два фронти впала українська національна республіка зрештою також наслідком внутрішніх противенств між її реакційними і її селянсько-анархічними течіями." Чи уважає автор українських селян анархістами, анархізм поступовим, а тих, що його поборюють реакціонерами? Подібні дурниці можна виписувати, лише кермуючись суспільницькою, а не національною концепцією. Дуже недотепним є й анахронічне означення Скрипника „червоним Квіслінґом", бо ходило тоді зовсім не про його суспільно-політичне наставлення, а про його національну трагедію.

Наслідком цього очевидного браку національної ідеології дає автор і цілком хибні інформації про німецько-українські відносини, представляючи українців політичними кретинами, кажучи: „Національний соціялізм видавався деяким українцям частиною «цивілізованого західного світу»". В дійсності ж уважали українці самі себе органічною частиною купности народів середземноморської культури, також як і тодішній політичний лад Німеччини лише її власною внутрішньою справою. Говорити, що „німецька націоналістична пропаґанда не лишилась без впливу на Україну", значить підтримувати московську імперіялістичну пропаґанду, яка титулує всіх українців, що проти Москви бороняться, „німецько-українськими націоналістами". Тяжко сказати також, що є більшим „інформаторським" кретинством, твердити, що в першій половині війни українці „віддавались без значного спротиву «західньому світові» до полону", чи запевняти, що в другій половині війни „бились українці в шерегах червоної армії зневажаючи смерть"... бо „сподівались більшої політичної та релігійної волі та знесення партійної диктатури". Автор може собі бути слов'янофілом і москвофілом, але яке право має він накидати перед чужинцями ці ганебні прикмети українському народові, представляючи його до того ж гістеричною отарою без національно-політичних традицій, що кидається сліпо з одного боку до другого.

Дуже злу прислугу робить також „інформатор" українській справі, представляючи національну УПА партійницькою збройною групою під проводом УГВР та запевняючи, що на її чолі „став у кінці 1941 р. генерал Тарас Чупринка та провадить нею й тепер". Є це мало ймовірним з огляду на самий народній характер повстанчої боротьби, а коли б і відповідало правді, то й тоді не надавалось би до оголошення. Баламутним є й твердження, що „суперечність програмів велико-поляків і велико-українців (??)" стоїть на перешкоді „до координації визвольних рухів поневолених народів."

Вкінці статті знаходимо таке більш ніж сумнівне й баламутне міркування: „Не в пальній зброї, в машинових пістолях УПА та інших підземних армій полягає смертельна небезпека для русскої експансії, але в ідеї, яку можна зформулювати в гаслі «Воля народам і окремій людині»". Чи гадає „інформатор", що можна перемогти самою лиш ідеєю московське хижацтво й загарбництво, яке зважає лише на збройну силу, чи не розуміє, що метою УПА є здобути волю українській нації?

Можна лише висловити жаль, що Редакція поважного цюріського тижневика, яка виявила свою добру волю й віру в редакційній передмові, натрапила на такого несумлінного „інформатора" в такій поважній справі, якою й вона сама визнає українську. Велика частина відповідальности за це паде зрештою на міродайні українські організації в Европі, які не спромоглись досі ані урядити поважного інформаційного бюра відомого европейській пресі, ані навіть видрукувати книжки, яка висвітлювала б значення України в сучасній боротьбі культурного світу проти московського хижацтва й загарбництва. А тим часом не лишається нічого іншого, як остерегти европейську та американську пресу перед „інформаторами", які не мають ані титулу, ані змоги для того, щоб подати розумні й правдиві інформації про Україну, корисні для неї і для цілої Европи в її обороні від Москви.

ЗАКАРПАТЦІ — УВАГА!

8. і 9. травня ц. р. відбудеться в Реґенсбурзі **товариський з'їзд закарпатців і всіх тих українців, що жили на Закарпатті.** Подрібні інформації (про нічліг, тощо) уділяє Іван Небола. — Звертайтеся негайно! **З'їздовий Комітет**

УВАГА! — КУПЛЮ!

Куплю всі видання Українського Видавництва **„Пробоєм"** у Празі, як теж всі річники, і поодинокі числа, журналу **„Пробоєм"** і часопису **„Наступ"**! Хто має, хай ласкаво зголоситься на адресу:

Д-р С. Росоха,
Regensburg, Schließfach 111.

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС

Хто не вспів ще переслати свої спогади на Великий Конкурс Товариства Українських Політичних В'язнів до 31. III. 1948, — може ще так зробити просто на адресу голови Оціночного Жюрі д-ра С. Росохи, Regensburg, Schließfach 111 до 25 квітня ц. р. Результат Конкурсу буде оголошений в травні ц. р. **ТУПВ.**

ДО ДОПИСУВАЧІВ Н. Д.

Просимо посилати статті чітко переписані на машинці (оригінал!) тільки на однім боці картки, з широкими промежками між рядками, бо інакше їх не можемо друкувати.

„НАША ДУМКА"
орган суспільної критики.
Додаток до двотижневика „Комар".
Ціна числа — 1 нім. марка.
Supplement to Ukrainian Magazin „Komar" (The Hedgehog)
Fortnightly
Autorization No. UNDP 222
Published under EUCOM
Civil Affairs Division
Publisher: J. Lycholit
Munich, Rosenheimerstr. 46a
Printer: Munich, N/0379
Circulation: 4.000 copies
Адреса Редакції і Адміністрації:
„The Hedgehog", München, Rosenheimerstr. 46a, Bavaria, Germany

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ
Ч. 2573

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, травень 1948 Ч. 9 (10)

З нагоди Великодніх Свят вітаємо всіх наших співробітників, передплатників, читачів і прихильників: ХРИСТОС ВОСКРЕС! *Редакція „Нашої Думки“*

Завершення консолідації чи деконсолідація?

Здається, що ніде, в жадного народу не говориться, не пишеться та не витрачується часу, енерґії, а навіть коштів, на „консолідацію“, стільки, скільки в нас українців. А рівночасно з тим, хоч і в інших народів бачимо розбиття, то все ж таки здається, що такого розбиття, як у нас українців, нема в жадного народу. Не будемо над тим розбиттям і внутрішньою боротьбою, включно до фізичного терору, зупинятися, бо вона кожному з нас відома. До того розбиття й боротьби прийшов, ненадійно, найновіший „подарок“, а саме „західняки“ і „східняки“. І всі вони на всіх „перехрестях“ горлають, що працюють лише для „Неньки України“ від Тиси по Каспій і від Прип'яті по Чорне море. Всі при кожній нагоді урочисто закликають до „єдности“, бо ж „в єдності сила“. Всі вони горлають про консолідацію і „консолідуються“, а рівночасно з тим, усі разом і кожний окремо, на переміну, лише чекають на те, коли його противника „шляґ трафить“, щоб самому остати на „полі бою“. А щоб це приспішити, то не перебирають у засобах включно до інсинуацій, провокацій і т. п. штубацій, не згадуючи вже про фізичний терор, про який уже остогидло слухати й читати, а тим більше писати. Можна собі лише уявити який завзятий спір йде, там у „засвітах“, між Пантелеймоном Кулішем і Шевченком, і як Куліш дорікає Шевченкові, що „оспівав ти на лихо Україні гайдамаччину, тепер і маєш її на еміґрації, а говорив я Тобі, що цариця Катерина II...“ і т. д.

А все ж таки, якби там не дорікав Куліш Шевченкові, то все ж таки Шевченко буде прав, коли відповість, що оспівав він гайдамаччину, як боротьбу українського народу з його ворогами — окупантами, а не, як його сьогодні дехто дуже поверховно інтерпретує, щоб в Україні „лихо танцювало“. Для України, чи українців Шевченко закликав „обніміте ж, брати мої, найменшого брата, нехай мати усміхнеться, заплакана (й нині страждающа) Мати —Україна“, „молю вас, благаю!“ Для внутрішнього життя України Шевченко гайдамаччини не хотів. Він її ненавидів усіми фібрами своєї душі і тому закликав „гуртуйтеся, братайтеся“.

І тепер ми життям маємо доказати хто прав — Куліш, чи Шевченко!

Як уже сказано, в нас дуже багато пишеться, а ще більше говориться і витрачається часу й енерґії на консолідаційну акцію. Правду кажучи, консолідаційні заходи в нас тривають повних двадцять літ „з гаком“. Справді в двадцятих і тридцятих роках це були лише спроби „консолідації“. Але були. Навіть плянувалося, в тридцятих роках, консолідаційний конґрес. Але нічого з того не вийшло, так само як не вийшло з того нічого в двадцятих роках. Ще засвіжа була в пам'яті і житті фальшива інтерпретація Шевченкового, „щоб лихо танцювало“. І кожний собі окремо „танцював“. І так ми поодиноко — групово „дотанцювалися“ до сорокових років, накоївши впродовж того „танцювання“ немало лиха. Але прийшов сороковий рік, а затим і початки сорокових років, коли то вже не було куди розганятися „танцювати“, а треба було, хочне-хоч „тупцювати“ на одному місці. І ось тут, у тому „тупцюванні“ збиті в купу, на одному місці, всі разом (відомі всім часи!), треба було подумати над тим, якби то так, та порозумітися і „скоординувати“ чи „сконсолідувати“ всі „пари“, якщо вже не до „танцювання“, то бодай, тимчасово, до „тупцювання“ в один „такт“, щоб згодом, коли прийде на те пора, виступити в „танець“ уже, як то є в „кадриллі“, всім „парам“, організовано під проводом спільного всім „парам“ „аранжера“. І ось так зродилася ідея консолідації. Зродилася вона як життєва вимога, нової життєвої дійсности, в якій не стало зовнішніх ворогів, ані внутрішніх практично-політичних противоріч, які обумовляли дотогочасну зовнішню і внутрішню боротьбу і які всім відомі. Дійсність усім знана: один окупант — одна політика — один фронт усіх сил. Для нас тут не важне хто перший усвідомив собі цю дійсність і цю вимогу, та хто дав ініціятиву консолідації всіх творчих сил. Хоч ініціятиву треба шанувати і не дати іншим „вбиратися“ в неї, як у павине пір'я, бо скоріше чи пізніше, правда вийде на верх, „пір'я“ „обскубають“ і виявиться, що то не „пава“, лише звичайна сорока, яка неоправдано, по всіх плотах „скрегоче“. Це є питання етики.

Але, як кажемо, це для нас тут неважне, так само як неважне є й те, які етапи проходила ця консолідаційна акція. Для нас тут, на сьогодні, важливе є те, що влітку 1946 року, ми довідалися, що консолідаційна акція увінчалася успіхом і що створено Координаційний Український Комітет, до якого ввійшли всі (вісім) українські політичні партії, організації, чи групи, за винятком одної, т. є. ОУН Степана Бандери, яка самовільно залишилася в „блискучому відокремленні“.

Прикро було читати, що не всі дев'ять, а лише вісім партій договорилися. Але сам факт, що вісім партій, між якими є соціялісти, націоналісти, демократи і монархісти — гетьманці, все ж таки вкінці договорилися і створили спільний політичний осередок (КУК) було і є величезним осягом, так моральним як і реальним. Український народ приняв це з одушевленням і ентузіязмом, а зовнішній світ побачив, що українці, коли треба, вміють стати всі єдиним фронтом.

Згодом українська суспільність довідалася дещо про діяльність КУК-у. Справді дуже мало, але все ж таки, про участь у міжнародній протибольшевицькій акції поневолених народів; про участь

в Українській Панамериканській Конференції, яка є зав'язком українського світового об'єднання і т. д. Так само ніхто не може заперечити, що КУК причинився до замирення на суспільно-громадському відтинку, чи то на студентському, злиттям двох Цесусів, чи, і то головне, на відтинкові ЦПУЕ, чого доказом був з'їзд у Діллінґені.

Хоч можна вимагати більше праці від КУК-у усе ж таки й це вистачає, щоб оправдати існування КУК-у і його позитивний, моральний і реальний вплив на наше суспільне життя тут на еміґрації, а навіть на рідних землях, де про його існування вже відомо.

Пригадуємо собі так само, з декларації, проголошеній в одному з перших комунікатів КУК-у, що КУК не є завершенням консолідації, а що це є лише один з етапів консолідації, а черговим етапом консолідації і її завершенням мало б бути створення спільного державного центру.

Від кількох місяців до українського громадянства доходять слухи, що така акція створення спільного державного центру ведеться, в якій беруть участь усі партії об'єднані в КУК-у, а навіть є вигляди, що вдасться до неї притягнути й т. зв. бандерівців, які досі є в „блискучому відокремленні". Українське суспільство з нетерпеливістю очікує закінчення цієї акції, не сумніваючися в її позитивний вислід.

Але, на превеликий жаль, замість позитивного висліду, українське суспільство довідується, що не лише „бандерівці" не беруть участи в завершенні консолідаційної акції і творенні спільного державного центру, але й гетьманці чи Союз Гетьманців-Державників відмовився від участи в тій акції. Ба, що більше, в слід за тими вістками, в газеті „Неділя", ч. 119 з дня 11 квітня 1948 р. появилось „повідомлення", яке поза тим, що потверджує те, що „бандерівці" і „гетьманці" не беруть участи в творенні Національної Ради, рівночасно „повідомляє", що й „мельниківці" в „останній час" це творення „торпедують".

Чомусь не хочеться в те все вірити. А якщо те все відповідає правді, то що тоді? Тоді, читаємо в тому самому „повідомленні" в „Неділі", „на випадок, коли б всі ті три групи об'єднались у спільну опозицію, (то) в Національній Раді залишаться (ті) демократичні партії". Якто так? „Куківці" — „мельниківці" і „гетьманці" в „спільній опозиції" з „блискучим відокремленням" — „бандерівцями" проти „куківців" „демократів"?! Якщо так, то в такому випадку, як це погодити з декларацією КУК-у з 1946 р., яку підписали „мельниківці", „гетьманці", „демократи" і „соціялісти", в якій сказано, що змагають до наступного етапу створення спільного державно-політичного центру? Зірвання умови-декларації? В такому випадку, що станеться з КУК-ом? Чи КУК так само ліквідується? А якщо так, а логічно так, то в такому разі замість завершення консолідації, маємо деконсолідацію! Бо ж не можна назвати і вважати завершенням консолідації реорганізацію державного центру, а в тому й створення „Національної Ради", в які мали б входити лише „демократичні партії". Бо такий „державний центр" зложений лише з демократів і соціялістів, тепер існує. І тому, власне, стало вимогою сучасної дійсности і майбутніх важливих і важких подій той „державний центр" реорганізувати і створити спільний державний центр. Спільний, в який по можливості входили б всі українські, сьогодні діючі, самостійницькі, політичні партії чи організації. І в тому й узмістовлюється консолідація! Якщо той „державний центр" мав би бути „реорганізований" лише тим, що створилося б „Національну Раду", до якої мали б увійти лише „демократичні партії", а поза нею остали б націоналісти і монархісти-гетьманці, які мали б творити „спільну опозицію" поза „Національною Радою", то це є безумовно розбиття чи ліквідація КУК-у, а тим самим не завершення консолідації, лише розбиття консолідації, чи деконсолідація!

Які причини цього погубного розбиття?!

Хто понесе відповідальність за розбиття КУК-у і консолідації, осягненої такими великими зусиллями і трудами?!

І тому виринає питання доцільности реорганізації державного центру і творення Національної Ради, якщо воно має спричинити розбиття існуючої вже в КУК-у консолідації?

Чи не краще, покищо, припинити реорганізацію державного центру і творення Національної Ради, а обмежитися до Координаційного Українського Комітету і тут усім сконсолідованим співпрацювати і вести українські так внутрішні як зовнішні справи аж до того часу, коли в спільній і творчій співпраці всіх на взаємному довір'ї назріє можливість, як сказано в декларації, творення спільного державно-політичного центру.

Розбивати вже осягнену в КУК-у консолідацію було б непрощенним прогріхом, за це розбиття мусів би відповідати той, хто його спричинить. Перед цим треба остерегти поки ще час!

Останньо дійшов до нас Комунікат Всеукраїнської Національної Ради, з якого, м. ін. довідуємося, що ВУНРада є „єдиний повновласний представник усього українського народу на терені Соборної України, покликана заступати й вести національно-державну справу Українського Народу в усіх ділянках його життя".

Ми покищо здержуємося від коментарів. Але якщо ми правильно розуміємо комунікат, то ВУНРада не виступає ще покищо як окремий „державний центр", лише заявляє, що вона „змушена" буде це зробити, якщо не буде осягнена консолідація всіх сил. А тому звертається до українського громадянства, щоб воно „доклало всіх своїх зусиль і вплинуло на кого слід, щоб консолідаційна акція була завершена позитивно створенням спільного центру".

Ми вповні погоджуємося з закликом ВУНРади і її ініціятивою в напрямі впливання на консолідаційну акцію, чи консолідацію.

Українське громадянство повинно й мусить найти форму й засіб впливу на консолідаційну акцію і її позитивне завершення. Справа консолідації всіх творчих сил народу не є лише справою політичних партій, так само як у політичних партіях, чи організаціях не зорганізовані ще всі творчі сили народу, які несуть і в майбутньому нестимуть тягар і відповідальність визвольних змагань за державу і державне будівництво.

Подавляюча більшість громадян находиться сьогодні, з тих чи інших мотивів, поза політичними партіями, але тим не менше працює по різних інституціях, чи установах, чи по культурних, чи наукових, чи господарських, чи, вкінці загально-суспільно-громадських, для того ж українського народу. І тим громадянам не може й не сміє бути байдуже, що діється на відтинку політичному, бо ж вони є частиною політичної еміґрації, і залежить їм на тому, щоб на відтинку політичному було все в порядку. Українське громадянство не сміє бути предметом міжгрупової розгри. І тому справа консолідації не може й не сміє бути байдужа тим громадянам. Вони мусять допомогти політичним партіям довести цю консоладіцію до успішного кінця. Політичні партії, деколи, в своїх партійно-групових амбіціях можуть не добачати своїх власних помилок, які неґативно впливають на завершення консолідації. Ці помилки може краще спостерегти не партійний громадянин і, звер-

нувши увагу на них, може тим успішніше вплинути на невтралізацію партійно-групових амбіцій і тим способом причинитися до завершення консолідації і створення спільного політично-державного центру.

Тому ще раз повторюємо, позапартійне, працююче в суспільно-громадському житті громадянство повинно включитися в консолідаційну акцію, мати в неї вгляд і вплив на неї. І цим способом запобігти деконсолідації, а причинитися до завершення консолідації.

Б'ємо в дзвін тривоги!
Консолідація в небезпеці!

ПОЛІТИЧНИЙ ЕМІҐРАНТ

О. Августин Волошин як педагог і вчитель

По закінченні педегогічних студій у Будапешті був о. А. Волошин іменований професором математики й фізики в учительській семінарії в Ужгороді. Урядово школа називалася „Греко-католицька Півчо-учительська Семінарія" і була школою приватною з правом публічности, утримувана коштами Мукачівської гр.-кат. Епархії з осідком в Ужгороді. Завданням її було виховувати й підготовляти молодих учителів для народніх шкіл, які заразом були в гр.-кат. церквах дяками.

В той час закарпатські українці взагалі не мали своїх українських державних шкіл. Всі державні школи, починаючи від народніх, через горожанські школи й торговельні аж до середніх, якими на Закарпатті були тільки гімназії, були чисто мадярські з мадярською навчальною мовою і мадярським національно-державницьким духом. Закарпатські українці мали тільки свої приватні школи, з правом прилюдности. Були то в першій черзі народні школи, які знаходилися в кожнім селі Закарпаття, це були гр.-кат. церква і парохії, кілька горожанських шкіл у містах, три учительські семінарії — дві в Ужгороді (хлоп'яча і жіноча), а одна в Пряшові і дві духовні семінарії там же, яких завданням було підготовляти кадри молодих гр.-кат. священиків. Ці всі школи утримувала українська гр.-кат. церква, без неймениншої підтримки з боку мадярської держави, яка навпаки, де тільки могла, руйнувала й ліквідувала ці одинокі українські народні бази.

У всіх цих гр.-кат. школах училося в той час церковно-слов'янською мовою з домішкою української народньої мови. Українська народня мова переважала в тих школах, де були учителями більш свідомі одиниці. Також багато залежало від шкільних підручників, якою мовою були написані. Це дуже добре зрозумів молодий проф. Августин Волошин. І вже, як 25-літній написав і видав у 1899 році „Граматику руської мови" для народніх шкіл. За нею слідували дальші шкільні підручники, як „Азбука" (Буквар), „Читанки" та нові видання граматики. Але найважнішою його працею з тих часів є граматика української мови, видана по-мадярськи в 1907 р. Ця граматика була вже граматикою чистої, живої, української народньої мови і від неї можна зачати добу українського шкільного відродження в Карпатській Україні. Ця граматика відограла дуже велику ролю, бо тоді більшість української закарпатської інтеліґенції, передусім державні урядовці й велика частина духовенства, яка була мадяризована й понятя не мала про народню українську мову.

В 1917 р. був А. Волошин іменований директором Учительської Семінарії в Ужгороді. На цьому важному пості остався аж до 1938 р., коли став прем'єром влади Карпатської України й міністром шкільництва та злучив усі учительські семінарії в одну коедукаційну українську державну Учительську Семінарію в Севлюші, на чолі якої іменував директором проф. о. Василя Ларя, що перед тим був директором гр.-кат. Жіночої Учительської Семінарії в Ужгороді. Ужгородська Учительська Семінарія під проводом Волошина виховала цілий ряд не тільки добрих учителів і народніх педагогів, але також громадських діячів, як Юліян Ревай, Юлій Боршош-Кум'ятовський, Федір Моґіш-Боєвір, Олександер Маркуш, Петро Світлик, Федір Повхан та багато інших.

Крім визначної політичної чинности під час перевороту й по перевороті, А. Волошин завзято працює і продовжує свою учительську і педагогічну діяльність. Видає дальші підручники, як у р. 1923 „Фізику і Хемію" для горожанських шкіл, відтак „Аритметику" для народніх шкіл. В 1936 р. видає в Ужгороді підручники для учительських семінарій: Педагогіку, Дидактику, Психологію, Методику та інші шкільні підручники.

Вже в 1923 р. організує закарпатських учителів в „Учительське Товариство Підкарпатської Руси", яке відтак попало до рук москофілів, що в перших початках Карпатської України мали подавляючу більшість. Це змусило А. Волошина з нього виступити ще з 68 іншими учителями та заложити чисто українське товариство, яким і сталася „Учительська Громада" в Ужгороді, якої членство рекрутувалося переважно з абсольвентів Волошинової Учительської Семінарії. „Учительська Громада" під проводом Волошина, а пізніше під проводом директора Торговельної Академії в Мукачові Августина Штефана, розвиває широко закроєну культурно-національну й виховно-освідомляючу працю, за кілька років вчетверо перевищає своїм числом членів згадане вище москофільське „Учительськое Товарищество" і стається непереможною баштою української думки на Закарпатті.

Волошин був також організатором Українського Етнографічного Товариства, що мало свій музей в Мукачові. Також організував Українське Педагогічне Товариство в Ужгороді, якого завданням було видавати добрі шкільні підручники і заосмотрювати закарпатські українські школи відповідним приладдям, радіоапаратами тощо.

По окупації Карпатської України мадярами, прибув Августин Волошин в місяці квітні 1939 р. до Праги, де був обраний професором педагогіки на філософічному факультеті Українського Вільного Університету. В 1941 році був вибраний деканом філософічного факультету, а пізніше був також проректором цього університету.

На цім новім пості проф. др. Волошин не обмежує свою працю тільки на виклади і педагогічні семінарі для слухачів університету, але він береться до писання відповідних високошкільних підручників з педагогії. І так у „Педагогічній Бібліотеці" Українського Видавництва „Пробоєм" у Празі виходять у 1943 р. дві його праці: „Педагогічна методологія" і „Педагогічна дидактика". Крім того знаходилася в друку його велика праця в двох томах „Педагогічна Хрестоматія". До друку приготовлені були його переклади на українську мову писань св. Августина та кілька інших педагогічних підручників. Але в січні 1944 р. автор цих рядків був арештований ґестапом у Празі, а видавництво „Пробоєм" розграбовано. Цим самим ґестапо припечатало й долю Волошинових педагогічних підручників і книжок, які без сумніву відограли б були дуже велику ролю на полі української педагогіки.

В Українськім Університеті в Празі продовжував проф. др. Августин Волошин свою визначну і

плідну педагогічну діяльність до травня 1945 року, коли його арештувало НКВД і вивезено на Схід, до СССР.

Шкоду заподіяну і нанесену цим українському народові ніхто не є в силі віддати її великість, бо в особі проф. д-ра Августина Волошина втратила Україна великого педагога й учителя й одного з найбільших своїх синів. 17. березня ц. р. дожився б він своїх 74 уродин.

Др. Степан Росоха

HUMANITAS ROMANA

Розвій духовости кожного цивілізованого народу мусить бути зумовлений і історицизмом. Не через те, що в ній висихають поволі творчі ключі, але через те, що тільки в цей спосіб можна переводити оцінку й контролю культурних вартостей, щоб вони не вироджувались і розвивалися органічно, як безперервні ланки того самого ланцюга; щоб у ній заіснував той самий клімат; щоб залишалися вічно живучі ті самі поняття й образи.

Цей історицизм має особливе значення в переломові хвилини, коли грозить зворот із роздоріжжя на бездоріжжя. В такий час ставить він довго випробовувані семафори, що вказують напрям — тудою ідіть, щоб могли ви залишитись такими, якими були ваші дужі предки. На пограничі двох світів — того, що був, і того, що **грозить** своїм приходом — відбувається розторощування всіх заіснованих вартостей і тимто історицизм допомагає слабшим духам не сприймати отрути, яка ж навіть у найздоровішому організмі й при звичайних умовинах мусіла б викликати у них злосливі, ба, навіть потворні нарості. Носієм отрути стає притаманний світогляд, за яким предки стають нагло варварами без культури, хоч на ділі бракує їм найвище може лише політури, якою висмарували себе до блискучости новітні апостоли, оті знікчемнілі нащадки, що в порівнянні з ними є штубаками з початкової шкілки.

Найбільша небезпека з боку цих штубаків-пророків лежить у зфальшовуванні. Щоб осягнути свою мету, вони підмінюють при висовуванні нових цілей старі поняття, надаючи їм свій питоменний зміст. До таких зфальшованих понять належить сьогодні понад усякий сумнів і гуманізм. Не може дивувати нікого, що має він побіч інших атрибутів навіть прикметник — комуністичний. З прикметником суспільний виступають у нас соціялісти, з трагічним — недоумки письменники. Чи не кожний мислевий напрям зголошує свій власний гуманізм, щоб пізніше залишити його й оформлювати ціле людство на відмінний образ. Гуманізм став модним поняттям, бо Европа в наслідок розкриття гітлерівських звірств раптом спостерегла, що й у ній самій криються ті самі первні дикунства, що і в інших країнах, що тим часом спокійно проходжуються недолюдки, які завтра поповнюватимуть ті самі злочини.

Такі епітети, як „трагічний", „комуністичний", „суспільний" ясно показують, що гуманізм у цьому розумінні не виповнює своєї ролі. Це є та сама фраза, якою успокоювали себе ті самі люди, як до них доходили зза залізної куртини стогони мільйонів, що конали з штучно викликаного голоду, віщі пророцва поетів з катівень і так вимовна мовчазність науковців. Ще більше! В той самий час висловився цинічно один з европейських прем'єрів, що він не бачить нічого особлившого в піддержуванні всіх дипломатичних, політичних і торговельних взаємин з цією злочинною бандою, бо ж у звичаю його уряду є торгувати навіть з чорношкурими людоїдами.

Загрозливість власної безпеки не надасть поняттю свіжости і живучости при такій душевній задусі, воно залишиться солодкавим, анемічним і розпливчастим, як і ввесь той інтернаціоналізм, чи навіть наднаціональність, на які покликаються.

Теж при такім гуманізмі губиться зовсім людина, вона не має свого „я", стає **чимсь** серед колективу, а маса затирає їй обличчя і замінює її в пересічний анонім. Власне в такій масі, в такім фікційнім **усі** найлегше виквітують витеоритизовані засади — pereat mundus, fiat principium, серед **усіх** викльовуються пророки, що доходять до заперечення навіть примітивно людського, архилюдського.

— Ні, людина не є зредукованим абстрактом, що знаходить своє узасаднення у другому голому понятті — людстві, але визначеною, обмеженою і при цім повною конкретністю, що знаходить своє завершення в конкретній і гієрархічно збудованій формі — своїй нації, наставленій історичним буттям до виконання своєї ролі в таїнственній щодо майбутности теперішності.

З такими притаманностями був гуманізм на своєму заранні, таким повинен він і залишитися, будучи чужим інтернаціоналізмам і наднаціональностям.

Поняття гуманізму постало в добу пізної римської республіки, коли гелленський ідеал калокаґатії почав покривати суворі обриси староримського вояка, які не вдоволяли серед нових життєвих умов. Починає захоплювати гелленська гармонія — краса тіла в злуці з шляхетністю духа. Круг римської національної культури доходить до гордого самопізнання і протиставляється тим усім, до яких можна прикласти слова Цезара, бо вони a cultura provinciae nostrae longissime absunt (найдалі віддалені від культури нашої провінції). Його висловом стає закон римського правопорядку, а носіями не вояки-завойовники, але мужі, від яких вимагає такий Ціцерон

достойности в виступі, сором'язности, стійкости в сутику з риком розбещеної юрби, великодушности . . .

Так формується ідеал гуманної людини — римського громадянина і в ніякому випадку інтернаціоналіста, бо ж він знаходить мету в здійснюванні цього типу сперсоніфікованого добра, правди і краси в найближчому оточенні, не в фікційних **усіх.**

Такий національний ідеал римськости і так зрозумілий гуманізм повинен і мусить стати духовою власністю і нашої національної спільноти,

бо ж вийшли ми з круга гелленськости й римськости, будучи крім того лише окремою віткою того самого етногенетичного пня. Якщо ми при цьому зірвали б з національністю, підтяли б самий корінь, що відживляє нас єдиними життєтворними соками — соками вітчизни.

Ця духова власність має стати в нас остоєю проти рику юрби, злих інстинктів і ганебних навичок, які набуваємо. З цим ідеалом в душі маємо підходити до нас самих у всіх особистих і публічних справах, де наша поведінка є так часто злочинна, так скандальна, часом навіть дітвацька.

Губимо таїнственність наших призначень серед дрібничкової заїлости, яка зависає над нами прямо фатальністю: коли вирікаємося власних слів, запротокольованих при обмірковуванні державних справ — брак сором'язности; коли наші церковні достойники говорять про „український" уряд, хоч це в дійсності тільки московські сатрапи і московські наймити, — брак достойности; коли відступа-

ємо від моральних засад під напором юрби, підбехтуваної чужою аґентурою, щоб не втратити хвилевої популярности — брак стійкости; коли їздимо тут, в Европі, і там, за океаном, та поборюємо одні одних за принципи вчорашні, прогомонілі, ослаблюючи власні національні організації, ширючи довкола спустошення, не бачачи прихованих комуністів-московської грязі, як каже Шевченко, не воюючи проти щораз більшого збайдужіння до великих справ, з щораз більшим прив'язуванням до особистих, не розчавлюючи москвофілів білої масти, не усвідомлюючи темних „руснаків" — брак великодушности, тієї римської великодушности — magnanimitas, великої душі.

Гуманізм не є поняттям, яке вичитують всякі недоумки в нас і деінде й його „мертвопетлюють". Це боротьба в душі, це ґетівське — sterbe und werde! Від цієї внутрішньої боротьби залежить зовнішній порядок-правопорядок, бо з „мертвопетлювання" не зродився ще ніодин чин. Magnanimitas — ось поняття й образ мужа, що має стати семафором наших душ у приватних і публічних виступах серед національної спільноти. Через неї станемо справді гуманні, бо будемо

боротися з нашими спадщинними ворогами і змагатися з рідними братами — з ворогами за нашу правду й добро, з братами за красу.

РОСТИСЛАВ ЄНДИК

Духовість і провідна ідея України в історичнім аспекті

Неспірним є те, що українські національно-визвольні змагання нашої доби зродилися виключно на ґрунті національних вартостей попередньої історичної доби в їх обороні і з їх духових скарбів. Як колись державно-козацька доба зростала з коріння національно-державних ідей княжої доби так і наша доба зростає з тих же ідей козацької доби. На протязі цілої української історії провідна національна ідея була тією ж самою, тільки форми її державного втілення були різні. Тією ідеєю була ідея повної державної незалежности й соціяльної справедливости, ідея, якою український нарід жив не тільки сам у собі, але й висував її назовні, як універсальну ідею, для народів усього світу (Конґрес поневолених народів у 1917 році в Києві). Так і в нашу добу ця ідея перемогла всі інші, чужинецького походження, ідеї й українська нація нав'язала свої змагання до національно-державних традицій свого великого минулого. Та це сталося спочатку скорше підсвідомо, як свідомо і щойно пізніше ми стали усвідомлювати собі історичні підстави наших змагань. І власне не так завдяки нашим державно-політичним концепціям, як завдяки національному інстинктові українського народу, що органічно не сприймав чужих ідей, ми спромоглися видати з себе стільки надлюдської сили, що не тільки змогли відновити Українську Самостійну Соборну Державу, витримати трирічну боротьбу за неї на декілька фронтів, але й крізь усі минулі тридцять років невпинно вести Великий Змаг за святу правду, волю, справедливість.

Прийшов найвищий час усвідомити нам шляхи історії, її рушійні ідеї та їх синтезу, бо ж ми, — „являємо собою і державно і творчими організованими зусиллями всіх нас творимо синтезу наших національно-державних змагань". Усвідомлення цього приведе нас до правильної історичної оцінки наших сил, правильніших висновків і тривкіших державно-творчих чинів.

П. Куліш (в Исторіи возсоединенія Руси) пише: „Минуле зв'язане є сучасним органічно і нема нічого в сучасному, що не мало б свого кореня в минулому". Томуто пізнання минулого допоможе нам знайти правдиве розуміння сучасности і вибрати правильні шляхи на майбутнє.

Минуле України коріниться в її духовості, в провідній ідеї і в геополітичному положенні. Героїчна українська духовість — що виростала на лицарських подвигах княжих і козацьких часів, а в нашій добі символом якої стали Крути, Базар, Карпатська Україна й дальший Великий Змаг через усі минулі 30 років аж до сьогодні — є головним формуючим чинником нашого національного характеру. На тлі цієї героїчної духовости виростав український самобутній суспільний індивідуалізм, що був побудником національно-державного ставання Української Нації. Цей суспільний індивідуалізм глибоко закорінений у цілім українськім народі — не тільки в степовім Лівобережжі й холодно-ярськім Правобережжі, але й в чорноземній Волині, в Галичині і сріблосяйнім Закарпатті. „Доленько наша воля святая, кращої долі не треба" — це клич, що лунає по всій Україні. Саме він був тим животворним джерелом, з якого випливали повстанчі й революційні рухи. Власне з нього виростали — лицарскість у суперництві, релігійна й ідейна толерантність — основні прикмети українського характеру. Українська духовість, переходячи з епохи й витискуючи на ній свою печать, тягло формувала й гармонійно пов'язувала українську провідну ідею. Кличі національної свободи й соціяльної справедливости все виростали з ідеалізації попередньої доби (клич „За вольності козацькі", повстання на Київщині в 1855 році під назвою Київської Козаччини, Вільне Козацтво в 1917 р. тощо), з її ж духових скарбів випливав і той глибокий ідеалізм, що Котляревський втілив у словах: „Коли общеє добро в упадку, забудь отця, забудь і матку, лети повинність іспонять". Загальне добро — добро свого народу — було в усі часи нашої історії найвищою цінністю. І цей ідеалізм просторами лунає, мчить із нами у вічність і величньо наставляє нашу душу, могутньо напружує нашу думку і твердо сталить нашу волю.

З великого духового горіння, з великого волевого здвигу й великої напруги української думки виростала українська провідна ідея, і тому тільки, як ми тепер бачимо, вона вже від самого свого початку мала в собі багато загально-людського того, що почало щойно пізніше нуртувати в головах найчільніших світових мислителів. І так українська духова творчість ще з-перед століть, винесла з собою ідею національної й соціяльної правди та ідею міжнаціонального солідаризму, згідно з якою основною клітиною міжнароднього життя має бути національна спільнота, оформлена в самостійну державу. Українська духова творчість завжди прагнула до синтези цілого свого національного, соціяльного і релігійного життя в одній провідній ідеї. При чім Україна шукала синтези ідей не тільки в себе самій, але й у зовнішнім світі, використовуючи своє геополітичне положення на грані двох світів — Заходу й Сходу. „Українці це єдині европейці в Азії" — каже Люіджі Бардзіні, італійський журналіст у своїй книзі „Каторга сатани", яку він видав у 1935 р. після поїздки в азійську частину Большевії. Україна намагалася знайти й велику синтезу ідей двох світів, що лежать на захід і схід від України, ту синтезу, що наблизила б до нас оновлення цілого світу. І це логічно випливало для України з того ж її геополітичного положення, бо ж і Україна на суходільній грані двох континентів старого світу історично є тим, чим є на морській грані цих двох континентів Англія, для якої

з того ж геополітичного положення, що й для України, і це ми сьогодні вже наглядно бачимо, така синтеза є найбільшим життєвим питанням. Бо ж час зробити висновки з того, що Азія йде своїм шляхом до здійснення своїх ідей, а Европа своїм до своїх, і що далі, то все більше вони стають менше політично залежні одна від одної. Україна в тисячолітнім суперництві на грані цих двох світів виробила правильну оцінку цих світів і в підсвідомості вже носить синтезу їх ідей, що обновить світ духово й перебудує його на засадах взаємного пошанування господарських і національних інтересів, незалежности й самостійности народів і відверне від нього грізну небезпеку духової і матеріяльної катастрофи.

Інж. Ю. Артюшенко

Хто наш ворог?

В Арґентині в Буенос Айрес видається московський журнал „Сеятель" — орган „культурно-просветительний". Нам попалось під руки число 34 за квітень місяць 1947 року. Ціле число присвячене смерті „Нікалая Александровіча Рубакіна" — особи безперечно непересічної серед московської еміґрації і приналежної до течії анархізму. На першій сторінці журналу зверху навіть є наведене речення нашого поета Тараса Шевченка: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте, і чужому научайтесь, і свого не цурайтесь". Українці на еміґрації, що перебувають в Західній Европі, побачивши першу сторінку журналу „Сеятель", можуть подумати, що й справді це культурно-освітній орган, журнал хоча й московський, але репрезентує собою людей, що не мають ніяких зазіхань на зверхність над іншими поневоленими націями в тюрмі народів, що тепер зветься СССР. Але, на превеликий жаль, воно не так є. Від крайнього правого напрямку монархічного до самого лівого, який репрезентується анархізмом, москаль завжди є справжнім сином своєї „матушки Москви". Як ми вже зазначали, ціле число журналу „Сеятель" ч. 34 присвячене пам'яті померлого Рубакіна — анархіста, а вкінці журналу вміщена стаття під наголовком: „О делах в Европе". З цієї статті власне ми й довідуємося про напрямок цього журналу, а можливо й анархізму в московському трактуванні.

Переказуючи розмову з одною з еміґранток, що очевидно попала до Арґентини, редакція згадуваного вже журналу, натягаючи на себе машкару московської об'єктивности, плете всяку брудну нісенітницю. Для ясности картини ми наведемо уступ з цієї нісенітниці. В цій редакційній статті читаємо: „Цікава її інформація про національне питання на Україні. Спочатку українську мову введено в них як офіційну й обов'язкову. Але дуже скоро це змінилося: російська мова запанувала скрізь, як єдина загальноприйнята. Самі українці почали соромитись української мови, як некультурної й „простонародньої" — тепер прилюдно говорять тільки „по русскі", щоб цим дати доказ своєї „образованості". Моя співбесідниця по-українському говорила тільки зо своєю старою бабунею „которая плохо об'яснялась по русскі..." Все це, як бачите, об'єктивно, мовляв, наша хата з краю, ми тут ні при чому, так нам переказувала якась баба з України, але читаємо далі: „За її оповіданнями взагалі отримується враження, що „українській сепаратізм — построеніе чисто політическое, искуственное, нікакіх корней в самом населеніі України не імеющее".

Оце ті відомості, які містить московський „культурно-просветительний" журнал на своїх сторінках. Коли читаємо ці досить брудні рядки навіть не добре задекоровані, то приходить на думку не анархізм, а анахронізм років так 1917 або 1919 — це славнозвісні часи „бравого аніки воїна" — Денікіна, або на еміґрації в Европі за наших уже часів в таборі Шляйсгайм, що біля станції Фельдмохінґ, недалеко Мюнхену є такий допотопний теж „бравий" політик — чорносотенець — Чухнов. Цей горе-політик теж у подібний спосіб вирішує українське питання, як і „культурно-просветительний" орган „Сеятель". Між Денікіном, Чухновим і журналом „Сеятель" ніби формально є різниця, бо Денікін і Чухнов є представники московського монархізму, а журнал „Сеятель" є представник московського анархізму. Але на справді, як видно, між московським монархізмом і московським анархізмом нема різниці.

Московский монархізм, анархізм, большевизм, але один, другий і третій є московський і, власне кажучи, є одне і те ж саме, бо імперіялізм лежить в основі думок всіх московських партій, така природа московської нації. Томуто ми українці московську, або як вона зве себе тепер, — російську націю і ототожнюємо з большевизмом. Большевизм же на сьогодні є вияв всіх „чаяній" московської нації. Принаймні ми до сьогодні ще не чули, щоб будь-яка московсько-політична течія на еміґрації, від монархізму до анархізму включно, декларувала своє позитивне відношення до самостійного існування поневолених народів большевицькою Москвою, що тепер має назву СССР. Зустрічаємо писанину шляйсгаймського горе-політика Чухнова, яку можна прийняти за декларацію у відношенні до поневолених націй у тюрмі народів, як колишньої царської „Россії", так і сталінської „Россії". Ця декларація стоїть на позиції „не било, нет і не будет". Коли ми прослідкуємо ці декларації всіх політичних угруповань московської еміґрації аж до анархізму включно, то всі вони дотримуються Валуєвського — „не било, нет і не будет". В кращому випадкові можна зустріти заяву такого змісту: „С одной стороны ми конечно за свободу всем націям порабощанним большевікамі, но з другой стороны опять же етот вапрос будет разрешон на Всеросійськом Учредітельном собраніі". Одним чином „с одной стороны конечно, но с другой стороны опять же".

Але нас це ні з одного боку ні з другого не обходить. Українці, а й інші поневолені Москвою нації своєю долею самі розпоряджатимуться і всяка писанина московських „культурно-просветительних" журналів від крайно правого монархічного до крайно лівого-анархічного нас мало обходить. Але подібна писанина, як це є в московскому органі анархізму, зайвий раз підкреслює нам, що ворог українсько-національної свободи є перш за все Москва і московський народ, а большевизм є один з проявів московського імперіялізму.

Микола Мальованець

За чіткість!

Торкаюся „рефлексій" п. Кошелівця, вміщених в „Українських Вістях", № 28, 1948.

Мову продовжую за те, за що „не міг виправдати п. Кошелівець тієї внутрішньої неправди, яка опановує деяку частину старої еміґрації..."; мова йде за те, чи дійсно „над старою еміґрацією стоїть примара «санаторійної зони»; чи дійсно Хвильовий, зриваючи маску з «санаторійної зони» СССР, одночасно влучає і в отруєних її міязмами на еміґрації; чи дійсно дехто з старших еміґрантів в тисячу разів менше варті великого грішника Скрипника, якого такі «непомильні» на кожному кроці опльовують"? І коли п. Кошелівець каже: «В результаті ми й досі не можемо скласти ясного уявлення про недавно минулу й живу ще в наших поколіннях добу», — то я хочу частково внести ясність у те неясне уявлення.

Почну від Скрипника. Як маємо дивитися на цього трагічного діяча? Скрипника однією мірою

міряє п. Кошелівець, і зовсім іншою мірою, скажемо, я. І виміри наші не є однакові тому, що ми міряємо двох Скрипників. Коли я представляю собі, що Микола Скрипник у 1917 р., будучи юнаком, розпочав політично думати та вчитися, і при тій політичній науці дійшов за 3—5 років до очолювання комісаріяту освіти в Україні та напружено вів „суцільну українізацію всієї системи освіти аж до Далекого Сходу включно", — то для мене такий Скрипник залишиться тільки великим сином України. Таким, як бачу, є Скрипник і для п. Кошелівця. Але біда для нас обох у тому, що Скрипник у 1917 р. не був юнаком, а був закінченим політиком. Уже тоді той Скрипник знав, що таке московський інтернаціонально-комуністичний рух та що таке молодий український рух, зосереджений при Центральній Раді. Скрипник бував тоді в Києві не один раз; він приглядався до нашого національного руху. А як приглянувся, то в спілці з москалем Леніном створив у Харкові свій — „український" рух; і тим рухом, за допомогою Муравйова, „подолав" Київ. А вже пізніше Скрипник через „суцільну українізацію освіти" й „постріл у власне серце сказав світові про систему большевизму". То ж, думаю, нема нічого дивного, як цього, другого, Скрипника дехто не вважає великим сином України, а приписує йому зрадництво. П. Кошелівець з цим не погоджується. Ну, що ж, почекаємо, аж скаже своє остаточне слово історія.

Бідкається п. Кошелівець і питається, „чому деякі кола еміґрації з такою самою настирливою впертістю намагаються відкинути Хвильового..."

І знову, перед нами два Хвильових: письменник і політик та борець за Україну. І Хвильовий, як борець за Україну, також, делікатно кажучи, зробив промах, і хвалити його за це ніяк не можна. Чому не можна? Бо така похвала, чого доброго, підбадьорювала б і майбутніх Хвильових до такої ж згубної для України боротьби.

За Хвильового в „Нашій Боротьбі" — орган УРДП № 3, 1947 читаємо таке: „Він був фанатичним комуністом, а один час навіть чекістом". Далі там же: „В період найбільшого большевицького галасу на Україні про хвильовизм — Хвильовий був уже зв'язаний з троцькістами. Може навіть точно було б сказати, що від концепції троцькізму Хвильовий запозичив тільки свій погляд на совєтську революцію, а відтак і на українську справу... А оскільки сам Хвильовий і його група брали участь у ліквідації „буржуазної" УНР в ім'я, як виявилось, не соціялізму і рівности націй, а в ім'я нової буржуазности та ще й під „Єдіной неделімой", то хвильовісти.. зарядились відруховою силою щодо Москви. Тут заговорило сумління подвійне: сумління комуністів і сумління українців".

А коли так пишуть за Хвильового партійні товариші п. Кошелівця, то й Хвильового доводиться міряти двома мірами, і, як Скрипникові, давати подвійну оцінку.

І мені здається, ніхто з старої еміґрації не вимагає „від Хвильового, щоб він перебив усі вікна в Кремлі". Ні, не в цьому діло. А діло ось у чому: від політичних провідників домагаємося чіткости у формулюванні своїх тез.

„Стара еміґрація", при всіх своїх „слабостях", в єдиному є непохитна, а саме — з метою відірвання України від усякої Московщини, готова безоглядно „втяти полу" власного убрання. Якщо такою сьогодні є вся еміґрація, то можемо спокійно готуватися до остаточного визволення. Але, на жаль, доводиться нагадувати, що в цьому відношенні не всі ми завжди є чіткі. Як, напр., дозволю послатися на статтю „1933 рік в Україні", вміщену в згаданому вище числі „Українських Вістей". Стаття назагал дуже добра, але висновок авторка зробила несподіваний. Він такий: „...єдиний правильний висновок для кожного чесного українця це жорстока боротьба за повалення нелюдського ладу, бо в рамках большевизму не може бути мови про якусь відбудову нашого національного життя".

І, здається, нема потреби доказувати, що такий висновок є не „єдиний", а тільки половинчатий. Бо поваленням „нелюдського ладу" для України не закінчується ще визволення; до повного визволення потрібне цілковите визволення України від усяких московських „ладів".

То ж у першу чергу має бути чіткість!

Олександер Наріжний

Плоди диверсійного насіння

Колись читав я та бачив на берлінській сцені англійську п'єсу: „Чи правильно поводиться Констанца?" Аналогічно до цього заголовкового запитання виринуло в мене на днях таке ж саме питання з ось якого приводу:

До двох гамбурзьких таборів для скитальців різних народностей (з перевагою балтійських) прибули недавно також українські скитальці, всього біля сотні, з чого дві третини в одному (Цоо), а одна третина в другому (Алстердорф) таборі.

Заходами кількох свідоміших та рухливіших з-поміж них влаштовано в обидвох таборах свято в честь Тараса Шевченка. Про це влаштовники повідомили й до співучасти запросили всіх тих українських скитальців в одному і другому таборах, а мене запрошено виголосити відповідну святочну доповідь.

Весь мій дотеперішній досвід свідчив і переконував, що пієтична пошана свого всенаціонального генія-пророка України й українства, **Тараса Шевченка,** з боку кожного справжнього члена українського народу була тим спільним знаменником, який лежав й глибше і вище від усіх кордонних, реґіональних, обрядових, світоглядових і політичних зрізничкувань серед усього соборного українства. Аджеж якраз і тому з-поміж усіх народів світу тільки одинокий український народ найбільшим своїм національним святом святкує його одинокого з-поміж усіх інших своїх поетів і героїв. Тимбільше що він, Тарас Шевченко, є не тільки спільним знаменником усіх справжніх українців, але й тим одиноким спільним вогнищем-фокусом, промінювання якого досягає й пронизує всіх членів соборного українства разом і поодиноко, де б вони не перебували. І навпаки. Промінювання як чуттєві так і розумові кожного справжнього українця з найрізноманітніших напрямів схрещується в тому вогнищі-фокусі. Ось чому і сам Тарас Шевченко і святкування його пам'яти найбільшим національним святом є тим символом соборної спільноти всіх справжніх українців у світі. Ось чому до участи в святкуванні Тараса Шевченка почував свобідну і радісну потребу кожен справжній українець, без огляду на свою партійну чи будь-яку іншу поставу або приналежність; без огляду й на те, хто приймав на себе труд влаштування такого святкування.

Таке взаємовідношення між Тарасом Шевченком і його святкуванням, з одного боку, а всіми справжніми членами соборного українського народу, з другого боку, стало традиційною аксіомою, що виключений був будь-який дотичний сумнів. Тому міг „Комар", ч. 6 (21) помістити уявну вістку, що — мовляв — „У Мюнхені досі не відбулися Шевченківські святкування тому, що нашим партіям не вдалося договоритися щодо партійної приналежности Шевченка" як щось дуже дотепне, бо надто неймовірне.

Такого погляду й переконання був я дотепер впродовж майже 60-літнього життя та 40-літньої активної діяльности як свідомий член справжнього

соборного українства. Але постава й поведінка облахманених і засліплених прихильників „блискучого відокремлення", як плід диверсійного насіння з претенсіями на виключне й тоталітарне визнавання всіми тільки всього того, що їх власно-партійна бандеро-угаверівська монодиктатура проголосить своєю „генеральною лінією", від якої не сміє бути відхилень, якими вони вважали доцільним заблиснути в згаданих вгорі таборах для скитальців у Гамбурзі з нагоди святкування Шевченківських свят, затінили наведений вгорі дотеп куди гіршою дійсністю. Бо тільки тому, що національні прапори, що прикрашували образ Шевченка були жовто-блакитні, а не синьо-жовті і з цього можна було заключити, що відповідальні влаштовники свята були симпатиками іншого, ніж бандеро-угаверівське угрупування, збойкотували ті „70%" Шевченківське свято і в одному і в другому таборі. Крім цього ці українські монодиктатурні тоталітарні „патріоти" використали таку маловажну причину, як претекст на те, щоб задемонструвати свою відсутність на святі гулянками й любощами з німкинями з-поза табору.

Де ж тоді суттєва різниця між кличем, здійснюваним московськими і своїми большевиками в Україні, який звучить: „Національний формою, але большевицький, то є московський, змістом", з одного боку, а такою поведінкою бандеро-угаверівців, яким не то що національна форма, але навіть одне лиш чергування барв на національному прапорі, є важніше як ввесь соборно-український зміст Тараса Шевченка і його святкування?

Подрібніші коментарі до такої національної злочинности зайві. Бо вже й так повинно стати кожному членові соборного українського народу ясно, що лише явний або закаптурений ворог справжнього не тільки формального, але й змістового українства міг би признати, що така постава й поведінка бандеро-угаверівської Констанци могла б бути правильною. Настирливо виникає ще тільки одне питання: Коли ця примхована бандеро-угаверівська Констанца є встані блиснути такою поведінкою навіть щодо так корінно-суттєвої справи всього соборного українства, як його спільний знаменник і фокус, Тарас Шевченко та його святкування, так що ж тоді можна від неї сподіватися й очікувати в усяких інших менше суттєвих і важливих справах?

В. Косаренко-Косаревич

Владика Кир Іван Бучко в Мюнхені

(УБІ) У суботу, 17. IV. 1948, представники гр.-кат. духовенства та українських громадських установ вітали в Мюнхені-Пасінґу, в приміщеннях Греко-Католицької Апостольської Візитатури, одинокого українського гієрарха Греко-Католицької Церкви в Европі, Преосвященного Кир Івана, який прибув із Ватикану на візитацію до Німеччини.

Від духовенства вітали Владику Апостольський Візитатор о. Н. Вояковський та мюнхенський декан о. канонік Мохнацький, від українського громадянства на еміґрації — Голова ЦПУЕ В. Мудрий, а від українських дітей вітали Преосвященого учні мюнхенської української народньої школи, одягнені в гуцульських строях.

Владика, дякуючи за теплу зустріч, виголосив, довшу промову, в якій підкреслив ті заслуги Апостольського Престолу у справі збереження еміґрації, а зокрема гарячі співчуття Св. Отця Пія XII в трагедії, що її переживає Українська Нація. „Св. Отець перейнявся нашою долею до тієї міри, що не може розмовляти про нас без того, щоб йому сльози не покотилися з очей" — каже Владика. Незалежно від нашої релігійної приналежности, Католицька Церква дає нам свою помічну руку. Владика приїхав, щоб зібрати відомості про потреби нашої еміґрації, щоб їх у слушний час на відповідних місцях предложити для осягнення допомоги.

„Знаю, що тут, у Німеччині, не добре діється через ті політичні та церковні непорозуміння, а дехто навіть дозволив собі вмішувати й мою скромну особу до тих політичних сварів і в'язати мене з тією чи іншою групою. Думаю, що тут буде на місці підкреслити, що український католицький гієрарх є батьком для всіх і до всіх відноситься однаково без огляду на те до якої партії чи організації хтось належить" — заявляє Преосвящений Владика у відповідь на ті поголоски, що тут кружляли ніби він піддержував бандерівське середовище.

Преосвящений Владика передав апостольське благословення Св. Отця для українців та опісля перевів особисті розмови з представниками поодиноких установ і організацій. Він відвідає поодинокі важливіші осередки в Німеччині і поверне до Риму.

Новий курс в УСГ Мюнхен

Дня 14. IV. 1948 відбулися VII звичайні Загальні Збори найбільшої на еміґрації Української Студентської Громади в Мюнхені. У відміну до всіх відбутих дотепер загальних зборів УСГ в Мюнхені ці Загальні Збори, що проходили під кермою п. М. Данилюка, були дуже ділові і спокійні.

Вони зробили підсумки проведеної в попередній каденції праці, що велася переважно децентралізовано в станових низових товариствах при поодиноких школах, в ідеологічних — головно в УСГ Національного Солідаризму „Січ", кількачленній соціялістичній Групі Суспільного Гуманізму, а в останньому часі й Гуртку Дослідження Суспільних Питань — та в теренових секціях. Крім того стверджено сучасні потреби студентства та намічено напрямні діяльности на найближчу каденцію. Збори дали доказ, що студентство пройшло певний шлях оздоровлення, звільнившись поволі від деяких неґативних комплексів минулого. Своє основне завдання бачить воно в солідній підготові до Грядучих Днів, щоб, коли Батьківщина покличе, бути якнайкориснішим для Української Нації. І це завдання відсуває всякі дрібні непорозуміння на другий плян. Студентство йде об'єднаним фронтом крок-у-крок, а тому факт, що дотеперішня меншість (об'єднана в ідеологічному УСГ Національного Солідаризму „Січ") на цих Загальних Зборах перемінилась у більшість, не викликала особливого обурення з боку теперішньої меншости. Це доказ нашого правдивого зрозуміння демократії. Правда, і нововибрана на загальних зборах низових станових студентських товариств більшість делеґатів не використовувала безоглядно своєї абсолютної можливости. Тому вибрано сконсолідовану Управу на чолі з Петрм Стерчом (30 голосів, проти кандидата дотеперішньої більшости п. Степана Процика, який одержав 15 голосів — делеґатів).

Ми вітаємо нововибрану Управу і студенство, об'єднане в УСГ Мюнхен, на шляху до оздоровлення та бажаємо Управі якнайкращих успіхів у її позитивній праці.

Студент

Замість святочних побажань Друзям і Знайомим складають на пресовий фонд „Нашої Думки" РМ. 50.— МИХАЙЛО й ДАРІЯ ДУДРА

Зі Святами Великодня всіх Друзів і Знайомих вітають КОСТЬ, ЛЕСЯ Й АРКА МЕЛЬНИК

Supplement to Ukrainian Magazine
„Komar" (The Hedgehog)
Fortnightly
Autorization No. UNDP 222
Publisher: J. Lycholit,
Munich, Rosenheimerstr. 46a
Printer: Munich, N/0379
Circulation: 4.000 copies

217.

2754

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, травень 1948 Ч. 10 (11)

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ

Дня 23 травня 1938 року гине на роттердамському бульварі Колсінґел з руки московсько-большевицького аґента Валюха полк. Євген Коновалець. В розгарі боротьби на стійці паде Той, що ціле своє ґероїчне життя присвятив Україні. На найбільш висуненій лінії Визвольних Змагань гине „некоронований король України".

Не стало Коновальця. Не стало Того, що в останніх двох десятиліттях після програних Визвольних Змагань був речником, носієм і символом продовження цих змагань іншими засобами. Це розуміли вороги України, а в першу чергу Москва, тому вбиваючи Коновальця, вона хотіла вбити рівночасно й ту ідею, за здійснення якої він неустрашимо боровся. Але стріл хибив, бо ніяка куля не вб'є ніколи ідеї, ніяка бомба не розірве Символу волі Нації до свободи, до буття собою. Коли більше як десять років раніше ця сама кривава рука північного наїзника — Москви вбила Головного Отамана Симона Петлюру, який символізував ідею Української Державности, то після нього Євген Коновалець зосередив у своїй особі все те, чим жив, чого прагнув, за що героїчно змагався і за що ніс криваві жертви цілий український народ: Самостійна Соборна Українська Держава. Але й цей раз хибив стріл: Українська Нація не зложила зброї, вона не зреклася своїх ідеалів, але із ще більшим завзяттям і жертвенністю продовжала і продовжає свої визвольні змагання. І хоч захиталися слабші, відкололися ті, які не збагнули волі Євгена Коновальця: засади монолітности нації і перших носіїв її волі — українських націоналістів — то все ж таки ніхто не зрадив Української Ідеї. Так чи інакше, друга світова війна, в осередку якої знову опинився український народ, застала українських націоналістів на барикадах, у перших лініях боротьби й вони героїкою своїх жертв доказали, що заповіт Коновальця став для них законом життя і дії. Лицарські лави Української Повстанчої Армії — це кров із крови і кість від кости борці Євгена Коновальця. Його невидима, але всюди суща рука веде і вестиме їх від перемоги до перемоги, аж доки над Золотоверхим Києвом не замає прапор української суверенної соборної держави, прапор свободи.

Життя Євгена Коновальця — це життя і шлях нової воючої України. Він всюди присутній і всюди в першій лінії. Від активної участи в галицьких „Січах", які напередодні першої світової війни кидають гасло боротьби за самостійну Україну, через участь у рядах австрійської армії, московський полон і втечу відти в грудні 1917 р., від створення в січні 1918 р. Галицько-Буковинського Куреня, на чолі якого Він стає, і перетворення його, після успішних боїв за звільнення Києва, в Полк Січових Стрільців у березні 1918 р., першої соборницької військової формації, аж до Команданта Осадного Корпусу Січових Стрільців, який формується 25 листопада 1918 р., після перемоги під Мотовилівкою — Євген Коновалець стоїть невпинно в активній боротьбі за волю і славу України.

Після розв'язання Корпусу Січових Стрільців у Новій Чорториї дня 6 грудня 1919 р. частина січовиків бере участь у Зимовому Поході, а частина йде в підпілля. На весні 1920 р. їде Полковник закордон з наміром створити з інтернованих українських вояків у ЧСР нову українську армію і в той самий час кладуться перші основи під створення

Української Військової Організації (УВО). Цим починається новий етап у Визвольних Змаганнях української нації і новий період у житті Євгена Коновальця.

В червні 1921 р. вертається Полковник до Галичини, перебирає команду УВО і до осени 1922 р. керує на рідних землях революційною боротьбою. Щоб забезпечити революції тяглість керування, Він виїжджає восени 1922 р. закордон, відки аж до кінця свого життя керує визвольно-революційною боротьбою українського народу.

Починаючи з 1925 р. Євген Коновалець робить підготовчі кроки для створення Організації Українських Націоналістів (ОУН). Провідна думка при цьому була така, що УВО як конспіративно-зам-

(Докінчіння на стор. 3)

ІМ'Я — ЛЕҐЕНДА

Чи можна в короткій газетній статті представити всю велич і значення Головного Отамана Симона Петлюри в житті нашого народу? Двадцять два роки минуло від його трагічної смерти, а його постать усе яскравіше виступає перед нами, все більше відчувається, яку втрату понесли ми 25 травня 1926 року. У важливому періоді своєї історії український народ втратив Голову своєї держави, провідника в боротьбі за національне визволення.

Одначе Петлюра є сьогодні для нас не тільки Головою нашої держави. Згадуючи про нього, ми

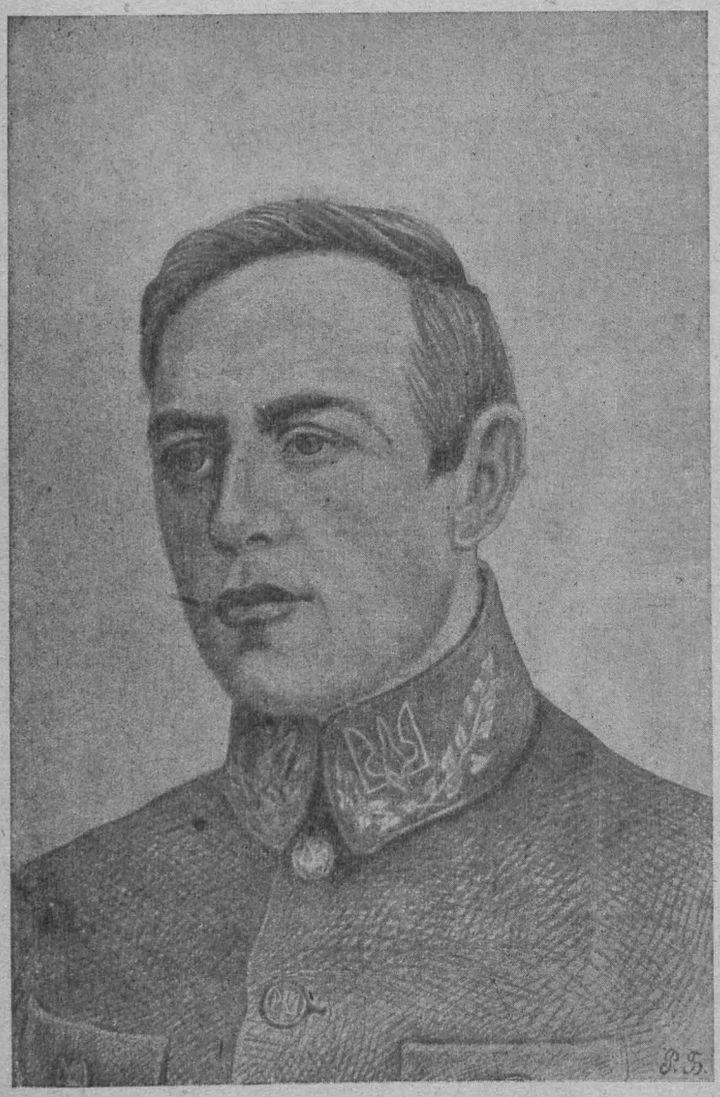

деколи навіть забуваємо про те, що він — це Голова Директорії Української Народньої Республіки, Головний Отаман збройних сил України. Цей найвищий пост, який довірив йому український народ, відходить у нашій свідомості на другий плян, наче щось другорядне. Зате незатертим лишається одне ім'я — ПЕТЛЮРА. Не Симон Васильович Петлюра, як його часом люблять називати, а просто — Петлюра, як щось безособове, не зв'язане з часом, як ідея, як символ.

Нам важко навіть встановити, чим являється Петлюра для нас: вождем, чи символом. Симон Петлюра, Голова Директорії УНР згинув 25 травня 1926 р. у Парижі. Але Петлюра як леґенда, як символ боротьби українського народу за свободу і державну незалежність живе далі.

Вийшовши з народніх мас як синтеза здорового і непоборного українського духа, він став синтезою визвольного зриву українського народу в бурхливі революційні роки і синтезою його державного будівництва. Не диво, що з його ім'ям серед народніх мас зв'язалися всі прагнення народу до свободи, до соціяльного та національного визволення. Петлюра — це не тільки особа. Це уособлення всього руху і боротьби проти зла й насильства, яке принесли з собою масковські большевики; це уособлення всього доброго, ідеального й це врешті втілення часто навіть підсвідомих прагнень народу до національної волі. Таким живе Петлюра в свідомості народніх мас, у свідомості цілого народу. Живе, схований наче найдорожчий скарб у таємних закутинах людських душ навіть там, де на протязі 30 років ворог намагався знищити його леґенду, вбити так, як убив тіло, стерти з душі народу навіть згадку про нього. І в цьому велич Петлюри, не тільки політичного, але й духового вождя народу.

Великі люди переростають свою добу й кидають свою тінь далеко наперед, у майбутні покоління. Такою великою людиною був і Петлюра. Він своєю великою індивідуальністю відчув велику правду українського визволення, вийшов поза рамки „всесильних" і „всеспасаючих" партійних доктрин і випередив на кілька десятків років своїх сучасників. Не диво, що його думки сьогодні для нас такі свіжі, такі актуальні, неначе писані декілька днів тому. Його концепція визволення України шляхом збройної революційної боротьби, його заклики до консолідації всіх українських сил та облишення всяких політично-партійних спорів, бо „справа здобуття української держави — це справа цілої нації української, а не якоїсь кляси її, чи партії, — як далеко це все випереджує добу 1917—1920-их років, коли ще так всесильно володіли душами партійні програми, і як близьке це теперішньому поколінню, що керується ідеями революційної боротьби за визволення Нації й національного солідаризму внутрі Нації.

Сьогодні, у роки, що вирішально відбиваються на майбутності цілої української нації, ми особливо сильно відчуваємо брак Головного Отамана Симона Петлюри між нами й на це розраховував ворог, вбиваючи його. Одначе він не розрахував того, що ім'я Петлюри залишиться живе і непереможне, покладе своє тавро на цілий народ і мобілізуватиме його до майбутньої боротьби. Воно стало прапором, довкола якого гуртуватимуться всі борці за здійснення його заповітів.

Ю. М.

До дискусії про справи Української Православної Церкви

У ч. 8 (9) „НД" поміщено дискусійну статтю „Відновлення Автокефальної Української Православної Церкви" підписану ініціялами М. Б. В українському Православ'ї є дуже багато недотягнень у практичному житті, навіть дуже болючих, як ось брак єдности тощо, і про те треба конче говорити. Зприводу розбіжности Христової науки з практикою наших днів можуть постати різні неясності у віруючих і це все доцільно було б порядком змістовної дискусії обговорити, тимбільше, що сьогодні це практикується в цілому християнському світі. Тому і згадану статтю, якій подібних було вже кілька в нашій пресі, треба б радо вітати, коли б вона була хоч трохи позитивніша бодай своєю ясністю. Не дивлячись на те, що автор оперує браком знань і понять у порушуваній справі, я, не дискутуючи з ним, уважаю доцільним зупинитися на деяких зачеплених питаннях. При вступі звертаю увагу, що всі ужиті в статті цитати Св. Письма подані невластиво без неймешшого зрозуміння про що в них говориться. Приклад: „Для ворогів українського народу вибиває остання година. Як зазначає апостол Іван: Тепер появилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала". (?! — !?) Коментарі зайві!

1. Стаття починається твердженням: „наша Церква здавніх-давен була власне автокефальною, бо перебувала **тільки** (підкр. — СКП) в молитовному єднанні з матірною церквою — грецькою через Вселенського константинопольського патріярха". Сам автор через кілька рядків говорить про „антихристиянську" (?!) подію 1687, яка є ясним запереченням першого, бо одне другого виключає. Постараємося коротко вияснити неясну авторові справу. До проголошення автокефалії УПЦ в часи визвольних змагань Укр. Ц. ніколи не була автокефальною. В початках, від 988 р., ще тоді київська митрополія у формі дочерної Церкви, була складовою грецької патріярхії. Зразу, головно з причин віддалі та величавого зросту, набрала характеру окремої з широкою автономією Церкви. Такий стан існував до 1686 р. до вибору Москвою „желаємого кандідата" Гедеона з кн. Четвертинських, з участю якого в 1687 р. проведено акт передання київської митрополії московському патріярхові (акт неканонічний, за який патріярха Діонісія скинули). З того часу київська митрополія (Укр. Церква) стала складовою російської патріярхії (московської Церкви) аж до часу визвольних змагань (1919 р.). Деякі, навіть російські церковні історики (напр. Голубинський) цілком слушно уважали київську митр. до 1687 р. „де факто" автокефальною. Коли ж симонію 1687 р. узнано офіційно за неканонічну (томос. конст. патріярха Григорія IV. з 13. XI. 1924), то Українська Церква має безсумнівне і неоспориме право на автокефалію. При цім не згадую про право і конечність автокефалії УПЦ, яке випливає з основаної на Св. Письмі науки Православ'я про Церкву Христову. Очевидно, що сумніватися сьогодні про право Укр. Церкви на автокефалію немудро, ба, нечесно, але й „відновляти" її автокефалію, як це робить пан М. Б., м'яко висловлюючися, неповажно.

До шановного автора питання: як саме він уявляє собі молитовне єднання з матірною церквою через константинопольського патріярха? І що це в нього означає?

2. Автор статті як і дуже багато людей (що часто кидається в очі) путають кілька різних понять, з чого виходить велика біда Українській Церкві. Тут наведу два речення, які в статті мають говорити про одне, і які самі проілюструють суть справи: „А взагалі треба сказати, що в керуванні Українською Церквою..." і на доказ, що влада в Церкві не „абсолютна": ...„апостол Павло не визнає себе паном над вірою". Очевидна річ, що ні Ап. Павло, перший та найбільший богослов-філософ, ні жоден з його наступників — єпископ чи пресвітер не були і не є панами над вірою та й ніхто в православній Церкві таким не намагається бути. Але це ні не вияснює ні не доказує соборноправности, яка за автором мала б відноситися до „керування церквою". А саме цим „непануванням над вірою" автор хоче доказати соборноправність у площині адміністративних справ, протиставляючи їй якусь „абсолютну владу". Коротко зупинимося над порушеними питаннями. Згідно Св. Письма (Вих. 19, 5—6: 1 Петро 2, 5—9: Відкр. 1, 5—6. 5, 10. 20, 6. 22, 2—5. Римл. 12, 1), за наукою св. Отців Церкви — соборноправність зводилася б до стислого теологічного окреслення „загальне священство", тобто науки, що кожний християнин є священиком Бога Живого. До речі, це вчення приняли, скрививши трохи, протестанти, а особливо всякі секти і відкинули Самим Христом установлене священство як владу в Церкві (Єфес. 4, 11—12. 1 Кор. 12, 28, 29). Розглядаючи цю справу не так з боку таїнственного служіння як саме більше рівноправности, соборноправности, Ап. Павло писав: „...в одному тілі маємо многі члени, усі члени мають не однакове діяння, так многі ми одно тіло у Христі...", „де нема ані елліна, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скифа, невільника, вільного, — але все та в усьому Христос". (Римл. XII. 4, 5, Кол. III. 11). Отже соборноправність — це загальна рівність і рівноправність усіх членів Церкви

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ

кнена і військово-бойова організація мусить бути заступлена світоглядово-революційною і політичною організацією, яка охопила б своєю програмою і дією цілість національного життя українського народу. В листопаді 1927 р. відбувається І. Конференція Українських Націоналістів, яка рішає створити ОУН. На цій Конференції покликано до життя Провід Українських Націоналістів (ПУН), на чолі якого став полк. Євген Коновалець. В квітні 1928 р. відбувається II. Конференція Українських Націоналістів, а між 27-им січнем і 3-им лютнем 1929 р. І. Конґрес Українських Націоналістів, який засновує ОУН і обирає полк. Є. Коновальця Головою ПУН. Український націоналістичний рух набирає масового характеру. Мозком і серцем цього могутнього Руху стає Євген Коновалець. Від квітня до липня 1929 р. Перший Голова ПУН відвідує українську еміґрацію в Америці, а після повороту в Европу осідається в Женеві — відвідуючи в міжчасі різні европейські столиці — відки керує ОУН аж до 1936 р. Після спроби атентату на нього в Женеві 1936 р. аґентами ҐПУ Норманом і тов., Полковник виїжджає з Женеви, щоб у травні 1938 р. впасти у Голяндії жертвою чергового московського злочину.

„Могила на цвинтарі «Кросвік» у Роттердамі не замкнула Євгена Коновальця, як нездатні були замкнути засягу Його духа кордони ворожих держав", — Він живе між нами, як символ невмирущости Нації, як невидимий, але всюди сущий її Вождь, як дороговказ і наказ для грядущих поколінь: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за Неї".

перед Христом, так як кожний член однаково є складником-священиком величної Містерії-Тайни, тобто Тіла Христового — Церкви. Ап. Павло вже як влада в Церкві мав дещо з абсолютизму (як це намагається назвати автор) у своїй праці. Настановляв епископів, доручаючи їм настановляти пресвітерів, пасти, навчати (Тит. I, 5, та в інших пасторальних листах), сам проповідував, провадив місійну працю, мирив розсварені церкви-громади, ба, вирішував складні питання (напр. „павлів" випадок розводу супружжя), не питаючи й не радячися про це з „церковними радами". Так самоправно працював Ап. Павло в Церкві, бо був вибраний і покликаний Богом, щоб послужити народові Його. Коли ж ходило про вирішення дуже складних та важливих справ, — це робив Собор цілої Церкви (1-ий Апп. около 50 р.), який по словах Спасителя (Мф. XVIII. 17—20) є найвищим правлячим органом. Так справа мається і до сьогодні. Про який абсолютизм іде авторові, трудно додуматися і він, нажаль, ясно того не сказав. Очевидно, що в практиці бувають Симони чи всякого покрою фарисеї з-поміж влади в Церкві, і проти діл їх темних слід виступати, хоча вони приймуть собі заплату.

3. Зі статті трудно зорієнтуватися, чи автор уважає „будову на засадах соборности" та „церковно-соборноправний устрій" за тотожні поняття. Якщо ні, просимо автора спростувати. Правдоподібно так. Зі скупих виводів п. М. Б. виходить, що служіння народові — це засади соборности, а „церковно-соборноправний устрій був би такий, де „вищим охоронителем релігії є... саме народ" (фраза з титулом окружного послання східніх патріярхів (?!?). Не знаючи, що саме розуміє автор (чи взагалі нічого) під цими, у нього голими фразами, обмежуся до уваг: фрази ужиті в формі немов би хтось заперечував соборноправність членів Христової Церкви та соборність устрою в Ній, але не сказано хто і як. Слова вжиті автором досить незручно формою дешевої аґітки і з його виводів напр. не можна зрозуміти чи соборноправним устроєм буде і такий стан, де кілька осіб будуть „служити народові", не дивлячись на загальну адміністративну нетолеранцію, яка не перешкаджатиме служінню народові. Чи би не доцільніше було, щоб автор у майбутньому відносився до таких поважних справ поважніше. Це, нажаль, відноситься до багатьох. Я маю враження, що подібні порожні фрази через таке їх трактування стали „камнем преткновенія" до сварок і роздорів на церковному полі. Абож інша фраза-тотожність у автора: „церква — народ". Завжди треба мати на увазі, що церква, це народ віруючих у Христа, громада Його. І голос Церкви — голос Бога, але не завжди голос народу — голос Бога, тобто взагалі такого сказати не можна.

Прочитавши цю статтю і згадуючи кілька подібних у нашій пресі, приходится дуже жаліти, що в нас усе не так як треба. Як є неясності чи сумніви щодо науки в Церкві — поставити на обговорення, якжеж якісь розбіжності у практиці, в житті — сказати прямо й осудити. А то ні! Постає розкол у Церкві й на питання чому? — нема відповіді, з'являються статті такого рівня і також трудно з'ясувати чому. І є враження, що такі дії стають із причини сили того злого, що є в людині, яке її перемагає. З такої праці добра нам ждати годі.

До автора звертаюся під кінець своїх розважань, щоб не сердився за терпке слово правди й не забував ніколи слів Христа у Мф. V. 19 та не вчив невченим бувши.

С(ергій) Кіндзерявий-Пастухів

Деякі пояснення до листа п. Кіндзерявого-Пастухова

В журналі ч. 8 (9) „Наша Думка" була вміщена стаття під заголовком „Відновлення Автокефальної Української Православної Церкви". Стаття мала на увазі викликати обговорення справи розламу, що стався в нашій Українській Автокефальній Православній Церкві.

Лист пана Кіндзерявого звернений до мене як автора наведеної статті, на великий жаль, не дає потрібного матеріялу для вияснення зачепленої справи. На деякі запитання я дам відповідь авторові листа, але, на жаль, для нашого загалу це мало цікаве.

Перш за все автор листа зазначає ніби то в мене є протиріччя, бо я, зазначуючи, що наша церква з давніх-давен була власне автокефальною, бо перебувала тільки в молитовному єднанні з матірною церквою, а через кілька рядків говорю про „антихристиянську" подію 1687 р. Автор листа сам далі пояснює як сталася подія 1687 р., після якої Київська Митрополія, як тоді звалася Українська Православна Церква, була підпорядкована Москві. Сам пан Кіндзерявий зазначає, що „деякі новітні російські церковні історики цілком слушно уважали Київську Метрополію до 1687 р. („де факто") автокефальною" і т. д. Де ж тут у мене протиріччя, коли я в своїй статті зазначив, що Українська Православна Церква в давнину була власне Автокефальною, перебуваючи тільки в молитовному єднанні з матірною церквою? Це ж те ж саме, що зазначають, як говорить п. Кіндзерявий у своєму листі — і деякі московські церковні історики, що Київська Митрополія до 1687 р. „де факто" була автокефальною, а від 1687 р. ця „де факто" автокефалія скасована Москвою. Де тут у мене протиріччя?

Автор листа запитує, як я собі уявляю „молитовне єднання з матірною церквою", інакше кажучи, що таке молитовне єднання з матірною церквою. На це питання можна одержати відповідь з елементарної підручної літератури.

Щодо соборноправности. Що таке церковний соборноправний устрій з'ясовано в „Діяніях Всеукраїнського Церковного Собору 14—30 жовтня 1921 р. а витяг з цих „Діяній" я подав у своїй статті, де досить докладно з'ясовано поняття соборноправности. П. Кіндзерявий зазначає в своєму листі: навіщо ставити питання про соборність та соборноправність, ніби хто їх у нас заперечує? Та ж соборність у нашій церкві ніхто не заперечує, соборноправність відкинута собором Єпископів УАПЦ і це є головною точкою, ізза якої стався в нас розлам у церкві. Отже на сьогодні в нас є дві Українські Автокефальні Православні Церкви: одна, що не визнає соборноправности, і друга, що дотримується засад церковнособорноправности, опираючись на канонах УАПЦ, затверджених Всеукраїнським Православним Собором у місті Києві 14—30 жовтня 1921 р. Ми тут не беремося вияснювати справу про правдивий шлях одного чи другого напрямку нашої церкви. Одне ясно, що на сьогодні ми маємо дві Українські Автокефальні Православні Цекрви і це є великим лихом у нашім національнім житті. Нам слід з'ясувати, чи соборноправність в УАПЦ припустима чи ні. Відкидаючи канони УАПЦ 1921 р., ми мусимо простежити, чи практикувалась соборноправність у Християнській церкві в минулому, а як почитаємо „Дії св. Апостолів", чи не знайдемо вже і там початок соборноправности. А чи ця соборноправність насьогодні корисна для нашої церкви, чи може принести шкоду?

Оцих питань потрібно нам торкнутись. Сподіваюся, що в майбутніх листах висунуті питання будуть більше висвітлені.

М. Б.

Протест народів Інтернаціоналу Свободи

(УБІ) Дня 25. квітня в столиці Баварії відбулися великі протестаційні збори представників народів, поневолених московським большевизмом, які ще в 1946 р. на еміґрації об'єдналися в міжнародній організації Інтернаціонал Свободи. Збори вирішили звернутися до всього світу з протестом проти московсько-большевицького поневолення й застерегти світ перед небезпекою большевицького імперіялізму. Нижче подаємо в цілості ухвалений народами Інтернаціоналу Свободи текст протесту:

ПРОТЕСТ

Ми, представники поневолених большевизмом народів Центральної і Східньої Европи та підсовєтської Азії, азербейджанського, альбанського, білоруського, болгарського, вірменського, грузинського, калмицького, козацького, кубанського, мадярського, північно-кавказького, румуського, словацького, туркестанського, українського, хорватського та чеського, організовані в Інтернаціоналі Свободи, міжнародній організації боротьби за свободу й солідаризм народів, винесли на наших протестаційних зборах з дня 25 квітня 1948 р. до цілого свободолюбного демократичного світу наступний

Протест.

1. Ми протестуємо зі всією рішучістю проти брутального поневолення наших народів антинароднім та експлуататорським молохом, що йому на ім'я совєтський большевизм, який означає нечуване уярмлення нашого політичного, релігійного, культурного, соціяльного й економічного життя, наслідки якого наявно й болюче відчувають усі суспільні верстви наших народів.

2. Ми протестуємо проти політики імперіялізму, крайньої деструкції, голоду та експлуатації Совєтського Союзу; ця політика в основі змагає до однієї мети: загарбати й поневолити ввесь світ. Комуністичні партії всіх країн на всіх континентах є цьому найкращий доказ.

3. Ми остерігаємо всі народи й держави перед небезпекою розподілу світу і встановленням миру на засадх т. зв. сфер впливів. Помилки такої короткозорої, нерозважної і нещасної політики, яка зовсім не відповідає реальним життєвим інтересам світу та його народів, вже нераз тяжко мстилися. Так побудований мир, Совєтський Союз уважатиме, згідно з своєю політичною моралю, тільки тактичним перемир'ям, яка всебічно скріплює етапну стратегію розгорнення його світового імперіялізму, від якого він ніколи не відмовиться.

4. Ми звертаємо увагу демократичних держав Заходу рішучо й недвозначно на нову концепційну політику певних політичних кругів, які змагають до того, щоб на місці сучасного імперіялістичного СССР, що загрожує ввесь світ, побудувати нову многонародну імперіялістичну державу, під кермою Москви. Спокій, рівновага сил і забезпечення тривалого миру в Центральній і Східній Европі та в північно-західній Азії будуть здійснені тільки після розгрому й повного знищення всякого імперіялістичного твору, незалежно від його ідеологічних, політичних та соціяльних напрямних чи програм. Народи Центральної і Східньої Европи та північно-західньої Азії бажають жити в злагоді та дорозумінні з московським народом; однак вони ніколи не допустять до його надвлади над іншими народами.

5. Ми твердо переконані, — а свої переконання ми підбудовуємо в політичній практиці засадами взаємного вирозуміння, довір'я та співпраці, — що світовий мир можна побудувати на засадах Атлянтійської Харти, як здорової точки виходу з сучасного катаклізму. В цьому змислі ми вимагаємо беззастережного права на самовизначення для всіх народів, бо тільки так можна привести до порядку в безпосередній і природний спосіб усі нездорові прояви імперіялізму та нелюдської експлуатації народів. Здійснення цих засад по відношенні до наших народів можна провести тільки шляхом розгрому Совєтського Союзу та його розподілу на суверенні національні демократичні держави.

6. Ми стверджуємо однодушно, що наші народи використають негайно всяку нагоду для того, щоб усіма своїми революційними силами вдарити в організований спосіб по большевизмові, стаючи поруч демократичного світу до відбудови звільнених просторів, які так важко потерпіли від большевицького рабства та експлуатації. Центральна і Східня Европа та визволена Азія будуть після досягнення цієї сьогодні найвищої мети об'єднані в обороні перед новим варварством, яке під будь-яким плащиком могло б загрожувати свободі та солідаризмові народів, культурі й цивілізації.

7. Заявляємо, що по виконанні нашого найбільшого обов'язку — повалення большевизму та відбудови наших суверенних, національних, демократичних держав, — будемо схильні й зможемо принести наш вклад в новий тривалий і справедливий мир, не тільки в наших країнах, але теж і в інтересах всього світу, бо ми переконані, що саме наші народи до нині принесли найбільші жертви за великі ідеали свободи, порозуміння та миру між народами.

8. Ми врочисто зобов'язуємося перед нашими народами, яких ми представляємо та яких найвищі інтереси ми ніколи не перестанемо обороняти перед світом, що доти, доки не здійсняться на землях наших предків наші політично-програмові засади в майбутньому правно-політичному ладові суверенних національних демократичних держав Східньої і Центральної Европи та північно-західньої Азії — ми не зійдемо з поля бою і ніякі жертви не будуть для нас завеликі в боротьбі за здійснення цієї програми, з усіми її консеквенціями.

В дусі нашої боротьби, в дусі безчисленних жертв, що їх принесли наші народи, в дусі демократичної рівности та міжнародного порозуміння — ми закликаємо всі протибольшевицькі та протикомуністичні рухи всього світу до порозуміння і співпраці. Ми звертаємо увагу урядам демократичного Заходу та всім їх союзникам, що вибиває дванадцята година терпеливости і терпіння народів Східньої і Центральної Европи та підсовєтської Азії. Не час далі вичікувати на нові вишини комунізму й відпускати злочинному гробокопателеві свободи народів та европейської культури нові мільйонові жертви з-поміж наших народів! Час дозрів, єдиний антибольшевицький фронт — це конечність життя.

Мюнхен, дня 25. квітня 1948.

Члени Інтернаціоналу Свободи

Гей, гей, Тугай-бей...

Гей, гей, Тугай-бей, розсердився дуже, — ось слова, що пригадалися мені при читанні одного з травневих чисел „Кроніки", в якому є поміщений допис про брошуру „До питання українсько-польських взаємин". Брошура появилася у видавництві ім. Хвильового і складається з трьох статтей: Р. Ельде — „Історична роля Польщі на Сході Европи", А. Янівського — „Новий лад чи змодернізований імперіялізм" і А. Волянського — „Психологічний фактор в українсько-польських взаєминах". Всі три автори підкреслюють щораз наново потребу, ба більше — історичну конечність українсько-польського порозуміння, не забуваючи насвітлити при своїх розумуваннях всі ті перешкоди з польського боку в минулому і сучасному, що не допускають до його здійснення. Поважний тон, щира безпосередність вислову аж ніяк не давала приводу до лайки. Тимто старовинна приказка — лаєш, Зевесе, отже не маєш рації — має і тут своє повне узасаднення — у „Кроніці".

А може це хтось злобний злосливою рукою виняв цей відзив польського партнера з редакційного коша? Чи може недогляд нашого випробованого приятеля редактора з „Кроніки" допустив до появи тих грубих слів в дискусії, в якій часом навіть і тонкі слова роздражнюють і ранять? Зіставмо деякі твердження українських авторів із твердженнями польського, щоб усвідомити собі, куди стягає і власну справу п. Маріян Боремскі. Що ці „твердження" дивно будуть вражати наших читачів — у цьому не наша вина, але ж бо на інші не спромігся кореспондент „Кроніки".

Брошура трьох авторів має на цілі виявити польську політику замаскованого імперіялізму і вимагає ясности позицій при політичній грі. Р. Ельде твердить, що польські публіцисти не спромоглися на ґрунтовну ревізію старих загарбницьких концепцій і підшукують історичні засади, які мають далі служити не з'єднанню, але розладдю. Польська місія на сході довела до ґерманського поглинення західніх слов'ян, не даючи їй майже ніяких територіяльних здобутків на українських землях. Це ж знає з автопсії кожний еміґрант 1939-40 рр., коли зустрічав „майже" під Закопаним, „майже" під Люблином і „майже" під Варшавою чистокровних українців, або щонайвище свіжо спольонізованих, але ще з українським духом. Пишемо „майже" в лапках, щоб підкреслити ту диспропорцію між колосальними зусиллями польської експансії і її вислідом, що зводиться до кількадесять кілометрової смуги за кількасот літ. Р. Ельде нагадує люблинську унію, заключену проти волі більшости автохтонів, за якою у слід пішли обмеження релігійні, культурні, політичні й суспільні і спричинили ряд повстань та довели до розвалу Речпосполитої — замість станути на кревському договорі, де була підписана справжня унія трьох народів, хоч саме це було б довело до їх розквіту. Під час довговікового гноблення не дала Польща нової культури східнім землям, не розвинула унійних тенденцій серед українців, не збагатила соціяльних уявлень. Ні, історична Польща все брала і нічого не давала, як твердить Р. Ельде, але його слова називає, нічим не уарґументовуючи М. Боремскі — безстидним пашквілем на Польщу і поляків. В пашквілі міститься злорадість. Цього не вичуваємо в Р. Ельде, який певно не забуває слів Шевченка: „...чванитеся, що ви Польщу колись розвалили? Правда ваша, Польща впала і вас роздавила". Ні, українці не тішаться зі зле виконаної ролі поляків й їм не весело з цього приводу. Але вони не вірять у їх нову пробу на Сході і добачують польську місійність скоріше в обороні і охороні західніх слов'ян, що ще залишилися й прирікають допомогу в будові антиґерманського валу, так конечного для вдержання свіжої хвилі аґресорів. Ми чуємо вже сьогодні зловіщий тупіт їх чобіт, як готовляться знову тратувати Польщу, а ви, пане Боремскі не чуєте?

Польські політики переконують західніх дипломатів у своїх правах до Західньої України — потрібним поташем з Калуша, нафтою з Дрогобича, тощо. В голову поляків втискається образи чорнозему, лугів і пасовиск Галичини і Волині. Інформувати про це українських читачів і пригадувати полякам дизгармонійність їх апетитів з вольностевими хартами — називає п. Боремскі виразною провокацією. Ми глибоко переконані, що оскільки б А. Янівському забаглося балканських фіґ разом з засадженими деревами і їх власниками, то слушно назвали б це балканці явною провокацією. То була б оборона перед нападом. Але чому так негарно називає п. Боремскі оборону українських яблук перед його зазіханням?

Розглядати міркування усіх важливіших польських публіцистів, що говорять: Е. Ґертих — про Польщу від „моржа до моржа", А. Кітович — про українські меншості, К. Грабик — про дискусію над областями, які займе польський вояк, Т. Белецкі — про засадниче відкинення взагалі дискусій над східніми кордонами, Враґа — про провадження розмов на тему Західньої України з нашими східніми братами, А. Добошинські — про поглинення взагалі українців, щоб створився один великий польський народ, далі польський уряд, що зміряє до кордонів з 1939 р., врешті ген. Андерс — про неможливість вільної і незалежної Польщі без Західньої України і південної Литви з їх символами, Львовом і Вильном — отже це все розглядати критично називається диверсією чужих аґентур. Про що ж тоді може говорити і що робити український патріот? — Роздаровувати волості свого народу, які не є його власністю, бо ж дістав він їх у спадщині і має їх далі дітям передати?! Цим показався б він найгіршим негідником, — негідним своїх шляхетних предків, негідним своєї прекрасної вітчизни! А. Янівський предкладає вироблювати духа взаємної толеранції, дружби і співпраці, прямувати до тривалої єдности і будувати самостійні держави на основі міжнародних харт. Коли це називається зоологічним шовінізмом, то хотіли б ми знати, як називається протилежність?

Ми розуміємо, чому найбільше злости викликала третя стаття, яку підписав А. Волянський. Вона нагадує полякам про тюрми і шибениці, про знищення шкіл і розриви церков, про українську мову — як китайську мову, про гасла — ні п'яді землі в українські руки в областях, які навіть поляки називають „спірними", про... про польську культурну місійність в минулому і сучасному. Чи ж би це була справді тільки „гістерія на психопатичнім тлі" з різними комплексами і психічними уразами, а не тільки ранами і ранками, пасмами розпачу і криками терпінь? А. Волянський пише тільки про поляків при висвітлюванні усіх нещасть, бо ж розглядає українсько-польські взаємини, чи ж мав би він робити зі статті сальцесон і писати, що й інші сусіди не кращі? Чи злочини стануть через те добродійствами? Чи зменшаться? Він говорить про поляків, які це робили, коли мали силу й ініціятиву. І далі! Не знаємо, що думає п. М. Боремскі про свій народ, але кепський був би з нього поляк, якщо він обносив би його в зубах перед своїми і чужими. Слушно говорять англійці: „right or wrong my country". Чому ж ми українці і ви поляки мали б посту-

До звіту ЦПУЕ

В № 15 „Часу" обговорюється діяльність найвищого нашого органу — ЦПУЕ. Порушена мова за матеріяльні засоби цієї організації, за поступлення від української еміґрації національної вкладки. А одночасно з тим поданий і звіт, що показує, як господарювало ЦПУЕ в 1947 р. По питанні національної вкладки зроблений навіть і висновок, він такий: „Мова йде не тільки про 20 НМ., а, головним чином, про національну й суспільно-громадську єдність; мова йде про наше існування, про наше самоуправління й про нашу самооборону..."

Звичайно, у справі національної вкладки ні в одного українця не сміють підніматися питаня: „Для кого платити? Що я маю від того ЦПУЕ? Жив я без об'єднання до цього часу — проживу й далі!"

Так можуть говорити хіба тільки вороги української спільноти. А ми, що величаємо себе політичною еміґрацією, таких диких питань та зауважень робити не сміємо. Ми маємо завжди пам'ятати, що обов'язок є обов'язок і його треба тільки дисципліновано та своєчасно сповняти.

Але одночасно з сповненням свого громадського обов'язку, кожний з нас мусить пильно стежити та домагатися сповнення того ж обов'язку і нашими організаціями, починаючи від таборових і кінчаючи ЦПУЕ.

Виходячи з цього, вважаю, буде цілком до слова розглянути поданий ЦПУЕ звіт за 1947 р. Із того звіту бачимо, „що витрати ЦПУЕ в 1947 р. становили суму 923.158 н. марок". І коли ми всі ті витрати поділимо на дві групи, то одержимо таку картину:

Група 1-ша:

На цілі культурно-освітні та суспільної опіки:

Культурно-освітні	209.250	або	22.6%
Суспільна опіка	120.800	„	13.0%
Фонд Матері і Дитини	12.000	„	1.3%
Допомога з диспозиційн. сум . .	30.600	„	3.3%
Разом .	372.650	або	40.2%

Група 2-га:

На потреби організаційні та утримання самого ЦПУЕ:

Внески до Міжнаціон. Комітету .	11.000	або	1.2%
Витрати на репрезент. цілі та на IV. конференцію	14.368	„	—
Утримання Громадського Суду .	22.520	„	—
Витрати по Контрольн. Комісії .	6.670	„	0.7%
Витрати на скликання нарад . .	20.700	„	2.2%
Витрати на оперативні цілі . . .	185.000	„	20.1%
Витрати організаційні	255.000	„	27.6%
Допомога на спільне харчування працівників і гостей	20.250	„	2.2%
Інші витрати	15.000	„	1.8%
Разом .	550.508	або	59.8%

Ці витрати яскраво та точно висвітлюють нам усю побудову нашої централі. Вони зайвий раз підтверджують справедливість тверджень, що українці дуже часто демонструють своє невміння відповідно та бездоганно організувати свій громадський апарат. Таке твердження й підкріплене якраз звітом ЦПУЕ. Бо дійсно, що може бути більш несовершенне від тієї організації, що поставивши собі за ціль допомагати громадянству в справах культурно-освітніх та нести йому суспільну опіку, сама перетворилася в собі допомогу чи самодопомогу?! А що так у ЦПУЕ було в минулому році, це підтверджує звіт; з нього бачимо, що на потреби організаційні та утримання самого ЦПУЕ витрачено кругло 60%, а на задоволення головної мети — 40%. А така постановка справи примушує голосно та з притиском сказати, що ЦПУЕ, як Допомоговий Комітет, не смів би витрачати на свій апарат більше 20% із одержаної на допомогову й культурно-освітню акції суми. Тож у 1947 р. з 923.128 нм. ЦПУЕ мало б витратити на потреби організації та утримання апарату ніяк не більше 200 тисяч н. марок, а не 550 тисяч, як це видно з відчиту.

І коли б господарка в ЦПУЕ була поставлена справно, то громадянству не довелося б читати й сумувати над такою заявою нашого письменника У. Самчука („Українські Вісті", ч. 26, 1948): „Нам повинно помагати громадянство, а передусім ті організації, яких обов'язком є таку роботу переводити. Це є абсолютно неправильно, що кожний і той найменший урядовець любого комітету за свою працю дістає винагороду з громадських коштів, а Правління Об'єднанних Мистців чи Правління МУР-у повинно виконувати в безліч разів більшу роботу без ніякої винагороди. У нас до цього часу покутує дуже неправильне, провінційне, закукурічене поняття, що, мовляв, справи культури, а особливо мистецтва, це турбота самих мистців. Ні! У культурних людей, це турбота громадянства... Ми маємо ЦПУЕ — тож воно мусить тією справою цілком поважно й на всю ширину зайнятися".

Як на яскравий показник невідповідної господарки, дозволю навести зі звіту ЦПУЕ такий приклад: На Фонд Матері і Дитини передано 12.000 н. марок, а „на спільне харчування працівників та гостей" витрачено — 20.250 н. м. До цього коментарі зайві!

Хто ж мав би звернути увагу на заведення відповідного господарювання громадськими гріші? Думаю, цей обов'язок головним чином лежить на Контрольній Комісії. А вона то якраз, як видно з того ж таки звіту, правдоподібно і не працювала інтенсивно; що дійсно так воно було в 1947 р., свідчать витрати по Контрольній Комісії, їх у звіті показано тільки 6.670 н. м. або 0.7%. Звичайно, при таких витратах, коли приняти на увагу, що члени Контрольної Комісії розкидані по цілій Німеччині, вони не могли пильніше та інтенсивніше віддаватися контрольній праці. А це і призвело до того, що апарат ЦПУЕ працював без попередніх впливів Контрольної Комісії на витрати громадських грошей. Тож, правдоподібно, в 1947 р. Контрольній Комісії доводилось тільки стверджувати вже зроблені витрати.

Своїми розмірами звертають на себе увагу ви-

пати інакше? Але як маємо вже зговорюватися, то киньмо карти на стіл і до гарних вислідів дійдемо, вважаючи свої народи за лицарство без змази і сказу, а себе за його репрезентантів. Чи ж не краще це, ніж вважати їх за голоту, а себе за розбійників? Шкода, що п. Боремскі не знає, що думають теперішні польські борці без різниці політичних переконань і що вони викалькульовують з нашими борцями при лісових багаттях. — Дай, Боже, щоб їх концепції здійснилися, не ті „порядних", на які дехто з поляків надіється, бо ж кому з українців „поржодни русін" не буде підозрілим?

Живемо в нервовій добі розгарячковані і подразнені. Хотіли б ми вірити в добру волю навіть Маріянів Боремских, хотіли б ми очікувати від них широких плянів, хотіли б ми, щоб нас не переслідували навіть у снах слова візантійських істориків (Прокопій), арабських подорожників (Казвіні), українських хронікарів (Нестор), що мовляв слов'яни напевно ввесь світ підбили б, якщо між ними запанувала б згода. Хотіли б ми... Але це не тільки від нас залежить: маємо чисті наміри і ясні цілі — Соборну Державу і за неї змагатися перестанемо, лише віддавши життя!

Р. Єндик

Другий з'їзд Союзу Українських Ветеранів

В днях 8 і 9 травня 1948 р. відбувся в таборі українських скитальців в Еттінґені 2-ий з'їзд Союзу Українських Ветеранів.

Після дводобової дружньої інтенсивної праці делеґати розглянули та розв'язали всі питання програми з'їзду та урочисто при співучасті духовенства обох церков та громадян табору перевели посвячення прапору С. У. В.

Увага і праця делеґатів головно скупчувалася на таких питаннях: 1) міжнародня стратегічно-політична ситуація, 2) Завдання СУВ, 3) Звіт Головної Управи і Контрольної Комісії СУВ, 4) Обговорення й затвердження статуту СУВ.

Перше й друге питання висвітлив у своїй одногодинній, добре виголошеній промові полк. Д. Він зібрав і впорядкував погляди і оцінки преси на правдоподібний розвиток подій і закликав ветеранів бути організовано і фахово готовими до нового, уже близького зудару світових потуг і твердо стояти на понадпартійному ґрунті. Генерального Штабу ген. М. К. в дальшій дискусії в короткій ядерній промові кинув жмут думок, поглиблюючи та поширюючи тему і переконливо довів свою добре арґументовану оцінку воєнних потенціялів англо-американців і Сов. Союзу, ілюструючи її прикладами з другої світової війни. Між іншим ген. М. К. заявив, що в публічно-ідеологічній і пропаґандивній обротьбі двох ворожих бльоків за „душу" народів червоні... програли „холодну війну". Проти них уже оформився могутній бльок. Ставка їх на п'яті колони бита й тому (крім других важливих причин), правдоподібно вони, відсовують на пізніше початок збройного конфлікту.

В дальшому про ролю і завдання СУВ говорив інж. Т. Його промова була виголошена з великою вервою і піднесенням. Мала вона характер рішучих тверджень, занадто критичних завваг і радикальних пропозицій. Палка промова інж. Т. зробила на присутніх помітне враження, проте в дальших дискусіях вона викликала змістовні відповіді. Заоирали голос д-р Р. (обґрунтовано-полемічно), ген. В. (дуже оригінальна відповідь — букет і рожа), полк. К. (обґрунтовано, стримано річево), п-к. М. Ч. (довша сильна відповідь, роля і значення політичних партій). Ген. М. К. ствердив, що 1) головні складники українського воєнного потенціялу — учасники війни 1917—1920 рр., нова еміґрація і молодше покоління — мусять творити єдину збройну силу, один одному допомагаючи; 2) вказав на помилкове трактування інж. Т. завдань, ролі і взаємовідношень політики і стратегії і нерозуміння ним проблем національної революції. Забирали голос і інші. В дальшому трактувалося важливе питання (воно виникло в дискусіях звіту Головної Управи) про конечність об'єднання всіх військовиків в одну організацію. Цю тезу основно боронили представники УСС (майор-от. Т.) 9-ого ввечері почалося обговорення нового статуту СУВ. Воно і вибори нових органів тривали всю ніч. До прийняття статуту значно причинився Голова комісії, ген. Б. — Врешті обрано органи СУВ: Генеральну Раду — склад її 21 членів — плюс генерали „ін корпоре". Ця Рада вилонює зі свого складу Головну Управу Союзу. Теж обрано Контрольну Комісію і Суд.

О год. 5.30 ранку 10 травня могутнім „Слава Україні" і співом національного гімну закінчилася інтенсивна, творча праця другого делеґатського з'їзду ветеранів. Назагал добру організованість і гостинність виявили філії СУВ і керівні чинники табору (прекрасно удекорована заля, відповідне розміщення делеґатів і турбота про них).

Делеґатський з'їзд відбувся ділово, спокійно, а часами з піднесенням, головно при обговоренні скорого закінчення переорганізації державно-політичного центру і утворення законодавчої Національної Ради. Звіт про щасливе розв'язання цього кардинального питання викликав велике захоплення серед делеґатів.

З'їзд був численний. Переважали делеґати колишньої Національної Армії, представників УГА було менше. Теж були добре якісно репрезентовані старшини нової еміґрації. Вони брали діяльну участь у праці комісій і в дискусіях. У почесній президії сиділи 3 генерали старої дати і 3 генерали нової, теж представник вільного українського козацтва п. Ц. і генеральний секретар ЦПУЕ — майор Н. Гірняк. На початку з'їзду були зачитані привітання. На жаль, не було оголошено змістовного й програмового привіту генерала ген. штабу В. П.

Делеґати з'їзду в своїх промовах неґативно поставилися до спроби створити інші військові організації поза СУВ (ОУК, ЛУК і т. д.) як явище шкідливе для загальної справи, зокрема при завершенні координації всіх творчих українських сил, і висловлювали щире бажання скупчення всіх в одній дружній вояцькій родині, під кермою реорганізованого державного політичного центру. **Сот. Н. П.**

трати „організаційні" та „оперативні": Вони в ЦПУЕ у відчітному році дійшли до 440.000 н. м. або 47.7%! Щоб зробити оцінку цих витрат, треба було б у звіті говорити за них подрібніше, тобто — деталізувати їх. А так, майже 50% всіх витрат загорнені в дві слові: „організаційні" і „оперативні"...

Ще звіт ЦПУЕ показує нам, як сучасна українська еміґрація виконала в 1947 р. свій національний обов'язок, а тим самим, як показала свою дисциплінованість. Коли ми всі витрати ЦПУЕ, що складають суму 923.158 н. м., поділимо на висоту національної вкладки — 20 н. м., то бачимо, що в 1947 р. національну вкладку заплатило 46.158 осіб. Хоч і не знаємо точно загального числа осіб, повинних сплачувати національну вкладку, все ж певні, що заплативші вкладку творять не більше 25% загального числа членів української еміґрації, на яких лежить ця повинність. Тож наша дисциплінованість процентово дуже низька, вона виявлена всього 25 процентами!!

Отже перед нами стоїть питання: В чому причина застрашуючого антидисциплінованого явища в рядах еміґрації? Чи сучасна еміґрація по своїй соціяльно-політичній структурі взагалі має нахил до розкладу? Чи, припускаючи, що еміґрація та, хоч має в собі і здорове громадське коріння, все ж відтягається від сповнення обов'язку, бо не має задовільної відповіді на виставлене „Часом" питання: „Для кого платити?"

Хто ж відповість нам на ці питання?

А залишатися без відповіді на ці питання ми не сміємо, бо від цього залежить або наш громадсько-політичний ріст, або занепад. **О. Наріжний**

„НАША ДУМКА"

орган суспільної критики.

Додаток до двотижневика „Комар".

Ціна числа — 1 нім. марка.

Supplement to Ukrainian Magazine „Komar" (The Hedgehog)

Fortnightly

Autorization No. UNDP 222

Publisher: J. Lycholit,

Munich, Rosenheimerstr. 46a

Printer: Munich, N 0379

Circulation: 4.000 copies

УКРАЇНСЬКИЙ
Б. 2701
МУЗЕЙ-АРХІВ

НАША ДУМКА

Орган суспільної критики

Рік II. Мюнхен, червень 1948 Ч. 11 (12)

Наївність чи свідома гра Уоллеса?

Поруч Палестини останній обмін нотами між Вашинґтоном і Москвою набрав найбільшого розголосу в світовій пресі. Відповідь Вашинґтону на совєтський пропаґандивний маневр була ясна: Розмовлятимемо з Москвою тільки на плятформі Об'єднаних Націй, а перед тим хочемо бачити збоку Москви конкретні пропозиції й конкретні докази її готовости ліквідувати всі суперечки.

У справу вмішався кол. американський міністер, а тепер підтримуваний комуністами кандидат на президента ЗДА, Ґенрі Уоллес, зі своїм відкритим листом до Сталіна, на який Сталін поспішив відповісти. Треба сказати, що, якщо Уоллес хотів зробити собі добру виборчу пропаґанду, то він зробив це дуже влучно своїм листом. Треба мати на увазі, що серед американців, як зрештою серед кожного народу, більшість є проти війни взагалі і тому людина, яка, як Уоллес, одного дня заявляє, що винайшла лік проти війни, легко звертає на себе увагу і здобуває популярність, бож не кожен може оцінити, яка вартість винайденого ліку. Сталін у свою чергу поспішив убити відразу три зайці: збільшити популярність Уоллеса, якого він радо бажав би бачити майбутнім президентом ЗДА, підкопати престиж Трумана й американського уряду і врешті викликати серед наївних у світі враження про справжню миролюбність Совєтського Союзу. З боку американського уряду вимагалося великої зручности, щоб відбити цей досить поважний пропаґандивний удар Москви, і Маршал справився з цим завданням, підкресливши ще раз, що ЗДА готові переговорювати з СССР, але — в Об'єднаних Націях, і не закривають Москві дверей до порозуміння з Вашинґтоном.

Щож собою уявляли пропозиції Уоллеса „для мирного полагодження розходжень між Совєтським Союзом і ЗДА", як їх назвав сам Уоллес? Роззброєння, необмежена торгівля між обидвома країнами, свобода подорожувань громадян обидвох країн, виведення військ з окупованих територій, невтручання в справи інших країн, господарська співпраця, оборона демократії й прав громадянина, заключення мирних умов з Німеччиною й Японією — все гарні кличі, але зовсім не нові.

Дуже влучно відповідає на них „Манчестер Ґардієн": «Якщо Совєтський Союз так дуже прагне „загального обмеження зброєння й заборони атомової зброї", то чому, спитаємо, він не виявив більшої охоти до співпраці тоді, коли ці справи обговорювалися в Об'єднаних Націях? Якщо він бажає швидкого миру з Німеччиною, чому розбив Лондонську конференцію? Якщо потрібна господарська співпраця і „відновлення й поширення УНРРА, щоб збудувати продуктивну в господарському відношенні об'єднану Европу, в якій не було б бар'єр для торгівлі" (власні слова Уоллеса), то чому він відмовився від пляну Маршала і заборонив своїм сателітам узяти участь у паризькій конференції? Треба також вказати на те, що багато з недавніх вчинків Росії не погоджуються з шляхетними ідеалами Уоллеса. Якщо бажаний є „вільний рух громадян", то чому не почати з совєтських дружин англійських громадян? А якщо йде про невтручання у внутрішні справи інших держав, то що тоді сказати про Чехословаччину? Що ж торкається „демократії й громадянських прав", то годі визначити, що означають ці терміни у Москві, Вашинґтоні і Лондоні.»

Уолтер Ліппман у „Ню Йорк Геральд Трібюн" просто вказує на небезпеку, яка криється за або наївними, або просто свідомо шкідницькими пропозиціями Уоллеса. Якщо прийняти пропозицію Уоллеса про обмеження озброєння, — пише Ліппман — то тоді совєтська армія лишиться безконкуренційною в Европі й Азії. Совєти розпоряджають 20-ма мільйонами війська добре озброєного, але якраз зброєю, яку не можна зарахувати до зброї „масового нищення" (якщо прийняти під увагу, що кулемет, гармата чи літак не вважаються „зброєю масового нищення" — Ред.). Озброєння совєтської армії дає змогу навіть при її демобілізації знов у дуже скорому часі змобілізувати її до її повної сили. Зате озброєння американської армії технічно більш скомпліковане і при здійсненні пропозиції Уоллеса армія американська мусіла б потребувати кілька років, щоб знов бути в повній бойовій готовості, тоді як совєтська армія могла б це проробити на протязі кількох місяців. Тому ясно, чому Сталін так охоче відгукнувся на пропозиції Уоллеса. Ліппман приходить до висновку: „База всякої дискусії — не відкинення, а поповнення американської програми зброєння й військової допомоги Західній Европі";.

Годі сказати, на скільки свідомо діяв і діє Уоллес, як знаряддя комуністичної політики в Америці. „Манчестер Ґардієн" уважає, що „Уоллес і Сталін хочуть тягнути користь із сподівань і страху мільйонів простих людей, щоб використати це для своїх політичних і пропаґандивних цілей. У цьому небезпека Уоллеса і людей його типу... Російські провідники, які не є сентименталістами і свідомі того, що роблять, використовують тих людей для своїх продуманих цілей".

Ю. Петрівський

Доля імперій

На сторінках ню-йорського „Нового Журналу" № 16, що виходить у російській мові, надрукована велика стаття Г. Федотова „Доля імперій".

В ній автор досить тверезо і розсудливо робить аналізу минулого й сучасного стану імперій. Думки, що їх висловлює Г. Федотов, заслуговують на те, щоб з ними познайомитися. Отже подаємо в скороченні статтю Федотова. За думками автора звиклі поняття про національну державу склалися в XIX ст., коли національна держава стала нормою. Вірою XIX ст. було, що кожний нарід має право на свою державність і що тільки національні держави виправдані. Так, приблизно в межах цього сторіччя німці, італійці, балканські нації, поляки, ірляндці і чехи утворюють свої національні держави.

Але щойно процес націоналізації Европи (німці, італійці, балканські нації) завершився, як біля його апогею почалася ера нового імперіялізму. Крім старих колоніяльних імперій Англії і Голяндії, постали нові заморські імперії: Франція, Бельгія, Італія, Німеччина. Конфлікти двох типів — імперіялістичні і національні (боротьба німців і слов'ян в Австро-Угорщині) викликали першу світову війну. Але на Версайській конференції переважали національні мотиви („Кожній нації — своя держава"). Крах кількох імперій дозволив у деякій мірі це здійснити.

Після двох воєн немає багатьох імперій: немає Австро-Угорщини, Туреччини, Італії, Німеччини, Франція — вже не та; Англія саме ліквідує стару імперію. Ще залишається Росія-імперія і нерозв'язані національні проблеми Східньої Европи.

Над повоєнним хаосом височать два велетні-переможці Росія і Америка. Росія Сталіна, що хоче панувати над світом шляхом завоювання і революції, і Америка, що думає здебільшого про свою безпеку. Між ними точиться боротьба. Історія пропонує два варіянти майбутніх імперій, у залежності від двох можливих переможців.

Перемога імперії Росії — це закріпачення всього на службу державі; фіктивна незалежність при централізованому управлінні з Москви, масові страти і каторжні табори.

Перемога Америки і її спільників принесе справжню федерацію, щось подібне до Сполучених Штатів або до британського Коменвелту (Commonwealth).

Проблеми грядущої історії — це взаємини поміж членами західньої родини народів і народами „Сходу".

Яка доля чекає останню в світі, сучасну російську імперію на випадок поразки? Для більшости населення, упадок ненависної влади означатиме визволення. Безперечно, що сучасна російська імперія знаходиться перед новим вибухом революції народів. Із неї ця багатонаціональна імперія не може вийти в старих кордонах. Російська імперія посідає середнє місце поміж Великою Британією і Австро-Угорщиною. З піднесенням культурности народів Росії, вона все більше наближалась до Австро-Угорщини. Як дивляться самі росіяни на свою імперію? Вони не добачають „багатоплемінности" імперії, а перетворення імперії на СССР (номінальну федерацію) прийняли як маскарад, за яким криється „руська Росія". Інтеліґенція засуджувала імперії, але наслідки (асиміляцію) вважала неминучими. Історія, що опинилася в руках російських націоналістів, будувала тенденційні схеми про мирне побудування російської імперії. „Не завоюванням, а колонізацією!" Але треба пригадати боротьбу вогулів у XV ст., або башкир та татар. А завоювання Кавказу й Туркестану? А прилучення Грузії? А Польща? А черкеси?

Національно-романтичний рух прийшов у російську імперію з запізненням. Але нарешті з'являється Калевала, відроджується естонська й латвійська, грузинська, вірменська й українська літератури. Нації нібито творяться поетами.

В середині XIX ст. в Кирило-Медодіївському Братстві український рух набирає політичного характеру. Пробудження України здивувало російську інтеліґенцію і вона не зрозуміла його до кінця. За схемами націоналістів-істориків, українці мордувалися під польським ярмом і були визволені Москвою. Але українці ще до Москви всмоктали в себе багато елементів культури й державности і Москва з її східнім деспотизмом була Україні чужою. Найяскравіше нерозуміння українського минулого виявилося в оцінці Мазепи. Росіяни вперто не визнають українську мову, хоча славісти всього світу разом з Російською Академією Наук визнали її за самостійну мову. Перед очима народжувалася нова нація, а росіяни не хотіли цього бачити, нібито вони були переконані, що нації існують відвічно й незмінно, як види природи для доеволюційного природознавства. 1917 рік був актом офіційного народження України.

В 1917 р. від большевицької Москви всі інші народи імперії тікали як від чуми. Але большевики силою зброї зібрали імперію і терором і нищенням національних культур тримають її вкупі.

Большевицький режим — ненависний величезній більшості росіян, але спільна ненависть не злютовує воєдино народів імперії. Для всіх націй відвернення від большевизму супроводиться відштовхуванням від Росії, що його породила. Творці большевизму були росіяни. Большевизм спочатку утвердився в Московії і звідтіля його зброєю принесли на окраїни.

Три факти свідчать про зріст національних сепаратизмів у СССР:

1. „Націонали" (цебто неросіяни) складають помітний відсоток „населення" концтаборів.
2. Після війни уряд знищив 5 республік за повстання проти нього. Україну знищити неможливо, але вона, як відомо, теж заслуговує на таку долю.
3. Події на еміґрації свідчать про те, що окремі нації російської імперії творять на еміґрації власні організації.

З цього можливо передбачати, що у випадку воєнної поразки Росії, станеться не тільки падіння режиму, а й повстання всіх народів проти Москви, бо в сучасному світі немає місця австро-угорщинам і тільки фашизм зміг би продовжити життя каторжної імперії.

*

Автор „Долі імперій" Г. Федотов є безумовно росіянин і про це свідчить не стільки його прізвище, скільки його думки і знайомство з питанням. Але автор належить до тієї щасливої категорії людей, що можуть мати вільну думку незалежно від партійної, або від національної приналежности. Переконливою і змістовною аналізою Г. Федотов доводить, розглядаючи історію імперій, що імперії не існують вічно. Імперії зникають і більше не повертаються.

Кожний погодиться з тим, що австро-угорська імперія більше не повернеться, але, на жаль, є ще люди, які думають, що російська імперія царів може повернутися після падіння большевицької імпе-

Новий рекорд політичного нахабства Москви

Передання совєтської ноти в Атенах з вимогою припинити страчення ув'язнених грецьких комуністів було початком несамовитої в її демагогічності акції московських можновладців проти сучасного грецького уряду та англо-американців, що його підтримують. Самий факт цієї ноти, її зміст і тон мали очевидний провокаційний характер, не позбавлений типового московського шибеничного гумору. В ноті вказується м. ін. на те, що совєтське „громадянство" глибоко обурене масовим страченням грецьких „патріотів і демократів". З нарочитим нахабством удає московський уряд, ніби Европі невідомо, що ніякого „громадянства" в СССР нема, що стероризовані й виголоджені підданці Москви й писнути не сміють, коли їм не наказано „жадати" того чи іншого, та що коли б поневолені нації мали справді спроможність жадати чогось, то вони зажадали б передусім припинити жахливе повільне страчення мільйонів засланців та ув'язнених на примусових працях, в умовинах життя, яких собі чужинець і уявити не може.

Той факт, що в Греції карає уряд смертю десятки злочинців, які мордували мирне населення, не виключаючи жінок і дітей, свідчить без сумніву про дуже сумні відносини в повоєнній Европі. Але без порівнання більш загрозливим є те, що московські можновладці, які банди таких злочинців організували, оплачували й озброювали не лише на Балканах та в інших окупованих державах, а й у Італії та Франції, та й далі це роблять, підтримуючи зокрема банди Маркоса в тій же Греції, можуть виступати з протестами проти їх покарання, не викликаючи одностайного обурення культурного світу, не осмішуючи себе всюди й назавжди.

Як в інших ганебних аферах, так і в сучасній демагогічній акції проти Греції уживає московський уряд широко пресу і радіовисильні УССР. „Правда України" та „Радянська Україна" подали звичайно не лише текст совєтської ноти грецькому урядові, а й умістили статті та подали поза тим цілу купу московської імперіялістичної пропаґанди. Київська радіовисильня повідомляла 17. V., що в київськім театрі опери і балета відбулись „бурливі збори протесту проти злочинів грецьких монархо-фашистів" з відповідними промовами, резолюціями, закликами й усім, що до такої демогогічної акції належить. Після повідомлення з того ж джерела відбулись по цілій Україні мітинґи протесту в містах і селах, у фабриках і в колхозах. Оголошено цілу каламутну повінь листів із протестами робітників і селян, зокрема якоїсь дуже лютої ланкової баби, готової все добре вилаятись, службовців, студентів, професорів, учених, мистців і т. і.... не проти злочинів московського уряду на Україні звичайно, а проти покарання злочинів його комуністичних аґентів у Греції.

Не менше мусіли звичайно старатися й менш „самостійні" союзні республіки ніж Україна, навіть не „заступлені" в ООД. „Хвиля протестів" прокотилась і новоокупованими державами від Балтицького моря до Середземного. Але не минула ця ганьба московського нахабства і всіх тих держав, які мають політичну нерозважність терпіти в своїх межах комуністичні організації Москви та різні товариства „приязні й культурної співпраці з СССР", з Великобританією та ЗДА включно.

З сумом і обуренням треба зазначити, що, оскільки авторові цих рядків відомо, не викликала ця демагогічна акція політичного фарисейства Москви ніде такого слушного й наскрізь зрозумілого жадання перевести відповідну анкету на Україні та на інших чужонаціональних землях окупованих московськими можновладцями, щоб ствердити, чи не відбуваються там злочинні переслідування поневоленого населення, в порівнанні з якими страчення грецьких убійників жінок і дітей є нічим. Не піднесли такого жадання, на жаль, і українські чи які інші організації на чужині.

М. Н.

рії. Автор намагається бути об'єктивним, але в деяких місцях не може цього досягти, як росіянин, він ще не може відмовитися від Білорусі (право якої на самостійність навіть большевики визнають фіктивно) і від Сибіру, який у кожному випадку трудно вважати національною московською територією. В цілому, стаття Г. Федотова заслуговує на те, щоб їй присвятити більше уваги. Вона мимоволі приваблює щирістю, об'єктивністю та безпосередністю думок. Хочеться пригадати старим і новим російським імперіялістам твердження Федотова: „Буде потрібно багато часу, щоб повернути росіян до традицій російської культури, а через неї і до християнства. До цього треба вже й зараз готуватись російській еміґрації, замість того, щоб ганятись за привидними орлами імперії..."

О. Ювченко

До питання автокефалії

Справа нашої автокефалії, цебто залежности Української Церкви безпосередньо від Всеселенського Патріярха в останніх часах із незрозумілих для мене причин, в'яжеться з справою участи світських людей у ділі управління церквою і то з досить великими для них правами. Тоді, коли справа залежности від Вселенського Патріярха (автокефалія) для справжнього українця не будить жадного сумніву, аби тільки була перепроваджена згідно з канонами та практикою церкви, то справа уділу мирян в управлінні (адмініструванні) церквою будить велике застереження, як з пункту історичного, так і доцільности в сучасний мент.

По-перше, чи все в нас було прийняте лише з Візантії, без впливу заходу — велике питання, вплив заходу безсумнівний і то за довго перед 988 р. Чи залежали ми в той час від єпископату Херсонесу, чи якого іншого західнього — обоятно. Знаємо з практики і сходу і заходу, що питання церкви вирішали єпископи, які як наступники апостолів, обдаровані Св. Духом (що й нам не слід забувати) мали завеликий авторитет, щоб хтось із мирян міг в їх присутності мати окрему думку.

З проголошенням у нас християнства пануючою релігією (988) ці впливи єпископів дістали ще підтримку світської влади. Припускаємо, що ще за княжих часів існувала інколи навіть певна боротьба між світською та духовною владою за обсадження катедр, але наші князі ніколи не мали права інвеституури, подібного до прав західніх володарів. Тому світські впливи на церковні справи в нас були слабші ніж на заході.

У козацьку добу парафії мали деякі права. Вони подавали кандидатів на священиків, яких єпископ будь призначав, будь відкидав. Братства провадили велику та корисну працю доти, доки йшли разом з єпископами, підтримуючи їх у релігійній і політичній боротьбі.

Ситуація різко змінилась на гірше, коли патріярх Паісій необережно доручив братствам нагляд за діяльністю єпископів. Братства почали мішатися до справ єпископів, єпископи почали ображуватися, почалась боротьба, яка допровадила до

Повоєнна відбудова промисловости України

Звідомлення совєтської преси порівняно часто сповіщають про різні досягнення у відбудові промисловости України, але на ділі справа виглядає куди інакше. Вже цей голий факт, що майже кожна така заява зачинається щоправда „во здравие", але кінчиться швидше тоном „за упокой", дає багато до думання. Бо чейже після проголошення якогось досягнення, совєтські чинники не забувають прикликати відбудовників до ще кращого „перевиконання" пляну, вимагаючи приспішених темпів роботи, обниження її собівартости, зекономлення матеріялів і сирівців, одним словом цього, що в трагічній совєтській термінології окреслюється як „подарок державі" чи пак „виконання зобов'язань, даних т. Сталіну". Видно отже одразу, на перший погляд, що згадані досягнення не мусять бути такі великі, бо чого ж тоді уряд та партія кричать безупинно „давай больше". І дійсно, коли проаналізувати основно звідомлення відповідних міністерств та „главків" і матеріяли, публіковані в совєтській періодичній та неперіодичній пресі, тоді одержимо невеселий і з а н е п о к о ю ю ч и й образ дійсности.

Совєтські відомості не послуговуються майже ніколи цифровими даними. На це не дозволяє нечисте сумління та типічна для СССР шпіономанія. Московські фальсифікатори видумали новий метод в и к о н а н н я п л я н у в %. От кажеться напр., що міністерство місцевої промисловсти УССР випустило в 1946 р. на 46% більше товарів „ширвжитку", як у попередньому році. Коли ж заглянути в звідомлення того 1945 р., тоді довідуємось знову, що плян продукції по товарам „ширвжитку" виконано на 76%. Значить знову якісь проценти від незнаної, неспрецизованої вартости. Який же цей плян, яка це, вже не говоримо якісно, але к і л ь к і н о продукція, які конкретні, ясні числа — про це в СССР мовчать мов води в рот набрали. За тими ж п р о ц е н т а м и криється по суті причина недолі й нужди нашого народу під московсько-совєтською окупацією. Народне прислів'я говорить, що правда вилізе все наверх неначе шило з мішка, так і докладне обзнайомлення з справою відбудови в УССР дозволяє пізнати дійсний стан промисловости України в післявоєнному періоді.

В основному промисловість України спирається на вугільній та металевій базі, далі на енерґетичному та транспортовому господарстві. Окрему галузь нашого народного господарства являє собою харчова, шкуряна та текстильна промисловості, які спираються на колосальному багатстві сільськогосподарської продукції України. Не від речі буде тут підкреслити, що такими прекрасними передумовинами величезного розвою промисловости, які є дані в Україні, розпоряджає мало котра країна світу. Війна 1941—1945 рр. завдала жахливої руїни народному господарству України. Злосливий демонтаж відступаючих большевиків, а передусім н і м е ц ь к е б о ж е в і л л я плянового нищення кожного підприємства під час їхньої втечі з України вимагають довгих років відбудови. Така ж відбудова вимагає знову особливої енерґії, коштів, великої кількости кваліфікованих робітників, а також ясного пляну відбудови. Незабаром минатиме п'ять років, як большевицька влада, проганяючи силами українських дивізій німців з Донбасу, наново окупувала Україну. Впродовж саме цих п'яти років можна було зробити в ділянці відбудови нашої промисловости куди більше, як це досі зроблено. Не підлягає жадному сумнівові, що український народ горіє бажанням якнайшвидше досягти хоча б довоєнного рівня продукції. Українські робітники, техніки, інженери дають доказ цього гарячого бажання щоденною важкою працею, яка відбувається в жахливих умовинах, яких не може собі навіть уявити пересічна людина з-поза меж СССР. Не зважаючи на величезні втрати в людах, які нанесла остання війна Україні, саме завдяки спеціяльній, нечувано жорстокій і єхидній політиці московського воєнного командування, ми розпоряджаємо вже сьогодні і належною енерґією і кваліфікованими робітниками, потрібними до відбудови. Але важка е к о н о м і ч н а о к у п а ц і я і е к с п л у а т а ц і я У к р а ї н и Москвою, може ще важча та болючіша у своїх наступствах за нестерпний національний гніт, не дозволяє використати повністю ані енерґію та запал до праці, ані знання українських працівників. Плян відбудови промисловости України накреслюється та затверджується не в Києві, але в Москві, якщо ж ідеться про кошти, тоді Київ мусить також задовольнитися тільки милостинею Москви. Як боляче, коли подумати, що беручи на увагу народне багатство обох країн, роля повинна бути обернена. Совєтська московська влада навіть душить саме бажання та енерґію відбудувати якмога швидше рідний край. „Ти не повинен хотіти відбудовувати промисловість України", кажуть московські аґітатори українським робітникам, а також селянам, яких масово виганяється з сіл до міст на роботу, „ти повинен куди більше хотіти відбудовувати промисловість цілої „великой Родини", бо ж вона є тобі батьківщиною, а не Україна" і от десятки й сотні тисяч особливо пильних та здібних українських висококваліфікованих робітників мандрують у Сталінград чи інший Ґоркій, а передусім у особливо зараз гостро індустріялізовані області Кузбасу, Караганди, Північного та Середущого Сибіру і Далекого Сходу. А в заміну за це, в „допомогу від братнього народу" сунуть на багату Україну нескінчені валки „истинно русских" некваліфікованих робітників та голодних колгоспників.

Втішаючись такою „допомогою" ЦК ВКП(б) і „лично т. Сталіна" відбудова промисловости України поступає крайнє незадовільними темпами впе-

---

розколу серед українського народу — релігійної унії 1596 р. в Бересті.

Роки 1918—1920 поминаємо, бо це доба революції, коли було зроблено багато зле продуманих кроків, не опертих на політично-історичних підставах, а подиктованих вимогами хвилі.

Така — коротенько — історична підстава.

По-друге, беручи справу практично, цебто з пункту її доцільности в сучасний мент, зустрічаємо ще більше спостережень. Допущення мирян, які не мають ні відповідного знання канонів церкви, ні навіть часто не знають основ церковного порядку, для яких церква буде лише полем для поживи, полем для заспокоєння власних амбіцій — неунекненно впровадить у життя церкви хаос, розколи. Відомо, що наші вороги всіма засобами будуть цей хаос, цю ворожнечу підтримувати, роздмухувати, використовувати.

Говорячи про українські справи, не оглядаймося на те, як у москалів, поляків, або ще в кого. Дивімося пильно на те, що корисне нам, обоятно чи хтось інший те має чи ні. Але творення хаосу, суперечок, розколів не в нашому інтересі. Одже, ми теж, як і п. М. Б. закликаємо обидві сторони нашої православної церкви, усвідомити поважність справи і в інтересах нашого багатострадального народу дійти до згоди.

Ю. П.

ред. Це треба віднести в першу чергу до найважливіших ділянок нашого народного господарства, до вугільної, металюрґійної та енерґетичної промисловостей. Із 306 основних шахт Донбасу, які були в 1941 р., відбудовано до кінця 1945 р. 123, а до кінця 1947 р. не цілих 200. Значить темпи відбудови звільняються, повільнішають, бо за дворіччя 1943—1945 відбудовано 123 шахти, а за таке ж дворіччя 1945—1947 тільки 77. Це з'ясовується цим, що під час війни та далі десь до 1946 р. господарські чинники в Україні мали деяку, хоч і незначну свободу діяння і відбудова, не зважаючи на важчі обставини як у другому дворіччі, поступала куди швидше вперед. Від 1946 р. датується зростаюче загострення внутрішнього курсу в СССР, яке визначається м. ін. також дальшим зменшенням компетенцій совєтських та партійних установ республіканського значення та посиленням диктаторського голосу центру — Москви в економічних питаннях. З цією хвилиною одразу слабне плянове відбудування нових українських вугільних шахт, а натиск переноситься на можливо найповнішу експлуатацію існуючих шахт та на посунену до найдальших меж експлуатацію шахтарів. Москві не залежить на цьому, щоб в Україні існувала потужна індустрія, вона їй потрібна тільки постільки, поскільки вона являтиметься допоміжним чинником висмоктання багатств нашої землі та сил нашого народу. Це основна напрямна лінія економічної політики Москви в Україні. Якщо совєтська пропаґанда чваниться колибудь якимись індустріяльними новобудовами на Україні, тоді треба неодмінно пам'ятати, що їх побудовано майже виключно за згаданою вище напрямною Крім цього треба знати, що більшість великих промислових підприємств постала на Україні в періоді до 1933 р., отже в часі, коли українські адміністративно-політичні чинники мали ще деякий вплив. Оті підприємства постали не за ініціятивою Москви, як зараз подають партійні фальсифікатори історії, але якраз проти волі Москви, на виразне й гостре жадання, а за підтримкою тогочасних українських радянських урядів Петровського, Чубаря, Любченка. Тих же підприємств, які постали в часі між 1933 та 1940 рр. таки досить малувато, а особливо вражає їхня незначна кількість та невелика продуктивна потужність, коли порівняти ріст промисловости в цьому самому періоді в інших країнах світу, які розпоряджають на багато меншими природними базами.

Вертаючи до ситуації у вугільній промисловості, треба підкреслити, що ще гірше як із самою відбудовою шахт виглядає справа відбудови допоміжних заводів вугільної промисловости, зокрема збагачуючих фабрик. На цьому дуже терпить якість вугілля, в якому шкідливий вміст попелу досяг на початку 1948 р. дуже некорисної вартости 14,4%, що далі дуже погано відбивається на якості витоплювання на цьому вугіллі чавуну. Таким чином народне господарство України зазнає одним ланцюгом величезних втрат.

Відбудова металюрґійної промисловости натрапляє також на великі труднощі. Наша металюрґійна промисловість належить до найбільше потужних у світі. Вистане згадати, що один тільки завод у Макіївці до війни виробляв металю значно більше, як усі металюрґійні заводи Польщі, Мадярщини та Австрії, разом узяті, при чому ці три держави належать до зовсім поважних продуцентів заліза. В Україні існувало до війни 47 доменних печей, які давали 9,5 мільйонів тонн чавуну. Як же виглядає ситуація після війни? На кінець 1946 р. відбудовано 16 доменних печей і 47 сталотопних аґреґатів (переважно мартенів), але у вересні 1947 р. цей стан збільшився тільки до числа 23 доменних печей, 51 сталетопних аґреґатів і 37 прокатних станів. Значить і тут втручання Москви почало давати від 1946 р. свої „результати". На кінець теперішньої п'ятирічки, в 1950 р. Україна матиме 30 доменних печей і 58 прокатних атомів; виробництво чавуну виноситисе 9,7 мільйонів тонн, а сталі 8,8 мільйонів тонн. Значить, іншими словами, впродовж цілих 10 років, з 1940 до 1950 рр. продукція чавуну в Україні збільшиться ледве з 9,5 на 9,7 мільйонів тонн. Також мається справа з видобуттям вугілля, воно зросте в згаданому десятиріччі тільки з 80,2 на 86,1 мільйонів тонн, при чому ця остання цифра це лише плян, який у совєтських умовинах ще не мусить бути зовсім виконаний. З цього порівняння говорить щоправда також факт і жахливого знищення України в останній війні, але також не менше крайнє благодушне ставлення совєтської влади до завдань відбудови металюрґії на Україні. А чейже металюрґійна промисловість це єдина підстава кожної промисловости взагалі, а залізо та сталь це разом із вугіллям щоденний хліб для заводів і фабрик і без них вони не можуть існувати. Відбудова заводів кольорової металюрґії поступає ще повільнішими темпами. Алюмінієві заводи в Запоріжжі, Дніпропетровську і Дніпродзержинську находяться у стадії реконструкції і ледве зачали випускати нещодавно частинно продукцію. Так само кульгає ртутний комбінат у Микитівці, заводи магнезію, цинку, ферростопів у Придніпровському індустріяльному окрузі. В Нікопольському мангановому та Криворізькому залізорудному басейнах відбудовано на день 1 січня 1948 р. щойно 47% шахт, але в більшості зарахованих у відбудованих шахтах немає ще механічного устаткування і видобування відбувається примітивними методами. (Докінчення буде). **Інж. С. Ю. Пр.**

Листи поворотців

(УБІ) Дня 19. V. оголосила київська радіовисильня нову колекцію „листів поворотців, які у великім числі надходять до Радіокомітету з проханням їх оголосити..." Але всі вони такі одноманітні, і всі так тхнуть московською пропаґандою, спрямованою на те, щоб спонукати втікачів до повороту на „батьківщину", що мусять уже цим остерігати їх робити це. Всі вони розмальовують протилежність „фашистівської каторги" до совєтського „раю". „Листи" поворотців та їх принагідні промови перед мікрофоном київської радіовисильні спрямовані на те, щоб переконати втікачів, що по війні в СССР, коли не все, то багато чого змінилось радикально на краще. Варто уваги в цих „листах" і закликах м. ін. і те, що місце пропаґанди проти „німецьких фашистів" заступає все більше пропаґанда проти „американських імперіялістів". В листі якогось ніби М. Безкоровайного можна було, наприклад, почути таке: „...З фашистського рабства нас визволило американське військо, але нас умовляли не вертатись на батьківщину та говорили нам, що, коли вернемось, нам загрожує заслання. І ми боялися, що може батьківщина нас не прийме. Але нас було принято дуже привітно, ніхто нас навіть не питав, чому і як ми опинились в Німеччині. Я поклявся віддячитись батьківщині пильною працею..." і т. і. славословіє „радянській владі". Якийсь Ф. Башмаков з Дніпропетровщини заявляє: „...Я мусів добувати руду в Рурщині, хоч перед тим я 16 років учителював. В таборі мене намовляли виїхати до Канади, але я вернувся. Я дістав призначення до школи. В нашім селі все зробилось кращим ніж перед війною. Моїх двох дітей принято до піонірського табору, я купив корову і велосипед, збираю гроші на радіоприймач" і т. і. Якийсь поворотець на Поділлю дістав навіть ордер червоного Прапору і зобов'язався в традиційнім листі до т. Сталіна добитися кращого врожаю.

Палестинська провокація Москви

Серед політичної несамовитости витвореної систематично Кремлем у міждержавних і міжнаціональних відносинах по війні, чи не найбільш несамовитою є палестинська справа. Оскільки є вона справді такою, її дальший розвій у дотеперішнім напрямі можна лише вітати, бо осягнення верху несамовитости може бути початком отверезіння. Абсурдність убиває, коли вона робиться очевидною, а сучасні політичні відносини поміж Московщиною та культурним світом є абсурдними понад кожний сумнів.

Виступ Панюшкіних, Царапкіних та інших Кацiв-Сухих і не сухих в обороні святого міста Єрусалиму є видовищем, яке могло б викликати лише гомеричний, спасенний регіт цілих шановних зборів ООД, коли б свіжий подув буревію загального обурення проти традиційних московських провокацій очистив затроєне ними політичне повітря.

Намагання утворити самостійну жидівську державу, з якимсь щонайбільше мільйоном мешканців, оточену безмежними просторами арабських земель навколо Середземного моря, проти волі двадцяти мільйонів арабів і якихсь двохсот мільйонів магометан, є справді політичним підприємством гідним сучасної доби. До того ж переводиться його, полишаючи тим часом принаймні, до двохсот мільйонів чужонаціонального населення під владою Москви. Відбудовується державу, яка існувала 2000 років тому, а не ті, які зруйнувало московське хижацтво протягом останніх трьох десятків років — це політична логіка нашого часу, яка мусить обурити кожного політичного мужа, що мислить нормально.

Сліпа вулиця, в якій знайшлись держави «злучені» в ООД, заслуговує особливої уваги, бо коли всі попередні справи не можна було вирішити й полагодити наслідком противенства між ЗДА та московським урядом, то в палестинській справі вони знайшлися виїмково „разом", визнаючи державу Ізраеля майже одночасно, що викликало небувале замішання в цілій ООД. В однім підкомітеті опинились, наприклад, разом із представниками Америки і Кремля також представники Австралії, Франції, Швеції. При голосованні одної французької поправки опинились несподівано разом з московськими сателітами й представники Уруґваю, Ґватемалі, Венецуелі. Отже своя своїх не познаша. Так було на засіданні політичного комітету Загальних Зборів ООД з 12. травня.

Але не минуло й двох тижнів, як скаламучений нарочито москвинами намул осів і фронт та напрям провокаційного наступу Москви на англосаські держави в палестинській справі виявились яскраво й недвозначно. „Правда" з 25. V. виступила з дуже гострою статтею затитулованою „Провалення американської політики в Палестині". В цій статті оскаржує звичайно московський уряд американців, зазначуючи, що їх політика в ООД причинилась до розпалення війни в Палестині. Лише пропозиції совєтської делеґації боронили, після „Правди", інтереси і жидів, і арабів, обстоюючи поділ Палестини. Цілком протилежною є політика ЗДА, запевняє далі комуністичний офіціоз, для них є палестинська справа лише атутом в їх грі на Близькім Сході. З одного боку вони хочуть панувати над арабськими країнами, а з другого боку хоче Труман набути голоси жидівських виборців. Вони роблять обіцянки арабам, коштом жидів, і навпаки, дбаючи лише про інтереси американських капіталістів.

Що москвини перевалюють свої злочини в чужих країнах на інших, а тепер на англо-американців, відомо віддавна й загально, але в палестинській справі перевищили вони справді самих себе, устійнивши новий рекорд. І справді, сучасну війну в Палестині приготували вони й розпалили від довшого часу систематично й послідовно. Надуживаючи жидів для доконання найгірших чинів московського хижацтва на чужонаціональних сусідніх землях, витворили вони тут наскрізь штучний відруховий антисемітизм. По війні, коли жадна жива душа не могла передістатися вільно на захід крізь залізну заслону, висилав туди московський уряд жидів сотками тисяч. Він же організував таємне перевезення жидів до Палестини та постачання зброї для жидівських терористів. Коли московський уряд осяг свого, унеможливив дальший побут англійських залог і спричинив інтервенцію арабських країн у місцевій війні, він перекидає тепер відповідальність за це на англо-американців. **М. Н.**

Новітні яничари

Під цим заголовком містить цюріська „Вельтвохе" з 21. V. дуже замітну статтю про дітей у віці від 7 до 15, яких полонять у Греції комуністичні бандити та випроваджують до сусідніх країн і ЧСР, заявляючи, що евакуують грецьких дітей, щоб урятувати їх від шкід війни. В дійсності ж, зазначує тижневик, коли комуністи побачили, що вони помилились, гадаючи здобути в короткім часі Грецію, уклав Комінформ незвичайно жорстокий плян, наслідувати колишніх турків, грабувати грецьких дітей, спроваджувати їх до Югославії чи Болгарії та виховувати там у комуністичнім дусі. Плян цей походить від Мітри Мітрович Джилас, яка виконує обов'язки міністра народнього виховання в Сербії і лякає своїми скрайніми комуністичними поглядами навіть своїх співробітників. В Югославії існують 6 інститутів для дітей політичних в'язнів, з якими батьки з огляду на їх „злочинність" не сміють мати жадних зносин. Щоб урятувати дітей від депортовання, пристають їх грецькі батьки до ЕАМ (комуністів). Батьки ж схоплених дітей мусять, боючись за їх долю, постачати засоби поживи комуністам. Батьки ховають, звичайно як можуть, своїх дітей від „евакуації", але легко це не буває, бо „визвольники" переводять труси з нечуваною жорстокістю. З причини браку шляхів мусять пірвані діти мандрувати днями в горах, багато з них, особливо менші не витримують і вмирають у дорозі. Цей „природний вибір міцніших" предбачений зрештою виразно в пляні. Більшість дітей лишається в Югославії, частина йде до Болгарії і до Чехословаччини, де перебуває тепер до тисячки грецьких дітей. Дітей із тих же самих сіл розлучається. Виховання є остільки колективістичним, що навіть мило й щітки до зубів є спільними. Частина виховавців є москвинами, але мова навчання грецьких дітей є лише московська, також як і шкільні підручники є без виїмку московськими. Виховання не лише хлопців, а й дівчат, мілітарне, шкільне навчання скорочене до найнижчої міри. Кожна згадка про Бога вчителям суворо заборонена . . .

Стільки цюріський тижневик.

Пірвання дітей, їх виховання, а головно їх московщення доводять понад кожний сумнів, що огидний злочин творення новітніх яничарів відбувається на московський наказ під керівництвом московських аґентів. Пірвання дітей в Америці карається слушно смертю. Той же злочин доконуваний тисячократно в Европі викликає тут, як бачимо, щонайбільше наскрізь плятонічне обурення, без ні-

яких, цілком добре можливих господарських, політичних та різних інших репресій. Зрештою, як і пірвання дорослих навіть в англо-американських зонах Німеччини і Австрії. В межах самого ж СССР відбирає московський уряд мільйони чужонаціональних дітей та виховує їх на яничарів у захоронках та інтернатах промислових шкіл, але це... „внутрішня" справа московського уряду в межах „самостійних" республік, навіть і заступлених в ООД.

В „Ізвєстіях" з 9. V. уміщено опис інтернату, де виховуються майбутні керманичі новітніх яничарів, т. зв. „суворовці", аристократія армії московського хижацтва. Виховання хлопців у чорних мундурах з червоними погонами, пише кореспондент, знаходиться в певних руках. Тамбовська школа знаходиться на березі ріки, з її вікон видно широку „русскую" рівнину. Це звичайна совєтська школа. Мундури учнів нагадують їм їх високе призначення бути вождями вояків у бою. Дані 1890 р. доводять, що сучасні суворовці фізично значно краще розвинуті ніж їх попередники... Вихованці першої старшої роти попросили полковника Коваленка урядити публічну дискусію на тему, „що таке геройство". Доповідь зробив комсорг, 16-річний Б. Гаєвич. По дискусії було вирішено питання рядками вояцької пісні — Коли країна накаже бути героєм, ним зробиться хтобудь... Отже навіть „героєм" зробитися без наказу „начальства" в СССР не дозволено. Московське ж „геройство" є рівнозначне з „хижацтвом" аж до пірвання дітей для яничарських орд.

Московський наступ на Фінляндію

„Уступки" московського уряду в справі фіно-московської воєнної умови були піском в очі керманичів західніх держав та засобом приспати уважність самих національних кол Фінляндії. Кремль чекав лише сприятливого часу, щоб зреванжуватися за свої „уступки". Цю нагоду дала йому спровокована ним війна в Палестині та спричинене нею порізнення між ЗДА та Великобританією.

Сучасні події у Фінляндії не полишають, на жаль, найменшого сумніву відносно того, що московський уряд намагається запровадити у Фінляндії такий же лад, як і в окупованих ним інших країнах. Тут і там політика й тактика аґентів московського хижацтва тотожні навіть у деталях. Ролю чеського міністра Носека відіграє у Фінляндії міністер також внутрішніх справ, Лейно. Як одному так і другому висловив парлямент недовір'я, як один так і другий відповіли на це змобілізованням комуністичного шумовиння та утворенням комітету терористичної чинности вулиці проти уряду.

Вже 7. V. подали „Ізвєстія" повідомлення про „запит послів Демократичного Союзу Народу Фінляндії урядові", в якім м. ін. говорилось: В останнім часі проти комуністичних і демократичних громадян провадиться таку ж кампанію як в 1929-30 рр., коли було скинуто насильством леґальний уряд та наставлено диктатуру. Реакційні кола намагаються ударемнити чинність спрямовану на піднесення зарібної платні, переведення соціяльних реформ та втримання добрих відносин із СССР. Далі запитується: Чи відома урядові чинність реакційних кол у нашій країні, яка загрожує спокій грамадянства та шкодить нашим відносинам до інших держав, та участь деяких урядовців у цій чинності? Що має намір почати уряд проти цих кол, щоб втримати загальний спокій та покарати винних в його порушенні?

Недвозначність цих погроз московських аґентів у Фінляндії урядові не потребує звичайно жадних пояснень. Дня 24. V. скликав скинутий міністр народні збори в Гельсінках і заявив перед десятитисячною юрбою — ми відіб'ємо напад. Його промови й погрози розголошує негайно совєтська преса і радіовисильні, демонструючи цим, що московські можновладці підтримують своїх аґентів у Гельсінках, як вони їх підтримали в Празі. Київська радіовисильня подала з свого боку погрозу Лейна на зборах, що „прихильники Гітлера у Фінляндії не матимуть успіху в боротьбі проти комуністів". „Виконавчий Комітет у Фінляндії", казав далі він, „закликає нарід піднестися на оборону демократії, удар проти комуністів є ударом проти нації..."

Отже коли Москва ототожнює своїх комуністичних слуг із фінляндським народом, то можна бачити, що загрожує цій нещасливій країні. Чи поставляться англо-американці остільки ж пасивно до окупування Фінляндії, як поставились до совєтизовання ЧСР, та чи схиляться остільки ж покірно перед 25-тим ветом Громико, будемо бачити незабаром, може й дочекаємось, коли московське хижацтво переступить міру англо-американської „терпеливости".

Паскудження окупованих країн пам'ятниками героям московського хижацтва

„Правда" з 14. V. повідомляла з Запоріжжя: „В жовтні 1941 р. в селі Поповка Куйбишевського району, Запорзької области згинув смертю відважних командант одної з армій південного фронту генерал ляйтенант А. Смірнов. З наказу Президії Найвищого Совєту УССР переіменовано село Поповку в село Смірново. В третю річницю перемоги над Німеччиною уставлено на могилі героя 12-метворий обеліск.

Також в Трептовськім парку совєтського сектору Берліну має постати величезний пам'ятник на пошану совєтської армії. Має він займати 500 квадратових метрів. При вході має величезна статуя жінки символізувати батьківщину. В центрі вимощеної ґранітом і мармуром площі мають знаходитися п'ять гробовців. Тут же буде стояти 12-тиметрова постать московського вояка. При його ногах має лежати поламаний гаковий хрест...

Цікаво, що мислять собі московські деспоти, паскудячи чужі країни пам'ятниками свого хижацтва, що затримають остаточно окуповані країни під своєю владою, чи що населення їх зі страху перед Москвою не викине на смітники ці „пам'ятники" і по знесенню мілітарної московської окупації.

Єпископ Костельник на засланні

(УБІ) Канадійський „Новий Шлях" передає інформацію з українських католицьких кіл, що згідно з одержаними зі Львова вістками, при кінці 1947 р. большевики вивезли звідтіля багато українців, у тому числі й єпископа Костельника, який, як відомо, був одним із організаторів „приєднання" української греко-католицької Церкви до московської православної Церкви.

Лемки в Східній Прусії

(УБІ) „Новий Шлях" (Канада) помістив листа одного українського селянина з Лемківщини, якого польська влада примусово переселила в Східню Прусію. Цей селянин м. ін. пише: „Сюди приїхав по весні, нічого не засіяв, трохи картоплі посадив, вже пізно, то й їсти не було що. Ледве дах над головою стоїть, ані вікон, ані дверей, ані печі, так що я свої старі кості не маю де загріти". Старий селянин просить прислати йому з Америки якісь старі лахи й хоч подерті черевики та... календаря, „бо не знаю, коли наше свято".

Важливий почин у ділянці переселення приватників

Референт для справ переселення при мюнхенській дирекції ІРО п. Артур Ґреблер заявив представникові СУЖ, що при мюнхенській дирекції ІРО зорганізовано в останньому часі окреме бюро для переселювання тих скитальців, які живуть поза таборами. Ця ініціятива мюнхенської дирекції ІРО викликала велике зацікавлення серед учасників останньої конференції ІРО в Женеві, бо при інших дирекціях ІРО до цього часу таких бюр нема. Як відомо, приватники могли до цього часу записуватися на виїзд у переселенчих референтів по окремих таборах, одначе завжди в таких випадках табори старалися в першу чергу вислати своїх мешканців, через що приватники виходили покривдженими. Тепер переселенчий відділ при мюнхенській дирекції ІРО добивається, щоб до кожного транспорту переселенців вставляти відповідний відсоток тих, що мешкають приватно. Щоб зорганізувати належно цю акцію, він потребує точних статистичних даних про кількість приватників на терені його округи (еріа).

Як заявив далі п. Ґреблер, до цього часу в ІРО панувало уявлення, що приватники менше поспішають виїхати в нові країни, як таборовики. Одначе, як виявив досвід праці, справа ця мається якраз навпаки.

Що торкається можливостей переселення, то ІРО має намір приспішити переселення тих, які вже мають згоду параґвайського і арґентинського урядів на переїзд їх до цих країн. ІРО робить усі заходи, щоб взагалі якнайскорше розв'язати проблему переселення, одначе — заявив п. Ґреблер — зацікавлені виїздом не повинні чекати лише на те, що зробить ІРО, а самостійно через свої національні комітети в інших країнах робити заходи для виєднання в урядів тих країн місць до поселення.

*

Костек-Бернацький перед судом

Як повідомляє польська „Інформація Прасова", польська влада веде слідство проти відомого польського українжера, бувшого поліського воєводи Костка-Бернацького, який зокрема вславився своїм концентраційним табором у Березі Картуській. Із зібраного слідством матеріялу виходить, що Костек-Бернацький мав безпосередній вплив на жахливий режим у Березі й нераз сам карав в'язнів, — повідомляє урядова польська пресова аґенція.

Нащо Москві стільки окупаційного війська?

Австрійська газета „Вінер Курір" дає статистику окупаційних військ в Австрії, з якої виходить, що американці, британці й французи мають у Австрії приблизно по 8—10.000 військ. Кількість совєтських військ зберігається совєтами в таємниці, одначе їх нараховують на 50.000, тобто більше, ніж військ трьох інших союзників разом. Від грудня 1945 р. австрійська держава видала на покриття коштів окупації совєтських військ 1.807 мільй. шилінґів, тоді як на покриття коштів трьох інших окупаційних армій разом видала тільки 1.392 мільй. шил.

*

Народ любить своїх вождів...

Швед Люндберґ у своїх враженнях з Москви, видрукуваних у газеті „Тат", оповідає м. ін. таке: „Коли совєтські достойники з Політбюро їдуть разом кудибудь, от хоч би на похорон, поліція густим кордоном закриває вулиці. У бічних вулицях стоять приготовані кулемети на мотоциклях. Спостерігаючи це явище, я нераз згадував шведського міністра Гансона, який недавно помер — у трамваї. Пересічний совєтський громадянин не може собі уявити, щоб міністер міг їздити разом з іншими людьми в трамваях. Совєтська еліта живе ізольована від народу. Мені доводилося декілька разів проїжджати шляхом, що веде до віллі Сталіна, 20 кілометрів від Москви. Якщо ви затримаєтесь на цьому шляху, який проходить через гарний сосновий ліс, відразу з-поміж дерев виходить міліціонер і наказує вам їхати далі."

*

Куди буде спрямований черговий московський удар?

Джон Ф. Рейнолдс повідомляє у своїй кореспонденції з Анкари, що призначення Лаврішева на пост совєтського амбасадора в Туреччині викликало там занепокоєння. Турки висловлюють побоювання, що це означає спрямовання головної уваги совєтської закордонної політики на Близький Схід. Вони при цьому звертають увагу на те, що поведінка Москви під час італійських виборів вказує на те, що Москва покищо відставила італійську проблему на другий плян, не приділяючи їй своєї головної уваги. Також відносно лагідне ставлення Москви до Фінляндії у зв'язку з заключенням совєтсько-фінської умови треба розцінювати як доказ, що Москва в сучасну пору залишає европейські проблеми на другому пляні. Совєтські виступи в Берліні проти західніх союзників мають на меті тільки міцніше закріпити совєтську владу в окупованих нею країнах.

В Анкарі вважають, що Лаврішев привіз турецькому президентові особистого листа від Сталіна, в якому, наскільки відомо, Сталін пропонує тільки відновити умову про дружбу, термін якої скінчився ще в 1945 р. Зате Сталін не згадує нічого про недавні свої домагання відносно проток, знаючи, що Туреччина ці домагання знов відкине. Безпосередній удар на Туреччину був би ризиковний і тому Москва хоче обійти Туреччину з флянку. На це вказував би новий гострий виступ Москви проти Ірану й чутки про плянований комуністами переворот у Азербейджані, а також події в Греції.

Враховуючи ці речі, Туреччина вживає заходів, щоб приготовитися до оборони. Одержавши з одного боку велику допомогу зброєю від ЗДА, Туреччина з другого боку робить тепер заходи над створенням бльоку держав, положених у східній частині Середземного моря. Основою до такого бльоку мав би стати потрійний союз Туреччини, Єгипту й Греції, в справі якого ведуться тепер переговори і вступити до якого погодилася вже Греція. Згодом до цього союзу мали б приступити всі інші держави Арабської Ліги.

*

Свято вождів у Мюнхені

В неділю 30. V. у Мюнхені заходами Громадського Комітету відбулася святочна Академія, присвячена тридцятріччю проголошення Самостійности України і пам'яті Головного Отамана С. Петлюри та полк. Є. Коновальця. Академію вшанували своєю приявністю архиєпископ Михаїл, єпископ Іван Бучко, представники громадських і політичних організацій і представники поневолених Москвою народів. Святочні промови виголосили кол. міністер ректор Б. Мартос, ред. М. Лівицький і др. Ю. Вассіян. Хор „Україна" під керуванням проф. Н. Городовенка і Капеля Бандуристів під управлінням проф. Г. Китастого дали чудове мистецьке оформлення Академії.

„НАША ДУМКА"
орган суспільної критики.
Додаток до двотижневика „Комар".
Ціна числа — 1 нім. марка.
Supplement to Ukrainian Magazine „Komar" (The Hedgehog)
Fortnightly
Autorization No. UNDP 222
Publisher: J. Lycholit,
Munich, Rosenheimerstr. 46a
Printer: Munich, N/0379
Circulation: 4.000 copies